

PIROSKA RENTSCH

HÁROM
HÓNAP
LETÖLTENDŐ...

PIRÓSKA RENOVSCH WÁROM HÓVAP LETÖLTENŐ...

Piroska Rentsch
eddig megjelent kötetei:

És Te ki vagy? – 1996. (Mese)

Életet bízok Rád vállalod-e?
– 1996. (Nevelés a horoszkóp
segítségével)

**Ein Leben wird Dir
anvertraut! Nimmst
Du es an? – 1999.**
(Für junge Eltern)

A világ végén – 2001.
(Regény)

Érinteni az eget – 2001.
(Versek)

Szelíd ég alatt... – 2006.
(Regény)

Szeretet koldusa – 2006.
(Versek)

Satu – 2007. (Versek)

**Kistekeri – Nagytekeri –
2007. (Mese)**

**Árnyak és szerelmek –
2009. (Versek)**

PIROSKA RENTSCH

*Három hónap
letöltendő...*

PIROSKA RENTSCH

*Három hónap
letöltendő...*

AGROINFORM KIADÓ

Budapest, 2009.

© PIROSKA RENTSCH

A borítón és a könyvben szereplő képeket
a szerző készítette.

Kiadja az Agroinform Kiadó, az 1975-ben alapított
Magyar Könyvkiadók és Könyvterjesztők Egyesületének tagja
1149 Budapest, Angol u. 34. www.agroinform.com

Ügyvezető igazgató:
BOLYKI ISTVÁN

ISBN: 978-963-502-907-5

Készítette: Agroinform Kiadó és Nyomda Kft.
1149 Budapest, Angol u. 34. – www.agroinform.com

Felelős vezető: *Stekler Mária*
Budapest, 2009/156

Mintha életfogytiglanra ítélték volna...

Már akkor kellett volna visszautasítani ajánlatukat, amikor az indulás előtti napokban, a lakásukban tartózkodva egy ebéd után M... a konyhában – azt hihette senki, sem látja, – mohón szopogatta le a tányéromon hagyott csontomról a maradék húst. Állt középen szemben a konyha bejáratával, szemeit le nem véve a „beláthatóságról”, mint egy kiéhezett vadember, aki attól retteg, hogy egy másik vadember rögtön kitépi kezeiből a véletlen talált koncot. Rágott, rágott és elborult tekintete valami zavaros lében úszott. Igen, már akkor, amikor ezt a visszatetsző magatartását, ezt a titkolt, primitív állati mohóságát észleltem és semmiképpen sem, tudtam még csak közelítőleg sem összeegyeztetni a róla kialakított, sok morfondírozás után összerakott képpel. Hisz oly szívélyesnek, olyan jámboran jóindulatúnak mutatta magát...

Vagy talán még korábban kellett volna nemet mondani, amikor egyik látogatásuk során D... olyan türelmetlenül, olyan agresszívan kapta ki a kezemből a kutyája vizes tálját mintha...

Ez a mozdulata már akkor elgondolkodtatott. Még a szeme fehérje is agresszívan villant, pedig nem tettem egyebet, mint készségesen a kérését teljesítettem. Vizet adtam az utazástól kitikkadt kutyájának.

Már akkor kellett volna, de...

A kordont áttörve

engedett fékezhetetlen sebességéből a fekete Mercedesz, majd három-négy szaltó után a szemközti falhoz csapódott. Három utasát szétroncsolódott fejjel, kifordult tagokkal ásták elő az ülések, karfák, légzsákok maradványai közül. Az üvegszilánkok az úttesten, szétszóródott briliánsokként tükrözték vissza a nap szer-teágazó sugarait. A hamvas szürke bársonyos huzat magába szívta a vér vörös tónusát, s mint megfeneklett csónakok a nyugodt víz felszínén sötét foltokként időztek a drága szöveten.

Hogy ki lehetett a három utas – egy férfi és két nő – az már nem derülhetett ki.

Felébredtem.

A hatalmas gép aránylag csendesen landolt, csak alig volt érezhető a kerekek durva súrlódása, az acélmadár visszafogott morgása. Simán ment minden. A marokkói gép személyzete kitett magáért. Az ajtóban megjelenő udvarias mosolyukon nyoma sem látszott a levegőben töltött éjszakának.

Bezzeg én kifacsarva érkeztem. Még bennem lüktetett a felületes álom okozta szorongás, szinte felidézhető közelségben éreztem és hallottam a falhoz csapódást...

Rossz előjel? Meglehet. De, ha leragadnánk az előjeleknél ki sem mozdulnánk az otthonunkból. Már pedig én igencsak kimozdul-tam! Képletesen szólva, éppen Afrika meredek partjainál evezek, túl a Ráktérítőn és közel az Egyenlítőhöz. Ezen itt és már fölösleges morfondírozni. Olyan messze, olyan távol kerültem Európától, ott-honamtól, hogy talán nincs is a földnek ennél távolabbi pontja...

Mi az? A „babszem” máris befészkelte magát?

Nyugalom!

Ki tudja? Hátha a rossz előjelek ellenére is jól alakulnak a dolgok. Majd kedélyesen el fogok velük társalogni, kirándulunk, adatokat, tényeket gyűjtök könyvem anyagához, s lehetőségeim-hez képest igyekszem megismerni az itteni kultúrát.

Egyszóval nyugalom!

Semmi ok a pánikra. A házigazdáim nem emberevők, ha már hívtak, csak nem akarnak elemészteni. Remélem elég közléke-

nyek, és nyitottak lesznek múltjukat illetően, és szép, megható szerelmes regényt írok az elkövetkező hónapokban az életükről. Egy afrikai férfi D... és egy európai nő M... már majdnem negyven éve tartó szerelméről. Kétlem, hogy így igaz, de majd látjuk. Élesben minden hitelesebb!

Íróember nem válogatós, átengedi magát a kínálkozó sztorinak...

Míg a csomagjaim érkezésére vártam, nem tagadhatom, újra megérintette vállamat a félelem kissé reszkető keze.

Mintha figyelmeztetne:

– Idegenekre bíztad magad! Hogy tehetted? – De a következő pillanatokban felülkerekedett ismét a kalandvágy. Az új megismerésének lehetősége, az ismeretlen felfedezése utáni forró vágyakozás.

Dédelgetett álmom: Afrika!

Felbátorodva néztem körül a nemzetiszínűre festett repülőtéri csarnokban, ami úgy kongott a hajnali ürességtől, mint egy kifosztott, elhagyott konténer. A színesre dekorált falakon kívül – még a plafonon is nemzetiszínű szalagok lógtak – semmi egyéb nem volt látható, s ez így együtt olyan érzést váltott ki bennem, mintha egy hatalmas, zászlóval bélelt zárt dobozban lépegetnék.

Én és az idő, én és a képzelet...

Majd lépéselőnyben előttem az idő és a képzelet, s mögöttük kullogtam én, egyelőre nem látva mást, mint a képzelet széles hátát s a mellette eltörpült idő megfontolt ballagását.

Túljutva a posztok, kopott asztalok és a végtelen türelmes, kedves ügyintézők adminisztrációs formáságain csapott először mellbe az Egyenlítő közelsége, a párával dúsított forró afrikai levegő. Amint kiléptem a csarnokból egy jól célzott suhintással vert le a lábamról. Szegény európai szervezetem kétségbeesetten a megszokott levegő után kapkodott, ám kénytelen volt gyorsan belátni, nincs más, ezt kell szívnia...

Miközben fuldokolva haraptam a dúsított levegőt az idő is és a képzelet is cserbenhagyott...

Mintha bent maradtak volna a nemzetiszínű dobozban, aminek még valami összekötő szerepe volt Európával... Talán a köldökszínő szerepéhez hasonlítható... Igen, valóban valami olyasmit éreztem, mintha ez a köldökszínő „partraszállásom” első levegővételével elszakadt volna...

Fölöttem kék párában úszott az ég, köröttem a korai idő ellenére is emberáradat. A férfiakból álló tarkaruhás népségből

kivillanó sok fehér fog, megszámlálhatatlan gyöngyszemként csillogott felém.

Úgy éreztem magam, mintha hirtelen egy talajtalan idegen bolygón tettek volna ki, s hiába keresett tekintetem, nem talált semmi megbízhatót, amiben megkapaszkodhatnék. Az idegen zaj úgy ömlött felém, mint áradással, elnyeléssel fenyegető, tájtétkző hullámok tömör egyvelege. Még jóformán körülnézni sem volt időm, mosolygó fekete arcok kerítették be s milliónak tűnő markos kéz nyúlt a csomagjaink felé. Ha hússzor annyi csomagunk lett volna, akkor is maradt volna üres kéz.

Bevallom, vendéglátóim büszkeségtől feszülő háta mögött egyes érzésekkel, szorongva figyeltem az alázkodó igyekezetet...

Ez a pillanatok alatt tengerré duzzadt alázat nekik kijárt. Természetesnek vették, hogy a szegény, kevésbé szerencsés rokonok, ismerősök, ismerősök ismerősei a hajnali óra ellenére itt tolonganak s egymás sarkát letaposva, igyekeznek a valamikor gazdag földre vetődött, s immár tehetős Krőzusként hazalátogató földijüket szolgálni. Mire bármit is végiggondolhattam volna csomagjaink egy vadonatúj Ford platóján landoltak. A megüresedett kezek tétlenül várták a honoráriumot vagy egy-két jó szót, ami persze elmaradt. Miután elhelyezkedtünk az autó ülésein, vendéglátóim pőfeszkedve néztek keresztül a várakozó szemű seregen...

– Majd legközelebb – mondta felém fordulva fölényesen D...

Kissé furcsának találtam a hozzáállását, de eszembe sem jutott mérlegre tenni fukarságát. Figyelmem a mellettem elhaladó szokatlan, ismeretlen táj látnivalóira összpontosult. Sokáig az erre a vidékre jellemző sivár, vörös földúton haladtunk, ahol vegyesen kóboroltak emberek és állatok, főleg kecskék és alig tollas csirkék. Persze azok a csirkék valószínű már tyúkok voltak, csak táplálék híján visszamaradhattak a fejlődésben. Útközben egy-két viskó és modern épület váltotta egymást, s a vörös por kavargó felhőkben itt-ott feltűnt egy-egy lombjával ég felé kitarulkozó jellegzetes afrikai fa is. Majd rátértünk egy igencsak rázós betonútra.

Míg a fojtó hőségben kábultan zötykölődtünk, vendéglátóim a fiatal sofőrrel büszkén cseverésztek, néha felém is elengedtek egy-egy elégedett, mondhatnám öntelt mosolyt, ami olyan érzést keltett, nem is nekem szólt, hanem saját maguknak.

Nem zavart. Hamar túlléptem a mosolyukon. Lekötötte figyelmemet az út két oldala. Először azt hittem bazársoron hala-

dunk, mert mindkét oldalon az út mentén a vörös porban sűrűn lerakva áruk kínálták magukat. Csak később, napokkal később volt alkalmam rájönni, hogy az, az út nem volt más, mint a fővárost hosszában keresztül szelő főutca. Azt sem tudtam melyik oldalra, lenne érdemes néznom, hol a köcsögök, hol a szépen, művészien faragott faáruk, ágyak, brokáttal borított ülőgarnitúrák, zöldségtől, gyümölcstől tarkáló gyalulatlan asztalok sokasága vont a magára a fáradt de kíváncsi tekintetemet.

Az elsuhanó „egzotikum” teljes egészében lekötötte az érdeklődésemet. Nem érzékeltem a megtett kilométereket, csak azt vettem észre, hogy ritkul a portékák tömege és újra a vörös porban haladunk, ahol betonfalak mögött épülő „elit-rezidenciák” tűntek elő, majd egy már régebben elkészült „elitrezervátum” hatalmas kapujához érkezve a biztonsági őr fölengedte a sorompót. Ezen a zárt, szigorúan őrzött területen folytattuk tovább az utunkat.

Itt is akadt látnivaló bőven. Dús, minden színben pompázó trópusi növények közül hatalmas, „összhatásra” tervezett házak mutogatták magukat, dölőfösen próbálva megcáfolni az eddig látottakat. A rendezett, széles utcácskák hol jobbra, hol balra kanyarodtak, míg végül az autó megállt az egyik utca végében, s a nyitott kapun behajtott egy udvarba a garázs elé.

Megérkeztünk.

Kábult fejemben nem tagadhatom megfordult a gondolat, hogy bárhová is vihettek volna, védekezni sem lehetőségem, sem erőm... Ez csak egy hirtelen jött gondolat volt, feltételezni nem feltételeztem vendéglátóimról. Maximálisan megbíztam emberiségünkben.

Még nem is sejtettem, hogy Dante késői poklába tévedtem...

Ekkor már szárazon fojtogatott a hőség. A pára felszállt. Most csapott csak igazán arcul a trópusi nyár forró tenyere! Megtántorodva kászálódtam ki a kocsiból, s mint az őszi légy, kóvályogva követtem házigazdáimat a zsúfolt garázsba, aminek a belső felét az előre elküldött, direkt az itteni célok szolgálatára vásárolt autó foglalta el. A másik felében a külvilág felé nyújtózott „a varroda”, s vele együtt a hatalmas káosz.

A szegényes varroda, mely egy méretes nagy asztalból állt, amin összevissza halomban tarkállottak az anyagok. A varrógép is erre volt felszerelve. A falak mentén a földre rakva fekete zacskókból kandikáltak ki a sorsukra várakozó szabni-varrni valók.

A nagy munkaasztal sarkain ételmaradékokat, a sámlin és a műanyag széken mosatlan edényeket dongtak a korán ébredt legyek. Lerítt róluk, hogy már elmúlt napok maradékai...

Átvergődve a garázson, egy széles folyosón találtam magamat, ami a „rezidencia” főfolyosójaként üzemelt. Ebből nyíltak a szobák, a leendő fürdőszobám, a tágas, oszlopos, magas boltívekkel gazdagon ellátott egybenyíló két nappali, az étkező, a konyha, és egy mindennapi célt szolgáló mosdó.

Ez idáig szinte senki sem szólt hozzám, csak a fiatal sofőr – vagy Ford tulajdonos? – csomagjaim cipélése közben sandított rám kedvesen, mint elérhető közelségben ritkán látott eleven fehér emberre, helyesebben eleven fehér nőre.

Mindeközben bizony házigazdám arcáról már lehamvadt a büszke mosoly. Kellemetlen meglepetésként hatott rájuk a látvány, az elhanyagoltság. Igaz, pontos érkezésünket szándékosan nem tudatták a ház őrzésével megbízott lánnyal, ám ilyen koszra, káoszra nem számítottak. A meglepetés meglepetésként ütött vissza...

– Hol van Rosale? – forgatta szemeit élénken a minden kárát, vesztségét egy szuszra felmérni igyekvő D...

Kiabálására pillanatokon belül előkerült egy huszonévesnek látszó jó alakú, ragyogóan sötét bőrű lány. Kócosan, alvástól gyűrötten menetközben tekergetve meztelen testére a ruháját a hagyományos kétméteres anyagot. Szelíd, meglepett arcán látszott, még fel sem tudta fogni mire ébredt. Még ki sem nyílottak álmos szemei, már kapta a fejmosást. Hogy a teremburájánál valószínű kíméletlenebb szavak röpülhettek a fejéhez, az, biztos, mert ijedtében még a mosolygós Fordos is hanyatt-homlok elhúzott.

Mindeközben a Rosale névre hallgató lány ártatlan szemekkel nézett valahová, talán még vissza az álmába. Majd, mintha csak most ébredne, fölkapott egy földön heverő műanyag flakont, szájába gyömöszölte a kezében szorongatott fogkefét és sarkon fordult. Az udvaron egy bokor árnyékában kiöblögette szájából a fogkrémet, a szobájában magára kapott egy szoknyát és egy pólót és ettől fogva, mint szolgáló működött.

D... dühös megnyilvánulásaiival már az első meghatározó percekben kivívta tekintélyét. Az úr az úr, a szolga dolga, hogy rettegjen, és ebben nem ismer tréfát. Hogy dühös szavai mit rejtettek, nem értettem, mert természetesen otthon lévén hazai szavakat pörgetett, de azt éreztem, hogy szinte sistergett a leve-

gőben kanyargó törzsi nyelv oda s visszásága, ami inkább oda vágódott, mint vissza.

Én még mindig a folyosón ácsorogva éledeztem, vártam, hogy engem is rakjanak valahová, ha már így megérkeztem, amikor váratlanul kinyílt mögöttem egy ajtó, ahonnan egy ijedt szemű huszonéves fekete fiú osont ki, – akiről később kiderült el- múlt harminc, a lány is, de mentségemre, itt a kort megítélni szinte lehetetlen, a legöregebb ember is csak jó középkorúnak látszik! Majd ismét D... hangos méltatlankodása hallatszott a garázs felől. Rövidesen meg is jelent s az ijedt fiú által elhagyott szobára mutatva közölte velem, ez lesz a szobám.

Bementem. A földön egy csupasz matrac árválkodott, talán még meleg is volt a fiú testétől. A matrac állagát, különböző színű pecsétfoltjait jobb, ha nem részletezem. Körben a fehér falon embermagasságig főleg a matrac környékén feketére csiszolt kosz- foltok éktelenkedtek. Az ablak mellett egy beépített szekrény tá- tongott nyitott ajtajával, polcaira gyömöszölt ruhákkal.

Bevallom, több mint elkésérítő látványt nyújtott a felkínált szoba, főleg a földre dobott foszladozó matrac...

Tehetetlenül álltam. Nem ezt ígérték! A látvány egyre jobban letaglózott. Tettem pár lépést az ablak felé, hogy legalább a kilá- tásomat felmérjem, amikor megjelent mögöttem D... Arcán nyo- ma sem volt már büszkeségnek, gerince sem tűnt már olyan egyenesnek. Tartásából, megnyilvánulásából következtetve szé- gyellte magát előttem a látvány, a rezidenciája elhanyagoltsága miatt s rögtön magyarázkodásba kezdett:

Mert ő azt hitte, hogy... És részletezte, hogy s mint... S a ha- jóra feladott csomagok közül is csak hét érkezett meg, a többi ki- tudja melyik kikötőben, vesztegel és mikor lesz kézzelfogható, és, és, és... Teljesen mindegy – gondoltam magamban – mivel men- tegetőzik, a lényeg a lényeg. Tartotta a kapcsolatot a rokonokkal, s azt is tudhatta, hány csomagja érkezett meg, és hány nem. Előttem, ne játssza az ártatlan tájékoztatlant. Különben is, mente- getőzése már nem változtat a lényegen.

Meglepetést akart, hát megkapta.

Ha akarom a matrac – mondta – kikerül, helyére felállítjuk az ágyat, igaz, hogy az ágyba való matrac még nem érkezett meg, de majd kitalálunk valamit. A szekrényből a fiú cuccai szintén kipakolódnak...

– Jó ez a szoba, csak ki kell takarítani... – győzködte magát és engem is igyekezett meggyőzni, miközben a matracon lévő gyanús foltokon legeltette szemeit. A lánynak már rég meg kellett volna tennie, ő előre lebeszélte, hogy az egész ház legyen előkészítve, mert rövidesen érkezik...

– És különben is! Ki ez a fiú? Erről szó sem volt! – dünnyögte magának, csak az unokahúga lett megbízva a ház őrzésével, és egyébként sem érti, hogy az, mármint a Rosale nevű lány, hogy merte elfoglalni magának a szemben lévő szobát, mikor ezeket a házakat direkt úgy építették, hogy cselédszoba is tartozik hozzájuk. (Akkor még nem sejtette, hogy az is foglalt, ott a Rosale egyik fiú testvére lakik.)

Így tudtam meg rövid részleteket, azt is, hogy a lány a rokona.

Már a folyosón álldogálva gondoltam, hogy a szemben lévő szoba a lány szobája, mert oda sietett átöltözni és hiába volt az ablak durva vászonnal fedve, a szűkre szabott anyag mellett, ha akartam, ha nem, tanúja lettem sietségének. Láttam, hogyan kapkodja magára pólóját, lép bele a szoknyájába, és akaratlanul ébenfa testét is megmutatta a több centiméteres szövethiány.

D... még egy ideig mentegetőzött, hogy ez és az, hogy a konténer, mely a hiányzó tárgyakat tartalmazza... Majd egy éles Rosale-t kiáltott, amire zavartan a fiú jelent meg, és D... egy-két szemvillanása után ölébe söpörte a szekrényben gyűrődő ruhahalmazt, majd egy vert kutya meghunyászkodásával távozott a szobából.

Sajnáltam. Olyan érzés fojtogatott, hogy kitűrtam. Akárki is ez a fiú, joga van vagy nincs a házban tartózkodni, sajnáltam. Már éppen védelmembe akartam venni, amikor bedugta a fejét az ajtón M... D... gömbölyűre sikeredett fehér felesége, aki éppenséggel most egyáltalán nem volt fehérnek mondható, mert inkább egy főtt rákra emlékeztetett. A trópusi hőség és a nem várt nehézségek igencsak feldúlták. Pillanatnyi levegővétel után boszúsán kezdte ecsetelgetni a ránk váró teendőket.

– Nosza! Rajtam nem múlik, – mondtam én – ha takarítani kell, hát takarítani kell! A nekem szánt szobát, ha ezt a matracot eltüntetik a szemem elől, vállalom.

Ekkor sérthettem meg első ízben „fennkölt úriasságukat”. Igaz nem szándékosan, de valószínű a matrac kiváltotta undorom láthatóvá vált.

Jelezttem, vállalom a szobám mellett nyíló fürdőszobát is, habár még nem láttam ott mi vár rám, de mivel reméltem az lesz az én saját használatú fürdőszobám jobb, ha én hozom rendbe, akkor legalább tudom, hogy a körülményekhez képest tiszta. A csomagjaim egyelőre az ők lakosztályába kerülnek, ott aránylag minden a helyén van, ahogy D... halott bátya hagyta. Az a rész le volt zárva a rokonok előtt.

(A lakosztály egyáltalán nem erős kifejezés. Ez esetben fedi a valóságot, a hazai lakásviszonyokhoz hasonlítva két, két és fél szobás lakásnak felelhet meg a méreteit tekintve. Egy hatalmas hálórészből, egy gardróból és egy fürdőszobából áll.)

A fiú és D... kicipelték a matracot és berakták a lány szobájába, ahol immár két rongyos matrac feküdt a földön. Tele is lett velük a parányi szoba. Az ajtó melletti sarkában halomra dobált ruhák kupaca, mellettük egy szék és egy rozszant, ragasztószalagokkal összetákolt álló ventilátor. Ennyi volt a szoba berendezése. Az enyém még pillanatnyilag ennyi sem.

A lány, aki Rosale névre hallgatott, már hozta is a felmosó szelrelést. A fiú sem akart lemaradni, hogy hasznossá tegye magát, a szobámban gyorsan a szekrény tisztításához fogott volna, de nem hagytam. Értetlenül néztek rám, hogy magam akarom végezni a takarítást „előkelő fehér ember létemre”, mikor ez az ő dolguk.

Ekkor láttam, éreztem először felvillanni a még mindig bennük rejtőző szolgálalelkűséget. Már ekkor szívembe zártam mindkettőjüket. Egyszerűségük, természetességük, segítőkészségük, kedvességük magukkal ragadott.

Csak az őseiktől örökölt, gényeikben feszülő szolgálalelkületükkel nem tudtam mit kezdeni. Első pillanattól kezdve zavart. Talán azért, mert szánalmat éreztem irántuk, főleg kiszolgáltatottságuk miatt, ami lépten-nyomon érezhető volt. Rokon ide, rokon oda, itt szigorúan csak a pénz számít!

Akinek van, az úr, akinek nincs, az szolgáljon. Ha nem képes kellőképpen megalázkodni, hát alászolgája! Egy szegény rokon helyére tizedet is találni, és nagyon keresni nem is kell. Van belőlük bőven. Sok az üres marok és az éhes száj.

A munka megbecsülése már apró gyerekkorban tudatosul bennük. Ahogy nőnek, úgy kell megtalálniuk a számukra már elbírható munkát, otthon, vagy házon kívül. Egy négy-öt éves

gyerektől már elvárja a környezete, hogy otthon, amit elbír elvégezzen, s ha magától nem veszi észre és nem végezte el, akkor nem kap enni!

És tényleg nem kap enni! „Aki nem dolgozik, ne is egyék”-mondást, hogy ismerik errefelé, vagy nem, nem jártam utána, ám gyakorlati megvalósulása szigorúan működik. Ezen az égtájon ez még mindig így van. Tanulja meg időben, és minél hamarabb álljon meg a saját lábán. Legyen ügyes, ne fanyalogjon a munkától, szerezz meg időben az élet dolgaiban a jártasságot. S ha így nő fel, még, ha szegényen is, de valahogy képes lesz megállni a saját lábán. A napi munka lehetőségéért vagy a biztosnak látszó gyenge minőségű megélhetésért így a végtelenségig képesek lesznek túrni.

Túrnek is...

Visszatérve a felmosó vödörré, a fiú és a lány végül belátta, hogy tehetetlenek velem szemben, ragaszkodom a saját takarításhoz itt nincs mit tenniük, más munka után néztek. Volt bőven.

Amikor magamra maradtam és világos lett előttem, hogy hol lenne célszerű elkezdenem a munkát, hogy az erőmmel is, az időmmel is kellőképpen takarékoskodjam és a „lakosztályom”, – ami körülbelül akkora lehetett, mint a Rosale által használatba vett szoba – is megfelelő állapotba kerüljön, hozzáfogtam. Átöltözni sem volt lehetőségem, átvedleni az európai télből az afrikai nyárba, hisz a csomagjaim még bontatlanul várakoztak sorsukra. Így úti ruhámban sülttem, főttem a házba beszorult trópusi melegben. Időnként szökőár ömlött végig rajtam, vízesés zúdult le az államon, nem győztem törölgetni árva homlokomat és államot. Bevallom, nem is sejtettem, hogy mi közönséges emberlények ennyi rejtett forrással vagyunk ellátva, hogy ennyi verejtékmirigy képes szolgálatba lépni, ha a szükség úgy kívánja.

Szívesen ettem volna valamit, ittam volna egy nagy adag jól elkészített kávé, hogy visszahozza belém a lelket és az erőt, mert a repülőn az egy-két órás kényszerű alvást nem számolva utoljára tizenharmadikára ébredtem és ma már tizenötödike van. És abból sincs már sok hátra. Enni tizennegyediken a repülőn ettem utoljára, azóta csak egy pár hazai kekszet ropogtattam, azt is csak úgy lótvá-futva menetközben.

A fárasztó nap vége meghozta az eredményt. A rezidencia úgy, ahogy, használható állapotba került, benne az én szobám és

fürdőszobám is. A nekem szánt ágy szélesen terpeszkedett a mocskos fal mellett, igaz, hogy a matrac, ami belekerült csak a felét terítette be, de majd az ágy lyukasan maradt részét kerülöm.

Majd álmomban sem felejttem el, hogy meddig nyújtózkodhatom...

Mire éjfélre járt az idő végre véget értek az egybefolyó napok és én is vízszintes helyzetbe tehettem magam. Rendes körülmények között még kukoricán fekve is mély álomba zuhantam volna, de most fáradt testem a vízszintes ellenére sem tudott nyugodni. Kizsigerelt zsigereim nemhogy szelíden elpihentek volna, hanem teljesen ellenkezőleg, mint elvárható lenne tőlük, lázasan kezdtek munkálkodni. Szinte minden porcikám önálló életre kelt. Ráadásul a szúnyogok ellen álcázni is kénytelen voltam magam, s a fülledt éjszakában állig betakarózva izzadtam reggelig.

Nem csoda tehát, hogy elalvás előtt a nagyfokú kimerültség miatt el is felejtettem „megszámolni” a felkínált szoba sarkait...

Babona ide, babona oda, lehet, hogy hiba volt?

Elcsigázva, összetörve,

a szúnyogriasztó krém ellenére is púppal a homlokomon ébredtem. Mosogató s zaja hallatszott be a nyitott ablakomon. A szorgos edénycsörömpölést Rosale és a szomszéd ház szolgálólánya, – akit a későbbiekben megismertem és szintén megszerettem, a kedves, aranyos Beth – közvetlen az ablakom alatt, a konyhai terasz végében végezték. A hátsó teraszon, a garázsban, a konyhában felhalmozott mosatlan, ételmaradékoktól beszáradt ütött-kopott edények sokaságával birkóztak.

Kikászálódtam az ágyból. Nehéz fejjel, ziláló lélegzettel álltam meg a lábaimon. Ekkor már éreztem, a kimerültségen kívül más bajom is lehet. A lázmérőm kevés hűjén harminckilenc fokot mutatott.

Ez jól kezdődik! Még körül sem tudtam nézni, hol vagyok, máris ágynak esem! Próbáltam tartani magamat, délig ment is a dolog, de délutánra a lázcsillapító ellenére sem változott a helyzetem. Enni sem kívántam, csak feküdni. Vendéglátóim regisztrálták, hogy beteg vagyok de azon kívül, hogy álsajnálataukat rövid szóval kifejezték, nem igen igyekeztek segíteni a bajomon.

Már két nap vesztegeltem a lázban és az ágyban, néha erőltettem a fennlétet, és az evést, nehogy végleg leeresszek, de sem enni, sem fent lenni, továbbra sem bírtam. Erő hiányában csak az ágyhoz menekültem. Hatalmas csapást mért rám a hőség és a láz.

– Pech! – mondták ők széttárt karokkal mosolyogva.

Így történt, hogy már az első napokban súlyos tapasztalatokat szereztem.

A saját bőrömmön érezkelhettem, hogy a trópusi hőség és a láz egyszerre egy európai ember számára szinte elviselhetetlen, hát még, ha a teljes közömbösség és kiszolgáltatottság is párosul vele!

Ez tényleg pech!

Vasárnapra virradva már minden kedvem elment Afrikától. Magamba erőltettem egy kis adag hazai tejporból előállított tejbe áztatott müzlit, valahogy olyan kényszeredett kanalizással, mintha...

Igen, mintha egy étvágytalan kisgyereket biztatnék, az erőnléte érdekében: – „Egyet a papának, egyet a mamának...” – Így sem fogyott el. Nem esett jól. A lázam a régi, kint a hőség elviselhetetlen, a szobámban sem sokkal jobb a helyzet. Állt bent a

levegő, általában 40–45 fok. Sem klímaberendezés, sem egy ventilátor. A nyitott ajtók, ablakok semmit nem enyhítettek, legfeljebb szabad utat engedtek a szúnyogoknak, a forróságnak és a minden zugba befészkelődő vörös pornak.

Különösen szokatlanul tompának éreztem magam. A fejem, mintha nem is az enyém, lenne, mintha nem is tartozna hozzám. Egyszer túlságosan nehéz, mint egy ágyúgolyó, másszor meg olyan üresnek, könnyűnek éreztem, hogy meg kellett tapogatnom meg van e még, vagy már elszállt a magasba, mint egy elszabadult, gázzal töltött léggömb.

Pedig sokat vártam ettől a naptól. Reménykedtem, hogy erre a napra a szervezetem már megembereli magát és legyőzi a lázas állapotot okozó kórságot bármi, legyen is az. Reménykedtem, hogy betarthatom az adott szavamat, miszerint legkésőbb vasárnap Interneten felveszem a kapcsolatot családom egyik tagjával, a férjemmel.

Megnyugtató, hogy ide értem...

Otthon „vendéglátóim” még fűt, fát ígértek, többek között azt is, hogy vasárnapig „égen-földön” felkutatjuk az Internet lehetőséget, mert vannak Internetes-kávézók a fővárosban és mi valahol a főváros egyik külső szeparált részén, lehetünk, tehát...

D... többszörösen megnyugtatta férjemet, velem kapcsolatban is, legyen egészen nyugodt nagyon fognak rám vigyázni, mindenben a segítségemre lesznek, bízson bennük! Sőt betegség esetén orvos is van a családban! Ha a szükség úgy hozza, azonnal megfelelő európai szintű ellátást kapok! / Vajon az elhalt bátyjára hivatkozott, amikor orvost emlegetett a családban? /

Semmi gond nem lehet, ne aggódjon! Oly annyiszor ismételte önmagát, olyan meggyőzően csillogtatta jó szándékát, hogy ha a férjemben vagy bennem felmerült is bármiféle kétség, hamar eloszlott.

De mindezt és sok minden mást még otthon Európában ígerte. Itt meg már Afrikában vagyunk...

Mindketten csak a hagyatékkal foglalkoztak, kutattak, kerestek, papírokat szortíroztak, semmi más nem érdekelt ők. Mit kerestek? Miben reménykedtek? Talán pénz kötegeket, betétkönyvet?

Az igaz, hogy D... bátyja igen tehetős ember volt, de amenynyire röviden megismertem az életútját, nem hiszem, hogy olyan

ember lehetett, aki eldugdosta a pénzét, vagy betétkönyvbe zárta volna valamelyik szekrény mélyére. Szegényt már nem lehet megkérdezni, hogy mi a véleménye magáról, igazat ad e nekem vagy nem, mert őt, magát már csak három extra méretű bekerezett reprezentatív fotó helyettesíti a nappaliban a kőpadlón a falhoz támaszkodva.

Igen, sajnos nagyon is érzékelttem, hogy itt meg már Afrikában vagyunk, így a vasárnapra ígért megnyugtató üzenetet a férjem hiába is várta...

Estefelé, félrerakva lázas gyengeségemet és minden belátásomat a „nincs idejükre” félénk szemrehányást tettem, hogy se orvoshoz nem jutok, se Internethez, legalább egy SMST írjanak a férjemnek, hogy minden rendben van, – még ha nincs is rendben.

Bárcsak lenne egy telefonom! Ha visszagondolok, milyen hevesen tiltakoztak az ellen, hogy telefont hozzak! Mert, hogy itt úgysem lehet használni... Kizárt, hogy működőképes lenne...

De ők hármat is hoztak!

Halk kérésemet M... mintha meg sem hallotta volna, mintha valahogy elszáguldozott volna a füle mellett, csak nyomkodta tovább a kis telefonjának a gombocskáit... ám legnagyobb meglepetésemre egy idő után megszólalt:

– Akarsz küldeni egy SMS-t a férjednek? – S úgy nézett fel rám üllő helyzetéből, mint egy „nagyasszony” ki éppen kegyet gyakorol.

Előbb kényelmesen befejezte nővére részére a hosszúra sikeredett üzenetét, majd pötyögött a férjemnek is valamit. Már alig álltam a lábaimon mire elkészült az én üzenetem is. Biztos akartam lenni a tényben, hogy elment, mert ekkora már enyhe kétségeim merültek fel a megbízhatóságuk és a jó indulatukat illetően, így idegességemben háromszor is rákérdeztem, hogy valóban elment-e, mire M... úgy nézett rám, mint egy szálnalmas, oktalan állatra szokás...

Ekkor villantotta föl először azt a nem éppen dicséretes „hozámállását”, hogy ő van birtokon belül és jóval fölöttem lebegőnek, tartja magát és csak úgy a magaslatról, néz le rám szegény halandó társára.

Ez a „kivagyitудat” mint később kiderült családi-vonás, D...-re még fokozottabban igaz, M... csak D... árnyképének felelt meg ezen a téren, de ez a tény sem elhanyagolható...

A lekezelő magatartásával nem törődve még mielőtt a szobámba vonszoltam volna alig lézengő valómat, újra megismételtem vágyamat, hogy nem ártana, ha látna orvos, mert bármi bajom is van, már nagyon úgy néz ki magától nem, múlik...

M... a kényelmes fotelban terpeszkedve még mindig a kis telefonját bütykölgetve két gomb lenyomása közben rám nézett és kioktatónan megkérdezte:

– Szeded a lázcsillapítót?

Mintha magamtól fel sem érném ésszel...

Ekkor D... s ez később is mindig így üzemelt, mellénk somfordált és feltette a szokásos:

– Mi? Mi van? – kérdéseit, ami azt volt hivatva szolgálni, hogy jó, ha tudomásul veszem, neki minden kérdést hallania kell, mert itt csakis, és kizárólag neki lehet véleménye...

M... tolmácsolta kérésemet, mire D... rövid kézlegyintéssel elintézettnek vélte a problémámat:

– Holnapra már biztos jobb lesz!

Eljött a holnap, azaz a hétfő és nem lett jobb. Újra láztól elgyötörten ébredtem. Ráadásul púpokkal. Nem egy-két púppal, hanem sokkal, mintha az éjszaka holdfényes leple alatt a házban tartózkodó szúnyogok mind leadták volna egymásnak a drótot:

– Ide gyere! Ilyet még nem kóstoltál! Ennek az európainak igazán fantasztikus ízű a vére! Sötét és sűrű...

Azt már észrevettem, hogy ízlik nekik, mert ha csak egy tévedt a házba az is rám, talált, engem szúrt ki, illetve meg...

Nem mintha sajnálnék tőlük egy-két csepp véremet, de sohasem tudhatom, hogy melyikük ajándékoz meg hálából maláriával. Az pedig köztudottan veszedelmes betegség. Már hetek óta szedem – már otthon el kellett kezdenem – az undo-rítóan bűdös malária elleni tablettát, de figyelmeztettek, hogy ennek ellenére is megkaphatom, mert csak bizonyos százalékban véd.

Amint lekezeltem a lázamat és a púpjaimat, az étkező részbe irányítottam lépteimet. Termoszba készített forralt víz várt az asztalon. Rosale minden reggel elkészítette, engem is maximálisan kiszolgált volna, de nem hagytam. Leültem, hogy kikeverjem a hazai tasakos kávémat. A vizet csészébe öntve vettem csak észre, hogy apró gyanús zsírfoltok úsznak a felszínén. Vagy a víz nem volt tiszta, vagy a csésze nem volt jól elmosva. Sejtésem szerint a vízzel lehetett a gond,

mert jobb híján mindenféle ütött-kopott, rosszul elmosott alumínium edényben forralta Rosale.

A jó szándékot értékeltem is és azt sem ítélem el, hogy nem elsődleges kérdés náluk a tisztaság, ezt szokták meg, vizet is csapvizet isznak, még sincs semmi bajuk az ő gyomruk nem dobja ki. De itt most hiábavalónak bizonyult minden belátásom, mert az enyém a forraltat is majdnem kidobta. Szoknom kell a körülményeket...

Én értem a körülményeket...

Viszont nem értem a ház európai „úrnőjének” az adott körülményekhez való viszonyulását! Mikor megemlítettem mennyivel egyszerűbb és higiénikusabb lenne egy vízforraló, mint azok az edények, amikben napokon át szabadon száradnak, romlanak az ételek mire elmosásra, kerülnek, nem beszélve a rágszálókról és egyéb csúszómászókról...

– Drága! – volt a rövid válasza, majd pár perc múlva kíváncsisága megkérdeztette vele: – Mi bajod a termossal? Jó az!

– Nem a termossal van bajom, hanem az edényekkel – feleltem, de már ott is hagyott, csak sejtettem, hogy mit válaszolt. Valami olyasmit mormogott, hogy azok is jók.

Utazás előtt bármire rákérdeztem, minden van! – volt a válasz. Apróságnak tűnhet, de bosszantó. Ha ezekről a hiányosságokról időben tudok, hoztam volna magammal. Legalább kávéfőző lenne, hogy ne kelljen a filterrel pancsolni, és igazi, jóízű nedűt nyerhetnék. Kávém is van, filterem is, csak kávéfőző nincs. Pedig ők is naponta kávéznak, naponta képesek így pancsolni a kávéjukat...

Nem értem... Van plazma TV, de a hazai hangyáson kívül semmi nem jön be rajta. Az nem drága. Van modern módra felépített konyha, de semmi sincs benne, ami megbízható és használható lenne.

A gázrezsó egy kopott, kiszádkásodott kisasztalon, négy téglán foglal helyet, a palackból megnyitás után szökik a gáz, csak annak köszönhetően nem repült még a levegőbe a ház, hogy az ajtók, ablakok állandóan nyitva tátognak. A mosogatónál ott a melegvízcsap, a vízmelegítő, mégis hidegvízben mosogat Rosale, ami azt eredményezi, hogy vastagon ragad minden az olajtól. Van beépített konyhaszekrény, ám semmit nem ajánlatos bele rakni, mert bűdös, dohos szaga lesz még a tányéroknak is.

Az élelmiszert rögtön ellepik a hangyák, amik igen aprók, de rengetegen vannak.

Az óriásiak, amiket centiméterekben lehet mérni, a fürdőszobámban fészkelnek és garázdálkodnak, általában az esti fürdés idején...

Nem folytatom. Majd máskor részletenként. Most még csak a kávémnál tartok, ami szerencsémre nem jött vissza. Pár keksszel nyomtam le, hogy véletlen se gondolja meg magát.

D... ekkor már nem volt otthon, a városba ment az ügyeit intézni, M... pedig a konyha melletti lyukba szorította magát, ahol a még maradék fényképeket, iratokat böngészte. Jól el volt.

Én viszont nem.

Javíthatta volna a közérzetemet az a tény, hogy M... mivel D... nem tartózkodott elérhető távolságban, még közlékenynek is bizonyult. Ám nem ezen, múltott. A napok óta tartó lázas állapot lemerített. Igen rosszul éreztem magamat a bőrömben. Ennek ellenére is próbáltam ráfigyelni hátha megindul valami pozitív változás, ami ezt az egyre jobban jegesedő hangulatot egy-két fokkal felmelengeti.

Megmutogatta a talált famíliát, a fényképeket szortírozta, volt, amit megtartott, volt, amit kidobott.

Nagyvonalúan nekem is ajándékozott belőlük párat.

Megkaptam az elhalt sógornőjét úgy, ahogy életében volt, a maga mázsa fölötti valóságában. Valójában örültem a képnek, mert hűen tükrözi a ma is élő afrikai hagyományokat: a sógornő ül a kép közepén puskával a kezében és körötte alattvalói hagyományos félmeztelen ünnepi öltözetben.

A tekintélyes hölgy valami választott főnök lehetett a törzsön belüli hatalommal felruházva. Ez a szóban forgó kép talán tíz éves lehet, a sógornő pedig úgy nyolc éve távozott el az életből. A képeken kívül megörököltem egy fém karperecét és egy pár fém fülbevalóját.

Érdekes személyiség lehetett. Megtudtam róla, hogy fiatalkorában igen tetszetős, sőt egyes körökben igen kapós volt. Az angolok távozása után az első demokratikusan megválasztott elnök térden állva könyörgött neki, hogy legyen a felesége, de ő nem lett, és később D... bátyját választotta. Hogy miért, azt csak ő tudná megmondani, ha még élne.

D... bátyja talán ebben az időben katonai főorvosként a fővárosban lévő központi katonai kórházat igazgatta. (Amit éppen

„neki” köszönhetően pechemre sajnos volt szerencsém megismerni...)

Valami sok köze később a politikához is lehetett valahol talán a diplomácia terén. Erről a tényről a környező országok államfőivel készült fényképek tanúskodtak. Ekkor már elvált az első feleségétől, akitől egy fia született, aki ma Elefántcsontparton él.

A látott képeken D... bátya igen fess férfi benyomását kelti, főleg az első házasságának esküvői képein, ahol keserű csoki árnyalatú testén vakító hófehér egyenruhában karddal az oldalán halad mennyasszonyával, a szintén hófehér egyenruhában sorfalat álló hazai tisztek között. És az a mozdulat, amikor kardjával felvágta az esküvői tortát! A következő képen viszont már az is látszik, hogy rögtön a szertartási ceremónia után más nőre „kacsingat”. Pedig a képeket látva az első felesége is átlagon felüli afrikai szépség lehetett.

Nem is bizonyult tartósnak ez a házassága, mint ahogy a többi sok-sok kapcsolata sem. Az első „termékeny” kapcsolata még esküvője előtt egyetemista korában, Európában kezdődött, ahol egy életre beleszeretett egy szőke lányba, aki megajándékozta egy gyermekkel, egy kislánnyal.

Kérte feleségül, de a szőke lány nem volt hajlandó hozzá menni, mert nem találta megbízhatónak. Kifogásait, hogy nem lehetett rá számítani, hogy mindig elkésett, – nem órákat, napokat! – hogy nem emlékezett vissza ígéreteire...

Mindezeket hallva először csak olyan vaskalapos, precizitásból eredő problémának véltem, de később, a napok teltével rá kellett jönnöm, hogy a szőke nőnek igaza volt...

Sajnos megtapasztaltam. Ezekből a jellemző vonásoktól én is sokat szenvedtem. A megbízhatóságuk, szavahihetőségük az itt élő embereknek nem az erős oldaluk. D... ebben nagyon hasonlított a bátyjára, más téren viszont merő ellentéte, negatív irányba.

Tehát a szőke nő kikoszarazta és egyedül nevelte fel a lányát, aki ebből a vegyes szerelemből igen szépre sikeredett. Tartották a kapcsolatot, az orvos többször is megkérte, de mindig nemleges választ kapott.

Egyszer aztán úgy döntött, hogy megnősül. Így történt, hogy az első házasságának időpontjában, Európában már volt egy gyermeke. Ez a házassága, mint már említettem nem tartott sokáig, de lett még egy gyermeke. Aztán az évek során még vagy

hat. Hogy ezek a gyerekek élete melyik szakaszában jöttek a világra, nem tudom. Amit tudok, hogy mind különböző kapcsolatból születtek, egy ikerpár kivételével.

D... bátyja férfi volt a talpán! Minden gyerekét felvállalta, mind után saját jószántából nagyvonalúan gyerektartást fizetett. Tartotta velük és anyjukkal a jó kapcsolatot. Első válása után is visszatért a szőke szerelméhez, de az újra kikosarazta. Aztán megismerkedett a képen látható puskás hölgygel, aki talán miatta az első demokratikusan megválasztott államfőt kikosarazta és tőle már nem vált el, de ilyen, olyan politikai okok miatt gyakran és sokat éltek távol egymástól.

Valamikor magánkórházat is tartott fenn, és azt igazgatta. Praktizált is. M... megtalálta a nyugtáit, igazolványokat, dokumentációit és egyéb praxisával kapcsolatos dolgait.

M... továbbra is szorgalmasan szelektált... Megtartott, eldobott, ajándékozott. A szegény rokonok örökségeként az udvarra, a garázs fala mellé került a fehér bőrrel bevont vizsgáló asztala. Így a megfáradt szegény rokonok, ha idejük engedte volna, jókat hűsölhettek volna rajta...

Előkerültek „békebeli” orvosi műszerei is, de ezekkel a szegény rokonok sem tudtak mit kezdeni, így egyelőre félre lettek rakva.

Történt egyszer, hogy D... bátyának valami komoly politikai okokból eredendően el kellett hagynia az országot. A kórházat felszámolta, felesége maradt, s ő egy európai kórházban praktizált tovább. Amikor már a politikai kedélyek lenyugodtak, haza-hazalátogatott. Egy ilyen alkalommal vette a „rezidenciát”, hogy majd békés, nyugdíjas éveit ott tölti. Párszor hazalátogatott, de Európa után már nem bírta elviselni a hazai klímát, a hőséget a szervezete, így élete utolsó szakaszában is, Európában tartózkodott.

Időközben a puskás felesége meghalt, majd így megövezvegyülve ismét nőszülni akart. A szőke szerelmét kérte meg újra, aki soha nem ment férjhez, de ismét kikosarazta.

A szőke hölgy egy életen át nem tudta megbocsátani pontatlanságát? Pedig őt a jelekből ítélve minden nőnél, aki az útjába akadt jobban szerette, és valószínű, persze a távlatból tekintve, eme bosszantó negatív tulajdonsága mellett akadhatott sok pozitív is. (De meg kell, jegyezzem, az esetleges pozitívumok ellenére is egyre inkább megértem!)

Alkalomszerűen még idős korában is támogatta az itt-ott „el-potyogtatott” gyermekeit. Igazán nagyvonalúan élte le az életét. Nagyvonalúsága következményére jellemző, hogy súlyos betegen egy európai szeretetotthonban halt meg? Lehet.

Hogy D... hogyan lett egyedüli örökös? Hogyan és milyen áron jutott a rezidenciához nem tudom, nem is firtattam, nem tartozik rám. Azt tudom viszont, hogy ott tartózkodásunk ideje alatt bíróságra járt, valami rokoni peres ügye volt folyamatban – ami viszont az ő kapzsiságára jellemző. Hogy a rezidencia a per tárgya? Ők tudják. Egy biztos, valami csúnya családi per...

Délig eltartott a képek nézegetése, s ez idő alatt valóban úgy éreztem talán valami pozitív változás fog beállni M... és köztem, hogy a fagy valamicskét enyhült, hogy, mintha... De megérkezett D... és M... abban a pillanatban hangszínt váltott...

Vágytam haza...

Délután már ismét olyan lázas állapotba kerültem, hogy a lázcsillapító sem használt. Próbáltam magam borogatni, vizes törölközőbe csomagolni, de az afrikai tűz percekben belül kiszívta a törölközőből is és belőlem is a nedvességet. Olyan érzés kerülgett, hogy már közérzetem sincs, csak lebegek a gyengeségtől. Rettenetesen vágytam haza...

Haza, orvoshoz, valahova, csak történjen már az állapotomban változás.

Ismét megkockáztattam orvos igényemet, amire a szokásos kézlegyintéses válasz érkezett:

– Holnap jobb lesz!

De ebbe az érdektelen kurta válaszbba már semmiképpen nem voltam hajlandó belenyugodni és ragaszkodtam orvosi ellátáshoz. Biztosításom van, vagy arra, vagy másként, de kötelesek el-látni! Ők pedig kötelesek segíteni, – ha el is felejtették mit ígértek, akkor emberségből, – hogy orvoshoz juthassak.

D... igen meglepődött az erélyes fellépésem, hiszen eddig a környezetében mindig mindenki belenyugodott abba, amit ő gondolt és mondott, s zavarában megígérte, hogy holnap kérésünk egy kórházat. Reménykedtem benne, hogy tényleg úgy lesz, ahogy mondja.

Még egy napot kell kibírnom...

Rossz éjszakám volt. Az eltelt négy éjszaka közül talán ez volt a legrosszabb. A lázcsillapító már semmit sem használt. Ismét

vizes borogatással próbálkoztam, de a láztól és hőségtől felhevült testemet nem sikerült lehűtenem. Ráadásul állig voltam kénytelen betakarózni, s mint a gyerekkorom szilva befőttje érezhette magát a dunsztban, én is hasonlóan éreztem magam. Jól esett volna a dunszt helyett kitakarózni, de a szúnyogok miatt nem mertem. Nem hiányzik még a malária is, ámbár már az is megfordult a fejemben, hogy ez az. Szedem a malária tablettát igaz, de amilyen peches vagyok, ki tudja...

Elképzelttem ágyam fölött a nem létező moszkítóhálót, ám ezzel a képzelgéssel nem sokra jutottam. Továbbra is jókedvűen döngicséltek a dunsztból kikandikáló fejem körül az afrikai vészívók.

Milyen szép is lenne, ha kitakarózhatnék, védve lennék, még a lázas gyengeséget is könnyebb lenne elviselnem...

Én gyarló, bűnös, vergődő fia a Föld porának...

Hogy kerülhettem ide? Kiknek előlegeztem bizalmat? Hogy tudtam ilyen hiszékeny lenni? Még egy hét sem telt el a letölten-dő három hónapból és máris elnyeléssel fenyegetnek e másfajta élet iszapos hullámai...

És sehol a jó szándék, sehol a segítség...

Valahogy átvészelttem az éjszakát

A szobámból kijőve a folyosón Rosale-be ütköztem. Érdeklődött hogy aludtam, hogy vagyok? Szegény nagyon sajnált. Őszinte együttérzése tükröződött gyönyörű fekete szemeiből is. Megsimogatta a karomat, és azt mondta:

– Sorry... – Bocsánatot kért, mintha ő tehetne erről az egészről, ami itt az ő Afrikájában velem történik. Egyszerű, kedves te remtés. Már akkor nagyon sajnáltam, hogy nem tudok vele beszélgetni. Angol tudásom sajnos még gyatrának sem nevezhető, így maradtunk hagyományosan a mindig kéznél levő „kezünk-nél és lábunknál”...

Már mindent az asztalra készített, a termosz is ott várt.

Reggeli csöndességben pihent még a ház. Lezuhanyoztam az éjszaka nyomasztó maradékát, már a kávémat is legyűrtem, amikor megjelent D... szokásos afrikai lenge „köntösében”, a férfiaknak kijáró öt méter anyagban. Menet közben úgy tekergette maga köré és a meztelen vállára, hogy mind ahányszor kivirított ébenfa testén a fehér alsógatya. (Más alkalommal más is!)

Miért ez a művelet?

Direkt mutogat, vagy csak szellőztet? Ha az előbbi lehetett a szándéka, inkább visszatetszést váltott ki, minthogy erotikus hatása lett volna. Persze én kis naiv akkor még a szellőztetésen kívül semmi másra nem gondoltam, de később ezeknek a mozdulatoknak kénytelen voltam jelentőséget tulajdonítani. Akkor még eszembe sem jutott, hogy kényes ízlésének én is megfelelek...

– Na, megittad a kávédat? – állt meg az asztal mellett, s az előttem fekvő kekszes csomagomból kivett egyet, majd még kettőt s ropogtatása közben szemeit forgatva egyfolytában „lekázott” ami magyarul annyit jelent, finom. (Árva kekszeimnek is meg van a maguk története!)

Kihasználva az alkalmat rákérdeztem:

– Mikor indulunk?

– Hova? – kérdezett vissza csodálkozva. Mikor számon kértem ígéretét, nagy fölényesen annyit válaszolt:

– Majd – s ropogtatott tovább.

Láthatta rajtam, hogy nem fogom fel tréfának a válaszát, sőt nem is elégített ki, még egy kecszet elropogtatott s kiáltott Rosale-nak. Valamit törzsi nyelven beszéltek, rólam volt szó, ezt abból gondoltam, hogy a fekete lány egyfolytában rajtam tartotta szánakozó szemeit. Hosszas beszélgetés után D... közölte velem, nem tudja, hol van a kórház, majd jön egy fiú és elnavigál.

Vártam türelemmel, reméltem most már tényleg fog történni velem valami. Talán, talán, most hihetek neki.

Ha eddig kibírtam...

A fiúra délutánig kellett várnom, de végre elindultunk a kórházba. Lázam a lázcsillapítónak köszönhetően tűrhető állapotban stagnált, de az éjszaka még mindig a fejemben kóválygott. Valószínű, a napok óta tartó lázas állapot krízisét az éjjel éltem át, mondhatnám azt is, éltem túl. Már bizakodhatom, rosszabb nem lehet, s a végére csak hozzájutok valami gyógyszerhez.

Úgy ültem az autóban, mint egy rongybábu, akit odadobtak a hátsó ülés egyikére. A másikon a navigálós fiú ült.

Újra a szép utcák között kanyarogtunk, mint ahogy megérkezésünkkor jöttünk öt napja. A nagykapuhoz érve az őrfelhúzó a sorompót, intett, hogy mehetünk.

S rögtön megkezdődött a nyomor. A vörös földút két oldalán foghíjasan szálnalmas elárusító bódék, és kiszáradt növényzet váltotta egymást. Itt-ott kecskék legeltek, hol csapatostól, hol kettesével. Száraz kórokat eszegettek. Nem messze tőlük egy bordáit mutogató tehén bóklászott. Majd különböző anyagokból tákolt lakó viskók következtek szétszórva. A porban meztelen és félig meztelen gyerekek játszottak. Az asszonyok az út mentén főzték nagy kondérban szabadtűznél a korai vacsorát. Füst és por. Vörös színű por és fojtó füst tolakodott be az autóba a lehúzott ablakokon keresztül. A viskók és a kietlen foghíjak nem akartak elfogyni...

A fiú szóltanul ült mellettem, nem navigált. Nyugodtan bámult ki az ablakon, mint aki hosszú útra szánta el magát. Talán túlra Afrikán, azért viselt sisapkát? Elképzelni sem tudtam miért a sisapka az ötven fokos melegben a szeméig, füléig lehúzva. Mindettől, és a koszos, szakadt farmerétől eltekintve ott mellettem ülve szimpatikusnak találtam.

A környéket viszont nem. Hiába meresztgettem fáradt szemeimet kórházra utaló jelet az út mentén nem, láttam. Kezdttem

elveszíteni a bizakodásomat. Hol lehet itt kórház? Ebben a környezetben? Már bántam, hogy orvosért kiáltottam... Úristen! Mi vár még rám? Már lélekben mindenre felkészültem, amikor a fiú megszólalt:

– Ott jobbra térjünk át a másik földútra! – ezt mondhatta, mert jobbra tértünk le egy másik földútra.

Nagyra sikeredhetett a sóhajom, ami a látványtól lelkemből felszakadt, mert a fiú is felém, fordította sísapkás fejét. Az úti látvány semmiben sem különbözött az előbbiektől. Igaz, itt csak néha láttam rongyos bódét, de éhes, düledt szemű kecskék itt is legelésztek. Asszonyok az út szélén nagymosást rendeztek, gyerekek autógumikat égettek...

S egyszer csak a fiú előre mutatott egy feltűnően nagykapura, ami csak a földutat zárta el sorompóval az út két oldala ugyanúgy szabadon árválkodott, mint eddig. Az örök, mert kettő is volt, sötétkék őrzővédő ruhába bújtatva megadták a módját: megkérdezték az úti célt és felemelkedett a sorompó...

Ebben a környezetben sem tudtam kórházat elképzelni. A földút két oldala szeméttel, törmelékkel, bozótokra fennakadt fekete zacskókkal teli... most már igazán fenntartásokkal feszkelődtem a hátsó ülésen. Milyen lehet az a kórház ilyen környezetben? Nem elég a bajom, még meg is fertőződöm, merthogy ki tudja, milyen koszos, szokatlanul primitív körülmények közé kerülök...

S egyszer csak megláttam az út végét! Komolyan azt hittem végstádiumba kerültem, és ebből kifolyólag káprázik a szemem. Mint a napok óta sivatagban tévelygő ki víz után kutatva kitikadott szemei előtt hirtelen megpillant egy oázist...

Közelebb érve meggyőződhettem, nem álom, nem végstádium, nem látomás, valóban egy, az elhanyagolt pusztaságba ágyazott oázis felé tartunk. Üde, fényes levelű pálmafák fodrait borzolgatta a szél a magas betonkerítés túloldalán. Itt is formaruhába öltözött örök álltak utunkat, de a sorompó hamar fel-emelkedett. Végiggurultunk a sétányt övező díszkerten, az őrzött, bekerített terület még egy ember által őrzött parkolójába, s a gyönyörű formákra nyírott örökzöld bokrok és az öblösen virágzó különböző nagyságú és formájú kaktuszok mellett elhaladva elértük a főbejáratot.

Közvetlen előtte szökőkút csobogott.

Ez a létesítmény minden képzeletemet felülmúlta! Az eddig tapasztaltak után meseszerűnek tűntek az elem tároló képek. Már ezért a látványért érdemes volt ide jönni. A hatalmas füstszínű üvegajtó érkezésünkre magától kinyílt s beléptünk a nem éppen kisméretű csarnokba.

Csiszoltkő és márvány az egész csarnok. Hatalmas kőládákban, kővályúkban szemet pihentető zöld növények. Csak zöldek. Mint a megkomponált harmónia... És csönd. Nincs cipőkopogás, hangos trécselés, puha nyugalom uralja a csarnokot. Nem siet senki, semmi nem sürgős, az idő, mint általában Afrikára jellemző, itt sem létező fogalom.

Miután megfontolt lassúsággal az adataim is felvételre kerültek, várakoznom kellett. D... és M... figyelmét – helyet foglalva a kényelmes bőrkanapék egyikén – lekötötte a majdnem a plafon magasságánál elhelyezett óriás méretű plazma TV, ami egyáltalán nem keltett zavaró hatást, mert hangszórói valahogy úgy helyezkedtek el, hogy beleilleszkedtek a csöndbe. Sokáig nem történt semmi, majd egy testes – bizonyos kor után itt már majdnem minden nő testes – nővérke lusta, lassú lépésekkel kicsoszogott egy üvegajtó mögül, beszólított egy szobába, s még mielőtt bármit is kérdezett volna, egy kedves mozdulattal számba dugta a lázmérőt. Míg ilyenformán el lettem némitva, megmérte a vérnyomásomat, majd visszaküldött a csarnokba. Ennyi volt a feladata és ezt ő maradéktalanul elvégezte.

Kellemes nézelődéssel telt a várakozás. Teljesen lekötött a körülöttem üldögélők, álldogálók és a szűkebb új környezetem szemlélése.

Természetesen ez egy privát kórház, csak tehetős polgárok járnak ide. Meg kell, mondjam, meg is látszik rajtuk. Fitness-stúdiókban formásodott nők és kisportolt férfiak vegyes öltözkében. A divatos európai ruhákba bujtatott ébenfa vagy csoki színű testek éppoly előkelő tartásúak, mint a hagyományos afrikai ruhákba csomagoltak. A „csomagoltak” szó itt maximálisan megállja a helyét, mert valóban, a hagyományuk úgy diktálja, hogy különböző módokon csomagolják be testüket.

Ám a csomagolásnak is meg van a helye, ideje és szerepe. A több méteres anyagba másként csomagolják be magukat a férfiak és másként a nők, véletlen sem cserélve fel az ősi módit. A férfiak az egyik vállukat eltakarva tekerik az anyagot, a nők

pedig a mellüknél kezdik és a vállaik szabadon, maradnak. A női, minimum két méter anyaghoz, amit szorosan a testükre tekernek, tartozik még egy hosszú, széles sálszerű darab, ami a derekukra tekerve szinte láthatatlan, azonos anyagból készül, és több funkciónak is megfelel.

Első és legfontosabb funkciója, hogy a kisgyerekeket ebbe kötve viszik a hátukon, vagy a mellükön, de általában a hátukon. Ez mindig kéznél van. Letekerik a derekukról, és már üzemel. Vállukra kanyarintva sálként is használják, vagy a földre terítve alszanak rajta egy jóízűt. Ez a darab egy nő derekáról sem hiányzik.

Persze itt is, mint a világ bármely részén hódít a farmer. Ám aki egyik nap farmert húz, másik nap hagyományba öltözik. Az európai és a hagyományosat keverve is szívesen viselik. Ez jellemző a fiatalokra általában, ám bármilyen ünnepi alkalom adódik mindenki a hagyományába, bújik.

A testes nővérke újra int. Menjek. Egy másik szobába vezet, ahol már a kartonom várakozik és az orvos. Egy atlétatermetű fiatal, határozottan jó kiállású emberfajta csokiba mártott példánya. Hatalmas kezeivel együtt gyönyörű habfehér mosolyát is felém, nyújtja. Úgy virít rajta a fehér köpeny, mint éjszakába süllyedt vízen a fehér, dagadó vitorla. Szemben ülve vele, határozottan javul a közérzetem.

Azt a biztonságot sugározza felém, amire már napok óta ki vagyok éhezve. Angolul folyik a társalgás, de én németül veszek részt benne. D... és M... fordítanak, mit és hogy, milyen minőségben azt persze nem tudom eldönteni.

Ám megnyugtató, hogy az orvos kedves mosolyban villogó hófehér fogai csak felém ropogtatják az angol szavakat, pedig tudja, hogy nem értem. Tiszteletben tartja a személyt, jogaimat, én vagyok a páciense, hozzám beszél. Intelligens arca nyugalmat sugároz. Talán már van elképzelése a baj okáról, de a maláriát sem zárja ki, annak ellenére sem, hogy szedem a speciális bűdös pirulákat és, hogy csak öt napja tartózkodom hazájában. Maláriát már idefelé jövet a repülőn is lehet kapni – mondja ő. Volt már rá példa.

Már a szúnyogok is utaznak repülővel összevissza a világban? – Néztem rá nagy szemekkel. – Eszembe nem jutott volna, hogy egy afrikai bevándorló szúnyoggal találkozhatom egy európai repülőtéren vagy akár egy repülőn!

– Bizony, bizony! Az órákig fegyelmezetten ücsörgő utasokon jól el lehet lakmározni! – Körülbelül ezt mondták az orvos szemei.

Egyébként is beszédes szemeiből többet megértettem, mint a kiejtett szavaiból.

Kitűnő tapasztalataim után a laborbeutalóval a kezemben már határozottan izgatott, milyen felszereltséggel van ellátva e csoda kórháznak ama helyisége, ahol vért szándékoznak venni tőlem. Nem kellett sokat várnom, megtudtam. Parányi, tipp-topp és tiszta.

Vakítóan tiszta. Sehol egy porszem, egy szennyes pipetta, vetetál, vércsepp vagy netalán lábnyom. Olyan tisztán tükröződött szemeim előtt a padló, hogy alig mertem rálépni. Egy harminc év körüli férfi – de lehetett negyven is – végezte a labormunkát. Kedves, sőt aranyos. Ő is felém, küldte ragyogó fehér mosolyát. Minden mozdulatát kíváncsian követtem. Lassan, ráérősen tett-vett székem körül és mosolygott.

Ahogy elnéztem, őt is nehéz lett volna kibillenteni a nyugalmából! Steril gumikesztyűt húzott, fecskendőt bontott, megfelelő tűt húzott rá, egy eddig számomra ismeretlen modern „szerszámmal” elszorította a karomat és kért, hogy pumpáljak. Nem kellett fordítani mindent megértettem. Igazán jól végezte a munkáját.

A folyosóra kilépve megmutatta, hol találom a mosdót és kezembe adott egy leragasztott steril, belül vízhatlan papírzacskót a benne lapuló zárható műanyag pohárral, hogy produkáljak.

A mosdó felé igyekeztél azt hittem már semmin nem leszek képes meglepődni ebben a mesébe illő intézetben, de tévedtem. Amint a mosdó ajtaját kinyitottam megszólalt a halk zene. A kellemes hőmérsékletet, még kellemesebb illat fűszerezte s az egész így együtt a titokzatos keletet, idézte. Tisztasága, komfortfokozata a legelőkelőbb szállodaéval vetekedett.

Öröm volt használatba venni...

Visszatérve a csarnokba hosszúra nyúlt várakozás vette kezdetét. Tudtam a labormunka időigényes, s türelmesen várakoztam. Ilyen környezetben nem esett nehezemre és a „közérzetem” is elviselhetőbbnek bizonyult az éjszaka átélt krízis után, mint az előző szörnyű napokban.

D... és M... is láthatóan jól érezte magát a „komfortban”.

Ám egy óra elteltével az addig kellemes klíma kezdett hidegnek tűnni. Nem történt semmi műszaki hiba, – itt még az áram

sem tud elmenni, mert a kórháznak valószínű saját áramfejlesztő szerkentyűi vannak – bennem keletkezett valami zárlat. Fáztam bent, ki kíváncsoztam, s miután föltöltődtem meleggel, visszakíváncsoztam.

Így ingázva ki-be, nézelődtem. Kint megcsodáltam a lustán imbolygó növényzetet, a mesébe illő parkot, de a betonkerítésen túli távolba vesző világ sem kerülte el a figyelmemet.

A főbejáratnál szemben a környezetbe simuló diszkrétén faragott szökőkút csobogását hallgatva éppen a szemközti viskók egyikére láttam. Egy keménykötésű srác – általában irigylésre méltóan keménykötésűek az itteni emberek – a düledező falból kiálló szögre akasztott tenyérnyi tükörben éppen borotválkozott, majd egy farönkre rakott edényben megmosakodott, s visszatérve a tükörhöz percekig fésülködött, igazgatta feketegyémánthoz hasonló göndör haját. Valószínű az esti programjához készülődött.

Talán randevúra...

És lehet, hogy egy lány valamelyik kalyiba mellett most épp így, éppen ilyen gondossággal tisztálkodik és idomítja rakoncátlan fűrtjeit. A srác eltűnt az ajtó nélküli ajtóban, majd testén vakító fehér pólóban és farmerban frissen felpattanva a biciklijére elkarikázott.

Ott hagytam a „panorámát” és én is bementem. Még várnom kellett. Várakozás közben most a benti világot figyeltem. Egy nagyon szélesre hízott fiatal nő csecsemőjét szoptatta. Az édes fekete csöppség szinte elveszett az anyja vastag kezei között és súlyos melle alatt. A mellettük ülő sovány, de igen boldognak látszó férfi apás szeretettel gyönyörködött bennük. Gondolom nem egyszerűen jutottak gyermekükhöz. A kórház egyik profilja a mesterséges megtermékenyítés. Az itt dolgozó orvosok kivétel nélkül Európában vagy Amerikában szerezték a diplomájukat. Talán az, az édes fekete csöppség is e specialitásnak köszönhetően jött a világra.

A másik sarokban a kétméteres zöld árnyékában két kismama pihentette igencsak előre halladott „terhén” kezeit. A hozzájuk tartozó két férfi külön álldogálva sűrű gesztikulálások közepette halkan beszélgetett. Újabb kismamák érkeztek népes férfi kísérettel. Talán az összes lemenő, felmenő férfiág a családból itt tolongott. A kismamák ősi viseletben, gazdagon felékszerezve.

Kecses ébenfa nyakukon vakítottak a világos kőgyöngysorok. Az egyik kis pocakkal, a másik olyan mindenórás lehetett. Mindketten meglehetősen mutatósak, még így várandósan is.

Végre újra a fiatal orvos elé kerülhettem. Nem mondta mi bajom, mi az a kórság, ami gyötör napok óta, – hiába kértem, hogy kérdezzék meg, D... csak legyintett és mondta, amit ő tartott fontosnak – de megvigasztalt a tudat, hogy nincs maláriám, és végre antibiotikumhoz jutok.

Helyben a patika is, a kedvemért kinyitották.

Körülbelül nyolcvan eurónak megfelelő „pénzt” fizettem. A szolgáltatáshoz képest nem is sok. Ennyi. Otthon a biztosító visszafizeti vagy nem, mindegy. Fő, hogy van gyógyszerem! Mindenesetre a számlát megőrzöm, más papírom „írásom” nincs arról, hogy elláttak. Hiába kértem, D... és M... nem tartotta fontosnak, – pedig, mint kiderült fontos lett volna – és az, hogy én mit akarok, vagy mit szeretnék...

Már ekkor is világos volt előttem felejtsem el... Hisz, már tudtam, sajnos megtapasztaltam, hogy olyan fafejűek, olyan érzéketlenek, mint egy bunkóból készült kalapács. Ott és akkor sem a segítőszándék vezérelte őket, hanem a dicsekvés. Csillogtatták angol tudásukat, dicsekedtek Európában élő mivoltukkal, D... a bátyát emlegette... Szövegükből, hiába igyekeztek mondandójukat előlem angolba rejteni, csak megértettem. Igazán szánalmas emberkének tűntek...

Kint már alkonypír égett az égen. A parkolóban a sísapkás fiú türelmesen várt. Végig guggolta a fal mellett ezt a temérdek időt, és még bosszúsnak sem látszott. Igazán bámulatra méltó türelemmel áldotta meg a sors az e vidéken született embereket.

Az afrikai hőség ellenére vacogva ültem be az autóba. Kegyetlenül fáztam. Mintha minden érzékszervem fagyasztóban vesztegelne. Bevallom, irigykedve néztem a sísapkát...

Valószínű újra felszökött a lázam, mert lázcsillapítót délben vettem be utoljára. És ez tart ötödik napja...

A visszaút alatt bizony nem nagyon nézelődtem. Bármi mellett, elmehettünk úgy, hogy észre sem vettem. Szinte olyan érzésem volt, hogy nem is én ülök az autó hátsó ülésén a sísapkás mellett, hanem csak egy elhagyott hideglelős test, ami a forróságban is úgy vacog, mintha frizsiderben ülne. Alig vártam, hogy visszaérjünk a rezidenciára, és magamra kaphassak valami

meleget. Szó szerint vacogtak a fogaim, alig tudtam féken tartani őket... Csak bírjam ki...

Kibírtam. Amilyen gyorsan legyengült valómból kitelt, zoknit húztam, tréningalsót, fölsőt, jó meleg bolyhosat, még a kapucni-ját is a fejemre borítottam. Védőburokként simult láztól vacogó testemre. Talán ezért hoztam el ezt a forróságban alkalmatlan ruhaegyveleget, hogy hidegrázós bajomban segítségemre siessen?

Meglehet.

Természetesen D... és M... öltözékemet látva gúnyos kacajra fakadtak. Nem hitték el, hogy annyira fázom.

Lenyeltem ezt is. Nem is vártam tőlük mást.

Az antibiotikum viszont jónak bizonyult. Már kettő elfogyasztása után jobban éreztem magam. Miért kellett nekem öt napot szenvednem? Mert ha rögtön orvoshoz segítenek, és rögtön antibiotikumhoz jutok...

Ezt is lenyeltem...

Másnap már

határozottan más színben láttam szűkebb Afrikámat. Igaz, időközben viszont gazella bokáim dagadtak kétszeresére, ami még soha nem fordult elő. A dagadáson kívül a lábfejem tele lett egészen apró tűszúrászerű vörös pontokkal. Ránézésre és érzésre olyan hatást keltett, mintha a vörös pontok valahol a csontok tájékán lyukakban végződnének.

Sok fejtörés után jöttem csak rá, hogy ezek a vörös pontok megegyeznek a fölül zárt papucsom apró lyukainak mintázatával. S arra is kénytelen voltam rájönni, hogy mindez a láthatatlan nap csúnya tréfája. Minden apró résen behatol s így égeti el az oda nem való emberkéket, például engem. Becserkészi, majd, mint egy közvetlen nagyítón keresztül összpontosítja perzselő sugarait az elérhető testrészre, például járás, vagy állás közben a lábfejre. Megégeti, s közben ártatlanul kukucskál a gyöngyház színű ég valamelyik láthatatlan lyukán keresztül. Egy-egy fél óra elég, és a fehér embert hazavágja, kikészíti. Pedig sokat még nem is időztem a szabadban. Persze délutánonként a szobám is veszélyes, az is lehet, hogy az ágy szélén üldögélve vette célba a lábamat az ablakon befurakodó nap egy-két gonoszkodó sugara. Mindegy. Ezt is ki fogom bírni, tanultam belőle. A jó pap is holtig tanul, szokták mondani. De azért merem remélni, hogy az itteni sok tanulásba mégsem fogok belehalni...

Végre körbejártam a rezidenciát. Szemügyre vettem az udvart s megpillantottam az első afrikai „vadállatot” egy leguánt, – amit később, mivel ragaszkodó lénynek bizonyult, amiben bizony igencsak hiányt szenvedtem, „barátommá” léptettem elő. Békésen sütkérezett az ötven fokban a betonkerítés tetején.

Igaz, hogy hiányzik a farka – gondoltam – de itt az alkalom, egy speciális állat, ezt lencsevégre kell kapnom! Ám mire a fényképezőgéppel visszatértem az én vadállatom eltűnt. – Se baj – gondoltam, mert megpillantottam egy, épp a papucsom orránál szorgoskodó óriásira nőtt bogarat. Éppen a hangyákat falatozta jóízűen.

– Ez is jó lesz kezdetnek – fűztem tovább a gondolataimat – és ez nem is fog egykönnyen elillanni, békésen megvárja, míg beál-

lítom a gépet. S míg a gépet forgattam, a távolságot állítgattam, a pillanat töredéke alatt lábamnál termett a leguán. Bekapta a nagy barna bogaramat, s mintha szárnya nőtt volna, elrepült. Akkorákat ugrott, hogy valóban úgy tűnt, mintha repülne. Valahol a betonkerítés túloldalán a szomszédban landolt.

Pech, majd máskor. Se bogár, se leguán, de idő az még van – gondoltam s befelé tartottam a házba, mikor is a járdaszegélyén újra megpillantottam a leguánt. Ő volt, a farkatlan, aki elrabolta a bogaramat. Nagy szemeit körbe-körbe forgatva pislogott rám. Szinte kínálta magát a fényképezéshez. Hihetetlen, de igaz, nem futott el. Nem félt tőlem, talán azért, mert még soha nem látott fehér embert. Türelmesen kivárta, míg beállítottam a gépet, időnként rám pislogott, mintha azt mondta volna:

– Na mi lesz már? Mit szerencsétlenkedsz, meddig várjak még? – Lencsevégre kaptam. Még egyszer rám nézett, majd sietve eltűnt a bokrok alján. Apró momentum, de a sivárságban élmény volt a vele való találkozás.

Most, hogy más színben vagyok képes látni Afrikát követelőzőbb lettem. Na nem nagyon, csak úgy mérsékelten. Szerettem volna bejutni a városba. Nem titkolt szándékom az volt, hogy végre Internet-kávézót keressek és találjak.

Nem nyugtatott meg az, az SMS, amit M... pötyögött a kistelefonján. Ha az nem ért célba, akkor még semmi hír rólam otthon, és ez joggal idegesített. Előadtam gyanúmat és kérésemet. Látszólag D... a kérésemet tudomásul vette, gyanúmat elutasította.

Magához kérte Geraldöt, Rosale bátyát, aki a cselédszobában lakott, és elmagyaráztatta vele, hol található a legközelebbi Internet-kávézó. Kiderült sok található a fővárosban, lehet válogatni. Hosszasan tárgyalták a témát.

Ám amint megláttam D... feltűnően értetlenkedő arcát, rögtön sejtettem, hogy ez sem fog simán menni. A ráncai, a mimikája elárulta, hogy valamiben sántikál. A srác többször is elmagyarázta ugyanazt, s végül kiderült mire játszott D... Elkérte Gerald hordozható számítógépét, amin ugyan nem volt Internet, de se baj, mert D... leleményessége nem ismer határt...

Majd ő esténként meglopja a libanoni szomszédot!

Biztosra vette, hogy kifog egy-két kóborhullámot. Minek fizetni érte, ha nem, muszáj! Legyek nyugodt előbb-utóbb felve-

hetem a kapcsolatot az enyéimmal. Mint mindig most is nagyon bízott magában. Engem viszont ez cseppet sem nyugtatott meg. Ám tehetetlenül voltam kénytelen várni.

Teltek a napok, éjjelenként a teraszon ügködött a géppel, majd már a kerítésig is elmerészkedett, hogy közelebb kerüljön a szomszéd ég felé nyújtózkodó nagy kosáralakú fémépítményéhez, ami a világhálót összpontosította. De hiába valónak bizonyult minden igyekezete, nem jött össze.

– Tomorrow – mondta angolul – ami annyit tesz holnap.

Ám a holnapok sem hoztak semmit. Teltek tétlenül a napok és én egyre türelmetlenebb lettem. Egyik reggel kávém kortyolgatása közben figyeltem rá, hogy bankügyleteiket intézni a városba készülnek. Gondoltam, ha végre bejutok a városba, ha már egyszer ott leszek...

Vége ez az én napom! Jeleztem, velük tartok.

Ezen a napon is, mint általában, már reggel tombolt a hőség. A láthatatlan nap égető szikrái sziporkáztak a feszes kék égen. Se baj, kibírom. Majd útközben veszek egy kalapot, ami már eddig is szándékomban állt, de nem adódott rá alkalmam. Most legalább majd... és papucsot is veszek szellőset, lábujjközédugóst, afféle „egyen” papucsot.

Nem azért, hogy ne lójak ki a sorból, hanem sajnos az európai praktikátlan intelmekre hallgatva csak zárt papucsot és zárt cipőket csomagoltam, ami azt eredményezte, hogy szinte elviselhetetlenül sül, fő bennük a lábam. A lábfej és bokadagadásom miatt, van, amibe bele sem férek...

A bankügyeiknek köszönhetően végre rátehettem lábaimat a főváros útjaira, amik igaz, utaknak, járdáknak még jóindulatúan sem nevezhetők, de kisebb-nagyobb kerülőkkel, bukácsolásokkal járhatók. Így aztán gödrök szélén egyensúlyozva, bankról, bankra járva, sok apró fontos emberkével tárgyalva telt az idő. Az egyik mondta, ide ülünk, a másik mondta, miért itt ülünk, ahhoz az ügyintézőhöz, amott kell várni, és szép komótosan, hivatása teljes tudatában megmutatta az újonnan kijelölt ülőhelyeket. Ám egy órányi ücsörgés után derült ki, hogy ott sem jó székeken ülünk. Ezt egy harmadik hivatásának teljes tudatában élő fontos emberke vette észre... Fél napba telt, míg elintézték ügyeiket.

Utána egy európainak is nevezhető gyorsétkezdében egy órán át, ettek és emésztettek. Na de végre hosszú idő után én is ettem.

Sült krumplit. Jól esett. A csirkémet is én fizettem de D... ette meg...

Neki is jólesett.

Tudniillik csípőset nem ehetem sajnos, – pedig valaha hogy szerettem! Bedagad a nyálkahártyám olyannyira, hogy a levegővétel is gondot okoz és csak gyors kalcium injekcióval, tudnak kikúrálni. Itt erre külön is oda kell, figyeljek, főleg ilyen hozzáállással, hogy nem jutok orvoshoz.

D...-nek talán az is volt a szándéka, hogy potyázzon, mert mielőtt megrendeltem megkértem, legyen oly szíves, kérdezzen rá a csirke erősségére. Azt mondta nem erős. Lelke rajta... Kérdezte, nem kérdezte, hagyta, hogy megrendeljem és kifizessem. Szerencsére gyanúsnak tűnt, az egyébként gusztusos fél csirke, így vele kóstoltattam meg. Kértem csípjen belőle mielőtt...

Nagyon erősnek találta, így hát jóízűen megette.

Emésztés után bevásárlás következett. Ennek is örültem. Eddig jóformán csak a hazai elemőzsiámon tengődtem, igaz a betegség miatt étvágyam sem volt. De már van! Boldogan vetettem be magam a kéznél levő minden európai igényt kielégítő szupermarket-be. Gondoltam, – na, most! – kedvemre, igényeimnek megfelelően fogok vásárolni... Ami nem igazán fog nekik tetszeni...

Merthogy...

Miután a férjem hazament tőlük és én ott maradtam náluk, közölték velem, a bevásárlások rám eső részét, tehát egy bevásárlás háromfelé osztva, fizetnem kell. Úgy hátulról... Ám nem is ez a lényeg, habár ebből is lehetett volna következtetni jellembe li dolgokra, de... Ha nem mondták volna is, én már előzőleg úgy döntöttem, külön fogok vásárolni, mert senki pénztárcáját nem szokásom terhelni. Szándékomat tudomásukra hoztam, amit nem fogadtak nagy lelkesedéssel. Ám megmaradtam elhatározásom mellett, annál is inkább, mert így legalább nem mindenféle kígyót, békát vagyok kénytelen elfogyasztani, hanem csak azt, amit szívesen vesz be a gyomrom. Nem beszélve arról, hogy az afrikai ételek szinte kivétel nélkül töményen borsosak, szinte kivétel nélkül csípős szószban úsznak, még megkóstolni sincs bátorságom.

Akik ismernek, tudják, hogy normális körülmények között is „aligevő” vagyok, ragadozó hajlamaim pedig nincsenek. Húst csak nagy ritkán eszem. Alkoholt pedig abszolút nem iszom.

Az eddigi tapasztalatom pedig az, hogy számukra nagy élvezetet jelent az evés. A sör és a borivás, nassolás, többet jelent, mint bármi, még este tíz órakor is képesek lakmározni. Húst hússal esznek. Nem baj az, ha jó torkúak, ha van étvágyuk, ha nekik úgy jó, tegyék.

Csak ne az én számlámra. S főleg ne így hátulról...

Ebből én nem kérek. Nem hagyom magam kihasználni, még ha ez volt is a szándékuk. Eddig még úgysem fogyasztottam az övékéből, csak a saját kekszemet ropogtattam... és a müzlimet eszegettem. Rajta! Most itt a lehetőség vásárolni fogok!

M... gömbölyű kezei tolták a bevásárlókocsit, D... jobbra, balra forgatta a szeme fehérjét, szinte villogott a fehér a fejéből úgy jöttek mögöttem. Árnyékként követtek, gunyoros grimaszokat vágtak, minden mozdulatomat figyelték, mit emelek le a polcokról. Ez idő alatt ők nem vásároltak. Egy egy-egy mozdulatomnál öntelten ragadt tekintetük egymásba. A rosszindulat összevonozta a szemüket. Mi tagadás, szörnyen idegesített a két lekezelő okos-tojás mögöttem.

Ebből nekem elég volt! – gondoltam, s megkérdeztem tőlük miért engem követnek, s miért nem vásárolnak?

Csak kíváncsiak rá, felelték igen lekezelőre sikerült gúnyos modorban, hogy miket vásárolok, mi az, ami az igényeimet kielégíti, ha az ők bevásárlásuk nem felel meg nekem. Igen csúnyán nézhettem rájuk, mert otthagytak. A pénztárnál találkozunk. Én külön szedtem a cuccaimat, D... még az enyémhez csapott egy nagy adag vizet. (12x másfél liter. 1 flakon ára 60 euró centet kóstál.)

Lenyeltem.

Rosszul tettem. Akkor kellett volna azt mondanom, hogy a vizet is külön veszem. Mivel azt nem emeltem ki külön, csak az élelmiszert, így úgy értelmezték, ahogy nekik jobban megfelelt. Tehát maradt a közös víz és a közös gyümölcs. Igazuk volt, ezt sem hoztam szóba.

Bevásárolni már bevásároltam, ám Internethez még mindig nem jutottam, s mint kiderült szándékukban sem állt ebben segítségemre lenni.

– Majd holnap – jött a válasz.

Ezt már ismertem... ha nem rugdosom, a holnapból is holnap lesz, tehát a holnaptól se várhatok semmit!

Kalapot viszont útközben az első utunkba akadó bódében vettem. Igaz nem olyat, mint szerettem volna és nagy is, de erre is nehezen tudtam rávenni őket, hogy álljanak meg. Kalap van, papucs nincs. De ez is eredmény. Gondoltam, majd Rosale-t megkérem segítsen egy papucsot beszerezni.

Este tértünk meg a rezidenciára. Épp előttünk szállt le az afrikai sötétség, ami minden nap pontban hat órakor hirtelen következik be. Szinte varázsütésre szakad a tájra a vaksötét. A ház kivilágítva várta a gazdát, a garázsban még szorgos munka folyt. Tom – a fiú, akit akaratom ellenére kitúrtam a szobából, amit még mindig őszintén sajnálok – a varrógép mellől ugrott fel. Szolgálatkészen nyitotta ki D... autója előtt a nagykaput, begördülés után nyitotta az ajtókat, a csomagtartót. Éppen úgy, mint egy született „Hipolit”. Rosale-val együtt cipelték be a csomagokat. Az úr és az úrnő hagyta. Ez a természetes...

Ők tudják.

Helyet kerestem a vásárolt dolgaimnak a hűtőszekrényben, helyesebben elfoglaltam a felajánlott rekeszt. Habár majdnem fölösleges berakni, mert áramhoz igen ritkán jut szegény.

Zuhanyozni vágytam. Az esedékes antibiotikum bevétele előtt gyorsan kivégeztem egy banánt. Éhes nem voltam, a meleg, az egész napos hőség elszédített. Éppen indultam zuhanyozni... elment az áram.

Na igen. Ez gyakran előfordul, főleg este. S ha nincs áram, nincs víz! S ebben az afrikai tikadatban marokból „zuhanyozni” nem éppen kellemetes dolog. Pedig nagyon úgy néz ki, ma is a markomat fogom használni. A szolgálatkész Rosale máris a fürdőszoba ajtóhoz készített egy vödör vizet.

D... közben felkészült a szokásos esti programjára a számítógéppel az ölében kiült a teraszra. Bűvölte a lámpafénynél hátha elkapja a kóbor hullámokat. M... is mellé telepedett és esti szokása szerint bámulta a sötétet. Eddigre már kialakult az ülésrendjük. D... az örökségben talált két régi, hagyományos motívumokkal díszített magasra faragott sámlí egyikében trónolt, felesége közel mellette egy műanyag széken kényelmeskedett s a másik faragott sámlira a lábait rakta. A terasz lett a fő tartózkodási helyük. Ritkán beszélgettek, s ha beszélgettek is többnyire csak D... beszélt, M... pedig bölcsen helyeselt, valahogy így:

– Hm.

Közben Rosale félre rakva a sürgős, pénzt jelentő szabni-varrni valóit, vacsorát készített. A szokásos halszag pillanatok alatt szétterjedt az áporodott meleg levegőben. Térült, fordult és már meg is terített. Ekkor még mindig három terítéket rakott az asztalra, szeretne volna, ha legalább egyszer eszem a főztjéből. Nem magyarázták el neki, én meg képtelen voltam rá, hogy megértessem vele, nem a főztjével van bajom, hanem nem eszem, nem ehetem a csípőset, és az afrikai konyha bizony igen borsos. Azt is csak nehezen értette meg, hogy engem nem kell kiszolgáltatnia.

Most sem ültem asztalhoz. Úgy döntöttem, jó étvágyat kívánok és egyben jóéjszakát is, és elvonulok a markomból zuhanyozni, majd becsomagolom magam éjszakára a vérszívók, elől és megpróbálok aludni...

Végre láztalanul

ébredtem, sőt a hőemelkedés sem kísértett tovább. Határozottan éreztem, hogy van közérzetem! Már nem emlékszem hány óra lehetett, nincs is jelentősége, a lényeg az, hogy senkivel nem találkoztam össze a nagy, széles folyosón pedig már mindenki talpon volt.

Minden ajtó, ablak tárva nyitva. Az utca felé néző teraszé épp úgy, mint a konyhából nyíló ajtó, ami az udvari teraszra vitt. A konyhába vettem az irányt, hogy elkészítsem a kávémat, s az első élőlény, akit, vagy amit megpillantottam a farkatlan leguán volt. Az udvarról feljött a lépcsőn és bedugta a fejét a konyhába. Érdeklődve forgatta felém gömbölyű szemeit. Anyanyelvemen köszöntöttem, beszéltem hozzá és feleletként bólogatott. Egészen közel mentem és nem menekült, csak akkor eredt futásnak, amikor D... erőteljes hangját hallotta közeledni.

Hangja után D... is rövidesen megérkezett. Céltalanul tett-vett a konyhában. Szemei állandóan rajtam lógtak, nem tudtam kitérni előlük. Kellemetlenül hatottak a tolakodó pillantásai, de nem tulajdonítottam jelentőséget az esetnek.

Rosszkedvűnek látszott.

Ja persze! Biztos az indulás előtt hetekkel feladott konténere! Még mindig nem érkezett meg. Nagyon várja. Én is. Jó, belátom, ez nem egészen az ő hibája, szerintem is már ideje lenne az érkezésének, mert a konyhai eszközök, fakanalak, csöbrök, csetresek között vesztegel a nekem szánt moszkítóháló is és a matrac is. Mindkettőt szeretném már a szobámban látni.

Igaz, hogy az ágyam lyukába még nem gurultam bele, de jobb lenne azzal a tudattal elaludnom, hogy nem a szakadék szélén éjszakázom. A moszkítóháló pedig... Végre kitakarózhatnék, megszűnne a dunszt, és nem dagadna fel a homlokom, mintha minden áldott reggelre harmadik szemem nőtt volna. Na és az esti üdítő zuhanyozás után, még ha a markomból is, éjszakára nem kellene bebüdösítenem riasztó kenőccsel izzadtságtól párolgó testemet.

Miért is hallgattam rájuk, hogy ne hozzak...

És egyáltalán... Mit keresek én itt? Mintha vesztegzár alá helyeztek volna! Házi őrizetbe. Minden olyan körülményes. Szabad mozgás helyett a körülményekhez láncolva, falakhoz kötötten

várni, csak várni a valamire, amit magam sem tudok mi... Várni a ritkán kínálgató alkalmat, vagy keserves harcba szállni, hogy valahova eljuthassak...

Mert itt egyedül egy fehér nőnek, még ha olyan öreg is, mint én, gyalogosan, vagy akár a millió taxi bármelyikével elindulni főleg a nyelv ismerete nélkül egyenlő az öngyilkossággal. Mikor egyszer megemlítettem mi lenne, ha... D... kedélyesen, mondhatni fogát fenne jegyezte meg:

– Ha-ha! Biztos nem kerülnél elő többé! Nem, nem, biztos nem! – ismételte miközben feltűnően csillogtatta rám hatalmas szembogarait, amik szerencsétlenek majd ki ugrottak a vakítóan fehér mezőből. Természetesen láthatóan magából indult ki, ám a honfitársait is jól ismerheti, mert tényleg veszélyesen megbízhatatlanok. Minden sértő szándék nélkül, a tapasztalataim is megerősítik ezt a tényt. (Hozzá kell tennem, azonban, mint mindig és mindenhol valószínű léteznek itt is kivételek.)

A bevásárlás utáni napon egész délelőtt reménykedve vártam, hogy csak, csak eszébe jut tegnapi holnapra tett ígérete, ami ma van, de hiába. Már lassan két hete, hogy Afrika veszélyes talajára léptem, veszteglek, mint egy zátonyra siklott vitorlás, mar a lelkiismeret, hogy még mindig nem vettem fel a kapcsolatot az enyéimmel, nem tudok róluk semmit, és valahol éreztem, hogy ők sem rólam...

Hát előhozakodtam...

Nem jó időpontot választottam, előzőleg valami éppen kihozhatta a sodrából. Talán a konténere, talán a vízből sok fogyott, talán az éjszakája nem úgy sikeredett, mint gondolta, nem tudom, de még mérgesebb lett, mint volt. Azt vagdosta a fejemhez, hogy türelmetlen vagyok, hogy nem bírom kivárni, míg ő meglopja a hullámot...

Várjak. Majd holnap. Ma nem ér rá.

Természetesen semmi különleges elfoglaltsága nem volt, csak úgy üresjáratban ült a teraszán és bámulta a kerítését. Mit tehettem? Sokat nem, ám belenyugodni sem tudtam. A minden másnap mosással végezve – amit egy mosdókagylóban követtem el mosószappannal – elhatároztam, nem engedek. Nem ezt ígérték! Ha belenyugszom a holnapjaiba minden nap, elfolyik, ez a nap is úgy ér véget, hogy megint nem tudtam kapcsolatot teremteni az enyéimmel.

A teregetés után elérkezettnek láttam a pillanatot. D... és neje a szokásos módon üres tekintettel éppen a teraszon ücsörgött. Eljűk álltam:

– Már pedig nem várok tovább! Ragaszkodom a kapcsolatteremtéshez! Ma! – Egymásra néztek, meglepte őket határozott elszántságom, majd a fagyosan sziszegő csöndben, ami körülöttük kialakult halvány hangon megszólalt M... – Ő is szívesen megnézne a kapott üzeneteit...

Így történt, hogy délután három óra körül elindultunk.

D... csak azért sem abba az irányba indult, mint ahogy előzőleg Gerald, Rosale bátya elmagyarázta, hanem a város forgalmas része felé vette az irányt. A hátsó ülésen dunsztba kötve a hosszú, hosszú főúton úgy figyeltem az út két oldalát, mintha az életem függene ettől az „akciótól”. Majd ki néztem a szemem, hogy a romosan félkész házak homlokzatán rátaláljak egy feliratra – Internet-kávé. Csak mentűnk, mentűnk, időnként dugókban vesztegelve az összevissza forgalomban, a kocsik között fejűkőn portékáikat kínáló árusok sokasága között, úgy tűnt hiába...

D... már feladta, s mivel nem is igazán akarta, hogy találjűnk, csak tessék-lássék módra nézelődött, egy kereszteződéshez érve letért a főútról, hogy visszaforduljon... Ám amint a kereszteződést elhagyta, túlharsogva a rádiójukat felkiáltottam:

– Ott balra!

D... arrogánsan intett le, s tömör, lenéző mondatokba foglalva véleményét tovább hajtott. – Persze! Hogyne! Ha ott lett volna ő is észre, vette volna! – Szinte tüzet okádott a szeme, amint hátra nézett rám a visszapillantó tükörből. Nem bírta elviselni, hogy keresztül húztam a számításait. Kétségbeesetten fojtottam vissza elkeseredésemet s bizonygattam:

– Igen, jól láttam, jól olvastam!

Meg sem akart állni, hogy visszaforduljon, hogy meggyőződjön igazamról, ha felesége a békesség kedvéért nem ragaszkodik hozzá. Dühösen fékezett csak úgy fűstölt a vörös por. Visszamentűnk és rámutattam. Most sem vette észre, vagy inkább nem akarta észre venni:

– Ott van! – kiáltottam. S tényleg ott volt egy máris romos félkészház földszintjén. Még parkolni is lehetett előtte.

Sok okos tojással hozott már össze a sorsom hosszú életem folyamán, de ennyire öntelt fajtával még nem találkoztam. Ekkor

már gyökeresedett bennem a gyanú, hogy ez a fejszével faragott tufa emberpéldány valóban nem tűr ellentmondást. Úgy is viselkedett:

– Na, nesze itt van!

Komolyan azt hittem hiába rátaláltam, hiába vagyunk itt, nem fog segíteni. Pedig a férjemnek százszor is megígérte... hogy nyugodjon meg... De most csak azért sem fog segíteni! Most mi lesz? Én bizony azt sem tudom, hogy nyúljak a géphez, hol kezdjem el a nyomkodást, főleg, hogy a masina is angol nyelvű!

Benyitottam a szűk kis helyiségbe. Csak úgy dőlt ki a forró emberpára. A fal két oldalán sűrűn egymás mellett öt-öt számítógép, előttük egy-egy műanyagstool, a székek között a szűk középen lehetett eljutni az üzlet végébe, ahol egy csinos, európai mintára kisimított hajú hölgy ült, aki kezelte a boltot, azaz az Internet-kávézót.

(Hogy mitől „Internet-kávézó” arra a későbbiekben sem jöttem rá, hiszen kávénak nyoma sincs. De a lényeg, hogy a kapcsolatteremtés lehetősége adva van!)

Szerencsére nem kellett várni, két gép szabad volt. Az egyiknek kifizettem az óradíját, de D... nem mozdult. Kénytelen voltam „kicsire” összehúzni magam és megkérni, hogy segítsen, hogy legyen szíves... Morgott magában, szokása szerint dühösen forgatta a szeméit, de leült és tette, amit kell.

Hát igen... várt rám egy pár üzenet...

A férjem kettőt is küldött, mert két hétvége telt el és én nem jelentkeztem. Most már nagyon aggódik – írta a másodikban – mi van velem? Miért nem jelentkezem? Mi történt? Megérkeztem? Már felvette a kapcsolatot a német nagykövetséggel, hogy keresenek. Még nem válaszoltak, de már komolyan fontolgatja, hogy az Interpollal is kerestetni fog, ha napokon belül nem kap hírt felőlem.

Puff! Már nem csak a hőség miatt folyt rólam a víz! Tehát jól éreztem. M... elbénázta! A férjem nem kapta meg az SMST!

Ismerem, tényleg megteszi! Remélem még nem tette meg... A német nagykövetséggel viszont már felvette a kapcsolatot! Kerestet... Milyen jól tettem, hogy határozottan léptem fel és ragaszkodtam a mai naphoz?!

Ők persze szintén elolvasták és kedélyes megjegyzéseket tettek, sőt majdnem hahotára fakadtak:

– Az Interpol! Ez jó! – ismételték fennhangon, mint két agya ment. Végre tudtak örülni... Én viszont nem voltam olyan hangulatban, hogy értékelni tudjam hirtelen megváltozott kedélyállapotukat. Próbáltam gyorsan és egyszerűen válaszolni: - Semmi gond, minden rendben, nyugodjon meg, stb. Elengedtem egy sablonos szöveget...

Nem írtam meg az igazat. Az izgalmak után, amit átélt még azzal is terheljem, hogy beteg voltam, hogy milyen körülményes minden, és semmi sem úgy van, ahogy ígét volt?

Nem, nem kell, hogy tudja. Ezek az én problémáim, nem tudtam, hogy mit vállalok, most már tudom, nekem kell megoldanom, vagy elviselnem őket. Egész életemben egyedül néztem szembe a problémáimmal, valahogy most is majd csak lesz...

Jót röhögtek a szomszédok üzenetén is, amit el sem tudtam olvasni, mert mintha nekik szólt volna és én ott sem lennék, végigfutották a szöveget, és már tekerték is tovább. Én alig láttam a könnyeimtől, csak annyit olvastam belőle, hogy jelentkezzem, mert a férjem nagyon kétségbe van esve... Felfogni sem tudtam, mi van ezen, röhögnivaló, és egyáltalán... ilyen jellegű üzenetek hogy képesek egyes embereknek örömforrásként működni?

Szerencsére nem vagyunk egyformák...

Lassan, megfontoltan válaszoltam a gyerekeimnek is, hogy még sejtéseket se hintsek el kialakult helyzetemmel kapcsolatban, gondoltam az egy órába, amit kifizettem belefér a megfontoltság. De mivel az anyanyelvemen írt üzeneteimet nem tudták elolvasni, unatkoztak, és sürgetni kezdtek, hogy írjak gyorsabban, mert M... is szeretné, megnézni az üzeneteit.

Először nem értettem mi a problémájuk, hiszen van szabad gép, azonban gyorsan rá kellett jönnöm, hogy az én időmre pályáznak. Ha hamar kész vagyok, több idő jut nekik az én befizetésemből. Egy fél órát sem töltöttem a gép mellett és átadtam.

Hiba volt ez is! Akkor az első alkalomkor kellett volna nem hagyni, hogy rám szálljanak, hogy velem fizettessenek. Még egy órát fizettettek velem, úgy belejöttek az Internetes szórakozásba. D... ráadásul olyan agresszíven kapta ki kezemből a felé nyújtott pénzt, hogy kapzsiságáról már kétségeim sem lehettek. Az eddigi tapasztalatokat ez a mozdulata tetézte.

Jobbnak láttam, ha kint váraozom. Forrt bennem a düh, a csalódottság. Kiszolgáltatottnak éreztem magam. És egyedül. Nagyon egyedül. Vártam és gondolkodtam.

Volt min! Úristen! Milyen emberek közé kerültem? Mi minden vár még rám? Hogy lehettem ilyen elővigyázatlan, meggondolatlan? Hogy hallgathattam másokra, amikor a lehetőséget hozták fel érvek, a lehetőséget, hogy eljuthatok erre a gyönyörű földrészre, ami valljuk be, sokunk egy életén át, dédelgetett elérhetetlen vágya?

Hogy nem láttam át ezeken az embereken? Hiszen voltak előjelek! Miért nem informáltam le őket, mielőtt elfogadtam a szívesnek látszó meghívásukat? Mit írok én ezekről? Az igazat? Le lehet írni az igazat?

Jöttek, mentek a gondolatok, amik az elkövetkező hetekre cseppet sem voltak biztatók. (Pedig még nem is tudtam, hogy mi minden vár rám!)

Degenerált ürge! Csak hogy ne kelljen fizetni, majd ő lop a szomszédától hullámot! Csak várjak! De így, hogy én fizetem az övékét is, így jó. Fogadok, hogy ezek után meg sem kísérli a kóbor hullámokat elkapni... (Igazam lett, többé meg sem próbálta!)

Szörnyű lelkiállapotba kerültem. Letaglózott férjem üzenete is. Főleg az. Minden szóból kiérződött a kétségbeesett aggodás... És én vagyok az oka, mert megígértem és nem jelentkeztem...

A rezidenciára visszaérve még mindig nyugtalanul kerestem a megoldást, a gyors kapcsolatfelvétel lehetőségét, hogy én is megnyugodjam és a férjem is. Mivel egész héten többnyire nincs otthon, ki tudja, mikor jut az üzenetemhez, telik az idő és tényleg az Interpolhoz fordul!

Mi lenne, ha megkérném M...-et adja kölcsön a kistelefonját? Számoljon érte amennyit, akar, csak segítsen felhívni a férjemet. Még mindig mosolyogták és gúnyolták az idegességemet. Az együttérzésüket egy pillanatra sem éreztem, ostoba, üres fejükből csak úgy sugárzott a káröröm, de M... megengedte, hogy használatba vegyem a kis játékszerét.

Kicsöngött. Ez a pár pillanat, amíg vártam több verejtéket vont ki a szervezetemből, mint az afrikai hőség általában. Amint a férjem meghallotta a hangomat, majdnem szívinfarktust kapott. És ez szó szerint értendő! Mondta is és éreztem is! Már teljesen lemondott rólam, hogy élek, hogy jelentkezni fogok. Már minden szörnyűség megfordult a fejében...

– Hol vagy? – kérdezte még mindig levegő után kapkodva...

– Hát hol lennék? – válaszoltam – Afrikában! – De a válaszom, remegő hangom nem győzte meg, kételkedett...

– Biztos minden rendben van? – kérdezte többször aggódva.

– Biztos, hogy tényleg ott vagy? – Alig tudtam meggyőzni, megnyugtatni. Védekeztem, hogy küldtem SMST... igaza van, azt nem kapta meg... igen... de indulásom óta már több mint két hét telt el... ez is igaz, de itt semmi sem egyszerű... Többet nem mondhattam, nem mondhattam el mi az igazság, mert M... és D... minden szóra fülelt... És nem is akartam...

És egyáltalán. Ez az egész az én hibám... Ingoványos talajra tévedtem, ami ki tudja még milyen veszélyeket, meglepetéseket rejteget... Bármilyen csábító volt az ajánlat nem kellett volna eljönnöm. Mintha fényévekkel távolodtam volna el az otthonomtól, a biztos talajtól...

Már mindegy. Itt vagyok. Nem tehetek egyebet, végig fogom csinálni! Muszáj! Semmi sem történik véletlen. A ránk rótt megpróbáltatásokat viselni kell! Nem fordulhatok vissza. Tartozom magamnak ennyivel. A megfutamodás nem jellemző rám. Egy mondás szerint, aki visszafordul, elveszíti az arcát. Hát én nem akarom elveszíteni. Megpróbálok szembe nézni a kihívásokkal!

Remélem erőm is lesz hozzá elég...

Az estében halvány, kísérteties fény lobbant...

Eldöntöttem, ha már így alakult, megírom az igazat. Mindent úgy, ahogy jön, cseppet sem szépítve az eseményeken, s nem kímélve a szereplőket sem. Nem így terveztem, de így alakult.

Az élet írja. A valóság szólt közbe...

Szárnycsattogtatással

érkezett a másnap. Hirtelen az ablakomra nézve azt sem tudtam, hol vagyok. Álom, vagy valóság... Egy gyönyörű kékmadár tolaszkodott az ablakpárkányomon. Nyugodtan, kényelmesen tisztgatta fénylő kék tollait. Ám mire kidörzsöltem az éjszaka maradványait a szemeimből, hogy jobban lássam, hangtalanul elrepült.

Gyenge szellő osont be a szobámba, körbesimogatott... szinte pislogni láttam, mint egy gyertyafényt. S mintha biztatott volna...

Könnyű szívvel ébredtem. Most még a csípéseimet, púpjaimat sem számoltam. Nem érdekelték. Szépnek akartam látni a világot. A széles folyosóra kilépve Rosale kedvesen mosolygott rám, s éreztem, még ha nem is értjük egymás szavát benne bízhatom. Csillogó sötét szemeinek villanásai, izmos fekete karjainak olykor vállaimat megsimogató mozdulatai nemes lelkéből fakadtak. Ehhez semmi kétség nem férhetett. Ő még a természet romlatlan gyermeke volt. Olyan, mint egy mindent átfogó, a sok földi gonoszságon átívelő szivárvány...

Ösztönösek a gondolatai, a mozdulatai, az érzései, s így a cselekedetei is.

D... és M... őt messze magasról lenézték, én sem tartoztam közéjük, ezt nem volt nehéz észre venni. Valószínű ő engem sajnált, én meg őt. Hogy e miatt-e, vagy csak úgy ösztönösen, valami cinkosságféle volt alakulóban közöttünk. A fekete lány stabil türelmessége, egyénisége nyugtatóan hatott rám. Benne véltem felfedezni azt az Afrikát, amit kerestem, amit szívemben eddig dédelgettem.

Az én Afrikámat.

Az elmúlt napokban már egyre gyakrabban megfordultam szűkebb otthonában, a garázsban. A szobámmal szemben lévő parányi szobáját, amiben immár két matrac terpeszkedett a földön, azokon kívül semmi, csak alvásra használta. A fiú, Tom is a garázsban töltötte napjait. Rosale szabott, a fiú varrt és mosolygott. Mindig mosolygott. Világoskék fodros köténykáját magára öltve, mit sem törődve néha megalázó helyzetével ült a garázsajtóban, varrt és mosolygott. Ő is egy darab „Afrika” maradt, természetes és romlatlan.

Mennyire sajnáltam mikor a kivert kutya meghunyászkodásával kapkodta össze a nekem szánt szobából a cuccait... Azokat a szemeket soha nem tudom elfelejteni! Őt is mélyen a szívembe zártam.

Ő sem tudott úgy elmenni mellettem, hogy ne mosolyogjon rám. Minden alkalommal az együttérzés baráti szikrái szóródtak felém a hatalmas fekete szemeiből. Az ő stabil, megbízható mozgulatai is jótékony hatással voltak rám. Bizonytalannak érzett helyzetemben ő is a biztonságot jelentette.

Igazán szerencsésnek mondhatom magam, hogy felemásra sikeredett helyzetemben, őszinte, emberséges barátokra találtam bennük.

Visszatérve a „mai” napra, még az ég korai tüzes gyöngyház színe, és a nap szétszóródó szűrő foszlányai is másként hatottak lelkemre. D... és M... még aludtak, Tom port törölgetett, már meglocsolta a kertet, rendbe rakta, fölmosta a teraszt, mire D... és M... a lakosztályukból előkerültek, már a kocsijukat mosta. Minden fizetség nélkül tette.

Csak azért, hogy megtűrjék...

Rosale sem kapott mindennapi szolgamunkájáért fizetést. Az úrnak és úrnőnek soha egy köszönöm, vagy dicsérő szó nem hagyta el a száját, de elmarasztalás annál inkább. Nekik minden kijárt...

Hiába, na, így van ez. Az úr Afrikában is úr, sőt ott igazán!

Ma kivételesen nem a teraszon fogyasztottam el a kávémat, hanem az asztalnál pirítós eszegetése közben lassan kortyolgatva. Időnként felszabadultan hátradőlve a széken a szomszéd, ég felé nyúló papája fáján legeltettem szemeimet. Jó érzés járt át. A kezdeti nehézségeken túl vagyok.

Gondoltam.

M... és D... még a konyhában álmosan kaparásztak, M... a kávéjukat pancsolta a filteren át, amikor a nyitott főbejáraton keresztül bedugta magát egy, az első pillantásra is szimpatikus sötét fej még sötétebb szemüveggel, s valamit angolul kérdezett. Nem értettem mit, csak a nevemre lettem figyelmes, amit az idegenekhez képest tökéletesen ejtett ki. Nagyon meglepődött arccal nézhettem rá, mit is akarhat, így az angoloról átváltott németre. Ekkor megértettem.

A német nagykövetségről jött, ellenőriznie kell, hogy élek-e! Hogy nincs semmi bajom, hogy egyáltalán vagyok-e? Jelentést kell írnia, mit tapasztalt...

Ekkor már természetesen D... és M... is ott termett az ajtóban. D... kidüllesztett teljes mellszélességével eltakarva engem elém állt, rögtön a ház uraként lépett föl, úgy viselkedett, hogy éreztette, csak vele lehet bármiről érdemben beszélni, tudta nélkül egy szó sem hangozhat el. És egyáltalán...

– Minden a legnagyobb rendben van – mondta – nem is érte miért az ellenőrzés, az aggodalom. Sajnálatos félreértésről van szó csupán. – Már tud rólam a férjem, stb. stb. Mondta a szövegét, mindent megtett, hogy a legkedvesebb, a legmegfelelőbb színben tüntesse fel magát.

Hiába léptem ki mögüle, szerettem volna én is szóhoz jutni, szerettem volna a követségi úrral négyszemközt beszélni, hiszen miattam jött, ám ez lehetetlennek bizonyult. Semmi esélyem nem volt, még a szándékig sem juthattam el. D... leintett, mint egy gyám alatt tartott személyt, és csak mondta a magáét. Erőszakossága ledöbbsentett. Nagyon hülyén éreztem magam ebben a tehetetlen helyzetemben.

Ő rondított az egészbe, és most mosakszik. Sikálja magát és azt a sok koszt, amit levakart magáról nekem le kell nyelnem.

Mindezek ellenére a követségről jött férfi – aki szintén afrikai volt – mielőtt elment feltűnően végig mérte D... és M... tetőtől talpig lévő valóját, majd hozzám fordulva ismét tökéletesen ropgatva nevem betűit, kézfogás közben halkan megjegyezte:

– Azért jó lesz vigyázni!

Megértettem. Éreztem, hogy átlátott rajtuk, hogy a figyelmeztetésében az is benne rejlik, hogy ne bízam bennük.

A hirtelen felkavarodott negatív gondolatok mellett jó érzés töltött el, hogy tudnak rólam a német nagykövetségen és, ha bármi történne, fordulhatok hozzájuk. (Feltéve, ha a bajban, az adott szituációban lesz alkalmam eljutni!)

Mindenesetre egy kicsit „megnőtt” a személyem a háziak és a környék szemében. Most már az is tudott rólam, aki eddig nem, mert nagy feltűnést keltett a ház előtt parkoló diplomata autó. Rosale-hoz összeszaladtak a szomszédos házak „cselédlányai” – minden háznál van ilyen jellegű ott lakó alkalmazott – s hozták-vitték a hírt házról-házra.

Nem baj, nekem ez csak jó – gondoltam – minél többen tudnak rólam, annál jobb, annál nagyobb biztonságban érezhetem magamat.

Ezen a napon és még egy pár napig – talán egy kicsit megijedtek, hogy azért még sem lehet mindent csak úgy stikában elkövetni – még D... és M... is szívélyesebben viszonyultak hozzám. Még beszélgetést is kezdeményeztek, ami eddig a szó igazi értelmében ritkán fordult elő. Na nem minőségit, de... Szóltak hozzám. Ez idő alatt nem éreztem magam kirekesztettnek.

M... annyira közlékeny lett, hogy kérésemre az életét kezdte mesélni. Újra kezdtem hinni benne, hogy talán mégis megírom a történetüket, az életüket, „a nagy szerelmet”, de hamar rá kellett jönnöm, hogy igencsak hétköznapi történet az övéké. Sőt az életük is nagyon az.

Tömegáru...

Egy rakás megalkuvás.

Próbáltam az otthon még oly szelíd és közlékeny D...-tól is megtudni valamit, de elzárkózott kérésem elől. Akár hányszor próbálkoztam mindig azzal bűjt ki, majd később. Ilyenkor valami visszafojtott, ki nem mondott szavak feszültek az arcán, s valami ijesztő fény villogott tekintetében, valami, ami mélyebb a haragnál is. Egész magatartása várakozással teli zaklatottságot tükrözött. (Csak később értettem meg miért, amikor már kezdtek a szálak...)

Teltek a napok, továbbra is sokat tartózkodtam a garázsban, szerettem az ottani egyszerű emberek társaságát. A garázs-varrodába sokan jártak, ők megcsodáltak engem, én megcsodáltam őket. Egy-egy „karaktert” szívesen lencsevégre is kaptam. Legnagyobb meglepetésemre szépen felöltözve többen is szerényen és nem kimondva, de azért jöttek el, hogy fényképezzem le őket. Nem értettem persze, hogy nekik mi a jó ebben, mert kész képet kezükbe nem adhattam, csak megmutattam a gépben, de megtettem. Egyébként országszerte ezt tapasztaltam, gyerekek, felnőttek, ha látták a kezemben a fényképezőgépet, rögtön fotóznom kellett őket és kíváncsian lesték vissza magukat a gépben.

Egyik reggel mikor kijöttem a szobámból Rosale szokatlanul bánatos arcával találtam szembe magamat. Most is mosolygott, ám mosolya mögött gond és bánat lapult. Mikor rákérdeztem mi bántja, hiába angolul magyarázta, ráéreztem a bajára.

Ki kell költöznie a szobából, mert D... azzal az indokkal, hogy vendégei érkeznek – Európában élő rokonok – megparancsolta, hogy takarítsa ki a szobát és adja át. Így egy matrac átkerült az

amúgy is túlsúfolt garázsba. Nappal a falhoz támaszkodva várt az éjszakára. A másik a cselédszobába vándorolt. Tom a garázsban volt kénytelen aludni, Rosale pedig a szűk cselédszobát osztotta meg a bátyával.

A beharangozott időpontban megérkeztek az Európában élő rokonok. Egy magas, túlsúlyos, korához képest szép, sötétcsokoládé színű közvetlen hölgy, és még természetesebb, még súlyosabb fia. Ahogy elnéztem őket el sem fértek volna a Rosale által „bitorolt” apró szobácskában. A repülőtérrel taxi hozta őket.

Nagy sürgésforgás rázogatta a rezidenciát. Az előkelő rokonoknak kijáró tisztelet töltötte ki a légteret. Az egyébként alig mozduló M... is törte kezét, lábát, izzasztotta magát a jövés-menésben, még víz mellett mással is kínálta őket, ami a későbbiekben is csak egyszer fordult elő másik előkelő vendég párosnál, amikor D... jófajta bort bontott.

Rosale-nak is rokonok voltak a rokonok, és Jakob-nak is – aki-ről még nem szóltam. Ő is egy ágról szakadt szimpatikus szegény rokon, aki csak arra jó, hogy kihasználják. Azon kívül, hogy csoportképet készítettem róluk nem érintkeztek a vendégekkel.

Nem is maradtak sokáig, talán csak egy jó órahosszat. Ez idő alatt a kisbusz-taxi tele csomagokkal az utcán várakozott rájuk. Kiderült, szándékukban sem állt D... rezidenciáján megszállni, csak jó indok volt Rosale-t kiköltöztetni. Igyekeztek haza, ami körülbelül nyolcvan kilométerre esik a fővárostól. Ott építettek egy nagy házat, a berendezés hiányzó része majd konténerekben érkezik. Talán félévig maradnak és mennek vissza európai otthonukba.

Sajnáltam szegény Rosale-t, hogy még attól a kis lyuktól is megfosztották, és biztattam, hogy költözzön vissza. Hogy, hogy sikerült elérnie szívtelen nagybátyánál nem tudom, de később visszaköltözött.

Őszintén örültem a visszaköltözésének. Több okom is volt rá...

Először is azért, mert sajnáltam Rosale-t, hogy ki lett túrva. Másodszor, mert megnyugtató a közelsége, mivel a folyosón közvetlen szemben volt egymással a szobánk. Mert hát...

Jobb szem előtt lenni olyan helyen, ahol még a fű sincs megszelídítve és ráadásul, a gőg tartja egyben a gerincet!

Már kezdtem megszokni szobám sivárságát, a vele járó kongóan hangos csöndet, amikor egyik nap úgy este felé rájöttem

valamire. Mégpedig arra, hogy nem egyedül lakom a szobámat. Amint felkapcsoltam a villanyt három gyík is menekült az ablakom szúnyoghálójáról és a falról a szekrény mögé.

Ők a gekkók. Igen ügyes jószágok. Pikkelyekkel fedett testüket színes varacsok és szemölcsök tarkítják. Lábujaikon, a karmokon kívül tapadókorongok is vannak, s ezekkel sima és függőleges felületeken ügyesen, villámgyorsan mozognak. Úgy közlekednek a plafonon, hogy fejfelé száguldásaikba beleszédül az ember. A gyíkok nagy családjából azzal tűnnek ki, hogy csak ők képesek hangadásra, a többiek néma sziszegésre vannak kárhoztatva. Eddig nem tudtam mik azok a fekete szilárd anyagok, amik a falon és a plafonon lógnak, most már tudom. A gyíkok ürülékei.

Elújságolva gondomat a garázsban, már jött is Tom az afrikai törpe söprűvel hajtóvadászatra. Még székre is felállt, hogy belásson a fal és a beépített szekrény közötti részbe, hogy kihajkurássza őket, de nem sikerült.

Nagyon jó búvóhelyet találhattak maguknak. Ott rendezkedtek be. Hogy a kicsinyek ott születtek-e azt nem tudom, de már elég korán megpróbálkoztak a szúnyoghálón, és a falakon közlekedni. Még teljesen átlátszóak voltak, nyilonszerű tört-fehér bőrük alatt a félénken dobogó szívüket, lüktető bélrendszerüket is meglehetett figyelni, amint a szúnyoghálón ijedt mozdulatlan-sággal kapaszkodtak.

A felfedezési időszakban igencsak tartottam tőlük. Na nem a kicsiktől, hanem a természetesebb példányoktól. Hisz ezek még egymást is fölfalják! Tanúja voltam egyszer a konyha felőli terasz sarkába szorított megsebesült példánynak a felfalásában. Kétfelől két fajtársa cibálta szét és ette meg még élő állapotában. Eszembe is jutott: – milyen jó, hogy más csúszómászóktól nem kell tartanom! Habár... az ajtók alatti kétujjnyi réseken...

Akkor még nem is gondoltam rá, hogy Rosale miért tömi el szobája ezen, részét egy hosszú rongydarabbal? Ez már csak közvetlen elutazásom előtt merült föl bennem, hogy talán a gyíkféléken kívül más is akadhat?

Elképzelhető, hogy voltak más látogatóim is, míg aludtam? Már igazán mindegy.

Bármilyen segítőkésznek is bizonyult Tom és rögtön jött mindig, amikor szóltam, hiába kergette, ijesztgette, nem lehetett

száműzni őket. Aztán idővel felfedeztem, hogy az ablak sínrendszere is úgy van kialakítva, hogy a lyukain a kisebbek zavartalanul közlekedhetnek ki-be. A nagyobb példányok pedig az ajtók alatt tátongó réseken és a nyitva hagyott ajtókon keresztül kedvük és étvágyuk szerint sétálhatnak ide-oda.

Belenyugodtam.

Kénytelen voltam elfogadni őket szobatársaknak.

Egy hétvégén

szombaton, nagy útra indultunk. Bevallom, nagyon vártam ezt a napot, hogy megismerjek egy igazi, hamisítatlan afrikai falut, D... szülőfaluját és népes családját. Ám amikor eljött a nap, bármennyire is vonzott a látnivaló, valahogy még is fenntartásokkal indultam...

Hívtam Rosale-t is, használja ki az alkalmat, jöjjön velünk, látogassa meg a nagymamáját, aki D... egyik nővére, úgyis ritkán adódik ilyen alkalom... – Na jöjjön, van hely mellettem az autóban... – kérleltem szépen, ám ő kedvesen kitért, szolidan tiltakozott.

Nem jött, nem volt hozzá kedve, vagy más oka lehetett. Egy biztos, én nagyon örültem volna, ha mellettem tudom. Akkor még nem tudtam miért... Csak valamit megéreztem...

Annak ellenére, hogy a korai órákban indultunk, hogy a délelőtti hőséget elkerüljük, bőven lett benne részünk. A körülbelül nyolcvan kilométeres utat több mint három óra alatt tettük meg.

Keresztülvergődni a főváros sok-sok kilométer hosszú főutcájának hepehupás kaoszán igencsak időigényes, és az sem elhanyagolható hogy kész öngyilkosság. Főleg az én vezetőim társaságában. Igen, vezetőim, mert mindig egyszerre ketten vezették az egy autót. D... a volánt fogta, M... „kormányzott”. Valahogy így:

– Rot! – Bremse! – azaz: piros! Fék!

M... figyelt, D... reagált. Ha M... elkiáltotta magát: – piros! D... tökig taposott a fékbe! Ha M... bumszot kiáltott akkor is fék, mert gödör következett. Ha sima „féket” kiáltott, váratlan körülmény. /Persze jogosítvánnyal csak D... rendelkezett! /

E téren is jól megértették egymást. Talán azért, mert a szellemi szintjük egy magasságban lebegett? Ki tudja, talán. Ámbár az is lehet, hogy ők az egyedüli két fél csoda, akik ellenkező égtájon lettek a golya által lerakva és addig-addig sodródtak az élet viharos tengerén egymás felé, míg összevonzódtak és lett belőlük egy „oltári-csoda”:

Közösködő önhit. A földi mágnesesség soha fel nem deríthető gubanca!

Valahogy átvészeltünk minden váratlan eseményt, a kereszteződéseket is, ami szintén csak a szerencsés fordulatok egyvele-

gének volt köszönhető. Adódott rá példa, hogy egyszerre hat autó orra szaglászta egymást különböző irányból egészen közelről. Természetesen mind dudált, de senki nem tért ki.

Ebben a veszteglő szituációban eszembe villant egy kicsike versike a kecskékről: amikor egy folyó fölött a keskeny pallón egyik kecske jobbról jó, a másik, balról jó, középen összehalmozkodik, kitérni egyik sem akar, mérgeükben összeakasztják a szarvaikat és loccs! Mindkettő beleesik a folyóba...

Hát mi szerencsére megúsztuk. Ám hogy, hogy és mi módon kecmeregtünk ki, azt már nem láttam, mert a káoszt kihasználva, mint a darazsak virágba borulás idején a fákat, ellepték az autót a fejükön cipelt portékájukkal az árusok. Gyerekek, vénék egyaránt. WC-papír, WC-kefe, kisszék, asztalterítő, elemlámpa, szagosító, kenyér, sült hal, főtt tojás, újságok, térképek, bizsuk, gyümölcsök, törölkendő, na és zacskós víz. Minden elképzelhető árut kínáltak, amiknek normális körülmények között a bolti polcon van a helyük. Szinte bemásztak a lehúzott ablakon.

Nehéz volt a választás: vagy a zárt, felforrósodott autóban lesz belőlem sült vagy főtt lélek, vagy a lehúzott ablak mellett kiteszem magam a kívülről jövő megpróbáltatásoknak, a roncsautók kipufogójának, a rámenős árusok és a dudák decibeljének és a kavargó vörös por, szemet, orrot dugaszoló tömegének.

Na és mindezek mellett a fejem mögötti hangszórók állandóan nyomták nekem a francia szöveget olyan hangerővel, hogy a beszűrődő zaj ellenére ők ott elől – M... és D... – is kielégítően hallják. Hallhatták is jól, mert kedélyesen tárgyalgatták a rádióból kiömlő eseményeket. Főleg a dollár zuhanása és emelkedése, az olaj hordónkénti ára hatott rájuk, de nem vetették meg a lesújtó híreket sem.

Így ment ez végig hosszában a szétlapított fővárosban. Füst, por, duda, árusok, káosz, francia adó, verejtékmirigyeket próbáló hőség, és időnként bumsz+ Bremse, Rot+Bremse, azaz gödör+fék, piros+fék...

S ilyenkor én szerencsétlen halandó ott a hátsó ülésen majd lenyeltem a nyelvemet...

Kikeveredve a városból nyugtatóan hatott a ritkuló autók látványa. Útszéli árusok itt is akadtak, de a városiakkal ellentétben nem rohamozták a mozgó autókat.

Kopár, kiégett táj, poshadó mellékvizek, zöld, álmos vízű szúnyogtermő szigetek, s a változatosság kedvéért itt-ott egy-egy

jellegzetes afrikai fa nyújtogatta fölfelé fordított tölcserhez hasonlítható lombját a tikkadó ég felé.

Egyetlen futó állatot sem láttam.

Rejtőzködőt sem.

Bevallom csalódtam a látványban. Valami icipici dzsungelfélében is reménykedtem, ám a városból kiérve, már az első kilométerek után rájöttem, ez itt a mai világban már nem jön össze. Nincs dzsungel. Illetve talán, talán még van, valahol több száz kilométerre az ország belsejében vannak még lakatlan, érintetlen pusztaságok és esőerdővel borított területek, ahol még a vadállatok is lehet, hogy igaziak, ahol majmok viháncolnak a fákon, és elefántok ritkítják a fák lombjait, s comb vastagságú kígyók ríogatják az, aj-növényzetben lakó apró állatkákat. Elefántcsont-part tájkán is van, ami mai korunk szokása szerint korlátok között szorítva turista látványként üzemel. Rezervátum. Egy kicsit mű, egy kicsit igazi...

A szülőfalu felé igyekezvén, mint említettem egyetlen vadállatot sem láttam, ám nyomort, megdöbbenő szegénységet igen. Ebben a látványban bőven volt részem. Pálmalevél, fű, szalma vagy bádoglemez fedelű, gallyakból, vályogból, vörös sárral tapasztott viskók, bűz.

Elképesztő szegénység.

Már majdnem úti célunkhoz érven egy városon haladtunk keresztül. Az első vidéki város, amit közelebből is szemügyre vehettem. Ha nem tudom, hogy város, nem néztem volna városnak. Semmi „városiast” nem fedeztem fel rajta, benne, hacsak azt nem, hogy nagyobb, zsúfoltabb, és büdösebb, mint az eddig utamba eső falvak.

Mivel a főútnak nevezett hepehupa a házak között haladt keresztül és annyi ember és kecske bóklászott előttünk és mellettünk, hogy csak lépésben lehetett közlekedni, volt időm szemlélődni.

Itt is a házak előtt az út mentén folyt az élet. Nyírt a borbély, készült a vendéghajjal pótoltt fonott frizura, talpalt a suszter, fél méterre az autótól nagymosást végzett sok népes család, kondérban főtt a szennyes ruha és az ebéd. Csípős ételszag összekeveredve a kondér alól gomolygó keserű füst szagával tódult be a lehúzott ablakokon. Visítózó gyerek, aki éppen az autónk előtt hagyta el „egyen-papucsát” anyja vagy nővére, vagy éppen a

nénikéje kergette. Ezt idegennek nehéz megállapítani, mert a hatalmasra duzzadt családokon belül mindenki vigyáz mindenki gyerekére. Valami rosszfát rakhatott a tűzre...

Majd egy szálnalmas, puffadt hasú gyereksereg keresztezte utunkat fejükön rossz lavórokban köveket egyensúlyozva álltak, míg ki nem csodálkozták magukat nem mentek tovább. Mi sem. Továbbmenve ünneplőbe öltözött fekete menet kapott elsőbbséget. Temetésről, vagy templomból jöhettek. A férfiak is hosszú fekete ruhákban, fejükön kis sapkákkal. Muzulmánok is lakják a környéket, ruházatuk elárulja hovatartozásukat.

Lassan haladtunk. Mindenki ráér, a kifeszített hőség konzervál. Türelmet, időt, időtlenséget...

Beérve a „szülőfaluba”, még az eddigi látványnál is letaglózóbban mutatta meg magát a valóság. A bevezető „főút” mellett a kalyibák, emberek, gyerekek ütött-kopottsága, a kavargó vörös porral vegyes bűz fogadott. Népes csapat lepte el az autót, itt is csak lépésben volt lehetséges haladni. Ahány kéz volt, az mind felénk nyújtotta kéregető szándékát.

-Ha egy félórára itt az útszélén, vagy a falun belül bárhol őrizetlenül hagynánk az autót, szétszednék. Nem maradna belőle semmi, még a váza sem. – mondta kedélyesen D...

Ezért is és persze azért is, mert teheti, az egyetlen hatalmas betonkerítés rejtette európai színvonalú tekintélyes ház udvarán egy nyitott garázsban parkolt. Érkezésünkre a súlyos vaskapukat a ház gondozója (ez is szegény rokon) szolgamód kitárta. A házban pazar fürdőszoba, WC mindennel ellátva, patyolat törölközők...

Szinte érthetetlen számomra, hogy fér el egymás mellett békésen a fal innenső és túlsó oldala. A mély nyomor és a hivalkodó luxus pár méter távolságban egymástól...

Némi felfrissülés után, már amennyire az „afrikai-tisztítótüzből” lehetséges, bezárult mögöttünk a vaskapu. Az út mentén a földön ülve már vártak a szegény rokonok. Gyalogosan ezzel a kísérettel indultunk falunézőbe és a szülői házhoz, ami inkább anyai ház, mint apai...

Igen, nem apai, nem szülői, hanem anyai.

Amint így ballagtunk mögöttünk a mezítlábas fekete sereggel, kerülgettük a kerülgetnivalókat, D... láthatóan lelombozódott, súlyos csalódásának adott hangot:

Gyerekkora óta szinte semmi sem változott, illetve romlott a faluja színvonala, állaga. A legutóbbi itt jártá óta fejlődésre számított, többet várt. Gondolta, az a sok-sok év csak javított valamit az állapotokon, de nem... Láthatóan szégyellte előttem a faluja valóságát és az ebből eredő csalódását. Megérttem. Sokat és büszkén akart mutatni...

Azért ha kérdeztem, készségesen mutogatott, magyarázott.

Az a hajlott-bádogtetejű, betonalapra épült lerobbant ház, az iskola... A rozoga ajtaja mellett a tető alatt a földre állított tábla, előtte sámlin egy fiúcska fekete kezében vakít a fehér kréta. Harmadmagával igen szorgalmasan ír.

Ott a falu központi része, középen a „falu üstje” időnként a családok ott főznek és körbeülik. Közvetlen mellette folydogál egy kétes erecske. A házak közül ered és ki tudja hol ér véget. Ürüléket és szennyos mosóvizet visz... Egyébként az erecskétől függetlenül is kerülgetnünk kellett az emberi és állati ürülékeket. Ez is, az is akadt bőven. Nagyon olyan képet festett a terep, hogy mindenki ott végzi, ahol rájön...

A rozoga agyagviskók ajtó nélküli ajtaján közlekedik kecske, tyúk, ember. A viskók általában egy helyiségből állnak, nincs bennük más, csak gyékény az alváshoz, vagy jobb esetben egy darab szivacs, vagy még jobb esetben valami matracféle, s talán egy ládaszerűség a ruhák tárolására. A falakon lyuk helyettesíti az ablakot. Konyha sehol sincs, a szabadban főznek, az edények a házon kívül a földön összeviszsa hevernek piszkosan. Gondolom, mielőtt használják akkor szokásuk elmosni.

Az egyik házacská csak három lábon álldogál, egyik fala leomlott, de laknak benne. Persze a szegények. Mert itt is vannak ősidők óta tehetősebbek és kevésbé tehetősebbek, és a szegénynél is van még szegényebb. (Ám itt a tehetősebb és a szegényebb fogalma jóval az általunk megszokott mérce alatt helyezhető el, sőt még megközelítőleg sem hasonlítható össze!)

Meghatározó, hogy ki melyik törzsbe született.

D... tehető, igen kiterjedt család sarja, ha érzésem nem csal a régi vad világ törzsi varázslójához, lehet valami köze. Abból gondolom, hogy a rezidencián megtalálható a kos-fej álarc, igazi szarvakkal, és az állati bőrből készült sallangos kalap. Mindkettő a család ősrégi ereklyéje. Több száz éves darabok. Mindig az idősebb fiú őrzi, így, bátya halála után ez ügyben most

D... a soros. Ezeket a darabokat az utolsó igazi varázsló még valahol a tűz köré gyűjtve híveit, a dobszótól transzba esve használta. Úgy vettem észre, még ma is félnek, helyesebben tartanak ezektől az ereklyéktől, még ma is, ha nem is igazán varázserőt, de olyasmit tulajdonítanak nekik. Összeköttetést a szellemvilággal. Hiába jelen van mindenféle vallás az életükben, tartoznak is egyikhez vagy másikhoz, de az ősi az erős gyökér. Olyannyira, hogy...

Egyszer, amikor éppen jó volt a hangulata és egész nap az ősi monoton dobszó üvöltött ki a házból a teraszra oda-vissza forgatva, megkértem D...t, valaki bújjon bele a kos fejbe és a kalapba, leszeretném, fényképezni.

Hú! Azt az erőyes szemforgatást, ami a kérésemet övezte! Hogy képzelem? Az tilos! Bárki nem bújhat bele! Mert a varázsló lelke...

Ez van!

Mikor nem látta, a kőre leraktam, és úgy fényképeztem le.

Tehát D... a tehetősebbek sarja, de valószínű gyerekkorában, ami nem éppen mostanában volt, az ő anyai házának sem volt ajtaja és ablaka. Ma már van. Feltételezem D... nemrég elhunyt bátya orvos és magas rangú tisztként segítette a család közvetlen szűkebb rétegét.

A parányi anyai házacskához idővel sok szoba ragadt, amik mára már körbeölelik a középen megmaradt udvart. Kilenc kishozba lett ragasztva az eredeti egyhez, és egy nyitottabb szoba a kecskének. Hogy jut-e minden anyatagnak egy szoba? Nem tudom.

D... idős nővérei és azok lányaik, és azoknak a lányaik laknak bennük, természetesen népes aprósággal. A ház és a belsőudvar a többi házaktól eltérően a körülményekhez képest tiszta és rendezett. Van villany – amikor van áram.

Talán TV is?

Nem tudom. Idegeneknek nem szabad bemenni a szobákba, minket is az udvaron elhelyezett lócákra ültettek le. A konyha ebből a házból is ősi szokás szerint kiszorult az udvarra. Ott főznek, ott esznek, földre, vagy ha, jut lócára kuporodva ölbe, vagy földre tett tányérból kézzel. Hogy náluk mindenkinek jut-e külön tányér, vagy még mindig középről szedegetnek egy tálból, mint más családoknál, azt nem tudom, de kézzel esznek. Jobb kézzel.

Mindenki egy helyre nyúlkal. Valószínű nincs ebben semmi rossz, így szokták meg, hozzátartozik a kultúrájukhoz, csak nekünk európaiaknak furcsa látvány.

Ám, ha belegondolunk, akkor rájövünk, hogy mennyire nekik van igazuk!

Mennyi pénzt, fölösleges eszközt, energiát, időt, vitát, takarítanánk meg mi is, ha...

A házban csak alszanak, vagy a betegek tartózkodnak. D... elmondása szerint itt minden szobában van egy ágy, egy ruhás láda és annyi matrac vagy gyékény amennyi elfér a földön. Az anyák az ágyon alszanak, a gyerekek a földön. Első ránézésre is megállapítható, hogy terjedelmes család. Hogy hol férnek el? Hogy ki, kihez tartozik? Hogy ki kinek a lánya, anyja, unokája, nénikéje, nem sikerült megjegyezmem.

D... egyik nővérének az egyik lánya – vagy unokája? – éppen pálmaolajt sajtolt az udvaron egy jókora famozsárban. Egy nagy fabunkóval ütögette ki a bogyókból az olajt. Időigényes folyamat, míg elkészül, de nem számít. Ezt a műveletet is lassan, komótosan végzik. Itt idő van bőven. Sőt csak az van.

Kínálni a háznál nem kínáltak semmivel, a saját átforrósodott vizünket szűrcsölgettük a flakonból. Nem is vártam el tőlük, hogy bármivel is kínáljanak. Nem azért mentem. Inkább vittem, ám legnagyobb sajnálatomra nem eleget.

Nem túlzás, az egész falu szapora gyermekáldása ott tolongott a „szülői háznál” körülöttem. A hátizsákomban rejtőzködő több zacskó ilyen, olyan cukorka a szemenkénti kiosztásnál kevésnek bizonyult.

Akadtt gyerek, aki kihasználva, hogy egyformának látom őket, kétszer, háromszor állt sorba, úgyhogy cselhez kellett folyamodnom, hogy a többieknek is jusson. Amikor az utolsó csomag cukorka került elő a zsákomból, a kinyújtott kéz mellett belenéztem a kéz tulajdonosának a szájába is, hogy lapul-e már benne valami. Ezek után a cselesek eldugták a már kapottat, nyitott szájjal nyújtották újra a kezüket. Többnyire azért becsületesnek bizonyultak. Egy kis „álbecsületes” azért kapott kétszer, mert egyszerre nyújtotta a kezét is, és jó nagyra kítátva a száját is mutatta, benne jól láthatóan a cukorkával...

Az osztásnál felnőtt nők is sorba álltak, s beesett arcú százéves öregasszonyok is nyújtogatták vézna, ráncoktól lógó karjaikat.

Ha visszagondolok azokra a kinyújtott fekete kezekre, azóta is furdal a lelkiismeret, hogy miért nem vittem tele a hátizsákomat! Ezek után bárhová indultam a cukorkás zacskók nem hiányoztak a zsákomból, annak ellenére sem, hogy D... fölösleges pazarlásnak tartotta.

Pedig mennyi apró örömet szereztem vele utam során!

A szülői-háznál feltűnt, hogy csak nőket láttam és gyerekeket. Férfiakat nem. Később D... készségesen – férfiúi büszkeségét sem véka alá rejtve – elmagyarázta, miért nem. Mert falun még ma is tartják a hagyományt.

Ebben a szülői-házban, amit én a történet ismeretében nem véletlen neveztem anyaháznak, itt csak nők élnek. Anyák és testvérnők. Itt nevelik közösen a gyerekeiket.

A férfiak kiváltsága a férfiház. Ők az urak, parancsolók, felsőbbrendű lények, ők nem vesznek részt a gyereknevelés, háztartás, tükés, füstös gondjában-bajában, ők készen kapnak mindent.

A család férfiházához – úgy, mint az anyaházhoz is – ha egy-egy fiú férfivá cseperedik, ragasztanak egy szobát. Így minden férfinak saját szobája van. Ide hozza a férjnek a feleség a fején, az otthon megfőzött ételt, beadja, s amíg bent a férje jó étvággal elfogyasztja, kint a ház előtt ücsörög, várakozik.

Ha elfogyott az étel és az ura esetleg mást is kíván, beinti...

Addig marad, ameddig a parancsolója akarja. Ha az ura ily módon jól kilakmározta magát, az asszony a fejére rakja a mosatlant és visszaslattyog a női házba. Így viszi a tiszta ruhát is, és hozza a szennyest. Ha a férj netalán tán egy egész éjszakára kívánja asszonyát, üzen érte. Míg a nő a férjével éjszakázik, a gyerekeire a család többi nő tagja vigyáz. Jól ki lett ez találva! Működik ma is még sok helyen.

A férfi viszont anyagilag köteles gondoskodni a családjáról legalább alapszinten. Mint megtudtam az alapszint nem sokat jelent. A leleményes asszonyok teremtenek elő szinte mindent.

Az egyszerű ruházatukat is kiügyeskedik az asszonyok. Kecskéket, tyúkokat tartanak, az erdőkben összeszedik a még ma is vadon termő ehető gumókat, fák terméseit. Amelyik szorgalmas még el is adja a fölösleget, ebből kikeríti a ruha és egyéb szükségleteit. Ha ügyes még húst is fog.

D... mesélte, gyerekkorában még tele volt a falu denevérrel. Akkorára megnőtték, mint egy csirke! Hogy annak milyen jóízű

volt a húsa, soha nem felejtí el! Rengeteget megettek még is volt belőlük bőven. (Ma már többnyire városlakók lettek, a fővárosban tömegével lógnak a fákon!)

És a földikutya! A húsa olyan finom, mint a nyúlé. Az, ma is van. Nem bőven, de van. Úgy néz ki, mint egy kistermetű kutya, valamivel hosszabb, nyújtottabb a teste. Futólag én is láttam a fővárosban az út mellett árulta egy férfi már döglötten, párba összefogva.

Visszatérve a férfiúi gondoskodáshoz, ma már az „alapszint” nehezebben teremthető meg, mert nőttek az igények. Habár a modern életnek a lázas, forrón örvénylő lüktetése a falvakba még nem gyűrűzött be, de egyre nagyobb a kínálat. A kezdetleges boltok polcai teli vannak mindenféle „különös” dolgokkal, kacatokkal s a lányok, asszonyok egyre többet kívánnak vásárolni. És ezeket csak pénzért kaphatják meg. A gyerekek és a fiatalok igényeit is egyre reménytelenebbnek látszik féken tartani.

Meglepett, hogy itt a századok előtti környezetben is már lépten-nyomon megszólal a mobiltelefon. A nők a melleik között tartják. Úgy összességében mindent látva, nem is tudtam összeegyeztetni a hagyományos öltözetüket, amit viseltek, az ajtó nélküli ajtókat, az ablak nélküli ablakokat, az üst mellett csordogáló szennyvíz erecskét, az éhes gyerekeket a technika eme vívmányával. Hogy miből? Mert munka itt tényleg csak ritkán akad. Messzebb meg nem tudnak eljárni, mert nincs mivel.

Szükségből persze akad olyan férfi, aki naponta több kilométert gyalogol egy-egy kakaóültetvényre. Városban nemigen tudnak érvényesülni, mert általában csak a törzsi nyelvet tanulják meg. Igaz, kötelező az angol nyelvű tanítás, városban úgy is működik, de falun nem. Megszólalni sem tudnak, csak akkor, ha a véletlen a saját törzsi nyelvét használóval, vagy ahhoz hasonlóval hozza össze.

Az idősebbek írni, olvasni sem tudnak, főleg a nők. D... nővérei sem. D... és bátya korosztálya szerencsésnek mondható, mert az államközi egyezmények jóvoltából Európában tanulhattak. Főleg a kommunista országok támogatták ily módon a fejlődő országok gyerekeit. A lányok általában nem tanulhattak, csak ha a szülők is már azon a szinten mozogtak, hogy szükségét látták. A fiúknak sem voltak jobbak az esélyeik, csak, ha a család anyagilag megengedhette magának. A lányok ma is inkább a kis-

testvérekkel vannak elfoglalva, mint az iskolával, de gondolom azért oda is, eljárnak, mert ma már így-úgy csak kötelező lenne falun is.

Szikkaszt a nap. Nyomunkban örvénylik a vörös por. Fölkavarta a körülöttünk tébláboló gyerekhad.

Őszintén sajnálom őket. Silány megélhetést, európai szemmel kilátástalanságot kínálnak nekik a mindennapok.

És mégis...

D... „faluját” igazán jó kedélyű, látszólag gond nélküli, kedves emberek lakják. Elégedettek. Elégedettek magukkal, környezetükkel, és úgy általában is. Talán azért is, mert a világ dolgairól vajmi keveset tudnak. Élik a „dzsungel-életüket”, persze dzsungel nélkül ma már, habár a környezetük, hétköznapiak az eltelt időhöz képest nem sokat változtak.

D... nővérei igen kedvesen,

hátba veregetve fogadtak. Láthatóan nekem jobban örültek, mint D... feleségének, aki egyszer úgy húsz éve már látogatást tett náluk, és ahogy előzőleg ecsetelgette nem túl jó benyomást keltett.

Tudtak jövetelünkről, csak én nem tudtam, hogy ők mit tudnak...

Így csak megérzéseimre, sejtéseimre támaszkodhattam.

Az, büszkén be lett harangozva, hogy messze, messze idegenből egy fehér író is ellátogat hozzájuk, és könyvet készül írni róluk, a családról, az életükről. Hogy esetleg más is, és még büszkébben... arról fogalmam sem volt. Eszembe sem jutott, hogy, mit is gondolhat rólam a körülöttünk nyüzsgő falu.

Illetve egyszer mégis, a lócán ücsörögve a terebélyesen szuszogó M... mellett csak úgy „viccnek” szánva megjegyeztem:

– Viselkedjél úgy légy szíves a férjeddal... mutasd ki, hogy te vagy a felesége, nehogy azt higgyék, hogy esetleg én...

– Hogy jut eszedbe? Hiszen tudják, hogy én vagyok én! – mondta sértett büszkeséggel.

– Oké – gondoltam, erről ennyit, többet nem, de láttam, hogy megfogadta a tanácsomat s nem tágitott az ura mellől, habár a rokonság ezt láthatóan nem nézte jó szemmel. Engem viszont többször is megtiszteltek D... nővérei a hátba veregetéssel...

(Ez a gesztus, mint megtudtam, Afrikában a tisztelet, a szeretet, a megbecsülés, a szimpátia jele.)

Hogy D... miket hintett el rólam, nem is sejtettem, gyanújára csak sokkal később ébredtem. Feltételezhetem – a már megtapasztalt gonosz, számító magatartása erre kényszerít – igen, hogy én is olyan feleségféle vagyok. Természetesen M... az elsőszámú, a hiteles, én pedig a „frissítés”, a második. Európában olyan jól megy dolga, hogy két feleséget is el tud tartani stb. stb. Elképzelhető...

Nem állíthatom, hogy valóban „közeli” hozzátartozójának festett le családja körében, ám amiket egy falubeli idősebb aszszony rózsás kedvében a velem szemben lévő padon ülve, félreérthetetlen mozdulatokkal nekem szánva elmutogatott, az egyértelmű volt. Egyértelmű arra nézve, hogy mit gondolhattak ezek

a mi civilizációnktól oly távol élő emberek. Majd ugyanez a kiszikkadt asszony, látva értetlenségemet, felállt a padról és vidám lejtésekkel a lehető legilletlenebb pozitúrában eltáncolt egy jól értelmezhető „kakas-tyúk” példázatú táncot, olyan szöveg kíséretében, amit én nem értettem, de az összesereglett falusiakon látszott, hogy igen pikáns témát feszegetett kurjongatásai közepette.

Rosale bizony jó szolgálatot tett volna, ha velem van! Kérés nélkül is kigubancolta volna a félreértést, és helyére rakta volna a dolgokat!

Ha D... így adta be, vagy csak hagyta, hogy gondolják, meg se lepődhettek a rokonai, mert nem idegen tőlük a több feleség. Sőt az ősi törzsi időkben a hárem sem, hiszen a kezdeti idők óta Afrika szinte minden zugában külön voltak asszonykunyhók és férfikunyhók, és ha a feleség kiöregedett, a férj vett mellé egy fiatalabbat. A tehetősebb többet is.

Egy biztos, nem az ők hibájuk bárkinek is gondoltak. Vagy direkt tévesen lettek informálva, vagy a felvilágosítás hiánya megerősítette bennük a kialakított képet.

Mindentől függetlenül engem igazán szívélyesen fogadtak. Ezt lépten, nyomon éreztették is velem. Míg M... komoran sült a saját zsírjában a szikrázó afrikai ég alatt, hozzám – pedig tudták, hogy nem értem meg a törzsi nyelvüket – mindig beszélt valaki. M... mint egy úrnő, ott a kispadon ülve akaratlanul is éreztette, hogy föntről tekint le rájuk, így nem is csodálom a hozzáállásukat, hisz a természeti népek ösztönösen megérzik, „veszik” a kisugárzást, s annak megfelelően viselkednek. Ennek a falunak a lakói meg főleg ösztönösnek tünnek...

Nem volt nehéz szívembe zárnom őket, főleg a gyerekeket.

Az anyai ház megtekintése után visszavonultunk a „civilizációba” hűsölni, ahová a család elitebb tagjai kísérték bennünket, de csak a teraszig. Szigorúan működik családon belül is a kaszt. Az európai mintára készült, kívül, belül minden igényt kielégítő házba ők nem jöhettek be. Nem is akartak, tudták hol a helyük. Körbe kuporogták a teraszt.

Vártuk az ebédet, amit D... egyik nővére készít számunkra otthon az udvaron. S míg vártunk beszélgettünk. Tagadhatatlan, én voltam a középpont. A törzsi nyelvet D... fordította németre. Nagy várakozással készültem erre a beszélgetésre. Érdekelt volna a család és a falu története, a hétköznapiak, az ünnepeik, úgy

általában a múltjuk és a jelenük, de túl sokat nem tudtam meg tőlük. Nem azért, mert nem voltak közlékenyek, hanem érzésem szerint nem is, tudták igazán mit is mondhatnának. Láthatóan tükröződött az arcukon, ez idáig még nem is foglalkoztatta őket. A feketén parázsló szemekből kiolvasható volt:

– Hát fontos ez? Vagyunk. Éljük megszokott napjainkat...

Eddig még senki nem kérdezte, így el sem gondolkodtak rajta. Szerettem volna meséket hallani, igazi afrikai falusi meséket, ám csak néztek rám értetlenül, hogy én miket is beszélek.

– Valami jellegzetest... valami ősit – kérleltem őket. – Valamit csak meséltek ölbe fogva, vagy lefekvéskor a gyerekeknek? Ami generációkon át fennmaradt...

De nem. A Jelenlevő fiatal és idősebb anyák sem... Csak néztek rám mosolyogva, mi lehet az a mese, amit ez a különös fehér asszony kér tőlük, mi lehet az a mese, amiről ők még nem is hallottak?

Csak hetekkel később jöttem rá, hogy rossz volt a kérdés, a kérdés feltevése, mert tudhattam volna, és tudtam is, csak akkor nem gondoltam rá, hogy ezek a természeti népek nem a gyerekeknek mesélnek, hanem a felnőttek maguknak. Régen a tűz körül összegyűlve a felszálló füst, a szikrákat magasba szóró parázs izzó hangulata, a lenyugvó nap és az elmúlt események misztikuma idilli háttért kínáltak a történetek szövésére. Énekelve, táncolva idézték meg a nagyszellemeket, ezáltal megnyitva saját fantázia világuk kapuit, s ugyanígy adták elő a törzseik vélt, vagy valós történeteit, természetesen ezeket is a saját fantázia szálaikra felfűzve, reszketéssel vagy éppen vidámsággal fűszerezve. A gyerekek mindezt tágra nyitott szemekkel hátulról, vagy anyjuk puha öléből hallgatták. Az ő szerepük mindig is másodlagos volt a „mesékben”. A mese sűrített, vad, elrugaszkodott világa a felnőtteké volt. Falun még ma is az. Ma talán a nagy, feketére kormosodott kondér köré, gyűlnek, izzik a parázs, mint ahogyan a csodákat váró fekete szemek...

Kell a borzongás...

Aztán ők kérdeztek.

A fiatalokat érdekelte az európai divat, s hogy D... elméjét ne fárasszam már a fordítással, elővettem táskámból egy hazai képes magazint a K.-kegyedet, ami véletlen éppen nálam volt, s megmutattam. Az újság iránt nagy lett az érdeklődés, még a fiúk is végiglapozták. Ritkán látnak ennyi fehér embert együtt, mint amennyit az újságból szemügyre vehettek.

Az arcokról ítélve érdekesnek, különlegesnek találták. De nagyon távolinak... Megmosolyogtak egy-egy fotót, egy-egy ruhadarab kacajra ösztökélte az egyik fekete suhancot... Ők éppúgy csodálkoztak rajtunk fehéreken, mint mi ők rajtuk. S ez így van jól.

Így kerek a világ.

Az elcsendesedett tarka társaság szemlélése közben megakadt a tekintetem az egyik fiatal férfin, aki épp soron következőként kezében tartotta az újságot. Lágy mozdulatokkal többször is végigsimogatott egy hiányos öltözetű női képet, zavartan rám nézett, talán el is pirult... Szemei versenyt ragyogtak a nap szikrázó sugaraival. Majd óvatosan bánva a lapokkal tovább lapozott... A kíváncsiság, az egzotikumot számára a fehér bőr, a világos szem, és a szőke haj jelentette.

Társalgásunk ideje alatt egy kis „üzemi-baleset” állandóan az ölemben ücsörgött. A fonott szék párnájába süppedve így háromszorosan érzékelttem a forró levegő sistergő hőfokát, de a kis „üzemi-baleset” csak nem akart elhagyni. A kisfiú neve után érdeklődve M... adta ezt a választ:

Nevét nem tudja, „Arbeit Unffal”. – azaz, „üzemi-baleset”.

További kérdéseimre, hogy a jelenlévők közül kihez tartozik, igen meglepő választ adott. D... nővérenek a legkisebb lányához. És egy vékonyka alkatú kislányos arcú, tizennyolc év körüli divatos farmercuccba öltözött, – sőt, ebben a melegben túlöltözött – lányra mutatott.

– A kisfiú legalább öt éves! – ámuldoztam. – Biztos vagy benne, hogy az a lány az anyja? Ezt azért is kérdeztem, mert a kisfiút mielőtt az ölembé fészkelte magát a család minden nőtagja felügyelte, nem lehetett eldönteni kihez tartozik valójában. Kénytelen voltam elhinni, hisz M... a rokon, ő csak tudja... Aztán ölemben az egyébként igen eleven, valóban sok ellenőrző szemet igénylő kis ördögfiókával elgondolkodtam. Ha ez a lány mondjuk tizennyolc éves, és D... nővérei egyik nyolcvan fölött lehet, a másik kevéssel alatta, akkor...

Megnéztem magamnak jobban a lányt. D... idősebb nővére hasonlít. Ugyanaz a fej, csak fiatalabb kivitelben. Akkor... és elkezdtem számolni:

– Mondjuk, ha nyolcvanháromból elveszünk tizennyolcat, az, hatvanöt... Nem, az, lehetetlen! Jó, legyen hatvan... Nem, az is képtelenség! Ebben a korban a nők már nem szülnek!

De igen! Itt ez cseppet sem ritka. Ez a lány az utolsó a sorban, a tizenkettedik. Tizenegy lány, és egy fiú a termés.

M... készségesen kezdte magyarázni ki kicsoda, ki kinek a lánya, unokája, nagynénje, nagymamája... Rövidesen megkértem hagyja abba. Kilátástalannak tűnt, hogy megjegyezzem.

Közben a kisfiú változatlanul tapadt rám, majdnem szó szerezint egymás levében főttünk. Nem tudtam lerakni. Közölte az anyjával, nagyanyjával, különböző korú nénikéivel, egyszóval mindenkivel, hogy ő velem akar jönni. Mindegy hová, velem...

– Akkor is, akkor is, és akkor is... – felelte a kapott nemekre durcásan.

Már kókadoztunk, én is eléggé megviseltnek éreztem magam a teraszra szorult tikadatban, amikor megérkezett fejen, kosárban az ebéd. Hosszas tanácskozás után, hogy ki mehet be a házba a gondnok jelenlétében, ki legyen a bátor és kiváltságos, aki nekünk megteríthet az ebédhez az ebédlőben, – mert a házban az is volt, nem is akármilyen – mi hárman asztalhoz ültünk. A lány csak addig lehetett bent, míg megterített. Míg ebédeltünk a rokonság a teraszon várakozott, köztük D... nővérei is.

Ők sem ülhetek egy asztalhoz velünk, sőt a ház küszöbét sem lépték át. Ez az egész visszás helyzet csak bennem keltett rossz érzéseket. Bennük nem. Láthatóan a nővéreknek is természetesnek tűnt, hogy mi fölöttük állunk. Ez a szituáció meg kell, valljam rendkívül zavart, hisz az én egyenlősdim nem húz határokat.

Ebéd közben D... feltálalta a ház történetét.

Ennek a háznak az elődje volt a család férfiháza. Ez a telek régi családi telek, amit megvett, vagy örökölt az ő egyik nagybátyának a fia, aki felépítette, és pazarul berendezte e házat ritka itt tartózkodásai idejére. Ez a kissé már távoli rokon – habár itt nem lehet elég távoli egy rokon sem – szintén valahol Európában él és ügyvédeskedik. A ház vendégszobákkal is fel van szerelve. Szó esett róla, hogy esetleg ott alszunk, és másnap megyünk vissza a fővárosi rezidenciára, ám valahogy nekem sehogy sem feküdt az ötlet.

Pedig szerettem volna még megnézni az aránylag közeli kakaó feldolgozót, na és a temetőt. Ha lehet egy országban sem hagyom ki, mert sokat elárul lakói szokásairól, tradíciójáról. Az ősi temetkezési szokásokat leírásokból nagyjából ismerem, szerettem volna megtudni mi maradt, és mi változott.

Egyet biztosan tudok, ma már ők is földbe temetnek, erről árulkodtak az utak mentén, a bazársoron árult koporsók. A régi temetkezési szokásuk, hogy egy bizonyos elérhető helyen tárolták az ősokeket, és szellemükkel a varázslón keresztül tartották a kapcsolatot, már elavult. Ám bármennyire is, szeretnék még ez ügyben is tájékozódni, elég volt ennyi a látogatásból.

Valószínű kísértetiesnek érezném a sötétet...

És mivel már, ha résnyire is, de ki nyílt a szemem, sok más egyébtől is tartottam...

Az egyébtől, amitől tartottam nem részletezem, ám a kígyókról ejtek egy-két szót. A múlt időkben a környéken a kar és a combvastagságú kígyók különböző faja is megtalálható volt, a kisebb fajták sokaságáról nem is beszélve. Nappal a falut övező erdőben lapítottak, és éjszaka pedig a faluban garázdálkodtak. Nem volt nehéz dolguk. Besiklottak az ajtó nélküli ajtókon, az ablak nélküli ablakokon. Kecskét, baromfit raboltak, de az álmában izgó-mozgó ember is áldozatukká vált. Volt, hogy nem is az erdőben töltötték a napjaikat, hanem befészkeltek magukat a kunyhó száraz szalma, vagy pálmalevelekből készült tetejébe, és az éjszaka leple alatt lekúsztak a falakon. Általában az alvó nőket részesítették előnyben, belebújtak a kócos hajkoronájukba, vagy egyszerűen rátelepedtek az alvó nő gyékényen szétterülő hajára. S ha megmozdult álmában szegény, már támadt is a kígyó.

Hogy miért épp a nőket szemelték ki alvótársul? Más oka is lehet, vagy csak a hajuk? Nem tudom. Egyet viszont tudok. Nem szeretnék találkozni egygyel sem. Igaz, régen sokkal több csúszott-mászott belőlük be a falvakba, mint manapság... Azt is mondták az itt lakók – megnyugtatóan – hogy nem sokat vertek agyon az elmúlt években...

De ki tudja. Ahogy a házban lévő egyetlen szúnyog engem választ áldozatául, a környék egyetlen kígyója is rám találna...

De a kígyókat félretéve sem lennének egészen nyugodt...

Itt, a világ háta mögött... És ráadásul éjszaka...

Az ebéd, amit a nővér otthon az udvaron készített egyszerű volt és finom. Ekkor ettem először öreg jammot. Van fiatal is, azaz zsenge. A jam a mi burgonyánkat helyettesíti, ám legalább tízszer nagyobb, mint a mi kis krumplifajtánk. Hosszú, mint egy egyenes kövér gyökér, és igen vastag durva a héja. A gyökér, szó, nem esik messze a valóságtól, mert az erdőben vadon is terem

sok más zöld táplálékkal együtt. Íze talán egy kissé hasonlatos a miénkhez, de jóval több keményítőt tartalmazhat, ezért igazán puhára nem lehet főzni. Úgy szeletelik fel, mint a takarmányrépát. Ez a fő eledelük, úgyis, mint főétel, úgyis, mint alapanyag.

A jam szeletek mellé piros-barnás, sűrű pálmaolajos szószban argentin marha került az asztalra. A darált hús, konzervből származott.

Első ránézésre zsíros, tömény, pirospaprikás szósznak véltem, de D... közölte, nyugodtan fogyaszthatom, itt nem ismerik a törött pirospaprikát. A pálmaolajtól ilyen a színe, minden ételüket ezzel ízesítenek és színesítenek. Külön megkérte a nővérét, hogy miattam, hagyja ki a szószból az állandóan használt méregerős borsukat – ami kinézetre cseppet sem hasonlít az általunk használt borshoz. Úgy néz ki, mint valami liliputi hüvelyes termés. Így hüvelyestől megszáritják, mozsárban megtörik, és kanál-számra rakják ételeikbe.

Az ebéd végeztével „ejtőzés” következett a teraszon a rokonok társaságában. Míg a házban tartózkodtunk eggyel nőtt a létszám a teraszon. Eljött tiszteletét tenni egy fiatalos kinézetű férfi. Ő lenne a falu vénje? Valószínű az volt. Ma már valami hagyományos „elől-járó”. Ünneplő „anyagja” a vállán átvetve, a többi sok méter magára tekerve.

Míg D... a „falú vénjével” beszélgetett, én és a kisfiú, – mert hát ebéd után is lecsapott rám – jobb híján, az udvaron gyíkokat, leguánokat kergettünk. Akadt köztük egy pár szépen fejlett példány is.

Hamarosan búcsút intettünk a gyíkoknak, mert a mai napra még tervbe volt véve a „Nikte” meglátogatása, aki a fiával nemrég tért haza Európából és a repülőtérről érkezvén útba ejtették a rezidenciát is. D... és M... őket szeretné meglátogatni a falutól nem messze eső kis birtokukon.

Ez a hölgy valahogy D... mostoha rokona, anyjának, vagy apjának, a féltestvére, de nem tudtam rájönni, hogyan... Ám az is meglehet, hogy nem így köthetők össze, mert ahhoz a hölgy a körülbelüli hatvanas-hetvenes éveivel túl fiatal, ámbár már azon sem csodálkoznék. Egy a lényeg: rokon. És nem is akármilyen, hanem mivel Európában él és tehetős, felsőkasztbeli...

Mivel a kezemet szorongató kis „üzemi-baleset” még nem tett le szándékáról mindenáron velem akart jönni, – komolyan gon-

dolhatta, mert az autóba is beült és nem lehetett kiszedni. Így egy negyven év körüli, de az is lehet, hogy ötven volt, vagy harminc, hölgy rokon felajánlotta, eljön velünk és mutatja az utat. Később megtudtam a kisfiú egyik középső nagynénje.

A főútról letérve kopár földutakon haladva hamar rá is találtunk a birtokra. A szokásosan védelmező hatalmas betonkerítés-re és fotocellás nagykapura már messziről rá lehetett ismerni. A ház maga egyedi terv alapján készülhetett. Hosszan és szélesen terpeszkedő, lapos tetős, ablakai ráccsal védve, üveg helyett le-föl mozgatható spalettával.

A ház mögött banánültetvény, és égbe kapaszkodó papája fák. A magasból érett gyümölcsök vigyorogtak rám. Már eddig is kínozott a szomjúság, ám meglátva a lédús terméseket még kegyetlenebbül erőt vett rajtam!

Itt is meglepetés ért. Minket behívtak, a kisfiút és a nénikéjét nem, pedig a nagynéni a D... nővérének az egyik lánya volt, tehát rokon. Kint az udvaron a tűző napon – lehetett vagy ötven fok – várakoztak türelmesen, megértően, míg a mi látogatásunk véget ért. Ami körülbelül másfél órában számítható.

A „Nikte”, azaz a hölgy édesapja is ebben a házban lakik. Ő egy kedves kiszikkadt öregúr, aki száznegy éves, de inkább százhat.

Ekkor megint elgondolkodtam a rokoni szálakon, mert ha a hölgy a D... anyjának, vagy apjának a féltestvére, vagy teszem azt az ő mostoha testvére, akkor ez a bácsi... Akkor hogy kapcsolódik ez a matuzsálem kort megért öregúr D... rokoni társaságához? Mert ha a „Nikte” apja, márpedig az, akkor... Nem, ehhez túl nagy a hőség... inkább ismét feladtam.

Ő is a hagyományt viselte.

Amióta Afrikában tartózkodom, most láttam először teljesen fogatlan embert. Ez idáig csak tömör, egészséges, páncélozott fogazatok mosolyogtak rám. A szimpatikus öregúrnak, mint ahogy elmesélte százéves kora körül kezdtek kipotyogni.

Na igen! Eszembe is jutott sajnálni magunkat! Minket, szegény gyengélkedő fogazatú európai polgárokat. Azt is megállapítottam, hogy itt bizony a fogorvos nem igen kaszál! Ha van egyáltalán... Nagy szükség nincs rá, ez már egyszer biztos. Ezen az égtájon száz évig tartó fogazati garanciával születnek az emberek.

Míg a felső kaszt társalgott én szétnéztem a birtokon. Rámosolyogtam az izzadságát törölgető nagynénire, aki a már eléggé kókadt kis „üzemi-balesettel” az ölében egy műanyag széken üldögélt, aztán elnéztem az udvar egyik sarkában munkájuk közben a két kis cselédet.

Nyolc, tíz évesek lehettek, akik épp a nemzeti eledelt, a fufut verték. Szó szerint verték, püfölték. Ez a fufu rendes elkészítési módja. Rendszerint kétemberes munka. A speciális masszát egy nagyméretű famozsárban egy bunkós végű fadoronggal verik készre. A kislány gyakorlott kézzel formázgatta a masszát a dörong alá, a kisfiú meg ütött. Úgyesen csinálták, egy mozdulatot sem vétettek. Látszott, hogy nem kezdők. Míg a dörong felemelkedett a gombóccá formált massa bekerült a mozsárba, a lapos ki. A kislány rakosgatta, a kisfiú ütötte. Hosszadalmas és nehéz művelet. A massa igen sok verejtéket igénylő ütogetés árán lesz tálalásra kész állapotban.

Továbbálltam.

Már az ebédnél minden korty vizem elfogyott, amit magammal hoztam. Szörnyen kínozott a szomjúság. A ötven fokot száznak éreztem, míg bejártam a virágzó banánültetvény egy részét. Óvatos, gyenge lépéseim leguánokat és gyíkokat riasztottak fel délutáni sütkezézésükből. A papája fák hegyéből kíváncsi madarak forgatták felém színes bóbitájú fejüket, miközben a lédús gyümölcsöt csipegették.

– Hát igen – gondoltam – az Ég madarai! Csak az ember ilyen szerencsétlenül kiszolgáltatott... Bárcsak repülni tudnék én is, akkor minden problémám megoldódna...

A háziak indulás előtt végre megkérdezték iszunk-e valamit? Nem hittem a fülemnek! Már letettem róla, hogy kibírom a következő benzinkútig, ahol vizet vehetnék magamnak... Úgy csaptam le a pohár felkínált vízre, mint a haldokló az újra felkínált élet lehetőségére...

Búcsúzáskor a kisfiú és a nénikéje is felkerekedett. D... felajánlotta, a főútig elvisszük, mert úgyis arra megyünk... Ő tett neki szívességet és várt türelmesen, most meg mehet a fáradt, félig alvó gyerekek egy-két kilométert vagy többet is talán gyalog vissza a faluba.

A főútnál kiraktuk. Rögtön megoldotta a fáradt gyerek problémáját. Derekáról letekerte azt a plusz anyagot, ami minden

nőnél kéznél van, egyik karját elkapta a kis „üzemi-balesetnek”, a hátára lendítette, majd az, mint a gyakorlott kis majmok teszik, gyors mozdulatokkal a helyére mászott. Megkapaszkodott a nénikéje vállaiban, míg villámsebessen alá került a kifeszített ruhadarab, ami felfogta a gyerek popsiját és hátát. A nénike elől a mel-lénél megcsomózta az anyagot...

A kisiú már el is felejtette, hogy velem akart jönni... Nagyon elfárasztotta a szokatlan nap. A következő pillanatokban néniké-je ringó járásától már aludt is. Néztem utánuk, amíg láttam őket.

Áthaladva újra azon a városon, ami már jövetben sem látszott városnak, most még annyira sem, egy aggastyánra lettem figyel-mes, aki egy útszéli ház romos, törmelékes hepehupái között egy rozsdás hordón üldögélt, és kitartóan nézte a nyüzsgést. Szemlélte a jelent. Ugyanúgy és ugyanott ült, mint sok órával ezelőtt. Már délelőtt is feltűnt különös valója.

– Vajon valóban látja-e a körülötte zajló világot, vagy csak ül, és befelé néz? – Különös, de nagyon megfogott az öregember szí-jasan szikár kitartósága. Mi minden lehet benne és mögötte? Mi mindent élhetett át a sok, sok éveken keresztül, amiket már a há-ta mögött tudhat?

Vajon ő sem tudja, hány éves? Meglehet. Sőt biztos nem. Ha D... sem tudja pontosan, akkor valószínű ő sem, mert D... a ma-ga körülbelüli hatvanöt-hatvanhét évével, sokkal fiatalabb az öregnél.

Az ő korosztályának sincs még kora.

Ugyanis csak az ezerkilencszázötvennyolc után születetteket kezdték anyakönyvezni. Először azokat is elég hiányosan, hisz a természeti népek szokásait nehéz művelet lehetett papírra váltani.

Afrika ezen része ezerkilencszázötvenhétben lett független, amikor is az angolok több száz éves uralma véget ért és kivonul-tak a térségből. Képletesen szólva ekkor sújtott le rájuk, ekkor szakadt nyakukba, a civilizáció. Sokoldalú ismeretlen „egyenle-tekkel” voltak kénytelenek fárasztani magukat az egyszerű nép-ek. Természetesen itt is akadtak művelt, tanult emberek, de a többség csak a kunyhók világában élt.

Ezerkilencszázhatvanban tartottak népszavazást. Ekkor sza-vazhattak a nők is. Kétlem, hogy a nagy többség tudta mire. Agyukat érthetetlen eszmékkel zavarta meg a változás, ha elju-tott az eldugott falvakba. Addig nem ismert szabályok özöne

zúdult rájuk, amiket úgy hirtelen nemhogy betartani, de megismerni is lehetetlen volt, főleg úgy, hogy írni, olvasni sem tudtak. Semmi előzmény, semmi felkészültség, csak a beléjük vert szolgalelkűség, aminek az árnyéka a mai napig kísért.

Soha semmi átmenet...

Már akkor veszélybe kerültek, amikor saját világukból, a közösségekből erőszakkal kiszakították, elhurcolták őket. A természetes közegükből kiszakított emberek, a rabszolgakorszak, az, hogy állat módjára adták-vették őket, s később a hosszúra nyúlt angol uralom.

Tudvalevő, az elnyomóknak soha nem érdekük, hogy a leigázott népet, kiműveljék. Sötétségben, emberi jogfosztásban hagyni kifizetődőbb. A megaláztatásból főleg a nőknek jutott ki. A ma élő arcokon is felfedezhetők az angol, holland, sőt tatáros vonások. Van, amelyik európai felvállalta a „következményt” van, amelyik nem.

De inkább nem.

A fehér urak kedvük szerint bánhattak velük. Nem lehetett nehéz dolguk, mert ez a nép ma is kedves, alázatosan segítőkész, ösztönösen tiszteletadó.

Volt keveredés, anyakönyvezés viszont nem.

Az ezerkilencszázötvennyolc előtti években, ha egy gyermek itt-ott kunyhóban, vagy a szabadég alatt megszületett, még nevet sem kapott. Illetve egyet mindegyik kapott, a hagyományoknak megfelelően attól függően, hogy a hét melyik napján látta meg a napvilágot. Ha fiúnak született és hétfőn: a hétfőre kijelölt nevet kapta. Ha lánynak és hétfőn: a hétfőre kijelölt lány nevet kapta, és így tovább. A hét minden napjára volt és van megfelelő lány és fiú név.

Hogy dátum szerint, mikor is született, azt csak az anya emlékezete jegyezte fel valahogy így: akkor, amikor az a nagy szárazság volt. Vagy: abban az évben, amikor az esősévszak korábban kezdődött. Vagy: abban az évben, amikor a törzs ez vagy az a tagja meghalt. És, hogy a törzs ez és az a tagja melyik évben halt meg, pár év múlva már nem lehetett pontosan tudni. Mint ahogy a nagy szárazságok és a korai esőzések is elég gyakran ismétlődtek.

És hát az emberek sem egyformán emlékeznek...

Mindez csak az önálló állam megszületése után nyert fontosságot, és az utólagosság az adminisztráció körül valószínű sok

problémával járt. Kiderült, hogy az anyák emlékezete mennyire nem megbízható, és természetesen a szapora gyermekáldás is kavart okozhatott a jó szándékú anyák fejében.

D... például akkor vehette először papíron kezébe a bizonyítékot arról, hogy ő van és létezik, amikor körülbelül tíz-tizenkét éves lehetett. Ez valóban csak körülbelüli idő, akkor konfirmált. Erről a tényről, eseményről állítottak ki számára az evangélikus hitközösségben egy papírt, ahol már igazi személynevet is kapott. Így lett a neve teljes, a ma is használatos a három tagból álló név: személynév, középen megmaradt a nap elnevezése például a péntek megfelelője, és következik a családnév, ami valószínű a törzsi hovatartozást és azokból a bizonyos szolgai időkből a volt gazda nevét is jelöli. Ám sokan továbbra is csak a hétköznepok egyikét és a családnévet viselik.

Születési dátuma hivatalosan csak a falusi iskola elvégzése után lett fontos a következő iskola megkezdése előtt. És hát az anya emlékezete...

A száraz és esős évszakok bizony kiszikkasztották, elmosták az évet, nem sikerült pontosan kideríteni, hogy melyik évben is bújta világba. Az anya így emlékezett, a családtagok másként, a szomszédok meg még korábbra rakhatták az időpontot, ami esetleg még visszakényszeríthetné a falusi iskola padlójára. De az adminisztráció megszánta és választott egy köztes időpontot születési évnek, ami épp megfelelt az új iskola felvételi követelményének.

Ekkor kapott először teljes, kézzelfogható hivatalos papírt magáról. Azóta is az kíséri, amit annakidején a jó lelkű hivatalnok „hasra-ütésszerűen rásütött”.

Saját meglátása szerint az évszám nem stimmel. Három évvel, vagy talán négyvel is idősebb, mint ahogy az igazolványaiban szerepel. Az pedig, hogy melyik hónap hányadikán végképp kideríthetetlen, mert ugye egy hónapban négyszer ismétlődik a hét... Így csak azt lehet tudni biztosan, hogy születési napja a péntek.

De ezek a ferde tények láthatóan nem nyugtalanítják az embereket. Mint, ahogy már többször megjegyeztem itt az időnek nincs jelentősége.

Van belőle bőven, és az a dolga, hogy teljen.

Telik is, csak nem olyan gyorsan, mint én szeretném...

Izzik az ég,

izzik a levegő... semmi jóra nem számíthatok. Már megint nem jutott el hozzánk az áram, és ha áram nincs, nem működik a hűtő, és nem folyik a víz. Nagyon úgy néz ki ma is a markomból, fogok fürdeni.

D... konténernézőben van a kikötőben, már kitudja hányadszor. A hónapokkal ezelőtt feladott csomagjai még mindig nem érkeztek meg. Még lyukas az ágyam, nincs szúnyogháló az ágy fölé, még mindig diónyi csípésekkel ébredek. A szúnyogok továbbra sem kímélnek.

Ellenük már a lehető mindent bevettem. Az állandóan nyitva levő ablakon a rács fölött háló is feszül, az ajtót óvatosan nyitom, csukom, már Rosale-nak azt is megengedtem, hogy befújja este a szobámat, de fuldokoltam a hőségben megrekedt irtószertől. A pizzaszámból kirekedt árva részeimet is állandóan kenem, már néha úgy érzem magam, mint egy, két lábon járó ragacsos tubus, ám a szúnyogok fűtyülnek minden próbálkozásomra.

A házon minden létező ablak nyitva, az ajtók is, mégis elviselhetetlen a forró levegő. Ez csak annak való, aki itt született. Ehhez az Egyenlítő közeli gőzfürdőhöz képest a legforróbb európai levegő is hűvösnek érezhető. Rengeteg a különbség az afrikai harminc fölötti fok és az európai harminc fölötti fok között. A környék rezidenciái többnyire klímaberendezéssel vannak felszerelve és aggregátorral. Ha az áram nem is jut el ebbe a csúcsrezervátumba, sebj, az aggregátor automatikusan bekapcsol, és folytatódnak a normális élet.

Ez lenne az ideális, mert a trópusi hőség egy idő után úgy hazavágja az európai szervezetet, hogy a későbbiekben a hagyományos környezetében sem lesz képes maradéktalanul normális funkcióit betölteni. Ezt a folyamatot körülbelül úgy lehetne érzékelteni, mintha egy óra finom műszereit enyhe mágneses bolondítás után sorsára hagynánk, s mindeközben elvárnánk tőle, hogy a pontos időt produkálja...

A megszokott forró, lusta órák jellemzik a mai napot is.

Elöttem a kertben pipiskékhez hasonló madárcák csipegetnek a fűszálakon hangyákat keresve. Képtelen farkukat billegtetve

szökellnek fűcsomóról-fűcsomóra, mint előkelő madártársaik ágról-ágra. Fölöttem pöfeteg fehér felhők terebélyesednek, fodrosodnak, cakkosodnak a sűrű tintához hasonló égen. Mögöttem Rosale a főzéssel bajlódik. Keveri, kavarja az ütött, kopott, horpadt alumínium edényekben a mindennapos halas ételt, aminek a szaga bejárja az egész házat, undorítóan keveredve egyetlen bűzös párává az állott hőséggel. Most kivételesen a konyhában készíti. A halhoz is szokása szerint rizst főz. A mindent betöltő halszágon néha felülkerekedik a vastagon lekozmaált rizs és a szappannal mosott használt konyharuha gőzölgő, semmihez sem hasonlítható vegyes szaga.

Igen, no nem direkt, de a konyharuhát is főzi Rosale. A rotyogó rizs tetejét konyharuhával burkolja be, és csak ezután kerül rá a fedő. Praktikus megoldás, a konyharuha magába szívja a rizsből elpárolgó vizet. Kavarni nem kavarja, csak akkor kerül le róla a fedő és a konyharuha, amikor úgy gondolja, hogy tálalásra kész állapotba került a massa.

D... nagyon szereti. Soha nem mulasztja el megjegyezni, hogy ő még életében ilyen finom rizst nem evett...

M... még mindig a hagyatékkal van elfoglalva. Van, amit kidob, van, amit megtart. Amit a teraszra rak, abból a szegény rokonok válogathatnak, ami pedig szinte használhatatlan azt a kuka mellé rakja.

Azt a kukások viszik haza. Négy ember látja el ezt a feladatot, plusz a sofőr. A kukásautó szépen, akkurátusan gurul előre, a négy ember pedig lépésben követi. Mindennek megadják a módját. Egy ember munkáját három látja el. Ez tapasztalható benzinkutaknál, bevásárlóközpontban, bankban, gyorséttermekben, az élet területén mindenhol.

Jól van ez így. Sokan vannak, sok az üres marok. Ezzel a módszerrel több embernek jut munka, és kevesebben érzik magukat feleslegesnek, még ha az egy emberre kalkulált bér háromfelé eloszló összege csekély is.

De valami, és biztos! Akinek „hivatala” van, mint a kukásnak, boldog ember. Egyenruhát kap, mint ahogy egyenruhában jár a sok parkgondozó, a még több biztonsági őr, az éttermi alkalmazottak duplán jelenlévő száma, a benzinkútnál serénykedő négy-szeres marok, a szupermarket sok-sok fölösleges alkalmazottja, beleértve a száz bevásárlókocsira jutó tíz felügyelőt is.

A kukásautó egy kivénhedt, nyugalmazott német járgány. Ősi típus. Oldalán hatalmas német felirat hirdeti származását, illetve, hogy hol volt alkalmazásban, fiatal korában. Amikor ócskaságán kiakadtam, D... büszkén jegyezte meg:

-Otthon ugyanilyen jár!

Elhiszem. Igaza lehet, mert kukajárás előtti napon ott is zacskókkal volt teli a szűk járda. Úgy nézett ki az utca, mint egy ideiglenes szemétkerakó. Kukát, egyet sem láttam.

Visszatérve Európa „belvárosából” Afrikába, a négy ember először kézzel áttúrta az ilyen, olyan zacskókba kirakott szemetet, gondosan kiválogatták a még használhatót, félre rakták az autó erre a célra szabadon hagyott, részébe, majd a maradék beöntődött a közönséges szemétkerakóba. Azt majd a szemétkerakó szedik ízekre a még rászorultabb emberek.

Itt minden használhatatlan használható. A kukások is a szelektált holmit vagy saját célra felhasználják, vagy értékesítik.

Az M... szelekciója által megtartott saját célra felhasználandó ruhadarabok mennek a mosásba. Majd Rosale kimossa kézzel, lavórban, mosószappannal. Péntek a mosónap. M... még a személyes holmiját sem mossa ki, de ami furcsa, Rosale is így tartja természetesen. Az első napokban egy kissé neheztelt is rám, amiért nem bíztam rá a szennyeéseimet. De a javára legyen mondván, később már nem vette zokon.

A déli órákban hazaérkezett D... ám nem egyedül. Az Európából hazalátogatott „Niktéjével” és annak a fiával. Jakob a szegény rokon is velük jött egy újságpapírba csomagolt pakkal a hóna alatt. Csak addig tartózkodott bent, míg lerakta az asztalra. Üdvözölte a konyhában ügyködő Rosale-t és kisietett a garázsba.

Ha nem bontják is ki – de kibontották – az újságpapírba csomagolt valamit, akkor is kitaláltam mi van benne.

Hal.

Sok-sok apró füstölt hal. Most már tényleg nem lehetett a házban bent megmaradni a szagtól. Egy halfeldolgozóban nem terjengett olyan erős szag, mint a rezidencián néha!

Mint kiderült, D... már hajnalban elindult a „Nikte” kisbirtokára, hogy behozza őket a kikötőbe, mert érdeklődésére telefonon azt az értesítést kapta, hogy a „Nikte” konténere megérkezett. És én még azt hittem, hogy... az én moszkitóhálóm és matracom érkezett meg végre! Tévedtem. Ám a „Nikte” is tévedett.

Pedig D...-hez segédeszközként Jakob a szegény rokon, az unokaöcs is csatlakozott hajnalban.

(Az unokaöcs, aki egy rendkívül szolgálatkész, alacsony termetű, szívósan stabil negyven körüli férfi, teste tele dudorodva fénylő izmokkal. Vastag, tömören húsos szája állandó készenlétben áll a mosolyra. Kedves, igazi afrikai karakter.)

Ám a „Nikte” konténerét hiába keresték délig, a kikötőben nem volt megtalálható. Mint kiderült papíron sem. Tettek egy fölösleges kört, sok fölöslegesen fontoskodó emberkével tárgyaltak, és még nem is bosszankodtak. Az ilyen laza, hanyag félrevezetés mindennapos. És a sima, kezet széttáró válasz, ha ma nem, akkor holnap, főleg, ha hivatal mondja, minden zokszó nélkül elfogadható, sőt el is fogadják, eszükbe sem jut mérgelődni, reklamálni.

M... jövetelükre abbahagyta a hagyaték böngészését, és kipirulva a melegtől és a megtiszteltetéstől sürgött körülöttük. Ellenőrizte a Rosale fazekát, tányérokat rakott az asztalra, tessékelte a nemes vendégeit. Az újságpapírban rejtőzködő apró füstölt halak is az asztalra kerültek, sőt el is fogytak, még szálka sem sok maradt belőlük.

Az ebéd maradékából, ami nem fért az asztalra, Rosale is szedett ki három tányérba, és bevitte a garázsba. Jakob a garázs félfájának támasztott háttal a földön ülve, Rosale mellette a kishékre kuporodva, Tom pedig a varrógép mellett maradva fogyasztotta el. Mindegyik az öléből, kézzel. A szegény rokonok nem ülhetnek a gazdag rokonokkal egy asztalhoz!

Sőt az asztalukhoz sem!

A már elviselhetetlen halszag elől a szabadba menekültem. A menekülésem színhelye a hátsóudvar nem éppen szerencsés a nap állását illetően, ám valahová csak kellett menekülnöm. Éppen a Tom szépen gondozott paradicsomültetvényében gyönyörködtem, amikor az ültetvény fölötti villanydróton megpillantottam a kékmadaramat. Gyönyörűen szikrázott a tolla a teli napsütésben. Ült és forgatta a fejét, mintha azt kereste volna, hogy mi lehetett az, ami annyira lekötötte a figyelmemet, hogy őt sem vettem észre.

Majd egy szépen ívelt szárnyacsapással a villanydrótról a betonkerítésre szállt, és ott megkezdte sétáját. Oda-vissza, oda-vissza. Csak bámultam a produkcióját! Minden illegető lépése más és más kében tündököltette tollait. Mintha csak és kizárólag engem akarna felvidítani, gyönyörködtetni.

Az idilli képnek a farkatlan megjelenése vetett véget, amint villámgyorsan a betonfalra felkúszva védelmébe vette kizárólagos sütkérező területét a betonkerítés tetejét. A kémadaram elszállt...

A leguán maradt.

Megfigyeltem, minden házhoz tartozik egy leguán. Nem több, csak egy. Valószínű ők ezt tudják is, mert a másik portájára csak nagyritkán merészelnek belépni, akkor is csak rövidke időre. Azt is megfigyeltem, hogy a farkatlan tekintélye csökkent azáltal, hogy elveszítette a farkát. Vesztességének tüzes párbaj lehetett az oka, az ellenfél leharaphatta. Valami szép szalamander asszonyság volt a dologban egészen biztosan.

Az esti áramszünetre felkészülve, illetve kihasználva, hogy még van áram, megtöltöttem a flakonjaimat csapvízzel. Ugyanis automatizáltam a zuhanyozásomat. Már nem a markomból fürdök, hanem kényelmesebbé és pazarabbá téve a műveletet flakonból zuhanyozom. A kiürült ivóvízes palackjaimból feltöltök tizenötöt. A tizenöt tele palack ott sorakozik a fürdőszobámban, ha van áram, ha nincs.

Így soha nem érhet váratlanul az áramszünet.

Ez sem az én napom!

Már ébredésemkor a Nap láthatatlan égi tűzcsóvaként perzselt.

Persze, ha látható lett volna sem látnám... Az állandó huzat a házban, a kocsi lehúzott ablakai, és talán a vörös porban, levegőben keringő ismeretlen alakzatok is, meghozták az eredményt.

Ami még soha nem fordult elő velem, az most előfordult. A szemeimet nem tudtam kinyitni. Szó szerint össze voltak ragadva. A dörzsölés sem használt. Úgy, olyan feszesen voltak összeragadva, mintha az éjszaka valaki enyvvvel kenegette volna meg őket. Igyekeztem egy parányi rést erőltetni rájuk, hogy legalább lássam a tükörben, hogy s mint is néznek ki, de nem sikerült. Előkotortam hátizsákomból a fényképezőgépet és arcom elé tartva lekattintottam. Vakon közlekedve áttapogatóztam a fürdőszobába, s csak alapos mosás, áztatás után kezdtek nyiladozni. Amikor már teljesen kiláttam rajtuk, visszanéztem az előzőleg készített fotót...

Ilyen agyongyötört arcot előben még nem láttam!

Több napos vízi-hulla fejére emlékeztetett szegény fejem. Bedagadt szemek, sűrű, rájuk száradt ronda váladék... Oly anyyira megijedtem a látványtól, hogy gyorsan töröltem.

Ezen a reggelen D... és M... már urasan ült az asztalnál, épp a kenyerüket kengették, falatozták ráérősen, mikor rájuk köszöntem. Szokás szerint, csak, hogy éppen szóljanak valamit, megkérdezték:

– Hogy vagy? – Ezzel a németben és az angolban használt érdektelen, teljesen fölösleges kérdéssel, mert igazi választ senki sem vár rá, sőt nem is illik bő lére ereszteni a választ, normálisan ki is merült a mondanivalónk. Egyébként is, már hiábavalónak tartottam bármire is panaszkodni, úgysem érdekli őket. Segítségükre sem számíthatok, akkor pedig minek? Egoista szürkeállományuk nem engedi felülkerekedni a tisztességes emberi érzelmeket. Ha még egyáltalán fellelhető. Talán már el is felejtették mi az.

A felebarátiról meg szerintem nem is hallottak...

Kénytelen, de leszoktam, a felmerülő bajaimról velük szót váltani. Most is csak azért nyíltam meg, mert rákérdeztek a dagadt szemeimre. Nem lehetett nem észre venni, ámbár azt is rögtön

láttam rajtuk, szívesen visszaszívnák a felelőtlenül elejtett szavakat, nehogy segíteni kelljen...

Összevillant a szemük, és már tudtam. D... bölcselete következik:

– Normális. – S mint egy visszhangként két falat között M... kontrázott:

– Normális. Teljesen normális. – Valahogy nagyon hülyén nézhettem rájuk, mert D... jobbnak látta bölcselétét kiegészíteni:

– Ha nem tudnád, itt a csipa sokkal hígabb, mint Európában, ezért többnek látszik, és jobban ragad!

Ezt sem tudtam! Bevallom, nem vagyok csipaszakértő.

Amint így megokosodtam otthagytam őket hagy, falatozzanak, hisz az, az ő világuk. Egyetlen lelki igényük, hogy testüket puhára, gömbölyűre hizlalják.

Betérve a konyhába a reggeli kávé elkészítése véget, Rosaleval futottam össze az ajtóban. A kedves, tisztaszívűből fakadó mosolya fél gyógyír volt mindig a bajaim és árvaságom elviselésére. A dagadt szemeimre tett megjegyzését nem értettem meg, de az őszinte sajnálkozást kiéreztem belőle. Jól esett. Most is, mint mindig, ha valami bajom adódott bocsánatot kért. Ezt értettem. Ez a szelíd lélek minden rosszárt bocsánatot kér, ami a hazájában történik velem. Tom is kedves, szelíd mosolyával együtt érzően nézett rám, és megkérdezte, miben segíthet.

Sajnos nem tudtam neki elmondani, hogy már azzal, hogy megkérdezte, sokat, nagyon sokat segített...

A konyha felőli teraszon megvártam, míg D... és M... befejezi a reggelijét. Már nem „egy asztalnál” étkeztünk. Én alakítottam így. Vagy előttük, vagy utánuk ültem asztalhoz, mert határozottan zavart a jelenlétük.

A zavar igazi okát nehéz megfogalmazni, de, hogy valamennyire érzékeltessem, olyan feszültség sistergett az asztal körül a levegőben, hogy nehezen bírtam elviselni. Hogy teljes képet fessek a szituáció légköréről lehetetlen, megközelítőleg talán...

Ha léteznek emberi bőrbe bújó „földre szállt” ördögök, ha csak kettő él a földön közöttünk, az a kettő velem ült egy asztalnál...

Képzetelem nagyszerűen át is alakította, meg is jelenítette őket ott az asztalnál annak rendje-módja szerint, megelevenítve a rég elmúlt gyermekkorom mesekönyv világának színes lapjait: szarvakkal, patákkal, a széken hátul kilógó farokkal...

Jó, rendben van, tudom, ez a játékos képzelet világa, de az érzékszervem, ami ezt a képet létrehozta bennem, minőségileg nem sokat tévedhetett...

Most utánuk ültem asztalhoz.

A beszorult hőségtől szinte levegőhöz jutni is alig-alig lehet. Pedig még reggel van, és máris tüzes katlanként üzemelt az Ég. Izzott a levegő. A Nap sehol, sunyi mód láthatatlanul megbújva tarolt.

Általában napközben kifeszített víztükörként kéklott az ég, este felé meg már piszkos fekete felhők úsztak sebesen a kéklő víztükörben, mint sötétszándékú kalózhajók hada a nyílt, háborítatlan tengeren. Majd később, szinte minden nap a leszálló sötétség előtt, mintha tűz égne az ég alján, mintha a közelgő este lángba borítaná a fél égboltot... Mindez lenyűgözően szép, csodálatos a színharmónia, varázslatosnak is tűnhetne mindez, de...

Szépnek szerettem volna látni Afrikát. Ám minden igyekezésem ellenére is mindig akadt valami, ami ebben meggátolt. Most meg főleg. Dagadt, gyulladássos szemekkel ez végképp lehetetlennek tűnt.

Mint már említettem nincs tapasztalatom csipa ügyben, dagadni sem szokása a szemeimnek, orvosi ellátást meg remélni sem remélhettem, ezért hosszas fejtörés után látásom biztonsága érdekében először az állandó huzatot gondoltam megszüntetni. D... és M... nagykegyesen megengedték, hogy legalább egy ellenkező oldalon lévő ajtót és ablakot becsukjak, de szerintük a csipa ellen fölösleges ekkora óvintézkedéseket tennem...

Abba is beleegyeztek, ha nagy ritkán megyünk valahová, legalább nagyjából legyenek felhúzva a kocsí ablakai, hogy onnan hátulról ne röpítsen ki a huzat, és ne szálljon árva szemeimbe az örvényként becsapódó mindenféle láthatatlan mikrovilág.

Pofavágás nélkül ezt sem úsztam meg. El is felejtették gyorsan, úgyhogy minden egyes alkalommal figyelmeztetni voltam kénytelen, ami természetesen nekem volt kellemetlen...

Beteg szemeimet a jobb kilátásuk érdekében naponta többször hazai kamillával borogattam. Szerencsémre vittem magammal ilyen, olyan filteres teákat, kamillát is, hátha ott kint majd... és jó szolgálatot tesz.

Tett is. Velük, a kis vadvirágok szorgos segítségével sikerült visszanyernem szemeim eredeti valóját. Igaz, hogy az egyik borogatásom balul ütött ki, de hát...

Nem ért meglepetésként, várható volt. Már megtapasztaltam máshol és máskor is, hogy „okosok” társaságában nem viselkedhet az olyan egyszerű ember, mint én elég okosan bármennyire is igyekszik...

És hát az igazsághoz hozzátartozik, hogy óvatosabbnak kellett volna lennem, mert ez az okos emberpár időnként már eddig is majdnem úgy kezelt, mint egy ütődöttet, mint egy analfabéta idiótát, és most pechemre sikerült ráraknom még egy lapáttal...

Este hat óra után, amikor már szokása szerint hirtelen ránk szakadt az afrikai sötétség, de nem akartam villanyt gyújtani – pedig akkor éppen volt – az elkészült kamillateát lerakva az asztalra fölé hajoltam, hogy mielőtt borogatni kezdem vele árva szememet, belélegezzem a jó hazai pusztai kamilla illatot, a gyermekkorom szikes talaján termett apró virágocskáknak minden jó tulajdonságát...

Amint így nosztalgizáltam a sötétben, egy hirtelen megérzéssel azt vettem észre, hogy D... figyel. Sátáni vigyorral az arcán az asztal túloldalánál előrehajolva mesterségesen kimeresztett szemekkel néz rám, majd felkapcsolta a villanyt. Míg ellépett az asztaltól a kapcsolóig, már élete párja is mellégurult, és úgy bámultak rám, mint egy szánni való lélekre, s olyan sanda vigyorral közelítettek mindketten felém, mintahogyan egy szellemi fogyatékos közelít meg a „műveletlen” ember, amikor az, valami szokatlant művel...

Majd röhögve megjegyezték:

– Azt nem úgy kell, hanem borogatni kell vele! – Megmutatják hogyan...

Képesek voltak annyira hülyének nézni, hogy...

Hát igen. Ez van. Semmit sem tudok, ami nekik világos...

És még vissza sem szólhatok, esélyem sincs rá, hogy megvédhessem magamat, kiszolgáltatott helyzetemben ez eszembe se jusson, mert rögtön következik a hangos kitörés, a fékezhetetlen sértegetés.

Már ebben is volt részem.

Megjegyzem, már kisebbre nem tudom magamat összehúzni, már kerülöm az árnyékukat is, nehogy véletlenül azzal is megsértsem őket, hogy rálépek.

Tudom persze, mindez az én hibám, mert nem voltam eléggé körültekintő. Csak a lehetőséget láttam, és nem térképeztem föl

kellőképpen kikre is, bízom magam. Nem kellett volna eljönnöm. De, ha már így történt és itt vagyok, másként kellett volna hozzájuk „állnom”.

Ma már tudom, a mindennapok keservében, saját levemben főve megtanultam, hogyan is kell az ilyen öntelt, primitív, egoista embereket kezelni. Késő. Valóban késő, mert kezdetben, mint vendég maximálisan megpróbáltam alkalmazkodni, nem zavarani, hisz én jöttem ide, én vagyok itt az idegen. Tisztelettel kezelem, amibe csöppentem...

Hittem, hogy így illik, így kell viselkednem.

Tévedtem. Ma már tudom, kihasználták, gyengeségnek vették, primitív agyukkal nem is gondolhattak mást. Tudhattam volna, hisz az oroszlán is a szejid állatokat gyilkolja...

Hibás ezért az egész szituációért csak én vagyok, hiszen ők szegények nem is lehetnek tisztában vele, hogy a vendég is ember s a vendégnek is vannak jogai...

Nekem kellett volna időben felismernem, hogy milyen, és hányadik „szinten” állnak ők ketten.

Szemeim kúrálása több mint egy hétig tartott. Ki kellett kísérleteznem ezt is, mi jó a szemeimnek és mi nem. Szenvedések árán kellett rájönnöm, hogy...

Mert szerintük normális a reggelente diónyira dagadt, bevérzett, leragadt szem, mint ahogy normális a duplára dagadt papucs mintás lábfej és boka is. Elefánt bokáimat már szerencsére „meggyógyítottam”, azóta csak árnyékban közlekedem, nem teszem ki a nap direkt romboló hatásának. A recept bevált, lelapadt és elmúltak az apró, mélynek tűnő pontok. Helyükbe rino cérosz bőr nőtt a lábfejemen. Gusztustalan vastag, barázdás, olyan, mint a sivatagi homokdűnék.

Nem állítom, hogy büszkén, de csöndesen viselem...

Ám a nappaliban bömbölő monoton, oda-vissza pörgő dob szót már nehezebben. Szép az a zene, tetszett is az elején, de előbb, utóbb abból is megártott a sok. Már azt sem lehet tudni, hol kezdődik, és hol végződik, mert órákon keresztül automatikusan fordul a lemez, és csak ömlik, ömlik... Nem lehet előre menekülni. Utánam, folyik a szobába, a garázsba, konyhába, mindenhol utolér.

Ilyenkor a dobszóra, mint a diszkó mámorosan villódzó fénye, úgy lüktet, villog D... szeme fehérje, és a teraszon járja is

néha. Olyan fürgén, olyan rugalmasan, hogy elnézve mozgását, ilyenkor tényleg nehéz eldönteni hány éves is valójában.

Lehet, hogy jóval fiatalabb, mint amennyinek mondja magát?

Ennyire nem lenne igaz, ami annak idején valamelyik hivatalnok jóvoltából bejegyzésre került?

Ahhoz képest, hogy otthon még sántikálva, mankóval közlekedett, s idefelé is szorgalmasan szorongatta hóna alatt a mankóját, most úgy tűnik nincs semmi baja. Amióta megérkeztünk a csomagtartóban tartja, s csak akkor veszi elő, ha szüksége adódik rá. A „szüksége” azt jelenti, hogy például, amikor a falujába látogattunk, elővette és bicegve közlekedett a rokonok előtt, hogy lássák a szegény rokkantat, és ne várjanak tőle sokat... Ugyanígy tett, amikor a bíróságra járt, valami családi perpatvar ügyében.

Az a gyanúm, hogy otthon azért használja csak, mert valami üzemi balesetből kifolyólag rokkantsági kiegészítőt kaphat, így ott, muszáj bicegnie, ha pénzt akar kapni, itt meg nem. Itt a világ végén kicsi a lehetősége, sőt abszolút kizárható, hogy illetékesek előtt lebukhat. Egyértelmű, hogy otthon rájátszik, nincs semmi baja, csak pumpol...

Hát Istenem, ez az ember ilyen.

Szerencsére semmi közöm a viselt dolgaihoz.

Végre úgy tűnik

telik az idő, elérkeztünk az ország nemzeti ünnepének nagy napjához. Sokat vártam ettől a naptól, meg lett ígérve, hogy...

Soha nem mozdulunk ki, még jóformán semmit sem láttam ebből a valóban szép és egzotikus országból. Végre az ünnep tiszteletére látni fogok. Bemegyünk a városba, és közlőrl, élőben láthatom az ünnepséget, az ünneplők hadát, a felvonulást és a mindenféle ceremóniát, ami e nagy nappal jár.

Már nagyon készültem, biztosra vettem, most az egyszer hihetek „vendéglátómnak”. Ám legnagyobb meglepetésemre kényelmesen elterpeszkedve a plazma TV előtt találtam, ahonnan szinte fel sem állt délig. Nézte a „hangyás”, rossz minőségben fogott közvetítést.

Délig valahogy elvoltam. Visszafoготtan, hogy ne érjen nagy csalódás, ha... De lüktetett bennem a levegőben feszülő ünnep hangulata. Menetkészre állítottam a hátizsákomat, mert soha nem tudhattam előre, mire számíthatok velük kapcsolatban. Kiválasztottam, kikészítettem a legszellősebb ruhámat, hozzá egy vászoncipőmet.

Csak már végre indulnánk!

A szerelés megfelel, – állapítottam meg, – de még jobban megfelelné, ha végre tudnék venni magamnak pár darab hagyományos módon és mintázattal készített kőgyöngyöt bőrszíjra felfűzve. Mennyire szeretném! Amióta itt vagyok ezt a csekély vágyamat sem sikerült megvalósítanom, pedig már mindent megtettem érdekében. Már azt is megtudakoltam hol, és mennyiért lehet hozzájutni. Tudom, hogy a piacon és a belvárosban is hatalmas választékban kínálják, de hiába...

Meg is lett ígérve, ám ez idáig a D... holnapjai közül valahogy egyik sem ért utol!

De talán ma! Ma sikerül vennem, ha a központi ünnepségnek vége lesz, belelátogatunk a belvárosi utcai ünnepekbe is. Igen úgy lesz!

Feszűlten ellenőriztem néha a nappalit, hogy készülődnek-e már az útra, de nem. Semmi mozgás. Ültek a plazma előtt és nézték a hangyákat...

Délben azért már csak megemlítettem, mit ígért, ám ő csak nézett rám, düllesztgette a szemeit, hogy ő nem is mondott ilyet, ő nem emlékszik rá.

Igaz, ígérete óta eltelt egy egész hét!

Vajon a hőség teszi? Vagy a megbízhatatlanság itt népbetegség? Nem tudom, és nem is próbálok az okot kideríteni, mert valószínű hosszú-hosszú századokat kellene görcső alá venni, aminek nem látom értelmét, mert bármily bosszantó is, a lényeg már úgysem változna.

Mit tehettem, belenyugodtam. Egyedül elindulni képtelenség, kötve vagyok, kénytelen vagyok belátni, és azt is sajnos, hogy függő helyzetem állandó megalkuvásra készítet.

Hogy valami fogalmam azért mégis legyen e nagy ünnep kapcsán, bele-bele néztem a közvetítésbe.

A hatalmas arénában rengeteg ember. A lelátókon meghívott külföldi delegációk sokasága is tarkította a tömeget.

Pazar ünnepség, pazar ruhák, színek kavalkádja, a hagyomány minden formája jelen. Maga az ország első embere is hagyományba öltözve ült a lelátón a páholyában. (Határozottan jól nézett ki a vállán átvetett sok anyagban! Ha teheti, a hivatalában is ilyet visel.)

A színes egyveleg szemkápráztató tarkasága...

Nagyon sajnáltam, hogy ott vagyok, és mégsem lehetek „ott”. Felvonultak a légvédelmi, a hajózási, a különböző katonai alakulatok képviselői tűzpiros, élénksárga, világoskék, hófehér, egyenruhákban. Kifogástalan, jól felépített, gyönyörű élénk színekbe csomagolt alkatukon, szinte szikráztak az afrikai nap láthatatlan sugarai. Hirtelen nem is, tudtam eldönteni melyik egyenruha a legszebb, mert mind fess és szó szerint ragyogó képet mutatott. A belőlük kivillanó csokoládébarna, és annál is, sötétebb testrészek úgy összességében is szép látványt nyújtottak.

Az iskolák felvonulása is igen látványos lehetett. Azért a lehetett szó használata, mert mindez a pompa csapnivaló minőségben volt fogható a rezidencián.

Az iskolákat képviselő tanulók a hétköznapiakban is kötelezően viselt színes egyenruhájukban – minden iskolának más színű az egyenruhája – precízen begyakorolt mutatványokkal jeleskedtek. Szépen, látványosan, fegyelmezetten, hibátlanul. Közvetlenül utánuk félmeztelen emberek a hagyományokat meg-

elevenítve, tánccal, csörgőkkel, dobbal, valóságos „dzsungel” hangulatot teremtettek. Csillogó szép fekete bőrük aranylott a napsütésben.

Majd férfiak bő táncruhában, ördögi ügyességgel botokat forgatva villámgyors táncot lejtettek. Ezek a ruhák olyan szabásúak, mint az európai egybeszabott női ruhák, csak sokkal szélesebbek, levegősebbek. Először amikor megláttam az útszéli árusoknál a bódékra kiakasztva lengedezni, valóban azt hittem, hogy női ruhák!

Vártam ezt a napot. Még a sok bajom ellenére is örültem, hogy épp ebben az időpontban itt lehetek, hisz nem minden európainak adatik meg, hogy előben betekinthez egy afrikai ország ilyen nagy ünnepébe. Így ez az egész együttvéve pazar látványt nyújthatott volna, szép emlék maradhatott volna, ha...

Igen, ekkor már teljesen világossá vált előttem, hogy „rossz társaságba” keveredtem! Húrjaink nem egy hullámhosszon pendülnek, szellemi és egyéb igényeink messze nincsenek összhangban.

Több napos ünnep lévén itt is útra kelnek az emberek. Kimozdulnak odúikból, zsúfolt kisbusz taxik közlekednek a falvak és a városok között, amiken fűrtökben lógnak az emberek. A maga áldozatait is bevasalja a pár napos ünnep. Ilyenkor rengeteg a közúti és egyéb baleset.

A vándorlásnak köszönhetően másnap hozzánk is vendégek érkeztek.

Mégpedig rokonok. A szülőfaluból viszontláthattam D... egyik nővérét. Arról értesültem, hogy majd látogatást tesz a rezidencián a nővére, de pontosan mikor azt nem tudtam, ezért érkezésükön meglepődtem.

Már csak azért is, mert semmi előkészület, semmi sürgés-forgás, sőt a teraszon a szokott helyén kényelmeskedő M... még a lábát sem vette le a székről, pedig ezt még akkor is megteszi, ha az idős szomszéd néni kukkant át egy pár perc erejéig. Igaz, a szomszéd házban élő idős hölgy Európából települt haza, a gyerekei, unokái is valahol ott élnek jómódban. Ő „kategória”...

M... odabólintott egy köszönést a nővérenek, és olvasott tovább.

D... behívta őket a nappaliba és leültette a fotelokba. Természetesen, mint ahogy a szegény rokoni fokozat megkívánta a papucskok kívül maradtak a küszöbön. Vízet és poharakat rakott a köztük lévő kis asztalra.

A nővért két lánya kísérte el. Fáradtan, kitikkadva érkeztek, kilométereket gyalogoltak a buszmegállótól a rezidenciáig.

Fegyelmезetten, feszengve foglaltak helyet a fotelokban.

Nehezen indult a társalgás.

Эn az étkező részben эpp az asztalnál ültem, jegyzetfüzeteimet rendezgettem, és akaratlanul is felfigyeltem az igen hézagос beszélgetésre. Majd amikor M... is beosont, még nagyobbra нőtt a hallgatás. Talán azért cserélte fel a teraszt a nappalival, mert jobbnak látta jelen lenni, hátha húsbavágó kérdések is szóba kerülnek, és nehogy valami rosszul süljön el... Nehogy D... akaratán kívül valami nagyvonalúságot kövessen el...

Valami örökségről is szó eshetett, lehet эppen a rezidencia volt a tárgy... M... ahogy belesüllyesztette magát az egyik fotel öblébe, úgy is maradt. Olyan hideg légkör alakult percekben belül a nappaliban, hogy engem is megérintett, mondhatni arcul csapott.

Már eltelt egy félóra vagy talán több, és én éreztem kellemetlenül a háziak miatt magamat. M... és D... még vízen kívül semmivel sem kínálta meg a vendégeit. Igaz, megfeledkeztem a családon belüli kasztokról, ellenben eszembe jutott falun a kedves fogadtatás, hogy D... nővére külön számunkra ebédet készített, hogy el is hozta a házhoz, hogy mi kulturált körülmények között fogyaszthassuk el... Nem tudtam elhinni, hogy M... már elfelejtette volna... Vagy тényleg úgy gondolja, hogy nekik minden kijár, anélkül hogy...

Igen. Valószínű úgy gondolja.

Támadt egy ötletem. Most, én, megszegényítem, őket! – gondoltam... M... elé álltam és megkérdeztem tőle:

– Megkínálhatom a vendégeidet valami aprósággal? Van még két csomag kekszem...

– Ha úgy gondolsz? – s rántott egyet a vállán.

– Hm. – gondoltam, ez is egy válasz, így is jó, legalább megkínálhatom szegényeket, és nem mennek el annyira rossz szájjal. Az utolsó előtti csomag kekszemet szépen elhelyeztem egy tányéron és megkínáltam őket. Örömmel fogadták. Majd a tányért lerakva az asztalkára a víz mellé, visszaültem a jegyzeteimhez.

Эppen ráláttam a kekszes tányérra. A vendégek egyszer sem vettek belőle, ám D... állandóan odanyúlkaált. Mintha neki raktam volna az asztalra. A felét vagy többet elropogtatta. Dühösen néztem mozdulatait...

Tényleg igaz, hogy a pofátlanságnak nincs határa!

Még ücsörögtek így egy ideig, M... már rákvörösen mocorgott a foteljében – hozzá senki sem szólt, nem is értett semmit, mert törzsi nyelven fojt a vontatott társalgás. Valamiért nagyon haragudhatott rá a nővér. Érezhető volt a levegőben, hogy a fehér sógornő nagyon nem szimpatikus. Amikor már a csönd túl feszélyezhette a látogatókat, felálltak, hogy búcsút vegyenek.

Én is felálltam, mert a nővér odajött hozzám és búcsúzásképpen kedvesen hátba veregetett, majd az asztalkához ment, kezébe vette a kekszes tányért. Mozdulatát látva D... még gyorsan el akart csipni egy kekszet, de nem sikerült. A nővér gyorsabbnak bizonyult. Az egyik lánya már nyitotta is a kis retiküljét és közös erővel a tányérról, belesöpörték a maradékot.

Ekkor értettem meg! Hát ezért spóroltak a ropogtatással, hogy minél többet eltudjanak, vinni a gyerekeknek a ritka európai csemegeből...

És D... Jellemző...

Nem is találok rá szavakat, illetve találok éppen, de azokat jobb, ha nem írom le! Egyébként a vitt készletem nagy részét ő csemegézte be. A kekszem első csomagját még otthon náluk megérkezésem után elfogyasztotta.

A vendégek távozása után Rosale-től megtudtam, hogy milyen nagyszabású rendezvények vannak a több napos ünnep tiszteletére a fővárosban. Mindenki ünnepel, aki csak teheti, az utcán van. Minden bokrban akad látni való!

Természetesen rögtön „beindultam”.

A kedves Rosale és a kedves Beth – a szomszéd cseléd lány – lázasan ecsetelte, kézzel, lábbal elmagyarázta, hogy micsoda szuper programok várnának rám, ha eljutnék oda. Soha vissza nem térő alkalom!

Sajnos tudom...

Például: a környező afrikai országok egymás mellett sorakozó pavilonokban mutatják be népviseletüket kézműves bemutatókkal egybekötve... Ősi jelmezekbe bújt táncosok szórakoztatják az utcákon az arra járókat...

Nem is folytatom mi mindenről, maradtam le! Ma is belém sajog, ha rágondolok.

D... mozdulni sem volt hajlandó. Megkérdezte Rosale-től meddig tart a rendezvény, és a szokásossal biztatott:

– Tomorrow! – Holnap!

Természetesen másnap már nem is emlékezett mit ígért...

Másnap

egy fűdugdosó fiú érkezett a házhoz. Igen fűdugdosó. Én is elcsodálkoztam, mikor megláttam, hogy miként és hogyan szorgoskodik.

Tudniillik itt Afrikában az európai fűmag és egyáltalán a fűmag nem tudna kikelni, túl gyenge a talajhoz és az itt uralkodó trópusi hőséghez. Itt másféle fű nő. Erősebb szálú, igazi lándzsa alakú, és vaskos csomókban nő. Úgy jutnak hozzá, hogy szaporítják és ritkítják. És a ritkítást ültetik el. Az a locsolástól megbokrosodik, és ha szerencse kíséri az ültetés fáradságos munkáját kiirthatatlanul gyökeret, ver.

Persze, ha ápolják.

Ezt a műveletet az én elnevezésem szerint a „mindenes” kés-sel végzik, amit régről, még az ősi időkből őriztek meg maguknak, azokból az időkből, amikor még minden férfihoz tartozott egy. Ezt használták bozótot vágni, állatot trancsírozni, földből gumókat kisedni, ültetni, kígyót lenyakazni, cukornádat farigcsálni, kókuszdiót bontani, ezt használták főzéshez, evéshez is, egy szóval tényleg mindenre.

Ez a kés alakra talán a szablya és a szamuráj-kard keveréke, és nagyon éles. Ma is mindenre ezt használják. Rosale a konyhában és cukornádat farigcsálni, Tom a teraszon átfutó hatalmas egér kettészelésére, – amiről azt hittem patkány, és tényleg kettőbe szelte! – kókuszdió felvágására és sok más egyébre. Vagy a garázsban, vagy a konyhában mindig jelen van. A szembe szomszéd mindenes, aki kivételesen férfi, sövényt vágni, füvet nyesni, most a fűdugdosó fiú fűdugdosásra.

Előzőleg D... valahol útjai közben a parkosító munkásokkal megállapodván füvet szerzett. Kevéske pénzért így a fű a rezidenciája kertjében landolt és nem a parkosítási területeken. Jöttek a fűcsomók zsákba dugdosva. A felfogadott szegény srác pedig dugdosta. Ő is azok közé a fiatalok, közé tartozik, akik bármilyen munkát elvállalnak, csak pénzhez jussanak. Egész nap egy üveg csapvíz társaságában jól el volt. Figyeltem mozdulatait. Kényelmesen – a hőség nem is enged hajtást – de szorgalmasan dolgozott. Egész nap guggolni, abban a lehetetlen testhelyzetben, miközben fölülről égeti a nap!

De a fiú bírta. Mintha minden porcikája gumiból lett volna. Lehetetlen helyzete ellenére ahányszor ránéztem, annyiszor mosolygott. Sajnáltam, hogy csak vízen tengődik, ezzel, azzal megkínáltam, nagyon hálásan fogadta. Hagyta magát megfigyelni, fényképezni, sőt később mikor társat hozott, mert egyedül lassan haladt, kedvemért még kalapot is raktak a fejükre, hogy úgy is készíthessek róluk fotót. (Az egyik kalap a varázsló kalapja volt! Szerencsére D... nem vette észre!)

Az előkert fűcsomói már szépen növegtetek, sűrűsödtek, de sok nőtt köztük a nem odavaló gyom, azokat a szegény rokon Jakob szelektálta. Nagy munka volt bizony, még ha kicsinek tűnik is. Ötven fokban, amit száznak érezni, napokig guggolva dolgozni... És mindezt éhbérért! Vagy még annyiért sem. De szorgalmasan, zokszó nélkül tette a dolgát.

Egyik este újra vendég érkezett, igaz csak futólag, mert hiába kínálták helytel, le sem ült, pedig a háziak akárkinek nem kínálják fel az ülés lehetőségét. Ebből is látható, hogy fontos személy lehetett, meg abból is, hogy D... úgy törte magát, M... úgy felugrott ültéből a teraszon, olyan mézes-mázos arcukat öltötték magukra, hogy ilyennek még nem is láttam őket.

Mint kiderült a magas beosztású, roppant elegáns üzletasszony, maga volt a szembe szomszédasszony és nem is hozzájuk jött, hanem Rosale-t kereste, hogy a háza kulcsait majd adja oda a másnap érkező nővérének. A nővér valahol a főváros másik pontján lakik és már nincs ideje elvinni, mert rögtön indul a gépe Európa egyik frekventált országába, ahol körülbelül két hónapig fog tartózkodni, és szívesebben bízta a testvérére az értékeit, mint a cselédszobában lakó mindenesére, aki sofőrje is egyben, aki már a kapuban várja, hogy a reptérre repítse. Nincs vele semmi baja, de a testvér mégiscsak testvér... és jó a felügyelet, míg távol van. Ezt mind kedvesen elhadarta, Rosale híján D... kezébe nyomta a kulcsot, – amit D... roppant megtiszteltetésként nyugtázott, ami hűen visszatükröződött kivirult arcán – és a hölgy elviharzott.

Utána csak a parfüm illata maradt.

A pézsmá olyan töményen lebegett a teraszon a forró estében, hogy azt hittem, most az egyszer minden szúnyog messziről elkerüli a környékemet is. Nem úgy történt. Bizony belém csípett egy, méghozzá nadrágon keresztül!

Egy órával később megérkezett Rosale is, de nem egyedül...

Egy kislányt hozott magával. Egy öt év körüli aranyos afrikai csöppséget. Nagy, lustán pislogó szemei, arca, vonásai, mint a Tomé. Így nézhetett ki Tom ötévesen.

Mindketten kínosan tébláboltak, mikor rákérdeztem, hogy ki ez a kislány? Tom nem felelt, csak zavartan emelgette le-föl súlyos, sötét szempilláit. Mielőtt Rosale felelt volna, észrevette fürkésző tekintetemet, ami a kislányról Tomra, és onnan vissza felváltva vándorolt és tekintetem függvényében válaszolt:

– Ugye? Ugye, hogy hasonlít? Ugye tiszta Tom? – és simogatva a kislány fejét, hangjában furcsa bizonytalansággal válaszolta meg a kérdésemet:

– Tom nővérenek a kislánya...

Beth hamiskásan emelte Rosale-ra hatalmas fekete szembogaraikat de nekem szánva jegyezte meg:

– Nem is! Rosale-é és Tomé!

Nem lepődtem meg, én is így gondoltam... A kérdést tovább nem firtattam. Nem volt nehéz felfogni, hogy titkolni akarják D... és M... előtt. Örülnek, hogy őket megtűrik. Szerintem is, ha megtudnák, ha kiderülne, hogy tudtuk nélkül még egy gyerek is lakott a rezidencián, és itt fog élni velük rögtön el lennének zavarva. D... már így is ezt fontolgatja...

A kislány körülbelül három hétig maradt, majd elvitték, s egy hét múlva újra visszahozták. A köztes időszakokban Rosale anyukája vette pártfogásába, míg eltelik a kritikus időszak. A kritikus időszak azt a három hónapot jelentette, amíg D... a háziúr Afrikában tartózkodik... illetve mi.

D... és M... a szokásos helyéről nem mozdult. Rosale-től később sem kérdezték meg ki az a kislány, nem szálltak le hozzá, hogy bármi is érdekelné őket magánéletével kapcsolatban. Pedig nagyon is érdekelte. Tőlem szerettek volna megtudni részleteket, és gyanújukat is megfogalmazták, de se mellette, se ellene nem tettek semmit. Eltűrték. Egyelőre. Akkor már kettőjük között el volt döntve Rosale sorsa. Mennie kell! Csak még a hihető indok hiányzott...

Említettem, hogy az esetről Beth is jelen volt. Ekkor már átjött a szomszédból, hogy az éjszakát Rosale-ék társaságában töltse. Hogy miért, fogalmam sincs, talán csak unatkozott egyedül, talán a háziura miatt, aki egy egyedülálló libanoni férfi...

Egyébként több libanoni család lakik az utcában, mint afrikai. Így mostanában Beth is valahol ott szokott aludni a Rosale párányi szobájában, vagy a cselédszobában, amikor Gerald éjszaka nem tartózkodott benne, mert dolgozott, Tom pedig a garázsban egy keskeny szivacson. Csak úgy natúrban.

Gerald, Rosale bátya diplomás, mérnök egy közeli erőműben. Azért vállalta az állandó éjszakát, hogy több keresethez jusson és mivel már harminc fölött van pár évvel, a nősülésre is gondolt. Ám a családalapításhoz itt is pénz kell, ők pedig szegények. Így egy ideig még meghúzza magát a cselédszobában. Szó szerint meghúzza, mert szinte látni sem lehet, csak amikor este munkába megy, vagy ha egyedül vagyunk, mármint ők és én. Rendkívül szolid, udvarias, kitűnő testalkatú magas férfi, Fekete Afrika minden nemes vonásával megáldva.

Rosale-nak, nem ő az egyetlen bátya, van még egy fiú testvére, ikertestvére, aki Európában él. Dolgozik és egyetemen tanul.

Rosale is szeretné képezni magát, jelenleg iparendeléssel rendelkező mester fokozatú varrónő – megmutatta a bizonyítványait. Szerzett belőle párat. A garázsban berendezett egyszerű, a mi viszonyainkhoz képest elkeserítően primitív varroda ontja a szebbnél szebb afrikai modelleket. Szinte csak afrikait. Még a fiataloknak is erre van igényük. Szépen komponált komplikált szabású modelleket, szebbnél szebb hazai, kézzel festett anyagokból csipkéekkel, bordűrökkel gazdagon díszítve.

Rosale komponál, és Tom varr. Nekem is varrt egy szoknyát, és egy afrikai tekerős hagyományt, és megjavított egy-két elfeslett varrást.

A kedves Rosale álma az volt sokáig, hogy összegyűjti a keresetét és elmegy Európába vagy Amerikába tanulni. Divattervező szeretett volna lenni.

Sokat, rengeteget dolgozik, ám bármennyit is dolgozik nem fog összejönni. Nagyon úgy néz ki ez már csak álom, marad...

Afrikában drága a megélhetés, és aránytalanul olcsó a munkaerő. Úgy általában csak a nyomor szinten tudnak létezni az emberek, pedig amint a példa is mutatja egy szakadt matraccal is beérik. Ahhoz képest, hogy az ország fantasztikusan gazdag gyémánt és arany lelőhelyekben, ki is termelik, mégis elkeserítő szegénységben, nyomorban élnek az emberek.

A sok évszázados kizsákmányolás, a fehér ember harácsolása rányomta bélyegét egész Afrikára. Ám tenni a mai napokig sem-

mit nem tett érte. A csöpögtetett segélyszállítmányok semmit sem érnek, nem beszélve arról, hogy nem is jutnak el az igazán rászorulókhhoz. Mintahogyan az lenni szokott, kézen-közön elvesznek. Pedig, ha már így megbolygatta annakidején a fehér ember a dzsungelt, felelősséget kellene érezni érte! Valamilyen környezetbe illő ipart kellene telepíteni, munkahelyeket létesíteni, esélyt adni a századok óta emberi mivoltukban megalázott, nyomorba süllyesztett embereknek. A fehér embernek legalább egy keveset vissza kellene adnia abból, amit elvett. Úgy egyáltalán tenni valamit ezért a felelőtlenül kifosztott gyönyörű földrészért, ami már maga is levegő után kapkod. Jórészt már eltűntek az éghajlatot – az európai klímát is – befolyásoló őserdők, esőerdők.

Az itt élő emberek többet érdemelnének, már igazán sokat szenvedtek érte. A legminimálisabb létfenntartáshoz szükséges dolgok hiányától szenvednek, halnak meg. Az iható vizet sem tudják megvenni, egy flakon ára ötven-hetven euró centnek felel meg. Pedig különleges igényeik, sincsenek, a dohányzás sem az ő világuk, s a költséges szórakozás szintén nem. Az embereknek a kakaó is luxusnak számít, pedig a kakaót Afrika termeli meg a világnak. Mégis Európában lényegesen olcsóbb, mint Afrikában! Az alapvető élelmiszerek, mint például a tej és tejtermékek elérhetetlenek számukra.

Egy liter tej két euró körül van!

Egy húszdekás darab sajt több mint négy euró, fajtájától, származási helyétől függően változik. Egy csomag holland lapkasajt, ami Németországban egy euró alatt van, az ottani szupermarketekben a három eurót közelíti. Folytathatnám a gabonával, – ami náluk nem terem – kenyér és pékárukkal, a hús, tojás lehetetlen magas árával. A takarmány sem terem meg, így állattartás sincs, kecske látható itt-ott és egy-egy csontig fogyott tehén. Na és egy-két „kopott” külsejű csirke.

Nekik még a banán kilója is drága, hiába Afrika a banán hazája!

De maradjunk a mindennapi kenyерüknél. Egy kiló liszt több mint két euró... A Rosale-hez hasonló emberek még néha sem tudják megvenni! Az olcsóbb hazai termésű kukoricalisztet használják és a jammot, ami vadon is elérhető számukra. Ezekből készítik a szinte mindennapi eledelüket a fufut. Igen munka és időigényes ez az eledel, ezért előkészítve az útszéli bódékban, és az

autók között fejen egyensúlyozva is árulják átlátszó nylonzacskóba csomagolva. A szupermarketekben már poralakban is kapható. A tésztafélét nem is ismerik, illetve valószínű ismerik, lehet kapni az üzletekben, de a három hónap alatt egyszer sem láttam, hogy ettek volna. Drága. Az általunk ismert rizst nagyon szeretnék, ha hozzájutnának. A saját termésű nagyon apró szemű szabálytalan formájú köles elérhetőbb, de szaporátlan.

A szegényebbek édességgként a piacokon kapható cukornádat szopogatják. A csokoládé, pedig a hazai gyártású igazi friss kakaóval készült és nagyon finom, szinte kimarad a gyerekek életéből. A cukorkák millió fajtájáról nem is beszélve. Az utam során akadtak olyan gyerekek, akik papírral együtt kezdték szopogatni a kapott cukorkát, mert életükben még először jutottak hozzá... És nem is voltak már annyira kisgyermekek!

És a játékok! Nincsenek játékok! Illetve vannak, de akikről én beszélek, és akiket én megismertem, azokhoz nem jut el játék.

Itt nem az általunk megszokott módon játszanak a gyerekek!

Sőt nem is játszanak. És ezt szó szerint kell érteni. Rosale kislánya a többhetes ott tartózkodása alatt csak a szabásból kimaradt apró anyagcsíkokkal játszott, ha ezt egyáltalán játéknak lehet nevezni, úgy, hogy az ujjaira tekergette, és közben néha dúdolt valamit. Olykor órákat üldögélt a garázsajtóban így, de csak akkor, amikor nem volt más dolga! Ezen kívül egy nagyon egyszerűen faragott fadobozkával játszott, amit szétszedett és összerakott.

Rosale egyszer rám bízta, mert el kellett mennie valahová, és a kislány még nem ébredt fel. Ébredése után együtt játszottunk. Kerestünk a konyhában egy fakanalat, a garázsban maradék anyagokból felöltöztettük, arcot rajzoltam a fakanál fejére... A kislány napokig babusgatta a fakanalat!

Meg kell, jegyezzem, hogy Rosale kislánya nem tartozik a legszegényebb gyerekek közé. Ám, ha megbetegszik, neki sincs megbiztosítása, mint több millió gyermektársának sincs. A szülők legfeljebb a szupermarketben vagy a gyógyszerértárban vesznek valamit, ha megtudják, fizetni. De általában nem. Neki sem telik csokoládéra, játékokra, de van ruhája, van mit ennie. És már öt évesen is megtalálja azt a munkát, amit életkorából adódóan már el tud végezni.

És elégedett, kiegyensúlyozott gyermek!

Ott tartózkodásom ideje alatt bizony sokszor eszembe jutott a mindent megkapó európai gyerekek egyre jobban elharapódzó elégedetlensége, követelődő magatartása. Nem is sejtik, hogy milyen keserves életet élnek az afrikai gyerekek, s milyen korán kezdenek el dolgozni. Sok-sok, tíz év alatti gyereket már talpon talál a hajnal, amint a fején cipelve batyuba kötött árujával cikázik az országúton a mozgó autók között. Szívja a roncsautók kipufogó gőzét, rogyadozik a lába a fején levő teher alatt, pedig bizonyosan ő is, mint sok-sok európai kis társa még ez idő tájt aludni szeretne...

Egyik délelőtt

gödörásó fiúk érkeztek. D... kitalálta, – ez esetben jól kalkulált – hogy a nagy esőzéseket kihasználható, szüksége van két mély gödörre. A gödröket a rezidencia főbejáratánál két oldalt az ereszcatornák, alá tervezte.

Az egyik gödörásó fiúban felismertem a sísapkást. Kedvesen érdeklődött hogylétem felől, és láthatóan büszkeség feszítette tarse előtt, hogy ő ismer engem. Mint kiderült, Rosale „szerezte” a fiúkat, illetve a sísapkást. D... akkor ígérte meg ezt a munkát, mikor a srác engem orvoshoz segített, mikor elnavigált bennünket a kórházhoz, ami félnapjába került.

Egyszerű, rendes, tisztelettudó türelmes fiatalok, akik egy kevéske kereset reményében minden munkát hajlandók vállalni. Még ilyen nehéz izommunkát is. Minden eszközük egy rövidnyelű csákány és egy lapát. Nem kis feladat volt kiásniuk a széles, két méternél is mélyebb gödröket.

Ahogy elnéztem, az afrikai föld nem adta meg könnyen magát. Főleg nem egy csákánynak. A hónapok óta tartó száraz évszakban, amikor egy csepp, eső sem esik, a lelke is kiszárad a földnek. Majdnem olyan szilárdságú, mint a beton. Ennek ellenére a tökéletesen felépített, szívós fiúk látszólag könnyen megbirkóztak vele.

Hajnaltól az est leszálltáig kevés pihenővel a tűző napon csatogtatták csákányaikat. Ők sem kaptak mást, csak vizet. Csapvizet. Ezzel dolgoztak egésznap. D... ellenőrzésként ült a teraszon és szemeivel követte a csákány mozgását. Időnként M... is mellételepedett, de egyiküknek sem jutott eszébe a vízen kívül valami mással is megkínálni a fiúkat. Pár hazai kekszem és pár csomag sózott mogyoróm még akadt, gondoltam megkínálom szegényeket. Mondanom sem kell milyen hálásan, fogadták. A magamnak főzött – nem túl gyakran – szintén hazai alapanyagból készített tésztás egytálételeket, a zacskós leveseket ezzel, azzal feljavítva is szívesen megették.

M... elnézte, hogy én adok nekik enni, és, ha nem én, akkor Rosale. Azért az igazsághoz hozzátartozik, hogy az utolsó munkás napokon egyszer-kétszer M... is odaadta a maradékot, érzésem szerint már szégyellte magát előttem...

Egyébként D... mindig ráharapott a leveseimre, addig jött ment körülöttem a konyhában, belenézett a fazékba, addig „lekázott” (finom) bólogatva, míg provokatívan kikövetelte magának. Szívesen elraktam volna a maradékot másnapra, hogy másnap is legyen mit ennem, de azt nem tehettem meg miatta sem és az áram esetleges hiánya miatt sem.

M... soha nem főzött levest, igaz mást sem nagyon, csak ha már minden kötél szakadt, ha Rosale-t valahova hosszabb időre elszólította ügye-baja. Akkor is a végtelenségig kivárt, hátha megússza... Pedig enni nagyon szeretett, titokban is.

Alattomosan, stikában... Semmi kétség, zugevő! Az otthoni konyhájában észlelt után még két példa erre:

A hőség és a hangyák miatt a kenyeret is a hűtőben tartottuk, akkor is, ha gyakran nem talált el hozzánk az áram, még mindig ott volt legbiztosabb helyen. Két nagy hűtőszekrény volt a házban egymás mellett, mindkettő hagyaték. Az egyiket, a régebbit Rosale használta és én, a másikat ők. Egyszer úgy vettem ki a kenyeremet, hogy a zacskó szája kibontva tátongott, a kenyér belsejét meg mintha egerek rágták volna ki. A morzsa a hűtőben szétszóródva... Érthető módon igen csodálkoztam mi történt vele.

Szová tettem, megkérdeztem, M... csak rántott a vállán, D...nek tippje sem volt... Jó, nyugtáztam, biztos Rosale kislánya a „tettes”. Nem tudhatta, hogy az, az én kenyerem, és különben is gyerek. Neki megbocsátható. Előfordul, szóra sem érdemes.

Majd pár óra múlva teljesen váratlanul ugrott be a kép.

Igen, M... volt! A déli órákban a hirtelen feltűnésemre láttam, amikor becsapta a hűtő ajtaját. Ezért a zacskó nyitott szája és a lepotyogott morzsák. Mint a rajtakapott tolvaj... És megelevenedett előttem az otthoni lakásában látott jelenet a csonttal... Igen, semmi kétség, csak ő lehetett. Mit keresett volna a régi hűtőben? Nekik ott semmi cuccuk nem volt.

A másik eset az ott vásárolt mogyoróvajammal történt. Ezt a fajta vajat még pár éve amerikai tartózkodásom alatt fedeztem fel, kenyérre kenve finom, és tápláló. Itt részemről most inkább a táplálóról volt szó, mint a finomról, hiszen keveset ettem, mert néha nem volt étvágyam, néha pedig, ha lett volna, nem volt mit. Jól tárolható üvegben, zárókupakkal ellátva kapható. Azt is a hűtőben tartottam, és amikor észrevettem, hogy valakinek az ujjlenyomatai mélyen benne maradtak a drapp színű vajban, már nem is ettem többet belőle.

De azért továbbra is fogyott...

Csattogtak a csákányok, ragyogtatta a fekete izmokat az afrikai nap, csurgott a verejték és kattogott a fényképezőgépem. Néha etettem a fiúkat, mosolyogtak, én is mosolyogtam rájuk. A mosolygás mindenesetben jól ellensúlyozta a nyelvi nehézségeket. Érezték, hogy egyenlő félként nézek rájuk. Hálás pillantások kísérték minden lépésemet.

Már korábban rájöttem, és be is igazolódott, hogy a hozzájuk hasonló egyszerű emberektől nem kell félnem. Szemérmesek, alázatosak és szelídek. Van bennük valami született nyugodt méltóság, ami még a fotón keresztül is érezhető a nehéz, embert próbáló csákányozás ellenére is.

Feszített tempóban több mint egy hétig ásták a gödröket a fiúk. Amikor egyik este befejezték, és végleg letették a csákányt, mellé a lapátot, én épp a teraszon olvastam. D... odajött hozzám és megkérdezte:

– Van még a kekszedből?

– Igen, talán még akad.

– Adjál már belőle egy párat. – Adtam. Az utolsó megbontott csomagot. Azt adta oda a fiúknak!

És ami még jobban meglepett, miután odaadta, elégedetten mellém lépett:

– D...-t mindenki ismeri, hogy ad enni a munkásainak! – mondta büszkén kihúзва magát!

Felfelé néztem, nem szakadt le semmi...

Bocsánat a kifejezésért, de erre szokták mondani, hogy: se köpni, se nyelni...

Akkor este nem fizette ki őket, hogy jöjjenek holnap. Nem, azért mert akkor éppen nem volt pénze, volt, csak így még ülhett rajta egy fél napot. Eljöttek másnap. Épp jelen voltam a kifizetésnél.

D... mint egy nagylelkű uralkodó az alamizsnát, odanyújtott nekik valamennyit. A srác tartotta tovább a tenyerét, valamit törzsi nyelven mondott. Természetesen nem értettem mit, de láttam, hogy villan a szeme... D... legyintett és valami olyasmit mondhatott: – elég az!

És, mint akinek nincs több mondanivalója, bement a házba. Rosale, szemében a jogos felháborodás szikráival bement utána, de gyorsan ki is jött. A fiúk még mindig vártak. Rosale szegény

úgy szabadkozott előttük, mintha ő tehetne valamiről is. Percekig pusmogott a fiúkkal, mérges tekinteteket küldött a ház bejárata felé és a nagybátyát emlegette. Valószínű azt magyarázta nekik, hogy ez az ember ilyen...

A fiúk szomorúan, letörten mentek el.

Mint kiderült, D... még a lealkudott bért sem fizette ki. De utánuk kiabált az ajtóból, hogy a jövő héten jöjjenek betonozni!

Természetesen várhatta őket az azt követő héten is. Hiába. Kénytelen volt mást felfogadni. A fűdugdosó fiú vállalkozott, hogy egyedül kibetonozza a két gödröt, dacolva a hatvan fokos tűző nappal.

Napokig dolgozott rajta, ő már néha enni is kapott, de csak néha a látszat kedvéért. Többnyire Rosale etette és alkalom adtán én. Ki is betonozta, sőt a maradék cementtel még itt-ott a málló rezidencia külső oldalfalait is megfoltozta. Ám a foltozgatás után ő is elmaradozott. Új fűdugdosó után kellett volna nézni, ami nem ment könnyen, sőt egyáltalán nem, mert itt is, mint a világ minden táján gyorsan terjednek a hírek...

Önző, fukar, és megbízhatatlan...

S mi mégis milyen vakon bízunk benne! Mármint a férjem és én. Minden szavát elhittük, kétség sem merült fel a megbízhatósága ellenében. Honnan tudhattuk volna, hogy ennyi gonoszság rejlik a jól felépített álarca mögött? Hogy direkt, előre megfontoltan tett ilyen kiszolgáltatottá, mert célja volt velem, vagy a sorsnak volt célja s okkal rendezte így? Nem tudhatom.

Sajnos nemcsak, hogy telefont nem vittem magammal, de bankkártyát sem. Nem kell, veszélyes, ellophatják, talán használni sem lehet ott a világ végén... Készpénzt se hozzak sokat. Ellophatják... sőt nem is ajánlatos sok pénztel közlekedni. Veszélyes!

És egyáltalán! Mire kell? Egy-két szuvenír, vagy megtetszik valami, vagy extra óhajom, sóhajom kielégítésére elég a háromszáz euró, amit magammal viszek. Nekem ott mindent biztosítanak, bizonygatták az előkészületek során, hisz ők hívtak meg, a vendégük leszek...

Azért mégis, soha nem lehet tudni, mikor kap el ott a nagy idegenben valami kórság, extra költség, gyógyszerzsükséglet, ne legyen pénz nélkül...

Jól átgondolva, megfontolva az érveiket elfogadtuk. Az a megnyugtató megoldás látszott legkézenfekvőbbnek, ha egy

bizonyos összeget, jelen esetben hétszáz eurót átutalunk az ők számlájukra, ha ennél több költségem merül fel, ők megelőlegezik, és a férjem átutalja. Több nagyon nem lehet, mert van biztosításom, ami súlyosabb esetben – kórházi kezelést igénylő betegség esetén – a hazaszállítást is vállalja. Tehát, alkalomadtán amennyire nekem szükségem lesz, ők adnak. D... a bankkártyáját magával hozza, ha lehet, akkor tud kivenni, ha nem, akkor M... fia otthon hozzáférhet a számlájukhoz és tud átküldeni az afrikai számlájukra nekem is. (Mint ahogy már szót ejtettem róla, közvetlen indulás előtt a férjem távozása után ez „némileg” módosult!)

Így tettek teljesen kiszolgáltatottá...

A háromszáz euróval a zsebemben, és tudva azt, hogy a számlájukon van még hétszáz, és, ha az sem lenne elég ők, megelőlegezik, elindultam. Csakhogy az óta már sok hét eltelt, és fogytán volt a hozott pénzem, ami nem csoda hisz orvosra, gyógyszerre, és bármilyen keveset eszem is élelemre, vízre sok elment. Még van, de fogy... Nem szerettem volna teljesen pénz nélkül maradni, megnyugtató, ha van tartalékom.

Ecseteltem problémámat, s kértem adjanak. A válasz, kertelesbe nyúló magyarázat. Nincs, nem lehet, sok a kiadás a rezidencia rendbehozatalával kapcsolatban, most másra kell, kifogyott az otthoni számlájuk... Mindig találtak valami kifogást. Legyek belátó és osszam be, ami még van.

És hová lett a számlájukról az én pénzem?

Erre nem kaptam választ.

A következő bevásárlásig még tudomásul is vettem. Oké. Nem gondoltam semmi alattomoságra, de amikor láttam, hogy a bevásárlókocsijuk nem éppen a beosztástól roskadozik, és a szokásos karton sör és a borok is ott sorakoznak, begurultam. Ekkor már felismerni véltem a lapjaikat... Még sem tettem szóvá. Hiába igazam van, én húznám a rövidebbet. Ennyire már tisztában vagyok a helyzetemmel...

Azért finoman naponta megkísértem kérni a saját pénzemet, ami meg kell, mondjam azokban a pillanatokban – mert annyira éreztették velem kiszolgáltatottságomat – éppen olyan megalázó volt, mintha az övékét kérném...

Egyik nap délelőttjén, mikor fogytán volt már a legalapvetőbb élelmiszerem is, hiába ettem még a szokásosnál is kevesebbet,

D... pénzem kérésére azt válaszolta, nem tud, nincs, majd M... fia küld és... és...

Végül kibökte, két hetet kell várnom a pénzemre.

Alig tízperccel később D... telefonon felhívta M... fiát, hogy van a számlájukon még hétszáz euró, azt sürgősen utalja át, mert még a héten hétszáz eurót kell fizetnie a kikötőben valami elmaradt szállítási költségére. Azt is megbeszélték, ha két hét múlva megérkezik a nyugdíjuk, akkor ennyit és ennyit utaljon át abból is majd. Teljesen véletlen minden szót jól hallottam. Nem feltételezte, hogy ráfigyelek, vagy annyira eszesnek, fifikásnak tartotta magát és korlátozta engem, hogy bátran beszélhet előttem, úgysem fogom föl az összefüggést?

Na, ez kiverte a biztosítékot!

Első felháborodásomban be akartam olvasni, de, hogy még megfontolom, elvonultam a szobámba. Csendes magányomban újra volt min gondolkodnom! Nem szokásom, de a lehető legcsúnyább, legközönségesebb szavakkal illettem magamban őket. Oda kívántam mindkettőjüket, ahová valók...

Ők használják az én pénzemet, s nekem kell az ő nyugdíjukat megvárnom! Ők dőzsölnek, változatlanul semmit sem tagadnak meg maguktól, s nekem nincs miből ennivalót vásárolnom! És, hogy nincs miből, tudják!

Ehhez aztán pofa kell!

Mégsem szólhatok. Letorkolna, keresztben elnyelne, sértett hiúsága rajtam verné el a port! Már lassan két hete, hogy nincs pénzem. A kevésnél is kevesebbet eszem. Sokkal szegényebbnek érzem magam, mint a D... családjába tartozó legszegényebb rokon... Ha megtehetném elvonulnék a legmélyebb dzsungel legmélyére, hogy ott primitív népek jósága között visszanyerjem a bizalmamat az emberekben, mert az, bizony már nem csak ingadozik, hanem már meg is ingott!

De nem tehetem meg, nincs hová száműznöm magam, maradnom kell ebben az „elit-rezervátumban”, fel kell vállaltam a jelen napokat és az elkövetkezőket egyaránt. És még csak nem is panaszkodhatom senkinek. Akik meghallgatnának, nyelvi nehézségek miatt nem tudom elmondani nekik, akiknek pedig el tudnám mondani, és meg is hallgatnának, nem mondom, nem terhelem őket, nem szeretném, ha idegeskednének miattam...

Ez az én játszmám, bírnom kell!

Vissza nem fordulhatok. Nem tehetem meg. Pénzhiány miatt sem és magammal szemben sem. Most majd kiderül, hogy megnyit bírok...

Az sem nyugtatott meg, hogy nem csak én gondolkodtam így róluk. Gyorsan terjednek a hírek. Már minden szomszéd tudott D... fősvénységéről, agresszív modoráról, összeférhetetlenségéről. A háta mögött nem éppen szép jelzőkkel illették. Emiatt már nem akadt munkáskéz, aki a rezidencia körül dolgozna, pedig sok kéz várt üresen bármilyen munkára!

Jobb híján Jakob a szegény rokon dugdosott tovább és hajnalonként, hogy ne vesszen kárba, hogy ne kapjon hőgutát a zsákban szorongó fű, a kedves, szolgálatkész Tom. Jakob eddig többnyire csak a bokrokat nyírta, virágokat hozott és ültetett szabadidejében, néha füvet is gyomlált, – és az autót mosta minden hála nélkül. Az autót Gerald és Tom is lemosták egy párszor, sőt ki is fényesítették csak úgy magánszorgalomból, amit D... mintha észre sem vette volna, mint egy úr, aki tisztában van a szolgák kötelességével, még hálás pillantással sem díjazta.

Csak ült a teraszon és morfondírozott.

Most éppen olyan problémája adódott, hogy a libanoni oldal szomszédjai autójukkal gyorsan közlekednek a háza előtt, és felferik a vörös port. Már többször felszólította őket, az ő kevély, mindenkit elsőprő stílusában, hogy lassítsanak a háza előtt, de hasztalan.

A szomszédok továbbra is gyorsan közlekedtek, sőt arra is akadt példa, hogy a háza előtt direkt a gázba tapostak. Egy ilyen, csak azért is bele a gázba eset után D... türelmét elveszítve fölpattant a teraszon ültéből, fölkapta a mellette falhoz támaszkodó furkósbotot – ami szintén örökség – és megindult a szomszéd háza felé. Szerencséjére a masszív kerítés megállította, ott hadonászott és kiabált.

A szomszéd férfi nem szólt vissza, csak állt „birtokon belül” és türelmesen hallgatta. Addig állt, nézett felé karba tett kezekkel és hallgatta, míg D... megunt és otthagya.

Rosale, Beth, Tom, a szemben minden es férfi, mind a látványra sereglettek, mind feszülten várták mi fog történni. Megvető megjegyzéseiket sem hallgatták el. Persze csak halkan, és szigorúan egymás között!

Természetesen ennek az esetnek a folytatása nem maradt el. Várható volt a reakció. A későbbiekben, hogy D... bosszúságát

növeljék, még az a libanoni férfi is a ház előtt rohant el autójával, akinek nem is kellett volna, mert két házzal a D... rezidenciája előtt lakott. A „ficakban” megfordult, így duplán ment el előtte, duplán bosszanthatta.

Tehát D... ült a teraszon a faragott örökségében, előtte a gödörből kitermelt nagy halom föld és gondolkodott.

S egyszer csak kipattant az isteni szikra...

A kitermelt földből fekvőrendőrt az útra! Milyen kézenfekvő, hogy ez eddig nem jutott eszébe? Nosza ugrasztotta a kéznél lévő szegény rokont és a fűdugdosó fiút, – aki néha-néha újra visszajárt, – hogy rajta, a földet hordják ki az útra, és készítsenek egy elrettentő fekvőrendőrt!

El is készült hamarjában, s jött is az első autó. D... és M... már várták. A teraszon üldögélve le nem vették szemüket a kerítésükről.

Figyelték az utcát.

– Nem, nem! D... eszén nem lehet túljárni! – mondhatta D... csak úgy magának és párjának fejcsóválás közben, – általában nevén nevezte magát – mire M... – arcáról olvasva – kuncogva azt felelhetette:

– De nem ám!

Az első autó egy terepjáró volt. Elhúzott. Meg sem kottyant neki a földből gyártott fekvőrendőr. Egy kicsit szét is lapította. Vártak. Jött a következő. Ez már a száguldozó szomszéd volt. D... és M... elégedetten egymásra mosolygott:

– Na, most figyelj! – mondta a mosolyuk...

A sofőr már előre láthatta, de ami valószínűbb valaki leadta a drótot, mert lassítás nélkül, felkészülten átvitte.

Simán.

D... másnap még több földet hordatott az útra. Ekkor már egy kicsit lassítani kellett a száguldozóknak, mert a sok földben közepen megmaradtak a mély keréknyomok, s ezeket kerülgetni kellett.

És ekkor váratlanul leesett életem első afrikai esője! Soha még nem láttam ekkora cseppeket esőként esni! Csak álltam az ajtóban és bámultam. Verte a tetőt, a földet, ömlött a csatornából bele a gödörbe. Úgy zuhogott, úgy kopogott, és olyan egyenesen esett, hogy ami útjába került, mindent elmosott. Természetesen a földből készült fekvőrendőrt is. Nagy halom lelapult sártömeg maradt utána az út közepén.

S amilyen hirtelen jött, olyan hirtelen lett vége. Mintha fent az égből egy határozott kézmozdulattal elzárták volna a csapot.

D... bosszankodva magyarázta: – Ilyen korán még nem szokott esni az eső, nem-nem! Az esősévszak még csak két hónap múlva esedékes! – Csalódottan rázogatta a fejét, hogy az időjárás így megtréfálta. A munkásaival összekapartatta a földet, s még hordatott rájuk...

Megint jött egy jól célzott felhőszakadás és megint elmosta. Mintha fönről is bosszantani akarnák. Az új „akadályba” már törmeléket is kevertetett. Kövek, apró szikladarabok bosszantották a gumijukat féltő idegeneket. Ez szétlapítva bár, de megmaradt az úton, ám ettől sem lassítottak olyan mértékben a szomszédok, mint ahogy ő azt elvárta, legfeljebb óvatosabb tempót vett fel a száguldás.

Az eső itt-ott néha máskor is megmutatkozott, de a hirtelen leesett pár szem meg sem látszott a talajon. Egyáltalán nem jelentett felüdülést sem nekem, sem a növényeknek, inkább még fülledtebbé, elviselhetetlenebbé tette az ötven körüli fokot. A farkatlan leguán barátom is igen-igen lógatta a nyelvét a melegtől, pedig ő aztán igazán erre a vidékre született. A párjával most még hancúrozni sem volt kedve, bebújtak a terasz melletti bokros részbe hűsölni. Jól odaláttam a búvóhelyükre, néha álmosan rám pislogtak, már ismertek, hogy tőlem nem kell félniük.

Ám egyszer csak hatalmas csaholással – nagyobb volt a csaholása, mint ő maga – egy törpe öleb vágódott be a nyitott kapun, és mintha tudta volna, hogy a farkatlan barátom és a neje ott hűsölnek, egyből a bokroknak rontott. Addig-addig kergette szegényeket senkire sem hallgatva, míg egy váratlan pillanatban farkatlan feleségét elkapta és ott helyben fölfalta.

Szegény farkatlan, hogy mennyire búsult miatta! Napokig kereste, nézett rám segítséget remélve, forgatta a nagy szomorú szemeit, talán még sírt is.

Ám elkeseredése nem tartott sokáig, csak körülbelül egy hétig. Hát igen, az élet megy tovább... másik feleséget hozott magának. Kicsit nagyobb, kicsit molettebbet, és kicsit öregebbet...

Örömnapra virradtam!

Megérkezett D... konténere! Megérkeztek a csellengő kisebb dobozok, és a hatalmas kartondobozok is! Végre örülni is tudtam valaminek. Már hetek óta dunsztban alszom, naponta mosom a pizsamámat, mert minden reggel csavarni lehet belőle a bűdös vizet.

Az izzadság és a szúnyogirtó szaga az éjszakai álomban összeolvadva szörnyű szagot képes produkálni. Igazán itt az ideje, hogy végre nyugodtan teljenek az éjszakáim.

Már amennyire... legalább annyira...

Végre az ágyam fölött láthattam az áhított moszkítóhálót! Reggelente nem kell számolnom a csípéseket, és nem kell kétségbeesetten azon morfondíroznom, hogy melyik szúnyog volt fertőzőtt. Hogy megúsztam, vagy nem úsztam? Érdekes, a háziakon csak nagy ritkán éktelenkedett egy-egy csípés, pedig szinte nem is kenték magukat.

Bezzeg rajtam! Talán a kenőcsöm ízlett nekik annyira?

Most már, hogy van hálóm az ágyam fölött a szobatársaimra is, más szemmel nézek. Nem zavarnak. Hagyom őket futkározni, a beépített szekrény mögött békés családi életet élni, és egyáltalán... Ártatlan gyíkcsaládok, hogy szaporodjanak, legalább mindig lesz, akik elkapdossák a betévedt mérges szúnyogokat. A háló végre a megnyugvást, a biztonságot jelentette számomra a külső betolakodókkal szemben, még ha később kiderült, hogy nem is úgy van. A tudat megnyugtató. (Akkor még más éjszakai látogatókra nem is gondoltam a gyíkokon és a szúnyogokon kívül...)

A matracom is megérkezett, már nem kell „vigyázban” aludnom. Meg kell, mondjam sokat változott az „életminőségem” egyik napról a másikra. Mosógép is érkezett a rezidenciára. Pazar! Használhatom az ágyneműm mosására, amit eddig hente a mosdókagylóban végeztem. A konyhai eszközök is gyarapodtak, már nem csak az ütött-kopott gyanús alumíniumedények uralták a konyhát, hanem egy-két zománcozott fazék is. És megjöttek a fakanalak is, amik ugyan hasznavehetetlennek bizonyultak, mert nem fából, hanem fekete műanyagból készültek

csak teflonhoz voltak szokva, azokhoz se igazán, mert abban is megolvadtak. Silány utánzat, de biztos olcsón jutottak hozzá.

Lényeg, hogy utolért végre a komfort...

Másnap jó állapotban ébredtem.

Mint általában, – megelőzve „vendéglátóimat” – ezen a bizonyos reggelen is, melyen D... személyére lecsapott az afrikai nedves kór, én keltem föl elsőnek. Tom már meglocsolta a kertet, Rosale megfőzte a reggeli teáját, én elkészítettem a kávémat. Szokásom szerint kezemben a csészével kimentem a terasz árnyékos részébe. Már forró párát ontott a reggeli nap. Láthatatlan tüze úgy ért, mint villámcsapás. Azon nyomban vissza is húzódtam a házba, majd a szobámba. Ott legalább ilyen tájban még bírható a meleg.

Délig a garázsban is megfordultam, a konyhában is párszor vízügyben, de D... természetes alakja sehol nem tűnt fel. Nem mint-ha hiányzott volna, nem, egyáltalán nem, sőt örültem, hogy szabadon mozoghatok, csak furcsállottam, hogy még nem hagyta el a lakosztályukat. M... egyedül reggelizett, azon kívül őt sem nagyon láttam.

Már a déli pirítós kenyereket pusztítottam, amikor M... melém csoszogva hirtelen közlékeny lett, és magába esve mondta:

D... nagyon lázas és akármit tesz, nem megy lejjebb harminckilenc foknál. Félti nagyon, most mi lesz vele? Orvoshoz sem tudja elvinni, igaz, hogy itt az autó ám ilyen állapotban D... nem tud vezetni, neki pedig nincs jogosítványa stb. stb.

Mit van kétségbe esve? – gondoltam – Hisz, a családban van orvos! Csak nem a halott bátyját emlegette, amikor a férjemet nyugtatgatta? Furcsa lenne, habár már tényleg semmin sem lepődöm meg velük kapcsolatban, még ezen sem, ha így lenne. És mi az a harminckilenc? Nekem napokig annyi volt, és senki sem esett miattam kétségbe! Már a nyelvemen bizsergett a sokat halott bölcs mondat, hogy holnapra majd jobb lesz, de sikerült viszsza-parancsolnom.

Megemlítettem, nekem van jogosítványom, de nincs itt, így én sem vezethetek, habár tudom a hiánya itt semmit sem számít. Ám mégis. Jogkövető polgár vagyok, mindenben igyekszem betartani a szabályokat. Tudom, tapasztaltam, itt semmi közúti ellenőrzés, itt mindenki úgy áll keresztbe, ahogy akar, és úgy közlekedik, ahogy tud. Eddig úgy tűnt szabályok, sincsenek, vagy ha

vannak is, senki nem tartja be őket. Csak akkor kérik a jogosítványt, ha valaki balesetet okozott. Lám a gyakorlati tudnivalókkal tisztában vagyok...

Segítenék is szívesen... de nem, mégsem kockáztatok. A véletlenek kiszámíthatatlanok, és, ha épp ekkor, és épp én töröm össze az autójukat, a következményre még gondolni sem merek. Nem úsznám meg szárazon. Nem kérek belőle! Elég nekem velük kapcsolatban a bajom.

A teremtés keze munkálkodik mindenben...

Délutánra kelve D... alig lézengő alakját is kisegítette a napaliba. Beleroggyant a fotelba és szinte abban a pillanatban már horkolt is. M... magába roskadva ült az asztalnál s kétségbeesett pillantásait férjén nyugtatta. Tehetetlenül ült, görnyedő hátán látzott, hogy már temeti a férjét.

Tény, hogy szerintem is közel állt hozzá, a nagyfokú hasmenés, a forróság és a láz egy nap alatt teljesen kiszárította. Már éppen csak lézengett. Teljes apátiába süllyedt, felesége pedig a tehetetlenségtől roskadozott. Ha nem pattan ki egy épkézláb ötletem... bármi bekövetkezhetett volna! Tudom, amilyen gonoszul viseltetett eddig irántam, közömbös is maradhattam volna.

De én, mint a volt „K-közösségben” felnövő emberke azt tanultam és jól megjegyeztem, hogy az „üttörő, ahol tud, segít”, és most is ahhoz tartottam magamat. Gondoltam, M...-nek vigaszra van szüksége, hát megvigasztalom. Emberségből...

Közelgő lépéseimet látva M... már el is sírta magát.

Ugye milyen jólesik már a részvét közelgő lépése is? – gondoltam – De bármily rosszul is esett az eddigi velem kapcsolatos durva közömbösségük, sérelmeimet félre téve, ezen, gondolataimat gyorsan eltereltem az útból, nem hagytam beleragadni a rosszindulat és a bosszú zavaros kátyújába, hanem valóban azon gondolkodtam, szorult helyzetükben hogyan tudnék segíteni.

Hát persze! Megtaláltam a megoldást!

D...-nek van autója, a szembe szomszéd mindenek fiatalembernek pedig van jogosítványa! Csak a kettőt össze kell komponálni, és már megy is a dolog. Ahogy a szembe szomszéd mindenek férfit megismertem, csupa kedvesség, csupa jóindulat, egyszerű, romlatlan ember. A ház úrnője a messze Európában „üdül” így még ilyen akadálya sem lehet a dolognak.

M... az ötletemet bambán, meglepődve fogadta.

– Gondolod? – kérdezte – egy kevéske reménnyel a hangjában.

– Gondolom – válaszoltam – Ilyen helyzetben minden normális ember segíti a másikat! És az én meglátásom szerint az a férfi... kérd meg.

Nem ő ment, mert gondolom a kérés nehezen, csúszott volna ki a száján, főleg egy alsó kasztbeli... Nem, ez nem neki való, így Tomot küldte át. Nem tévedtem. A férfi készségesen segített. Már jócskán a délutánban járt az idő, amikor elindultak abba a megbízható elit kórházba, amelyikben már én is megfordultam. Kívánságukra Tom is levetette kék köténykéjét, felállt a varrógép mellől és velük tartott.

Nyugodt pár óránk következett. Ezek voltak a rezidencián eltöltött óráim közül a legszebbek. A kedves Rosale felszabadult, fesztelen magatartása, egyszerű közlékenysége a békét sugározta. Gerald sem ment éjszakára dolgozni. Máskor látni sem lehetett, ha a háziúrék otthon tartózkodtak szinte ki sem mozdult a szűk két négyzetméteréből. Örül, hogy megtűrük...

Este Beth is megjelent, egyenesen egy erdőből jövet kötött ki köztünk. Egy műanyag vödörben csigákat hozott. De nem ám akármilyen csigákat, hanem ökölnyi jószágokat. Kirakta őket a teraszra, hogy egy kicsit mozogjanak, mint mondta, mielőtt a fazékban landolnak.

Szép látvány volt a csúszkálásuk, de a fazékban?

Látva a csigafalatoktól való borzongásomat, fennhangon bizonygatták nekem, hogy milyen finom, különleges csemege, majd ha megkóstolom belátom, hogy igazuk van!

Na persze! Én és a csigakóstolás! – gondoltam, belé is halnék, ha ezeket a szerencsétleneket meg kellene ennem!

Addig, addig bizonygatták az ártatlanul, mit sem sejtően mászkáló csigák finomságát, míg megéheztek rájuk. Nosza gyorsan vizet forraltak. A teraszról fölszedve beledobták a csigákat a rotyogó vízbe úgy házastól. Minden igyekezetük ellenére is hiábavalóságnak bizonyult a kétségbeesett kapálózásuk, könyörtelenül megfőttek. Beth és Rosale gyakorlott mozdulatokkal húzták ki házaikból, cibálták falatokra, és nevetve az én önkéntelenül is feltörő undoromat, jóízűen elfogyasztották. Két csiga esett áldozatul az étvágyuknak.

Beth a többi visszarakta a műanyagvödörbe, s bevitte a konyhába.

Ott is maradtak szegények sorsukra várva étlen-szomjan több mint egy hétig. Rosale letakarta egy fedővel a vödört, én néha fel-emeltem, megnéztem élnek-e még? Éltek. Egymáson csúsztak-másztak, alig látszottak ki a kínjukban kibocsátott fekete ürülékükből és nyálkás miegymásukból.

Végül is marhahús társaságában kerültek a fazékba. Úgy, ahogy voltak a vödörből átemelve, két ujjal fölcsippentve, és zutty! A látványtól összerándult a gyomrom. Elfordultam, s mire visszanéztem, már ott kapálóztak, igyekeztek megszabadulni házaiktól, a pálmaolajtól piros zsíros lében. Hamar rájöttem, nem nekem való a látvány, s a konyhából kifelé vettem az irányt.

És mi jött velem szemben? Egy csiga! Majdnem ráléptem. Hangosan felsikítottam, Rosale, viszont láthatóan megörült a leletemnek. Nem értettem mit mondott, de körülbelül a következőképpen reagált:

– Jaj de jó, hogy megtaláltad! Szuper! Már mindenhol kerestem ezt az egy elcsatangoltat! – Fölkapta az elkóborolt csigát és belecsapta a többiekhez a fazékba. Nyekkenni sem volt ideje. Egy-két rángatózás és már főtt is a társaival egyetemben. Könnyűszerrel kihúzhatók lettek a házukból. Bármennyire is undorodom, ezt meg kell örökítenem, gondoltam, nosza rajta! Rosale készségesen emelt egyet a forrásban lévő le-föl cikázó sűrű vörös lé fölé egy nagyméretű alumínium szedőkanálra.

Már előzőleg kinyomta belőlük a tojásaikat, ott sorakoztak a konyhaszekrényen. Meglepődve tekintettem rájuk. Nem is sejtettem, hogy ekkora tojásokkal rendelkeznek. Sőt azt is őszintén bevallom, azt sem tudtam, hogy tojásokkal szaporodnak, s a tojásaik rendes tyúktojásos héjjal rendelkeznek. El kellett jönnöm Afrikába, hogy megtudjam. Hiányos ismeretemet most pótoltam. Körbecsodáltam. A fehér tojások akkorák voltak, mint nálunk a nagyméretű húsvéti csokoládédrazsék. Elkértem őket a csigaházakkal együtt, hogy emléküket megőrizzem. Ám legnagyobb sajnálatomra a tojásokat a konyhaszekrényen hagytam száradni, és megtámadták, kikezdték, nagy részüket fölfalták a hangyák, így csak a házaikat tudtam megmenteni.

Egyik estebédre lett tálalva a marhával főtt csiga. Mikor elfogyasztották megkérdeztem M...-től:

– Na, hogy ízlett a csiga?

– Jó, jó volt. –felelte rövidet csettintve a nyelvével, jelezve, hogy ő milyen előkelő „kuriózumot” evett.

– Egyáltalán milyen volt az íze? – kérdeztem, mert tényleg érdekelt.

– Mint a guminak. – felelte újfent röviden, még egy utólagost nyelve.

– Mint a guminak? Akkor meg sem tudtad rágni! – (A vendégfogsorára is céloztam ezzel finoman...)

– Nem, lenyeltem. – felelte büszkén.

Az öklömnyi csigát!

Most erre mit mondjak? Már eddig is gyanítottam, hogy öntöttvasból lehet az emésztőrendszere, a nyeldekölője pedig... Hagyjuk.

Visszakanyarodva arra az estére, amikor D... betegsége miatt fesztelenül tölthettünk el egy pár órát, az nem csak a csigáknak volt köszönhető. A jó hangulatban telő idő magában foglalta a különbözőségünket, és bizonyos hasonlóságainkat. Ekkor még jobban megszerettem őket, habár ez nem a legtalálhatóbb kifejezés, mert eddig is tényleg közel álltak hozzám, de most éppen a különbözőségünk hozott még jobban össze bennünket. Igaz nem értettük egymás nyelvét, mégis igyekeztünk megérteni, ha más-ként nem ment, az angol szótárom segítségével. Jókedvűen kutakodtunk a szavak között, majd nagyokat kacagva apró szavakat ismételve gyakoroltuk egymás anyanyelvét. Beth kézzel, lábbal mutogatta a szavakat, szinte pantomimjátékba ment át, lassan formázta a száját, akkurátusan ejtve a szavakat. Most, hogy egy kicsit mélyebben is belepillanthattam nyelvükbe, szépnek és egyszerűnek találtam. Valóban meglepően egyszerűen fejezik ki magukat.

A törzsi nyelvük nem is nehéz, állapítottam meg. Semmi fakszni, semmi kacifántosság és mégis pörög. És, hogy milyen kicsi a világ! Egy szó kimondva is, és jelentésében is megegyezik a miénkkel. Ez pedig a jó. Ezt a szót a német is használja, pontosan úgy ejtve ki ezt a két betűt, mint mi, vagy az afrikai polgár. Itt is, ott is jó, a jó! Belenyugvást, elfogadást, megértést, helyeslést jelent.

Fantasztikus ez a két betűből álló szó! Mint egy varázsszó. Színtől, fajtól, származástól függetlenül egyformán nyitja a lelkeket. Boldogság töltött el általa Afrika idegen ege alatt.

Érzésem szerint többet hordozhat, többet jelenthet, mint amiről nekünk ma tudásunk van. Valahová visszanyúlhat oda, ami-

kor még az egyszerűség, és a tisztaság uralta a világunkat. Vissza az ősihez, a jóhoz! Talán még különleges jelentéssel is bírt, talán a hit misztikumában volt fontos szerepe, ezért maradhatott fenn Afrikában és Európában egyaránt.

Ha tovább fűznénk a gondolat gyöngyszemeit és lenne módunk mélyebbre ásni, érzésem szerint erről az egyszerűnek látszó szóról, amit annyira hétköznapiak gondolva ejtünk ki, sok minden kiderülne. Már az is milyen érdekes, hogy csak a mi nyelvünkben, a magyarban használjuk kívánságként is ezt a két betűt így eredetiben, beilleszkedve, tisztán kiejtve: jó reggelt, jó étvágyat, jó egészséget. A németben, az afrikaiban, a jó, így kiejtve jó, mint jó megmaradt, ám a kívánságoknál nem beleillesztve szerepel, hanem jelentése át van ültetve a saját nyelvükre. Például a német azt is mondja: – jó, de azt is, hogy: – gut, azaz jó. Guten Morgen, azaz, jó reggelt. És ez, még tovább visz bennünket a „Jó” irányába. A Gott németül Isten, ebből származhat a gut, a jó átültetett szavuk. És további érdekesség az angolban fedezhető fel, mégpedig az, hogy itt is a jó, Istent jelent! Az angolban az Isten: God, a jó, good, a jó reggelt: good morning. Az afrikaiban is a jó, az, jó, de már például a jó reggelt törzsi nyelven: má csi. Lehet, hogy Afrikában az Isten szónak van köze a má szavukhoz? Ezt nem tudom, elmaradt, hogy megkérdezzem, ám érzésem szerint igen.

Viszont az eddigi gyors összefüggések oda vezetnek, hogy a jó, ha nem is egyenlő, de egy valahogy a kezdettel, a természetfölöttivel, a jóval, az Istennel!

Tehát maga a jó, mint szó, mint jelentés, valamikor áttételesen az Isten megfogalmazásánál kaphatott szerepet? Valószínű igen! Nálunk, magyaroknál épp úgy, mint Afrikában! Egyformán ejtjük, egyformán hangzik. És nálunk, magyaroknál meg is maradt tisztán, ősi formájában! Ennyire mély lenne a magyar nyelv eredete?

Honnan jöttünk mi magyarok? Ez a kérdés, mint kérdés mindig is föl fog merülni. Évekkel ezelőtt egy német iskolában dolgoztam, és egy közös kirándulás alkalmával amint jártuk az őszől rozsdás dombokat az egyik német kollega feltette nekem ezt a kérdést. Mivel tudván ő is, hogy egyértelmű válasz a kérdésre nem létezik, felnézett és felmutatott a puhán leomló égre: – szerrinte onnan... Onnan potyogtunk le, mi maroknyi magyarok sajátos nyelvünkkel.

Na jó, ez tényleg túlzás, ennyire azért mégse legyünk elfogultak magunkkal, ám ha nem is az égből, de valószínű oka van, hogy a világon ez az a nyelv, ami egyedülálló, és minden ismert népek nyelvétől merőben eltérő... Egy bizonyított nyelvcsoporthoz sem tartozunk. Persze feltevések vannak, de százszázalékosan egyik sem igazolható, bármennyire is igyekeznek egyesek bebizonyítani. Az itt, ott fellelt „gyökek” a vándorlásokkal kapcsolatos keveredések következménye is lehet. A szél is messze viszi a magot...

Egyedi jellege miatt olyan nehéz idegeneknek megtanulni.

A törzsi nyelv viszont nekem könnyűnek bizonyult. És arra is rájöttem, hogy miért. A jó teljesen úgy hangzik, mint ahogy mi ejtjük, ám ami meglepő a cs, a zs, és a többi dupla betűpárosunk is. A dupla betűinket ilyen tisztán kiejteni, teljesen úgy, mint ahogyan mi ejtjük, Európán belül sem hallottam még. És ott vannak az ékezetek, amiknek használata szinte kivétel nélkül minden európai népcsoportnál eltér a miénktől, a magyartól. Általában ki sem tudják tisztán mondani, az e-betűt, é-nek ejtik. Az afrikaiak olyan tisztán ejtik és használják, éppen úgy, mint mi, magyarok. Az ő szavaikban is gyakran előfordul az e-betű.

Egy német anyanyelvű polgár, ha meglátja például Magyarországon az Eger nevű helységtáblánkat, kivétel nélkül így olvassa el: – ÉGÉR... Mint ahogy a nevemben az, s-betűt színek olvassa, és, ha kijavítom, hogy az s, akkor sch-nak írja. Ha ezt a „táblát” egy afrikai polgár olvassa el – kipróbáltam – helyesen Eger-ként ejti, tisztán, ékezet nélkül, mint mi. A nevemmel kapcsolatban pedig már az első napokban meglepett, hogy a német követségről jött afrikai férfi milyen tisztán ejtette ki, tehát neki is az s, egyértelmű s volt, és nem sz, mint a németeknek.

Bocsánat a kis kitérőért, de ezt a felfedezést ott a csillagoktól szikrázó afrikai éjszakában nagyon érdekesnek és elgondolkodtatónak találtam.

Gerald segítségével pár nélkülözhetetlen szót meg is tanultam. Ilyen például:

Jó reggelt = Má csi.

Jó napot = Má há.

Jó estét = Má dzsú.

Hogy vagy? = Etisen?

Ezután, az este után ezeket az egyszerű szavakat használva köszöntöttük egymást. Persze ők is gyakorolták az én anyanyel-

vemnek megfelelő szavakat, szerettek volna anyanyelvemen köszönteni, ám nem ment, rögtön elfelejtették. Megjegyezni végképp nem tudták. Beth pedig igazán igyekezett, annyira, hogy nem is tudta, németül próbálkozom valamit értésükre hozni, vagy anyanyelvemen, vegyes felvágottként mindent mondott utánam. De semmi nem maradt meg benne.

Az egyetlen közös „jó”-t viszont boldogan használtuk.

Rosale családi képeket mutatott, csak azt sajnáltam, hogy régi fotói nincsenek nála, azokat anyukája őrzi. Gerald is kihozta a teraszra a magáét. A diplomaosztásról készült képen igen fess férfi. Úgy nézett ki, azzal a „tudományos” egyensapkával a fején, mint egy komoly bíró jelölt. Jól mutatott a hagyományos férfiúi öt méter anyagban is. Igazán intelligens srác, és mutatós is. Mindehhez képest végtelen csöndes, szerény és egyszerű. Mint már említettem a cselédszobában húzza meg magát...

Meséltetni is szerettem volna őket, illett volna a csillagos, fülledt éjszakához. Talán meg is értették, hogy miről szeretnék hallani, ők jobban képben voltak, mint a falusiak, ám mégsem annyira, mint reméltem. Nem jött össze. Valamit magyaráztak de az nem mese volt. Valószínű ők is úgy gondolták, mint a falusi anyák. Ha eljött az este a gyerek aludjon, vagy maradjon csöndben, ne zavarja a felnőttek ártatlan szórakozását.

Így mit, volt mit tenni, én próbáltam nekik, róluk szóló történetet mesélni. A történet egy afrikai mumusról szólt:

Réges-régen, még a rabszolga idők előtt és közben, és talán még utána is, ha a férjek a feleségek hűtlenségére gyanakodtak, akkor az asszonyokat Mama-Jumbóval fenyegették meg. Mama-Jumbó volt az asszonyok rettegett mumusa. Csalafinta módon a férfiak tervet szőttek a nők ellen, mint ahogy felénk mondják: ki akarták ugrasztani a nyulat a bokorból. Többször a Mama-Jumbóval sikerült is.

Este, mialatt az asszonyok tánccal szórakoztak, kedvükre játszadoztak, illegtek-billegetek a tűz körül, egyszerre csak furcsa, sejtelmes zene hallatszott a sötét sűrűből, de senkit sem láttak. A zenebonát csinálók, elrejtőztek a sűrű bozótban. Szóltak a nádsípok, a dobok, a balafok, az edénylefedők és a fél tökből készült gitárok. Olyan lármát csaptak, mintha az ördög mulatna ott a bokrokban. Amint az asszonyok meghallották ezt a túlvilági muzsikát, ijedten próbáltak menekülni, de a férjek útjukat állták. Az asszo-

nyok bizony már tudták mi vár rájuk, hisz apró gyerekkoruk óta ismerték a Mama-Jumbót. Féltek is tőle asszonykorukban eléggé!

Nagy, fehér alak jött ki a sűrűből. A feje dagadt, mint egy óriás tők, a nagy szemeiben tűz égett, szája cikkcakkos volt, akár az ördögé. Az is lángolt. Lassan közeledett az asszonyok felé s azok sikoltozva fogták a fejüket:

– Itt a Mama-Jumbó! Jaj, jaj! Itt a Mama-Jumbó! – kiáltozták és futottak volna biztos helyet keresni, ám a férfiek általában fürgébbek voltak és derékon kapták asszonyaikat, s nyomban ott helyben kínos vallatóra is fogták őket:

– No, ti kártékony asszonynépség! Mondjátok csak el hűek voltatok-e? De azt tudjátok, ha hazudni mertek Mama-Jumbó itt helyben szőröstől-bőröstől felfal mindnyájatokat!

Persze megszeppent az asszonynép, volt, aki vallott is! Az, bizony úgy el lett husángolva, hogy egy hétig ülni sem tudott, csak guggolva végezte a dolgait, azt is sóhajtozva!

És miből készült a Mama-Jumbó? Hatalmas tökből a feje, a szemrések és a száj kivágva, a száj cakkosra, s a tökben, egy edényben kecske faggyú égett. A nagy fehér anyaggal egy magas férfi volt leterítve úgy, hogy a karjait fölemelve is betakarta az anyag. A cimborák a felemelt kezébe rakták a tököt. Hogy valamennyire menni is tudjon, az anyagon a szeme magasságában egy-egy lyukat vágtak. De a biztonság kedvéért messzire a cimboráitól sose ment...

Kézzel, lábbal, pantomimmal, szótárral, apró részletekben mondtam el, hogy értsenek belőle valamit. Sokáig tartott, de megérte.

A Mama-Jumbó története hahotára fakasztotta a társaságot. Ez mutatta, ha mindent nem is, de a lényegét megértették.

Szép este volt.

Ezen az estén nemcsak azt éreztem, hogy Afrikában vagyok, hanem azt is, hogy egy icipicit része lehettem Afrikának!

Sajnos ennek is, mint minden jónak, vége szakadt.

Éjfél körül megérkezett az úr és az úrnő. D... már láthatóan jobban érezte magát, párja is rózsásan pislogott. Pár palack speciális infúzióval szervezetében, amit a kórházban kapott, egész jól megállt a lábain.

Egyetlen új baja keletkezett, sokat fizetett.

Az összeget mind a ketten fejcsóválva sokallották, pedig az a sok feljavítás, ami ennyi ideig tartott, meg is látszott rajta.

Lassan közeledett

a Húsvét. Érdekeltek volna a helyi szokások, az ünneppel kapcsolatos rendezvények. Szerettem volna látni, hogyan élik meg, hogyan élik át az ünnep hangulatát, milyenek a szertartásaik az itt élő embereknek, és egyáltalán szerettem volna részt venni az ünnepükben. Ám sajnos D... és M... teljesen elzárkóztak azon kérésem elől, hogy ez alkalommal szeretnék elmenni egy templomba. Egy templomba, s lehetőleg egy evangélikus templomba, mert az áll református vallásomhoz a legközelebb, és tudtommal D... is eredetileg evangélikus... Ámbár szerintem soha nem érezte át a családjától reá szállt vallását, ő valahol a tudat alatt még a szabadabb sámánok világában leledzik, és ezt éreztem sok más őslakoson is. Valami olyasmi lehet ez, hogy az „új” a felszínes, a „rég” az erősebb, és ennek a keverékét „használják”.

Valahogy összecsiszolódott a kettő és jól megférnek egymással.

A legközelebbi templomig, amit nem rég építettek az út autóval körülbelül csak tízperc, legfeljebb negyed óra. Hiába. „Modern” vallástalanok lévén nem is érdekelte őket ez a „zagyvaság”. Ők csak itt és most hisznek és csak magukban! A többi az, kamu. Amikor rákérdeztem:

– És mi van, ha mégis, van az életen és a halálon túl is valami?

M... a szokásos vállrándításával felelt. Igaz, még megtoldotta egy fura rövid hangegyveleggel is, amit értelmetlensége miatt nem lehet kibetűzni és így leírni sem. Ez a szájcscsörítésből távozó hang, amit akkor volt szokása kibocsátani, ha számára érdektelen eseményről, személyről esett szó, valahogy úgy hangzott, mintha köpne egy nagyot... Ez a vállrándításával egybekötve úgy is hatott, mintha csak annyira becsülné az éppen szóban forgó illetőt, vagy dolgot.

Számukra csak a földi élet létezik, sőt az is csak értük. Elvük, hogy mindent megragadni bármi áron is, és minél kényelmesebben jól élni. Lehetőleg kihasználni mindent és mindenkit, úgy, hogy a „farkastörvényt” szem előtt tartva, mindig nekik jusson a farkas szerepe. Maximálisan elégedettek magukkal, semmi kétség nem merül fel bennük tökéletességükkel, jóságukkal kapcsolatban. Szilárd meggyőződésükből kirángatni, vagy felvilágosítani őket magukba vetett

hitük ellenkezőjéről nem lenne értelme. Csak magamnak ártanék. Így csak szánni tudom őket, hisz elég szerencsétlenek már hitetlenségük miatt is... Nincs bennük nyugtalanság, hogy „jaj Istenem” segíts, kérlek... nem vagyok elég jó... nem vagyok méltó...

Az ő szívükben nem visszhangzik semmi...

Így Rosale-hoz fordultam, hogy megtudjak valamit, ám a nyelvi nehézségek miatt nem sok információhoz jutottam.

A kedves, jóságos Rosale próbált segíteni, de bárhogy igyekeztünk mind a ketten, törekedtünk az érthetőségre, jóformán semmit sem tudtam meg belőle. Azt megértettem, hogy a Húsvétnek nincs kialakult hagyománya, mint például nálunk a locsolkodás, vagy ajándékozás. Afrikában semmit nem „hoz” a nyuszi, sőt talán nyuszi sincs.

Elmennek a templomba és ünnepelnek. Ő is megy. Invitált menjek vele, ám készüljek fel rá, az egész napot igénybe veszi. Az ünnep rengeteg embert megmozgat, sokan gyűlnek össze. Ilyenkor a büfé is egésznap nyitva van a templom épületében, esznek, isznak, a hatalmas udvaron piknikeznek, beszélgetnek az emberek. Neki is sok ismerőse ott lesz, olyanok is, akikkel csak néha találkozik. Azt sem tudja ilyenkor kivel, beszélgessem.

Egyébként minden második vasárnap délelőttjét a templomban tölti. Ilyen alkalmakkor a legszebb ruháját ölti magára, a gyönyörű, hófehér, csipkéekkel gazdagon díszített hosszú ruháját. Hozzá fehér csipke kalapot.

Csodálatosan szép látvány. Olyan, mint egy fekete hercegnő, csak a napernyő hiányzik a kezéből. Egy ilyen templomos napja alkalmával magyaráztam is neki, hogy mit hiányolok a kezéből. Megértette, hogy sürgősen pótolnia kell a hiányosságot. Azt felelte rá mosolyogva:

– Jó!

Néha Tom is vele tart, egy-egy nagyobb ünnep alkalmával. Viszont Rosale bátya Gerald minden vasárnap már a korai órákban indult. Ilyenkor a hőség ellenére is elegáns fekete öltönyt, a zakó alatt vakító fehér inget viselt. Bibliával a kezében olyan látványt nyújtott, mint egy híveihez igyekvő jóságos lelkipásztor. Ezeken a reggeleken a kezében szorongatott bibliával intett felém jó reggelt, miközben az ablak alatt, vagy a terasz mellett elsiető majd kétméteres tökéletes, vállas alakját, s hófehér mosolyát a korai nap sugarai kísérték.

Gondolkodtam D... és M... segítségével nélkül hogyan tehetném széppé, tartalmassá a közelgő vallási ünnepet magamnak, de...

Nem jutottam semmire. Igaz, elmehetnék Rosale-val a templomba, ha ő bír kilométereket gyalogolni, nekem sem jelenthet problémát, ám ezt a gondolatot veszélyesnek ítélttem.

Elsőszámú problémám most is az: hogy európai vagyok, és ráadásul nő... Már az oda vezető út is veszélyes. Mi van akkor, ha lelassít mellettem egy autó, kinyílik az ajtaja, egy pillanat alatt betuszkolnak, és vége! Soha senki nem találna rám, vagy, ha igen, akkor csak váltságdíj ellenében. Számtalan példa adódik manapság. Ebben a békésnek mondható országban is, mint szerte a világon lehetnek szépszámmal „rosszra” hajló emberek, s a mindenféle környékbeli és távolabbi náció is megtalálható. Sokan vannak az arab országokból, Nigériából, innen-onnan, szóval igen vegyes a kép...

Épp Afrikába utazásom előtt történt, hogy innen nem messze egy másik országban „útonállók” kiírtottak egy fehér családot. Két gyermek és a szülei voltak áldozatai a fanatizmusnak. Elvágták a torkukat. Az elkövetőket még ebben a húsvéti időszakban is keresik. Valamelyik környező országban bujkálnak, feltételezik, hogy Mauritániában, de lehet, hogy éppen itt...

És ha nem ők, akkor mások. Egyszer már volt alkalmam meg tapasztalni a félelmet, amit a bőröm színe váltott ki. Ez a második internetes kávézóbeli látogatásom alkalmával történt. Míg D... és M... a világhálón való kóborlásainak befejezésére várakoztam, a benti már-már elviselhetetlen hőségben megrekedt emberszag elől az üzlet elé menekültem. Pár perces álldogálásom után egy erőteljes férfihangra lettem figyelmes, ami az estében felém úszva, rögtön valami bizonytalanságot keltett bennem. A hanghoz tartozó férfi rám mutogatva mindig ugyanazt az egy szót kiabálta furcsa monoton, figyelem felhívó hangon. Nem tudtam mire vélni ezt a személyemhez kötődő reakciót, nem értettem miért szegeződik rám az utcán ácsorgó minden fekete szem. Magát a szó jelentését sem értettem. A már-már körülöttem – szerencsére még bizonyos távolságban – kört alkotó, egyre jobban rám irányuló villogó szemektől félelmem még jobban erősödni kezdett, és visszamenekültem az üzletbe. Szerencsére D... és M... befejezte csatangolásait a világhálón, s már éppen kifelé tartottak. Bent az üzletben is visszhangzott az utánam utat törő, félelmet keltő férfihang. D... és M... tudomásomra hozta, hogy mit jelent!

Sietve, remegő lábakkal ültem be az autóba. A férfi – fenyegetően – még mindig ugyanazt azt az egy szót kiabálta:

– „Fehér ember”!

Éreztem, ha nem tűnök el gyorsan, valamelyik villogó szemből kipattan egy szikra, és bármi megtörténhet...

Az emberek veszélyesebbek egymásra, mint a tudatlan állatok. Az emberek tolerancia hiánya, és kegyetlenségre való hajlama kiszámíthatatlan. Afrika nyugati része is van, ahol forrong, az utóbbi években is mindig felütötte a fejét valahol a háborúskodás. És a háború kegyetlen tettekre ösztönöz. A térségben akadt ország, ahol még a gyerekek is hidegvérrel kezeket, lábakat csonkoltak, öltek is! Ha parancsot kaptak, még a szüleiket is!

Napirenden vannak az emberrablások is szerte Afrikában. Vagy pénzt követelnek az elrablók, vagy eladják az elraboltat. Rabszolgának. Azt hinnénk, ma már nem létezik a rabszolgatartás, nincsenek rabszolgák, pedig rengetegen vannak! Elrabolt gyerekeket, de felnőtteket is tartanak rabszolgasorban.

Az európai polgár meg főleg jó „üzlet”. Így is... úgy is...

Volt alkalmam tapasztalni, főleg a városban vagy a szupermarketben járva, hogy szinte tapadnak a férfiak a fehér nőkre. Követtek már egy pár alkalommal ilyen, olyan korú férfiak a szupermarket polcai között is... S ez nem veszélytelen! Teljesen mindegy, hogy hány éves az illető, egyaránt ki van téve ilyen jellegű veszélynek. Többféle oka van, hogy miért:

Vagy azért mert korban hozzáillő és megtetszik, ez a ritkább, ilyen nem is láttam, vagy azért, mert ha egy matuzsálemmel köt is házasságot egy fiatal, esélye van eljutni Európába. S, ha rámenős, ezért bármi erőszakra képes. Európa az itt élő emberek álma! A szupermarketben hány, de hány példát látni, hogy fehér öregasszony ölelgeti a nálánál akár harminc évvel is fiatalabb afrikai párját. Persze fordítva még igazabb. Sok rogyadozó fehér öregúr oldalán láttam fiatal, sudártermetű gyönyörű afrikai nőt. A pénzért, és a kitörésért minden áldozatra itt is képesek az emberek. Olyan páros is gyakori, amikor igaz, hogy korban körülbelül egymáshoz illenek, ám a fehér nő olyan világ csúfja, amiről persze szegény nem tehet, hogy otthon semmi esélye nem adódna, vagy adódott a családalapításra, vagy csak egyszerűen a párkapcsolatra. Rájuk mondják az otthoni környezetükben, a közismert szóval élve, hogy a „kutyának sem kell”, itt mégis kifejezetten helyes, szép arcú, tökéletes alkatú afrikai fiú andalog az oldalán.

Az igazsághoz azért az is hozzátartozik, hogy megfigyelve az ilyen párosokat például a pénztárnál ácsorogva, a „megalkuvó” fél általában egy kicsit mindig elhúzódik párjától, látszik, idegenek előtt nem szívesen mutatja, vállalja az összetartozásukat. Szégyelli.

Visszatérve a Rosale-val való templomba menethez, vagy nem menethez, a tömegben is elkeveredhetünk egymástól. Akkor mit tennék? Azt sem tudnám, merre induljak, segítséget kérni sem lenne egyszerű. Rosale-val is nehezen, tudom megértetni magam, nemhogy másokkal. Itt, a világ háta mögött németül valószínű a rengeteg ember közül senki sem tud, ez a nyelv itt körülbelül annyit ér, mint a magyar. Tehát egyik tudása, ismerete sem ér semmit. Csak az angol, és a különböző törzsi nyelvek, amiknek száma úgy körülbelül tizenkettő.

Az egész napos hőségről nem is beszélve... Bírnám-e? Valószínű nem.

Kénytelen voltam belátni, hogy a rezidencia korlátok között lázadozó és szabadon lábadozó foglya vagyok. Lábadozásaim legalább részleges gyógyuláshoz vezettek, ám lázadozásaim, még ha enyhe fokban is jelentek meg, csak súlyosbították amúgy is nehezen viselhető körülményeimet, hiába józan emberi ésszel mérve mindig jogosak voltak.

Az európai embernek itt valóban szüksége van, – illetve lenne – arra a bizonyos „hidegvérre”. (Talán az angolok azért bírták olyan sokáig?)

Nincs egyértelmű igen, és egyértelmű nem. Ezen a földrészen csak a bizonytalanság létezik, amit igen nehéz tudomásul venni. Semmin sem szabadna bosszankodni, fölösleges. Attól itt semmi sem változik. Az ígéreteket sem szabad komolyan venni senkitől, még sok esetben azoktól sem, akikben egyébként maximális a bizalmunk, és akkor nem ér csalódás. A bosszankodás ellenére is minden holnapra halasztódik, majd ahogy a holnapok sokasodnak...

Igen, elfelejtődnek. A három hónap alatt számtalanszor éltem át, hogy hatalmas erőfeszitésembe került higgadtan maradnom! Kétségtelen, hogy a klímában, az afrikai forró levegőben is van valami, ami elveszi a kedvet a cselekvéstől, és könnyen apátiába, vagy lustaságba dönt.

De ennyire, hogy a három hónap alatt semmi nem kelti föl az érdeklődésüket, ha már egyszer ilyen messzire repültünk?

Elérkezett a nagypéntek.

A korai ég, mint egy hatalmas, fényesre suvikszolt gyöngyház, mint egy szétfeszített kagyló, csupa vakító ragyogás. Már a verebek is megfürödtek az út vörös porában. Olyan vidám hancúrozást csaptak minden reggel, hogy irigykedve néztem le rájuk.

Ezek a játékos verebek és egyéb nálunk is ismert madárfajok vagy sokkal nagyobbak, a hazaiaknál, vagy sokkal kisebbek. A verebek jóval nagyobbak, a vadgalambok jóval kisebbek, és mindkettő színe majdnem egyenlő az itteni föld színével. Talán épp a földtől rozsdás barnák. A varjú itt is fekete, ám nem sokkal kisebb, mint egy majdnem kifejlett liba, és olyan hangos, hogy minden madarat túlkiabál. Állhatatos szomorú káromgása, kellemetlen, sivár, döglegyeket, rothadó hullát idéző. A szarka szintén nagytermetű és itt is fekete-fehér frakkot visel, ám a hangja mint ha rekedtebben és még hangosabban szólna. Van egy madár, ami méreteit tekintve megegyezik a varjúéval, barna színű, és ha megszólal olyan hatást kelt, mintha folyamatosan beszélne. Hangos, öblös hangja sokszor becsapott, kerestem az embert, hogy ki és hol veszekszik és miért... Lehet, hogy ő az Ausztráliában is honos kukabara barna jégmadár, ami kacag, kuncog is? Lehet. Ám ez még beszél is! Szinte emberi hangon társalog, sőt veszekszik, s közben lesi a gyíkokat, kígyókat, sasszemekkel figyel leendő áldozatait.

Ezen a nagypénteki délelőttön, meg kell, mondjam csak a verebeknek volt szerencsájük, nekem nem. Nem hiába irigykedtem rájuk...

Mosással kezdtem a napot. Na most kipróbálom a mosógépet, gondoltam. Az ágyneműmhöz hozzácsaptam a napi szennyesemet is. Rajta! Bekapcsoltam. Teleszívta magát vízzel, pörgött egy párat, és leállt. Ellenőriztem, hogy minden gombot jól állítottam-e be... Jól. Mégsem megy. Miért? Az nem lehet, hogy már Rosale is tudja kezelni én, meg itt bénázok! Nézegettem, mit szűrhattam el, mi, nem stimmel... Még csak ez hiányzott... Valószínű elrontottam... Már mindenre fel voltam készülve, hogy... amikor Tom megszólalt mögöttem. Csak akkor értettem meg mit magyaráz, amikor a villanyégőre mutatott. Áram! – csaptam a homlokomra, hát persze, elment az áram!

Se áram, se víz, se ágyneműm...

Mindenem beleszorult a mosógépbe. Miután a vákuum engedett, alig bírtam kihúzgálni a víztől tocsogó nehéz ágyneműt és egyéb cuccaimat. Szerencsére a mindig szolgálatkész Tom kérés nélkül is segítségemre sietett. Kicipelte a nagy műanyaglavór ruhát a konyha felőli teraszra, még kicsavarni is segített. Hordott nekem a tartalék vízből is, így is csak nagyjából sikerült kimosnom a ruhákból a mosószert. A Tom még a mosógép körül álló, vizet is segített összeszedni. Úszott minden. (Többé nem is próbálkoztam, változatlanul kézzel mostam a csapban.)

Jól kiszúrt velem a mosógép! Miatta lemaradtam a vásárlásról is. Már megszoktam, hogy nem várnak, ám most még is bosszantott a dolog.

Milliószor kértem legyenek szívesek előre legalább félórával, vagy negyedórával szólni, hogy mennek, hogy számítsak rá, hogy el tudjak készülni, és úgy egyáltalán... De nem.

A gyakorlat a következő: az utolsó pillanatban M... már felöltözve, kis táskája is a mellkasán átvetve, elém áll és megkérdezi:

– Megyünk vásárolni! Jössz? – és D... ilyenkor már az autóban ül, és türelmetlenül járattja a motort!

Erre én mit tudjak lépni? Vagy nagyon gyorsan összekapom magam és ömlök rólam a víz, ahogy bevágódom a hátsó ülésre, vagy reménytelennek látom a helyzetemet, és azt válaszolom, nem. Ugyanez ismétlődik, mielőtt nagy ritkán eljutok az Internet-kávézóba is. És minden alkalommal megkérem őket, szóljanak időben...

Szörnyű kiszámíthatatlan páros. Valóban több mint bosszantó!

Nem az én világom a szupermarket, ám vásárolnom néha nekem is kell, és legalább rabságomból is kimozdultam volna. Nem is tudtam mikor lesz újra alkalmam vásárolni, mégis nemet kellett mondjak. Még sehol sem tartottam a ruháim mosásával, habár Tom bevégezte volna helyettem, – már több alkalommal a száraz ruháimat is beszedte, ha nem voltam kéznél, vagy rosszul éreztem magam – de amíg kivedlek az izzadságból és a mosó léből úgysem vártak, volna. És egyébként sem szeretek megvárakoztatni senkit. Nem szokásom mások idejét rabolni, habár ekkor kivételt tehettem volna, el kellett volna mennem velük... Akkor nem következik be, ami bekövetkezett... ami a hátra lévő több hetes ott tartózkodásomat megpecsételte és még azon túl, még ma is szenvedem a következményeit.

Amint a mosással végeztem Tom már elment, D... sem volt otthon, csak Rosale, Beth, a szomszéd lány, és egy pár női kuncsaft a garázsban. Gondoltam egy merészet, kihasználok a fiuk távollétét, fürdőruhát öltök és egy pár percet napozom. Itt vagyok hetek óta Afrikában, és fehérebb vagyok, mint otthon. Délelőtt fél tizet mutatott az óra, a napot sem látni és a felhők miatt nem is süt száz ágra, nosza, rajta...

Talán tíz percet feküdhettem az árnyékolt napon, fejemet kappal letakarva, de még ezt a tíz percet sem zavartalanul, hanem fel-felültem néha, mert észrevettem, hogy a ház sarkánál kukucskálnak, leskelődnek a Rosale-hoz belátogatott nők. Úgy egyenként szállingóztak ki a garázból, gondolom a nekik szokatlan habfehér testemet megszemlélni. Zavart ez a búcsújárás és abba is hagytam a napozást. Ám ez a rövid idő is soknak bizonyult. Mire beértem a házba már minden bajom volt.

Mint itthon kiderült, hő-sokkot kaptam, napallergia alakult ki. Ami így utólag visszagondolva, a tünetekből ítélve már az első napoktól kísért, csak nem tudtam, hogy az, az. Már a bokám bedagadásánál is ez játszhatott szerepet, valószínű, hogy az állandó gyengeségemet is ez okozta. A tíz perc a szabad ég alatt, s hiába felhők takarták a napot, a fejemet meg kalap, betette a kaput... Ha a bokám dagadásával esetleg eljutok orvoshoz, talán figyelmeztet, hisz a tüneteket látva... (A mai napig sem állt helyre a szervezetem víz-hőháztartása. Nemhogy a napot nem bírom, még a melegtől is kiütést kapok.)

A levegő hőmérsékletétől fölforrtam. Az, hogy nem tudtam megállni a lábaimon még nem is lepett meg. Szerencsére a fürdőszobába még sikeresen eljutottam. Ott aztán jött minden egymás után. Azt sem tudtam, hogy jutottam el ahhoz a bizonyos-hoz, hogy üljek vagy hajoljak, mert szó szerint mindenhol minden egyszerre kívánczozott ki. Mikor enyhültek az ilyen fajta tünetek, nagy nehézségek árán belevánszorogtam a kádba, és kínjaim enyhítésére hidegvízzel lezuhanyoztam tetőtől, talpig, ami jó volt ugyan, de szinte fáj. Valahogy úgy éreztem, mintha leforráztam volna a testemet. Utána órákon át, rázott a hideg, hol fölment a lázam a csillagokig, hol leesett.

Nem égtem le, sőt piros sem lettem, a bőröm olyan maradt, mint volt, hanem furcsa mód a hideg bőröm alatt égett a húsom. Szó szerint tüzesnek éreztem, miközben a bőrömet dermesztően

hidegnek. Mintha a kettő különválva funkcionált volna tovább. Főleg a mellkasomban cikáztak a tüzes nyilak. Kegyetlenül rosszul voltam, olyannyira, hogy azt hittem itt a vég.

Szenvedéseim ideje alatt D... és M... is hazaérkezett a vásárlásból. Látták kínjaimat, de nem ajánlották, hogy orvoshoz visznek. Én meg az előző keserű tapasztalataim miatt nem kértem. Egyszerűen nem éreztem erőt, hogy fel vegyem velük a harcot, ahhoz meg főleg nem, hogy a jogosnak érzett segítségüket ki is harcoljam. Az újabb elutasítás megalázó elviselésére pedig lelkiileg nem volt szükségem. Vagy, vagy gondoltam... Ha szükség van még rám, megmaradok, ha nincs, hát nem. De azért...

Piszok rosszulesett a hozzáállásuk. Ha nemrég én is így viszonyultam volna D... nagy bajához, könnyen lehet, hogy ma nincs köztünk. Hamar felejtenek...

Visszavonultam a szobámba, pihenni próbáltam, ám sehogy sem sikerült. A gyengeség mellett állandó szomjúság gyötört. Ám az elfogyasztott folyadék mennyisége, szinte azonnal verejtékként áramlott vissza. Ittam és verejtékeztem. Ez így ment felváltva. A nagy folyadékhiányt akárhogy igyekeztem, nem tudtam pótolni. Éreztem, egyre gyengülök, minél többet iszom annál nagyobb a szervezetem folyadékhiánya. Szélmalomharcnak tűnt a küzdelmem. Képzeletem, az ágyam mellé helyezett egy infúziós készüléket, az üvegből egyenletesen csöpögő oldattal... – Igen! Erre lenne most szükségem – gondoltam... És ma már tudom, hogy jól gondoltam. Ha akkor időben orvoshoz jutok, és szakszerűen ellátnak, ma...

A következő gondolatom mindent elsöpört. Olyan pesszimizmian hatott a képzeletemre, hogy jobb, ha le sem írom. Az ágyon hanyatt dőlve próbáltam semmire sem gondolni, és egyszer csak szó szerint szemeim előtt elindult a plafon. Elindult, és körbe, körbe forgott. Megpróbáltam felülni, nem sikerült. Oldalra fordítottam magam, könyökömre támaszkodtam, s a plafon helyet az ágyam melletti koszos falat vettem célba. Az nem forgott, hanem, mint az érett kalászosokkal megrakott búzatábla, amikor enyhe szél simogatja, hol jobbra dőlt, hol balra... Majd az ágy kezdett el alattam hömpölyögni. Addig-addig ringatott, míg egyre könnyebbnek és könnyebbnek érezve magamat megszűnt körülöttem a világ...

Hidegrázásra eszméltem. A takaróm után tapogatóztam, majd beléburkolózva sem lett jobb. A szobámban uralkodó dél-

utáni közel negyven fok ellenére majd megfagytam. A hidegrázás mellett a szomjúság gyötört. Valahogy fel kell kelnem, és vizet kell hoznom – gondoltam, ami a szobámban volt, elfogyott. Igen ám, de hogy? Próbáltam így is, próbáltam úgy is, szinte lehetetlen feladatnak tűnt. Minden erőmet összeszedve nagy nehezen végre sikerült talpra állnom. (Azóta is többször eszembe jut, hogy mi emberek mennyire nem tudjuk értékelni azt az apró, jelentéktelennek tetsző képességünket, hogy megtudunk, állni a lábainkon. Természetesnek vesszük, nem is gondolunk rá, milyen nagydolog!)

Pár lépés megtétele után pihennem kellett. Erőt gyűjtve újra pár lépés, pihenés, és kijutottam a szobámból. A folyosón D... jött velem szemben. Sápadt, alig vonszolt valómra nézve csak annyit kérdezett:

– Pihengetünk, pihengetünk?

– Szeretnék elmenni orvoshoz – kockáztattam meg kívánságomat, ha már így összefutottunk.

– Miért? Mi baj van? – kérdezte közönyösen, mintha nem tudná.

– Nagyon rosszul érzem magam. – feleltem röviden, de szinte meg sem várva válaszat legyintve otthagytam, s menetközben mondta:

– Holnapra majd jobb lesz!

Én szerencsétlen, szegény flótás, – gondoltam – hová is vetett engem a sorsom? Most kezdődik minden előről. Vagy lesz erőm kiharcolni, hogy vigyenek el orvoshoz, vagy nem...

Végtelenül kiszolgáltatottnak éreztem magam. Gyengének, testileg lelkileg kifacsartnak, és – árvának. Nagyon árvának. Feküdtem, a szobámban tettem pár lépést, és feküdtem. A gyengeség, a nagyfokú verejtékezés miatt újra ágyba kényszerültem. Már nem foglalkoztatott, hogy Húsvét van, nem érdekelt sem a templom, sem a hagyományok, sem az, hogy valamit ennem is kellene, csak a reggeli kávéhoz ragaszkodtam. A lázam közben hol fent volt, hol lent, már az sem érdekelt. Alig hagytam el a szobámat. A két nap alatt kétszer találkoztunk össze a folyosón, s már előre tudtam D... érdektelen kérdését és két lehetséges válaszát:

– Na, hogy vagy? – Holnapra majd jobb lesz! – vagy: – Majd elmúlik!

Ebben az utóbbiban igaza van. Minden elmúlik. Vagy így, vagy úgy, de elmúlik... Igen, néha már komolyan éreztem, hogy én is...

Húsvét hétfőre

a pár napja tartó csak némileg enyhült kínlódásom feltöltött bátorsággal, és eléjük álltam:

– Most pedig ragaszkodom hozzá, hogy lásson orvos!

Most is olyan erélyesen léptem föl, hogy én is elcsodálkoztam magamon. D... szemei mérgezett nyilakat küldtek felém, kellett len poákat vágtak, de elszántságom elől nem térhettek ki.

Felszereltem magam egy flakon vízzel, pár banánt dugtam a táskámba, ezek nélkül sehová nem indulok el, mert soha nem lehet tudni hol, mennyit kell várakozni, és az idő telik, még ha az itt élők nem is érzékelik...

Már a rezervátum nagy, boltíves sorompóján átjutva feltűnt, hogy D... nem abba az irányba kormányozza az autóját, mint pár héttel ezelőtt a sisapkás navigálta. Pár perc múlva már azt is láttam, hogy a város felé veszi az irányt. Bátortalanul szóvá tettem, hogy rossz irányba megy, mire ő, megvetően felém vakkantotta: – majd ő azt tudja! Ennyi. Többet sem szóltak hozzám.

Végigvergődünk a városi dugókon, elképzelni sem tudtam hova visz, hol fogok kikötni. Hiába kérdeztem meg, a felelet: – majd ő azt tudja! Nem tartozik rám? Mit képzelsz ez a fölfújott hólyag? Honnan veszi a bátorságot? Hogy élhet ennyire vissza egy másik ember kiszolgáltatottságával? Miközben nyeltem a dühömet elhatároztam magam, és ismét megkérdeztem, hogy mégis hová megyünk... Ekkor közölte velem:

– A katonai kórházba.

– Miért? Én abba a kórházba szeretnék menni, ahol már jártam, az, nekem nagyon megfelel! – Próbálkoztam az ellenállással, de röviden belém fojtotta.

– Ez is megfelel – válaszolta röviden, miközben éles kanyart véve már be is fordult a katonai kórház bejáratán.

Alig tudtam kiszedni magam a hátsó ülésről. Hosszú volt az út, még hosszabb, mint az előző kórházi utam, nem is értettem miért ide hozott. Már a parkolóból körütekintve sem volt biztos a látvány. Kívülről is látszott, romokban hever az egész kóceráj. A betonkerítés túloldaláról átlógó fán találta szemem az egyetlen felüdítő látványt. A hatalmas fa ágain denevérek lógtak.

Rengeteg! Először azt hittem valami ismeretlen sötét gyümölcsöktől roskadoznak a fa ágai, de nem. Igazi denevérek voltak, jó ízűen lógtak és aludtak. A főváros egyik legforgalmasabb, legzajosabb főutcájában.

A külső nem hazudtolta meg a belsőt. Már a bejáraton rögtön ki kellett volna jönnöm. Sok bosszúságot, sőt szenvedést megelőzhettem volna. Felmosatlan folyosók, törött, itt-ott feketére zsírozódott bútorzat. Az elhanyagolt falak, ontották az évtizedek óta beléjük szorult hőséget.

D... intézkedett. Törzsi nyelven értekezett, sok kis fontos emberrel tárgyalt, – mert itt is volt belőlük bőven – ami elég sok időbe tellett. Az adatfelvételnél, végül egy olyan helyen kérték el az útlevelemet, ahol a pácienseknek fizetnie kell. Kényelmesen folyt az adminisztráció, mindent jól megnézték, úgy tűnt mindent százszor átgondoltak, míg végre...

Ez és ez a folyosó jobbra meg balra...

D... ment elől, M... és én mögötte. Fogalmam se volt miért, de néhányszor úgy nézett vissza rám, mint egy sértett méltóság, aki nek most az idejét csak úgy mihaszna mód éppen rabolják. Megérkezvén az ügyeleti részre – gondolom az volt – várunk kellett, míg egy ott látszólag minden cél nélkül le-föl sétáló tisztességes termetű nővérke észre vett bennünket. Elvette a papíromat, majd mivel én voltam a páciens, oda vezetett egy a soron következő csonka székhez. Ami nem csak csonka volt, hanem igen koszos is. Szigorúan arra kellett ülnöm és nem a mellettem lévő kicsit jobb állapotú üresre.

Nem értettem.

Majd csak akkor fogtam föl a „rendszer” amikor az első sor első székén ülő embert beszólították. Ekkor esett le! Az első szék megürült, és csúszott egyet a várakozók hada. Én a harmadik sorban ültem, csúsznom kellett egyet a második sor felé és így tovább. Hogy várakozás közben hány széket ültem végig, s hány ember friss testnedvét töröltem fel, nem számoltam...

Egy kiszikkadt főtt tojás árus asszony érkezett a váróba. Fején hozta a tálcáját, a tálcáján meg a tojásait. Aki vett tőle annak meg is pucolta, meg is sózta és úgy adta át. Sok éhes gyerek és felnőtt akadt, akik vágytak a tojásaira. Sikerült eladnia jó párat. Étvágytalanul és kókadtan néztem a tojásfalatozást, nem hiszem, hogy belém tudtak volna erőltetni egyet is.

Zavart a befülledt hőségben az ápolatlan emberszag... Elhagytam a székemet és „kikéredzkedtem” a tisztességes természetű nővérkétől az illemhelyre. Adott is egy kulcsot, valószínű azzal az intelemmel kísérve, hogy hozzam ám vissza! Szavait nem értettem, de a szemei ezt lövellték felém.

Rátaláltam az „illemhelyre” és ki is nyitottam. Bár ne tettem volna! A szűk helyiségben egy színültig tele, lehúzó nélküli WC, mellette egy banános kartondoboz, benne a mindenféle anyagú, és állagú törlésre használt egyebek... Amiket szorgalmasan dongtak a legyek... A víztartály kiszáradva félig a falon, félig a levegőben lógott, a mosdókagyló fele a szeméttel teli sarokba dobva, fele a falból állt ki törötten, víz és csap nélkül.

Háborgó gyomorral fordultam ki. M... és D... a folyosón nézelődtek. Utam sajnos mellettük vitt el, és a „de gyorsan végeztél” megjegyzésre kénytelen voltam röviden ecsetelni az illemhely meg nem nevezhető állapotát. Hibát követtem el. Nem kellett volna...

Rögtön láttam D... szemein már megint rosszul szóltam, már megint belegázoltam valamijébe. Rám sziszegte most is a „neked semmi sem jó” szlogenjét, mire én védekezésésképpen otthagytam.

Visszaadtam a kulcsot.

(Később láttam M... is elkérte és párjával együtt mentek ki. Talán nem hittek nekem?)

Az irányító természetes nővérke zsebre rakva a kulcsot továbbra is, mint fontos személy le föl sétált és ellenőrizte, hogy jól csúsznak-e a páciensek egyik székéről a másokra.

Uramisten! Ez egy kórház? Miért ide hozott ez engem? Töprengtem, csak töprengtem, ültem tehetetlenül, már haragom sem volt, feladtam. Már vágni sem vágytam sehova. Ültem fegyelmezetten a döglesztő melegben és szívtam az emberszagot egészen addig, míg a legelső székre rá nem csúszhattam.

És ez jelentette a véget... Én következtem.

Az orvosi szobában egy doktornő elé kerültem, aki éppen még fásultan adminisztrálta az előző beteg ügyét, baját. Megvártuk, míg befejezi, majd D... belekezdett egy hosszú monológba. Azt sejtettem, hogy semmi köze hozzám, majd mikor M... is virulni kezdett, akkor értettem meg mit magyaráz, mivel dicsekszik, és azt is felfogtam végre, miért jöttünk ebbe a kórházba.

Hiába nem tudok angolul, akkor is megértettem, hogy először is az elhalt bátyát emlegeti, aki valamikor vagy harminc vagy, negyven éve ennek a kórháznak volt a vezető főorvosa. Majd amikor már a doktornő is olvadozni kezdett, megemlítette egy rokonát, egy unokaöccsét, aki jelenleg itt orvos. A doktornő jelezte, hogy ismeri, és tudja, hogy éppen szabadságát tölti...

Egészen belemelegedtek a beszélgetésbe...

S amikor csak úgy melleleg azt is szóba ejtették, hogy miattam vannak itt, végre rátértünk a bajaimra. Természetesen tőlük kérdezte meg mi a panaszom, természetesen hiába szóltam közbe, hiába mondtam, hogy azt fordítsák, amit mondok, M... még, úgy ahogy próbált segítségemre lenni, ám D... okoskodása lehangolta a doktornőt.

D... soha meg nem bocsátható megalázó módon körülbelül úgy kezelt, mint egy hisztérikus kiskorút! Látszott rajta közbeszólásaimért legszívesebben ott helyben felpofozna. Megalázó szituációk tömkelegét voltam kénytelen tehetetlenül túrni, amikben a doktornő D... oldalán jó partnernek bizonyult.

Mindezek ellenére próbáltam magyarázni, ég a mellkasom, ég a hideg bőröm alatt a hús, a karjaimon, a lábaimon, az egész testen a hús... Alig kapok levegőt. Illetve természetesen kapok, de olyan, mintha nem is én venném. Olyan gyenge, erőtlén, sejtelmes...

Én is gyenge vagyok, már teljesen, már totál... A fejem, mint ha a felső részét megskalpolták volna, nem tudok napon lenni percekig sem, rosszul vagyok tőle, stb. stb. Elmondtam az előzményt is, de úgy láttam fel sem fogta. Kértem, majdnem könnyörgtem, hallgassa meg a mellkasomat...

Nem hallgatta meg, csak rátette a kezét:

– Nem is meleg...

Hát nem. Hát épp ez az! Ezt próbáltam tudomására hozni! Hisz nem a bőröm ég, hanem alatta ég... Érti?

Nem érti. Nem is rám figyel, D... magyarázatával van elfoglalva...

Kértem még egyszer, legyen szíves, mert mélyet sem tudok lélegezni, csak olyan felületeset, ami akárhogy is nézzük nem tekinthető normálisnak... Dühös lett rám, mit erősködöm, feküdjek fel az asztalra. Megnyomkodta az üres hasamat, az üres gyomromat, utasított, hogy egyek többet, és felállította a diagnózist:

Túl sok a gyomorsavam!

Próbáltam megértetni vele, semmi köze a gyomorsavamnak a jelenlegi bajaimhoz, hát fogja már föl végre...

De, a gyomorsavamtól ég a mellkasom. Fölszorul oda, és ég! – mondta bölcsen és D...-nek kezdte magyarázni a folyamatot, hogy hova szorul és mi mindent követ el a gyomorsavam. Ám nekem semmi hangulatom nem volt már hallgatni az okosok értekezését a gyomorsavamról, szörnyű neveletlen módon közbeszóltam:

– Értse már meg végre, nem csak a mellkasom ég, a bőröm alatt mindenütt! A karjaim is a gyomorsavamtól égnek és a combjaim is? A fejem tetejébe is a gyomorsavam tódul, ha nap éri? – kérdeztem már valóban türelmetlenül, mert belefáradtam a harcba.

Írt egy labor beutalót maláriaszűrésre, mert az minden orvoshoz kerülő idegen számára kötelező. Tovább már rám se nézett, arra sem méltatott, hogy a beutalót az én kezembe adja. Nem tudom, hogy D... milyen jellemzést adott rólam a bő lére eresztett „tracspartijuk” során, de úgy lenézett, mint egy fogyatékos. Megvető pillantásai, voltaképpen alkalmatlanságát bizonyították, eszébe sem jutott, önálló véleményt alkotni...

Hogy azért mégis...

Mert nem értem egy más nemzet nyelvét, történetesen az övét, még ép, lehet az elmém. Elvártam volna tőle, hogy úgy kezeljen, mint egy hazájába tévedt vendéget, egy más nyelvet beszélő külföldi polgárt, aki segítségre szorul, akit azért normálisan is megillet valamiféle jog...

Én így gondolom. És úgy gondolom, hogy...

De hát mit számít az, hogy én itt a világ végén mit gondolok? Kiszolgáltatott helyzetben az ember tehetetlen...

Azért szerettem volna tudni, hogy miket mondhattak rólam dicsekvésük, családfájuk ecsetelgetése után? Talán annak alapján „állt” hozzám a doktornő? Akkor pedig sajnálatos, de meg kell jegyezzem...

Nem jegyzem meg. Talán majd egyszer D...-vel együtt megítéli más...

A folyosóra kiérve, D... miközben kioktatott, öltni tudott volna a szemeivel. Hogy merem én kétségbe vonni a doktornő véleményét? Vegyem tudomásul, amit ő mond, az úgy is van!

Finoman megkértem állítsa le magát, és tettem még egy kísérletet, hátha megértésre találok, miszerint, én tudom, hogy mit

érzek, és hol érzem, nem a doktornő és ő. Hivatkoztam egészségügyi végzettségemre, a majdnem harminc évre, amit a szakmában eltöltöttem, hogy azért én sem vagyok analfabéta... Hiába.

Otthagytott. Az ürességtől kongó folyosón úgy ment előttünk a laborbeutalót lobogtatva kezében, mint egy sértett isten. Amint loholtunk utána, M... megkockáztatta, hogy védelmébe vegyen. Ajánlotta, ha visszavisszük a laborleletet, mondjam azt, hogy fáj, még ha nem is fáj, a mellkasom, akkor talán meghallgatja...

Ezt meghallva D... hátrafordult, majd föl öklelt bennünket a szemeivel és dühödten összeszorított fogai között, mint egy támadni készülő kígyó sziszegve jegyezte meg:

– Nem érted, hogy nem fáj neki? – és éreztem, hogy egy erős sértő szót még szívesen hozzám vágott volna, de lenyelte.

Egy nyitott ajtón megtaláltuk a feliratot: laboratórium.

Reméltem, hogy nem jól látok! De nem csaltak a szemeim. A szűk lukban kosz, káosz, minden eszköz porosan szanaszét! Itt és ekkor már D... arcizmainak rángatózásán is látszott, megbánta, hogy ide hozott!

Sehol senki. Míg vártunk, eltökéltem lesz, ami lesz, én velem itt semmit nem fognak csinálni! Van nekem elég bajom, már alig, alig élek, még valami fertőzés is... nem! Már éppen szót akartam adni tiltakozásomnak, amikor kinyílt egy másik ajtó. Fialat, katonai egyenruhás férfi lépett hozzánk, elvette D... kezéből a beutalót, és intett, hogy kövessük.

Követtük. Valamennyire megnyugtató, hogy a feliratos régim már nem használják, ez a szoba lehet az új, ami már is lehasznált, vagy csak még nincs egészen rendben? Nem tudtam eligazodni mi az igazság.

Már nagyon rosszul éreztem magam... Megviselt, imbolygó szervezetemnek ez a nap már túl soknak bizonyult.

Míg az egyenruhás férfi előkészült, leültem egy székre. Először úgy láttam egyedül, van, mikor ültem már ketten voltak... Hogy egyedül volt-e, vagy tényleg ketten voltak, vagy csak én láttam az egyből kettőt, nem tudom. Tény, valaki megfogta az egyik ujjamat, egy apró szikével beléhasított, kibírtam... Tépett egy marék vattát az asztalon, szabadon heverő kupacból, rányomta, fogjam.

Fogtam. Kitámolyogtam a folyosóra. Szerencsére az enyhe légáramlat, ami néha, néha beszökött a nyitott ablakokon kereszt-

tül, életet lehelt belém. Várakozásom első perceiben egy gondolat foglalkoztatott: egyszer-használatos volt vajon a szike, vagy nem? Nem tudtam rá visszaemlékezni, hogy a katonaruhás férfi honnan húzta elő, pedig rendes körülmények között jó megfigyelő vagyok, és nem is könnyen felejték, főleg... Csak bízni tudtam benne, hogy nem kaptam el semmi újabb nyavalyát.

Felejtsd el! – nyugtatgattam magamat. Tulajdonképpen nem mindegy? Kár morfondírozni rajta, hisz már sajnos megtapasztaltam, amióta Afrika vörös talajára tettem a lábaimat minden azon múlik, hogy a Gondviselés velem van vagy nincs. – Ez hatott rám lelkileg...

S hogy fizikálisan is erősítsem magam, elővettem a táskámból a banánokat. Hármat raktam be, mert hárman vagyunk. M... megköszönte, D... arra sem méltatott, csak kikapta a kezemből. Nem baj. Megettem a banánomat, ittam rá vizet, rögtön átnedvesedett a pólóm. Ami bement, verejték formájában szinte rögtön ki is jött.

Lefeküdni... – lüktette bennem a gyengeség – a kimerítő ácsorgás helyett egy kicsit megpihenni... Ha tudom, hol kötünk ki el sem indultam, volna. Hiányzott ez nekem?

Kétezer nyolc – Húsvét Hétfő!

Egy biztos, ezt a Húsvétot, míg élek nem felejtsem el! Maradandóbb „élményben” nem is lehetett volna részem...

D... „kézhez” kapta a leletemet és villámgyorsan megindult lobogó, mintás tunikája a rendelő felé. S mi kényszerű vágtaiban utána... Nem kellett sokat várni, rövidesen bemehettünk, természetesen D...-vel az élen.

A fiatal, begyes kis doktornő úgy ült az asztalnál a maga öntelt valójában, mint egy kukacokkal jóllakott rigó. Megnézte a leletemet, nincs maláriám, mondta, – ezt már az egyenruhás is megmondta – ennek örültem, ez megnyugtató. Kértem, szépen kértem írjon föl nekem valami antibiotikumot, valamit, ami használ, ami enyhíti a panaszaimat, az igazi panaszaimat... Azt hittem megteszi, még csodálkoztam is, hogy ilyen könnyen ment...

Igaz, hogy hozzám nem szólt, pillantásra sem méltatott, megírta a receptet, azt sem mondta mit írt fel, hogy kérem, ebből naponta ennyit, vagy annyit, vagy hogy s mint, és egyáltalán...

D... elvette tőle a receptet. Mielőtt távoztunk volna – én már az ajtóban várakoztam – még mézesmázos hangon elnézést kértek a zavarásért, az alkalmatlankodásért... de hát, és egyebek...

Szánakozva néztem rájuk: – szerencsétlen porszemek...

Sok-sok óra és sok-sok stressz után teljesen kikészülve végre mögöttem hagyhattam a katonai kórházat. Alig fizettem kevesebbet, vagy talán ugyanannyit, mint abban a szuper, minden igényt kielégítő intelligens személyzetet foglalkoztató kórházban, ahol első ízben megfordultam, ahol emberszámba vettek.

Nem, ez így nem igaz...

Sokkal többet fizettem! „Közös-erővel” hatalmas kárt okoztak az egészségemben, mivel nem jutottam megfelelő kezeléshez időben, s a következményeket még ma is viselem. A negyven euróba került gyógyszer is ki kellett dobnom.

Nem, még úgy sem foghatom föl, bármennyire is próbálom, hogy kidobott idő és pénz, az ablakon, jobb elfelejteni, az egészségemmel meg majd csak lesz valami, mert ez az eset még jobban megkeserítette az Afrikában eltöltött hátra lévő heteimet.

Visszaérkezve a rezidenciára ettem egy pár falatot, hogy a nagy nehezen megszerzett drága gyógyszerből bevehessem az első kapszulát. Hittem, hogy antibiotikum, hittem, hogy segíteni fog, hittem, hogy a doktornőben mégis felszínre tört a „hivatástudat”, vagy valami, amire annak idején esküt tett!

Bíztam, hisz D... is éppen ilyen kapszulát kapott, amikor „halni készült”, amire ők azt mondták, hogy antibiotikum. Rajta segített, biztos rajtam is fog valamit javítani. Már éppen kezemben tartottam a kapszulát, hogy beveszem, amikor D... sötét valója jelent meg mellettem:

– Na, boldog vagy? Van antibiotikumod! – közben úgy nézett rám, mint egy dúvad, mint aki helyben fel akar falni. Elgondolni sem tudtam, mi baja. Nem ő fizette, igaz elment az ideje, de ő akarta, ő irányította a kocsija kerekeit a felmerült problémák felé. Velem ellentétben, ha úgy vesszük ő még jól is szórakozott. Eldicsekedhetett a családfájával, megérintette egy kevéske fény, igaz csak a mások árnyékából...

Mivel már jó ideje tudatosan próbálom kerülni a vitalehetőségeket, igyekszem alaposan meggondolni, átgondolni, hogy provokálására mit is válaszoljak, most is megpróbáltam higgadt maradni. Nem ment könnyen, de rövid, lényegre törő válaszom is olaj volt a benne lobogó tűzre. Először csak megfeszített indulatok néztek rám perzselően a szemeiből, majd kitört, mint egy vulkán. Hirtelen, és tüzesen. Sötét arca kegyetlen grimaszba tor-

zult, köpködte rám a becsmérő szavakat, s közben azt üvöltötte, hogy nem is vagyok beteg... Nem is fáj semmim... A doktornő ennek ellenére rendes volt, ellátott, de nekem semmi sem jó!

Én csak néztem a nyakán kidagadt ereit, amint magát ismételve kiabálta:

– Ní, ní, ní! – Nem, nem, nem! (Ez a németben a legerősebb tagadó, elutasító szó, erősebb a nemnél.)

– Felnőtt ember vagyok, el tudom dönteni... és különben is már alig élek... – próbáltam védekezni, – megköszönném, ha békén hagyna.

– Fáj? Nem fáj!

– Nem fáj, ég! És néha, ha felszakad, az fáj, és a váladékban vékony vércsíkok láthatók... De nem hagyta befejezni a mondatomat, szeme fehérjét félelmetesen villogtatva közbe üvöltött:

– Ja, és az egyik csík ferde, a másik meg egyenes! Az egyik így áll, a másik úgy! – hadonászott a kezeivel.

Olyan lekezelő, olyan megalázó volt a viselkedése immár sokadszor, annyira nem vett felnőtt számba, sőt ember számba sem, hogy arra gondoltam, történjen velem bármi, többé tényleg nem kérem a segítségüket. Vagy megúszom a hátralévő heteket, vagy nem.

Nem próbáltam újra védekezni, fölösleges lett volna. Saját dühkitörésével volt elfoglalva. Ha csak mozdultam is, még jobban felpörgette magát, annyira, hogy már félelmetes volt. M... kizárt, hogy nem hallotta, de nem jött védelmemre. Ott álltam tehetetlenül egyedül, egy ugrásra kész emberbőrbe bújt fenevaddal szemben...

Semmi reményem nem látszott vele szemben, jobbnak láttam magára hagyni, míg nem késő. Bementem a szobámba. Ő még üvöltött tovább, úgy folyt szájából a szitok, mint a csatornából a szennyes lé, de mivel már nem volt közönsége kiment a teraszra, hátha ott hallgatóságra lel. Rosale nézett ki a garázsból, így neki folytatta:

– Mondd, meg neki mire visszajövök tűnjön el a házamból, mert, ha nem, én rakom ki az utcára! Nem akarom itt látni többet! Nem! Nem! Nem! – és valóban bevágódott a kocsijába és elhúzott.

Mikor már elcsöndesülni véltem a légkört kimerészkedtem a szobámból. Rosale jött oda hozzám és ijedt részvéttel magyará-

zott valamit, amit nem értettem, de láttam rajta nagyon komolyan, aggasztotta valami velem kapcsolatban.

Hogy mivel fenyegetődött D... a párjától tudtam meg M...-tól, aki az eset után – nem rögtön – odajött hozzám és elmondta...

Csakúgy mellesleg mentegetőzött és halvány elnézést kért a férje viselkedéséért. De hol volt akkor? Nem igaz, hogy nem halotta a férje üvöltözését, mert még a szomszédok is meghallották!

Mondta, ne menjek sehová, a férje ilyen, majd megnyugszik és megbánja. Viselkedjek úgy, mintha semmi sem történt volna.

Mintha semmi sem történt volna!

Hogy lehet úgy viselkedni, mintha semmi sem történt volna?

A szobám negyven fokos magányában gondolkodva jöttem rá, hogy nagyon úgy néz ki, birtokon belül lévén ez a fűrészpöragyú ostoba páros felhatalmazva érzi magát, hogy kénye, kedve szerint bánjon velem. Azzal a ténnyel is számot vetettem, hogy D..., hiába élt már évtizedeket Európában, most, visszatérve, mint egy megkövesedett afrikai legenda, mint egy hatalmaskodó törzsfőnök, üres fejének és buzgó véredényeinek engedelmeskedve viselkedik. Ő a férfi, ő a hatalom, és mindenki más alattvaló. Főleg egy nő, mert egy nő nem is ember, csak alárendeltje a férfinak! Mindenben köteles alávetnie magát a férfi akaratának!

Ez normális? Engem is ezen, nők közzé sorolt be? Szobám negyven fokos magányában helyzetemet elemezve ide lyukadtam ki: – Talán még egy kecskére is elcserélne, ha kecskére lenne szüksége...

Kiszolgáltatott helyzetemben, mit tehetnék? Nincs pénzem, nem ismerem a nyelvet, olyan messze vagyok az otthonomtól, mintha a Marson lennék, s egy fehér nő egyedül Afrikában, egy szállodáig sem jutna el... Ráadásul betegem. Azt sem tudom, mit hoz a holnap, jobban leszek, vagy rosszabbul...

Millió felvetődő kérdés kínozza kimerült agyamat. Menjek a német követségre és kérjek védelmet? De ilyen állapotban hogy jutnék el hozzájuk? Húsvét van valószínű nincs ott senki. Rendben van, van telefonszámom, felhívom, talán valaki húsvétkor is jelentkezik. Rosale biztos segítene, a telefonját is valószínű használhatnám... Vagy hívjam föl a hazám tiszteletbeli konzulját? Jól beszéli anyanyelvemet, az egyetemi tanulmányait nálunk folytatta valamikor sok-sok évvel ezelőtt. Egy film kapcsán képet alkothattam róla. Valóban megbízható, kedves, barát-

ságos. Zavarjam meg az ünnepét? A telefonszámát neki is ismerem. Ezeket már indulás előtt begyűjtöttem. Vagy hívjam a hazám konzulátusát, ami nem is itt, hanem Nigériában székel? Mit tud nekem segíteni olyan messziről?

Végül sikerült meggyőzőnöm magamat, nem hívok senkit, problémámmal nem zavarok senkit, nem megyek sehová, maradok! Ha segítséget kérek mi lesz a korábbi elhatározásommal, miszerint nem futamodom meg a felmerülő problémák elől? Nem fordulok vissza! Nem olyan fából lettem faragva, mint aki könnyen feladja! Ki kell tartanom bármi áron is! Ha tűzön, vízen is kell keresztül gázolnom, letöltöm a három hónapot!

Nem adom fel!

Mindenkinek meg kell tudnia, mit tartogat számára a végzet... Tisztában vagyok a helyzetemmel, jönjön, aminek jönnie kell, hisz ezt a történetet valamiért világra kell hozni. Talán, hogy csipetnyi kortörténetként fennmaradjon, talán egyfajta útinaplóként funkcionáljon, talán azért, hogy okuljanak mások, vagy talán csak azért, hogy letörjem D... szarvát. Nem tudom. Ezt a történetet maga az élet írja, én itt kezdettől fogva, amióta Afrika földjére léptem csak szenvedő „eszköz” vagyok.

Elhatároztam, „túlélő programnak” fogom föl! Ez ma úgysis divatos, és ez a három hónap valójában az is.

Hogy földobódjam kilátástalan helyzetemben, már minden eszembe jutott, többek között az is, hogy a gazdagok még el is raboltatják magukat, és rengeteg pénzt fizetnek, hogy rossz, primitív körülmények között tengődjenek, sanyargassák őket!

Tehát panaszra semmi okom nem lehet, én mindehhez jutányosan, szinte ingyen jutok hozzá!

Mire gondolataimban idáig eljutottam, éreztem, már kihívás számomra!

Sokszor vettem mély levegőt, győzködtem magam még egy ideig, s mintha mi sem történt volna, mint ahogyan M... ostobasága tanácsolta, próbáltam folytatni a napomat. Először is kellő erőt gyűjtöttem, s megfőztem a kis könnyű levesemet a hazai leves porból, hogy pótoljam valahogy a folyadék és só veszteségemet. Mire elkészültem vele D... is visszaérkezett. Csak messziről láttam, hogy már beállt az udvarra.

Gondoltam egy merészet, két tányért raktam az asztalra s középre a leveses fazekat. Elég a két tányér, mivel M... soha nem

kért a levesemből. Ekkor is a teraszon ült és várta, hogy Rosale mikor készül el az „ebédjükkel”, amihez egyéb elfoglaltsága miatt még hozzá sem fogott. Ő sem, pedig a reggeli óta a banánon kívül semmit sem ettek. Kivárt, mint mindig.

D... amint belépett a főbejáraton rögtön észrevette a két tányért. Asztalhoz ültem, szedtem magamnak, kanalazgattam a levesemet és vártam mi fog történni. D... minden konkrét cél nélkül elment mellettem egy párszor, nem szólt hozzám, de láthatóan csiklandozta szemét a tányér. Jött-ment, s egyszer csak leült az üres tányér mellé.

Teleszedte, és evett...

Másnap M... – talán jó pontot akart szerezni, vagy csak nem érte fel ésszel a súlyát annak, amit közölt velem – elmondta, megkérdezte a férjétől, hogy miért viselkedett úgy, ahogy, és azt a választ kapta, hogy:

Azért akart utcára rakni, mert sokat vagyok beteg, és nehogy itt történjen velem valami végzetes az ő házában... Nem akar magának kellemetlenséget...

Hm. Gondoltam, ez aztán az indok és az érv!

Emberségből elégtelen!

Lám, most sem csalódtam benne. Eddig is sejtettem, hogy igen gyenge lábakon áll a gerince, most meg is győződtem róla! Persze valószínű csak az én szemszögemből nézve. Nem vagyok benne biztos, hogy esetleg M... is így gondolja, nem ezt éreztem ki büszke, száraz szavaiból. Ellenkezőleg, nagyon is azt, hogy mint általában, most is csodálattal töltötte el férjeura okossága.

Az elkövetkező napok csendes nyugalomban teltek. Én szenvedtem, kínozott a hőség, a gyengeség, a bizonytalanság. Szobámat csak délután hagytam el. D... látszólag rám sem nézett, azt, hogy fogadja a köszönésemet el sem vártam tőle.

Már a negyedik nap telt el a nevezetes Húsvét hétfő óta, és állapotomban semmiféle változás nem állt be. Ez a tény elgondolkodtatott. Szedem a kapott gyógyszert és semmi... Az előző kórházban kapottól már egy pár kapszula után jobban éreztem magam...

Miféle antibiotikum ez, hogy semmit sem használ? Ekkor jutott eszembe, hogy megnézzem a mellékelt tájékoztatóját. Igaz angol a szöveg, de mivel sok szakkifejezést ismerek, hátha meg tudok valamit.

Hát megtudtam. Hasmenés elleni csodaszer, és azon kívül gyomorsimogató!

Ledöbbsentem! Ettől várok én javulást? Nincs is, és nem is volt hasmenésem! Honnan vette az a bögyös rigó, hogy nekem hasmenésem van? Talán D... mondta? Na ezek ott közös erővel jól elbántak velem! Hát ez szorított engem „helyzetbe”! Három napja olyan keserves kínlódáson megyek keresztül... Nincs nekem elég bajom? És én még azt hittem... Ezért fizettem én, hogy a bajaimat figyelmen kívül hagyva jól eltársalogjanak, és a „gyógyszerért” is azért fizettem negyven eurót, hogy ártson? Az a kis görcs, az a...

Jól átvágott! Ha rajtam múlna, visszavenném a diplomáját! Vissza én! Mit tanult ez? Hol tanult ez? Mert az, hogy öntelt, az, magánügy. De, hogy a szakmájában sincs otthon az már közügy. Felelőtlenség ilyenekre bízni emberéleteket!

Földühített a papírdarab áttanulmányozása. Ki is rohantam a szobámból, már amennyire erőmből tellett, és meg sem álltam a teraszig, ahol M... kényelmesen üldögélt és ábrándozott. Azzal kezdtem, hogy a lehető legnyugodtabban, ami abban az állapotban csak lehetséges volt, megkérdeztem:

– Honnan vette az a doktornőnek nevezett valaki, hogy nekem hasmenésem van? Ti mondtátok?

Csak nézett rám és hallgatott.

Kezébe nyomtam a papírt, olvassa el! Mérgemben finoman még arra is céloztam, ő többet megért belőle, ő angolul is tud, mert ő szerencsés helyre született. Neki volt „Nörsze”! Nekem nem. És szegényes körülményeim között angolt tanulni sem állt módomban, de az emberséget már az anyatejjel magamba szívtam!

Nagyon dühös voltam. Rá, a férjére, a doktornőre, de legfőképpen magamra...

M... nem szólt, csak meglepődve olvasta.

– Ez tényleg nem antibiotikum... – nagyokat nyelt, míg ki mondta. – A férje is ilyet kapott nemrég, ők azt hitték... de neki napokig tartó heves hasmenése volt... de ők azt hitték antibiotikum... – szabadkozott. Hagyjam nála a papírt, megmutatja a párjának.

Megmutatta! És D... felháborodott!

El sem hittem, hogy most az egyszer a dühe nem ellenem irányult. Nem tudtam mire vélni ezt a nagy fordulatot, de hamar rájöttem, hogy ügyesen forgatja a köpönyeget...

Nagy ívű karlengetésekkel bizonygatta, majd ő megmutatja, majd ő... mert az unokaöccse, ha visszatér a szabadságáról... majd ő! És elrakta a papírt.

Aha! Az unokaöcs! Előléptem eszöközzé... Világos!

Jó ok a találkozásra, a kapcsolat felvételre. Sohasem lehet tudni mikor lesz rá szüksége a gyakorira tervezett afrikai tartózkodásai alatt. És nem utolsó szempont, hogy „ingyen és bérmentve”, s ráadásul ezzel a rokonnal dicsekedni is lehet! A „megmutatásból” viszont nem lett semmi, sőt bármennyiszer hívta telefonon később is, az unokaöcs nem nagyon igyekezett elérhető lenni.

Talán a kaszt miatt...

Az unokaöcs ugyanis valószínű D... fölött helyezkedik el, legalábbis az eddigi és itteni tapasztalataim és az ezekből következő megítélésem szerint, de az is lehet, tévedek, és csak arról van szó, hogy egyszerűen nem kíváncsi a huszadrangú nagybácsikájára.

Vagy azért, mert nem ismeri és nem, is akarja megismerni, hisz van rajta kívül is épp elég „csimpaszkodó” rokona, vagy azért, mert jól ismeri...

Ő dolga. Ez nem az én problémám. Az én problémám az, hogy kaptam gyógyszert, és mégsem kaptam! Szerencsére lázcsillapítót bőven vittem magammal, abban nem volt hiányom. Szükségem is volt rá.

Ez van. Majd csak lesz valahogy...

Egyben reménykedhettem, ha lassan is, de telik az idő...

Aranycsíkot vetett

a délutáni nap sugara a rezidencia falára. A szoba fogságából sóvárogva vágytam a szabadba. Ekkora már kíméletem folytán egy kicsit múltak a bajaim, s ezen a délutánon a garázs előtt végignézttem Rosale hagyományos étel főzését, amiben Tom és Beth is segédkezett. Igen babramunka, sok apró előkészületet igényelt. Igazán meg kellett dolgozniuk a napi betevőjükért. És ott tartózkodásunk időszakában nem is csak maguknak főztek.

Ha nem is érdemelték meg a ház tulajdonosai, a gazdag rokonok, mégiscsak a kedvükben tevékenykedtek. Hatványozottan megnőtt a teendőjük. Mindenben kedvükre tenni, mint most is, ez az időt raboló főzés...

Tom a kék kötenyékében szorgalmasan pucolta a zöldségeket, Beth törte mozsárban a szárított hüvelyes borsot, törte a szárított apróhalakat, Rosale kislánya egy pálmalevélből készült legyezővel szította a faszéntüzelésű, fölül rácsos kis kályhában a tüzet. Mozdulatai nyomán kékesen szálldogált a füst.

Az a csöpp kislány olyan odaadással, olyan szakértelemmel legyezte, élesztgette a tüzet, mintha rövidke élete során mindig ezt csinálta, volna. Amikor a tűz már kellőképpen felszítódott, Rosale ráhelyezte a nehézfém-ből készült bogrács formájú sok literes edényt. Öntött bele vizet, belezúdított jó pár marék pálma bogyót összetörve, azt főzte és kavarta. S mikor már szép sűrű pirosra kifőtt a leve, öntött bele másfél flakon olajt. Fölforrósította, hozzáadta a porrátört halmaradványokat, a szintén porrátört borsot, mindenből legalább fél kilót. Majd az apró darabokra nyesegetett zöldségeket is beledobta, s mindezt egy méretes fakanállal szakácsnői türelemmel jó ideig kevergette, kavargatta.

Még belevalóként a sámli várákozott egy nagyobb szárított hal újságpapírba tekerve, amit várákozásában már egy-két légy is megkönyékezett, s aminek az előkészületek során a szomszéd kutya elcsente a farkát. Ez a hal csak akkor került a levesbe, amikor a sűrű tetejét Rosale nagy szakértelemmel, kanállal lassanként leszedegette. Ezt a leves tetejéről leszedet sűrű szószszerű valamit egy külön edénybe, gyűjtötte és elrakta. Ez a következő napok ételeinek az alapanyagaként szolgál majd. A ma terítékre

kerülő leveshez már összeállt a szintén a szabadban sűrűre rotyogtatott kukoricalisztból készült massa.

Mire a bonyolult étel elkészült este lett. Feltálalta, el is fáradt alaposan. Nem is csodálom. Ezen a napon a hajnal már a piacon érte. Mire a fején a vásárolt holmit hazacipelte dél lett. Szabott is, hogy Tom varrni tudjon...

A szokásos áramszünet lévén tétlenségre ítélve, az estét is a szabadban, a teraszon töltöttem. Az esti szúnyogveszedelemre felkészülve, a nem lankadó hőség ellenére is testet védő hosszú nadrágban, zokniban, és hosszú ujjú pólóban, szúnyogirtóval bebüdösítve ácsorogtam, és nézelődtem.

Füst szállt a garázs felől, a főzés utáni maradék füst. A kiskályhában a parázs szeme még élénken világított. Körülötte a földön lekozmaált edények szanaszét vártak sorsukra. A törpekályha mellett Rosale csöndesen kuporgott az egyetlen sámliján.

Figyeltem.

A sötét beárnyékolta alakját, de jól kivehető volt. Ült, kezében a mindenes „szamuráj-kard”, s cukornádat hámozgatott vele. Amikor egy részt lehántott, levágta, bekapta, összerágta, kiszívta, és nagy ívben kiköpte. Ezeket a műveleteket ismételte elmélyülten. A parázs világánál a vastag, széles ajkai még jobban kiemelkedtek két pofacsontja árnyékából.

Nyesett, rágott, köpött, fölötte a sűrűn kicsillagosodott ég, mellette a felszálló füst, mögötte a sötétlő fák, bokrok...

A látvány annyira magával ragadott, hogy hirtelen olyan érzésem támadt, nem is ebben a században vagyok, hanem valahol a rég elmúltban. Olyan ősinek tűnt Rosale, mintha az őserdőben ülne az ősi tűz mellett...

Azok az ősi mozdulatok, a sötétben fehéren villogó átszellemlő szemei, az arca ősi mimikái...

Akkor nagyon úgy tetszett semmi sem változott azóta...

Aztán lassan, lassan az áldott természet adta édességtől eltelve fáradtan lankadtak le izmos, a csillagok porától fénylő sötét kezei. Talán egy pillanatra el is szunnyadt, arra riadt fel, hogy a kövezeten koppant a „szamuráj-kard”...

Sokszor elgondolkodtam sorsukon, de nem tudtam eldönteni, hogy vagy túl korán és egyszerre zúdult nyakukba a civilizáció, vagy túl későn érkezett. Egy biztos, valami nem stimmel ez ügyben. Érzésem szerint űr tátong, hiányzik a puha átmenet.

Európai szemmel nézve olyan meghatározhatatlan, olyan felemás világ az övék, hisz érezhetően – és jól is van ez így – még mindig a dobszó sejtelmes hívó szavára dobban a szívük.

Európa kapkodó és lázasan aktív, Európában mindig idő van...

Vajon egyszer ez is utoléri őket? Nem tudom elképzelni, és kár is lenne értük. Jelenleg még lenyűgözően irigylésre méltó az egyszerűségük, a nyugalomuk, a földszagú életerejük. Csak vannak és élnek. Boldogok a környezetükben, elégedettek minden napjaikkal. Minden várhat holnapig, semmi sem fontos. Lusta, macskajárásuk, ahogy menet közben „arrébb teszik magukat” a puma puhaságához hasonlítható. Dolgozni is úgy-ahogy, a maguk lassú tempójában dolgoznak, mozdulataik lustának tűnnek, olyan halogatónak...

Mégsem „Patópálok”.

És megkapó az egyszerű és tökéletes érzésviláguk. Gyermezien hiszékenyek, természetesen szemérmesek, szelídek. Mélyebbek, jobbak nálunknál. Van bennük valami született méltóság, ami nem zárja ki a szolgálalkúséget sem, sőt egy magasabb szintre emeli őket.

Hamar rájöttem, tőlük nem kell félnem, ők romlatlanok. Pedig elutazásom előtt épp tőlük, az átlag utca emberétől tartottam, miközben házigazdáimban maximálisan megbíztam!

Szeretetreméltó hétköznapi emberek, tiszta, zavartalan belsőviláguk még nem fertőződött meg a sajtó és egyéb média özönétől. A hazai TV csatornájuk is visszafogott, szolid, a bemondók és a műsorvezetők is hagyományos ruhákban ülnek a kamerák előtt.

Meddig?

Meddig tartanak még ki?

Egy biztos, önérzetük kitartásra ösztönzi őket, nyugalomuk mögött kemény harciasság lakik. Példának vehetjük a helyi törzsek közül a legelszántabbat, a legerősebbet, amikor már az angolok az ország minden törzsét maguk alá gyűrték, őket csak a hetedik háborúban tudták legyőzni. Pedig mindent bevetettek ellenük, hogy megszerezzék a területükön található terjedelmes és mély aranykitermelő helyeket. A király harcias, öntudatos népét nem volt könnyű bekebelezni. Az angol uralom alatt is kiváltságot élveztek. Igaz, hogy a harcok végén elveszett a hatalom, de megmaradhatott a királyság, ami még ma is fennáll. Az ő földjük

arany lelőhelyekben a világon az egyik leggazdagabb. Nem isadták egykönnyen magukat és az esőerdőkben található aranyukat.

A királyságnak fővárosa is van, ott székel a király ma is. Az alattvalók többsége a városban él és a környékén kiirtott esőerdő maradványai között.

Ma is az ősi szokásaik határozzák meg a napjaikat.

A falvakban például hathetente megtartják az ősapák ünnepét. Ez mindig az egész falu közösségét megmozgató nagy ünnep. Ősi díszbe öltözik a falu, a törzsfőnök házához járulnak, – ahol egyszerű szobákban ősi csontokat őriznek és különböző varázsláshoz szükséges tárgyakat, na és az aranykészletüket. A falu törzsfőnöke méltóságteljesen, faragott székében ülve várja népét tanácsadói társaságában. Körülötte ülnek az érdem szerinti harcosok, s egyéb törzsi funkcionáriusok megfelelő ősi viseletben, arcuk ősi módon kifestve.

Majd a felvonulás következik. A főnök, bizonyításként, hogy hiánytalanul megőrizte ősei kincseit, bemutatja az aranykészletet, ami hatalmas, nehéz gyűrűkből, nehéz karkötőkből, fejdíszekből, súlyos láb és nyak perecekből, aranyrudakból és egyéb ősi figurákból áll.

A bemutatás úgy történik, hogy ami testére fér, azt magára rakja, a többi erre alkalmas emberek tartják a kezükben. Így indul meg a menet a falun keresztül. A főnök fölé egy hatalmas, speciálisan díszített napernyőt tartanak, a székét pedig egy ember a fején viszi utána.

A székeknek ebben az országban kivétel nélkül minden törzsnél nagy jelentősége van. A székek nemes fából faragottak, különös, hosszúkás fél tojás alakú öblös az ülő részük. Mintha egy tojást hosszában félbe vágnánk. S ha a két széket illetve a támla nélküli – nevezzük sámlinak, de ez magasabb – sámlit egymásra fordítjuk egy tojás alakot ad ki. Ugyanígy a sámli két oldala is fél-fél tojás alakú, ám ez szélességében kettévágott tojás formájú. Tehát, ha oldalánál összerakunk két széket, az is tojásformát ad ki.

Kivétel nélkül szépen faragottak. A sámlik alja is dúsan mintázott, nincs lábuk, az íveket faragott figurák kötik össze. Meghatározott számú ősi motívumot használnak, és minden motívumnak megvan a jelentése. Például, a hátratekintő madár azt jelenti: – Tudd, honnan származol!

Az elhunyt sámliját meg kell őrizni, – ma is – mert hiszik, hogy az elhunyt nem távozik el, hanem beleköltözik a sámliba.

A király székének különleges küldetést és jelentőséget tulajdonítanak. Azt tartják, hiszik, hogy a király székében az összes alattvaló lelke egy darabja benne lakik. Az élőké is.

Jelen van a mai hit, mégis az ősi rituálék irányítják az életüket. Ez is valami furcsa, felszínes keverék. Itt is hiányzik az a puha átmenet, ami életük minden területén tapasztalható. Kereszténynek mondják magukat, mégis az ősapák ünnepén a felvonulás végeztével a papjuk minden hathétben fűszoknyát öltve, arca fehérre festve, pálinkától transzba esve jósol a falu törzsfőnökének a következő hathétre. Kíváncsian várják, hogy elégedettségüket fejezik ki az ősök az elmúlt hathétre vonatkozóan, vagy megrovásuknak adnak hangot. A transzba esett pap az elkövetkező napokra is elmondja a túlvilágról szerzett instrukcióit.

Kereszténység ide, vagy oda, a dobszó hív...

Ha ezeknek az embereknek a szívósságukra gondolok, s ez alatt most a saját identitásukhoz foggal, körömmel, harccal való ragaszkodást értem, akkor nem fognak elveszni, nem fogja elnyelni őket a civilizáció hatalmas étvágyú gyomra, hanem az ősi kultúrájukat egy magasabb szintre emelve lábuk elé kényszerítik magát a felséges civilizációt. Bár így lenne... de...

Vajon hogy tudják megvédeni magukat, s a még szinte érintetlen kultúrájukat, mikor, amit Európa, Amerika, és főleg Kína kinőtt, vagy nem tud eladni, az, többnyire náluk landol?

Itt is már minden megtalálható. Dől hozzájuk a „civilizáció gyártotta” sok-sok haszontalan portéka. Mobiltelefon hatalmas reklámjai hűsölnek a pálmalevelek alatt, ott, ahol két lépésre a tűző napon kőválogatásból tengetik életüket családok, és utcán hajtják fejüket álomra. Apraja, nagya válogat. Ott mosnak, főznek, a fűre teregetik a ruhákat, vagy a kőrákásra, de a technika áldása, vagy átka, attól függ milyen szemszögből, közelítünk hozzá, már őket is utolérte.

Pár nap és

újra eljutok az Internet-kávézóba! M... megígérte. De még aznap kopogott az ajtómon... – Mi történt? – Rögtön indulunk az Internet-kávézóba! Rögtön, azaz azonnal. Hallom a motor már berreg, D... már az autójában ül.

Gyors tempóban átvedleni... Ismerve őket, szerencsémre a hátizsákom mindig készenlétben áll! Belekerül még a víz, és a banán, mert soha nem lehet tudni meddig maradunk, és hol kötünk ki...

A számtalan bizonytalanság mellett ez az egy biztos, hogy sosem lehet tudni... Mint ahogyan most sem.

Ám hiába igyekeztem, az Internet-kávézó nem működik. Nincs áram. A fölösleges kérdésre, hogy mégis mikor várható, a hölgy nyugodt mozdulatokkal széttárta a karjait... nem tudja. Még mosolygott is hozzá...

Lehangoltan ültem vissza az autó hátsó ülésére. Ez nem jött össze.

Nem is figyeltem D... merre veszi az irányt, már megszoktam, hogy nem kérdez, és nem közöl, gépiesen néztem, az enyhe szél lengette út menti fákat, a vörös porban kavargó tarka forgatagot. Az első dugónál meglepődve láttam, erre még nem jártam. Majd katonai objektumok következtek, gyakorlótér, tiszti szállások miegyebek... Hogy ezek azok, magamtól is rájöttem volna, hisz ezer jel mutatott funkciójukra, de kivételesen most elől D... és M... úgy társalogtak, hogy nekem is szánták mondanivalójukat.

No, ez igazán ragyogó nap, gondoltam, be vagyok vonva! Így azt is megmertem kérdezni hová, milyen cél felé tartunk. Ám D... nem volt hajlandó elárulni, s láthatóan M... sem volt felvilágosítva, vagy legalábbis úgy tűnt, mintha előtte sem lenne világos az úti cél.

S egyszer csak hirtelen a kocsi ablakán át megláttam az Atlanti-óceánt! El sem akartam hinni, hogy valóban a Nagyvizet látom. Hányszor kértem már, hogy jöjjünk el, hisz nincs messze, illetve itt van a fővárosban, szinte a belváros lábait mossa, sós lehelete a város fölött lebeg. Az „elit-rezervátumban” is érezhető jótékony párája.

Igen. Eddig csak éreztem, hogy van, most látom is! Nagy boldogság töltött el. Végre valami! Elmozdult a holtpon!

– Mindjárt odaérünk a sportarénához – fordult hátra D... Izzadságtól fénylő arcán büszkeség ragyogott. Ma igazán muto-gatos kedvében van, gondoltam, – de hová lett a tenger? – Várjak, mindjárt ott vagyunk – mondta, s már be is fordult a sportaréná-ba. Míg keresztül gördültünk rajta, felpillantottam oda, ahol a pá-holyt sejtettem, ahol a nélkülem elmúlt ünnep alkalmával az ál-lamfő és a delegáció foglalt helyet. Akkor zajos volt és nyüzsgős, most csendes és kihalt, csak pár katona őrizte.

Rossz helyen parkoltunk. Erre egy szelíd kiskatona jött fi-gyelmeztetni. Szóba elegyedünk vele, igaz én csak úgy áttétele-sen. Azt megtudtam róla, hogy szerződéses katona. Ez itt egy protekciós biztos állás. De lemondana róla, szívesen, vigyük ma-gunkkal Európába! D... és M... elmagyarázta, hogy az nem olyan egyszerű, mint gondolja. A kiskatona valóban komolyan gondolta, szépen kérte, legalább tanácsot adjanak neki, hogy s mint lehetséges? Erre D... a legegyszerűbb megoldást javasolta:

– Keress egy európai nőt, és vedd el feleségül!

Igen, gondoltam, ez a legkézenfekvőbb és leginkább célrave-zetőbb. Ezt tette ő is. Ránéztem a kiskatonára, ő rám, rólam M...-re, aztán a földre...

Az autót otthagya, úgysem maradunk sokáig jelszóval, elin-dultunk a hullámok zajának irányába, a kerítés felé. Egy kapun átlépve, kitárult a világ! Elöttem terült el az Atlanti-óceán a ma-ga hatalmas terjedelmével, hangos csaholásával, robajaival. Teljes vad szépségében kínálta magát.

A sötétség zöld tengere... – Ó, hogy vágytalak látni! – sóhaj-tottam a boldogságtól meghatottan.

A parton sétálva eszembe jutott, hogy most én milyen ősi nyo-mokon taposok, hogy békésen, nyugodtan ott sétálhatok, ahol több száz évvel ezelőtt jajveszékélő őslakosokat hurcoltak el rab-szoláknak.

Ugyanis portugál hajósok ezernégyszázhetvenben idáig jutottak el. Itt gyűjtötték az összefogdosott, vadaknak nevezett szerencsétlen embereket. Itt vonultak láncra fűzve, vagy favilla közzé szorított nyakkal, amelynek két ágát hátul a tarkó táján kis farúd kötött össze. Mielőtt megindult a menet az egyik hajcsár vállára emelte a legelső rabszolga villájának nyelét, az, magára

vette a következő ember villáját, majd így sorban. Ki volt ez találva. Még a súlyos láncnál és a nyakra vert vasnál is biztonságosabban működött.

Így vonultak itt és a part többi szakaszán a homokon hosszú sorokban fáradtságtól, rettegéstől görnyedt testtel. Pihenéskor, vagy ha egy-egy elhullott közülük, az első hajcsár a földbe szúrta villája nyelének hegyes végét, és az egész oszlop megállt. Szökésre gondolni sem lehetett.

A portugáloknak az „üzlet” annyira bejött, hogy alig tíz évvel később egy védett öbölben megépült az európaiak első trópusi erődtítménye, amelyet a későbbiekben erősített városok sora követett.

A főváros partjainál emelt cródtítményekben zajlott az emberkereskedelem és az aranykereskedelem. Az elsőként felépített várat hatszáz portugál kőműves építette, Portugáliából hozott téglából. A portugálok, becsületükre legyen mondva, nem léptek fel gyarmatosítóként. Ők kereskedők voltak, és tisztességes bérleti díjat fizettek a vár háromezer-kilencszáz négyzetméter területének fejében a törzsfőnöknek, aki mindenben, még az emberkereskedelemben is támogatta őket. A méteres szélességű falakon belül zajlott a kereskedelem. Csak Kubába a cukornád-ültetvényekre és Brazíliába több millió rabszolgát szállítottak el az országból, akik soha nem tértek vissza. (És, hogy Amerikába hányat, azt még megsaccolni sem lehet.)

A várban még templomot is építettek, valószínű ez volt az első keresztény templom Nyugat-Afrika területén. Ez a vár mára már várossá nőtte ki magát, körülbelül huszonötezer lakosa van. Ma is kereskedelemről, főleg halkereskedelemről élnek itt az emberek. (Szívesen megnéztem volna a várat, a várost, de...)

Ezerhatszázban hatvan erőd állt a parton, különböző nációk fennhatósága alatt, amelyek időnként a történelem viharaiiban többször is gazdát cseréltek. A portugálok után a meggazdagodás reményében jöttek a hódítók. (Utolsónak az angolok. Több száz évig maradtak.)

Egy-egy erődben ezer rabszolgát tudtak „tárolni”. Élő ébenfának nevezték őket. Sokszor hónapokig senyvedtek bezárva, sorsukra várva, de még mindig jobb körülmények között, mint a hajókon, ahol, mint a heringek a dobozban, még a kellő levegő mennyiség sem állt rendelkezésükre, hónapokig nyomorogtak.

Úgy is nézett ki a hajók alja, valahogy olyan formán volt kialakítva, mint a heringes doboz. Rendszerint a hosszú út során a gyengék elhulltak, azokat a tengerbe dobták. A célállomáshoz érve mindig nagy volt a veszteség. De ez bele volt kalkulálva az árba...

A nőket, férfiakat különválasztották, így a családok már ott a parti erődökben szétszakadtak. Az örök, hajcsárok, és egyéb tisztiséget betöltő férfiak kinézték maguknak a szebb lányokat, asszonyokat és megerőszakolták. Akadt olyan eset is, hogy az erőszakok sorozata után a „jobb lelkűek” szabadon engedték őket, vagy megmaradtak ágyasoknak, vagy konyhai és egyéb személyzetnek. Később, amikor annyira megszorodott az ilyen kapcsolatokból eredő „szaporulat”, az erődökben kezdetleges iskolákat is berendeztek.

Ma a régi erődökhöz kötődött települések lakosságának nagy részét a leszármazottak teszik ki, akiknek ereiben, portugál, holland, angol és egyéb európai vér csörgedez. Ha ilyen irányban kutakodnánk a múltban, meglepő végeredmény születne. Talán nincs is olyan család, amelyben az eredet színtiszta afrikai lenne.

A part talpaim alatt halkan surranó homokjában hány és hány kétségbeesett, állati módon járomba vert embert hurcoltak a hajókra, hogy Európába és Amerikába szállítsák eladásra...

Vajon minden nyomot tisztára mosott már a víz, az óceán könnyhöz hasonló sós vize? Vagy csak újabb és újabb homokrétegekkel fedte el a múlt szégyenét?

Megérintve a hőség szikkasztó szikráiban az óceán hűsítő vizét, meghatódott és egyben felemelő érzést indított el kiszáradt zsigereimben. Jól esett éreznem, megfognom, és újra és újra megfognom markomban szétfolyó üdítő testét.

– Hol, merre jártatok, kiknek, és miknek az üzenetét hordozátok? – Kérdeztem meghatódottan a kezemből kifolyó sós cseppektől...

Ameddig a szemem ellátott, be tudta fogni a távolságot, leszegett fejű bős hullámok ostromolták a mély óceán felszínét. Lábaimnál szalmává száradt hínár, rajtuk apró élőlények és medúzák párologtatták nedves lelküket.

Boldog voltam, mint egy kisgyermek. Kagylókat találtam, tömör, megcsontosodott apró kagylókat, kőmaradványokat, kezemben lüktetett sok apró, szinte láthatatlan kis élet amint

belemarkoltam a hullámoktól átázott parti homokba. Algák, zöld moszatok akadtak az ujjaimra, amint a vizet szántottam. Tompa morajjal közeledő vad hullámok elől menekültem, melyek, mint támadó tarajos őslények vágtattak felém. Mindig én voltam a lassúbb. Hosszú, lenge ruhám alját lépten-nyomon meg kellett emelnem, zárt vászoncipőmben rekedt a vízzel együtt a homok is.

Kár, hogy örömöm nem tarthatott sokáig. Kegyetlen hozzám az afrikai nap! Valahogy sohasem sikerül kedvében járnom.

Éreztem, hogy szédülök, a fejemet fojtogatja a hőség, s skalpolja az Egyenlítő közelsége miatti meleg tengeráramlás.

Hát igen. Nincs velem a kalapom. Mert, ha tudom, hogy éppen ma teljesül egyik dédelgetett vágyam, akkor készülök...

Hányszor, de hányszor kértem már őket, hogy előre tervezünk... Velük, miattuk, engem itt minden készületlenül ér! Jó persze, így is jó, de szeretnék felkészülni... mint a Kisherceg... Várni, és ünneplőbe öltöztetni a szívemet...

De ők nem ismerik a Kisherceget.

Megkérdeztem, még hallani sem hallottak róla. Sejtettem, hogy nem az ő világuk. Messze, igen messze állnak a Kishercegtől, és így tőlem is... Ezek ők. Jobb, ha belenyugszom.

Nem egy csónakban evezünk.

Sajnálatos, de hamar vége szakadt a parti sétámnak. Nem csak miattam, rosszhelyen parkoltunk, és sietni kellett vissza. A kiskatonának megígértük, hogy nem lesz belőle baja, nem maradunk sokáig.

Más úton tértünk vissza. S amit messziről feltételeztem, közelről igaznak bizonyult...

Nem kempingeznek a parton a családok, hanem laknak. Éjszaka többen vannak, mint nappal. Nappal a fővárosban szédelegnek, ezt-azt próbálnak eladni, és az éjszakát a parton töltik. Itt legalább a szúnyogok békén hagyják szegényeket. (A sós víz környékét kerülik a szúnyogok.)

Egy fiatal nő is a gyerekeivel láthatóan ott lakik. Botokból ácsolt sátra vékony fekete fóliával van fedve. Akkora az egész, hogy még kinyújtózkodni sem tudnak benne igazán, tényleg csak arra jó, hogy képletesen tető legyen a fejük fölött. A szegényesen vert sátor környéke még szegényebb. Pár edény hever a homokban és elhamvadt tűz nyoma. Egy, két év körüli kisfiú sírt a homokban, felpuffadt hasán látszott, nem annyit eszik, mint szeretne...

Sajnálom. Készületlenül ért ez a kirándulás, elfogyott a hátizsákom cukorka készlete. Pedig szívesen megvigasztalnám. Ha eljutok vásárolni, ami már amúgy is igen aktuális, okvetlen feltöltöm. Már a magammal hozott banánom is elfogyott.

Adok pénzt, ötlött eszembe, de el is vettem rögtön a gondolatot, mert D... és M... nem vár, míg leérek hozzájuk. Már így is messze jártak, sietnem kellett utánuk. Nem nézik jó szemmel, ha adakozom...

Menetközben elnéztem a távolba, a part mindkét irányába. Nincs, legalábbis én nem láttam szabad lejárót. Ez a rész itt katonai terület, a város felé menet meg luxus szállodák parkjai nyelik el a partot.

Ha belegondolok, hogy valamikor réges-régen itt elefántok trombitáltak és fürdöztek... Annyi volt az elefánt, hogy... Lám, alaposan sikerült kiirtani őket. Először csak az élő területüktől fosztották meg a nagytestű honos állatokat. Majd mivel mindenhol kiszorultak, főleg az ősi útvonalukba eső területet tarolták, amit már az ember megművelt. Kikialtották hát, hogy kártékonnyak. Irtás következett, majd mikor vésszesen csökkent a számuk, rezervátumokba kényszerültek.

Az orrszarvú, a jámbor rinocérosz is hasonlóképpen járt. Számptalan tájra jellemző faj, már csak rabként bezárva „mutogatva” látható. Papagájok sem röpködnek már a fákról, pedig még D... gyerekkorát is bearanyozták. Fa sincs már kellő mennyiségben, így eltűntek a levelekkel táplálkozó emlősök is, köztük a nagy és kistestű majmok is. Szerettem volna látni mindezt az állatsereget, de messze vannak a rezervátumok. Állatkert található itt a fővárosban, de D... erre nem hajlandó költeni. Már eszembe jutott: – Talán, ha befizetném őket...

Visszaérkezve az autóhoz, a kiskatona valami „hálát” várt, de nem kapott. Csalódottnak látszott. Hiába említette meg már csak úgy félig komolyan, félig tréfásan, vigyük magunkkal Európába, mert minden vágya az, ezt sem teljesítettük... Bánatosan integetett utánunk.

Van ez így...

D... és M... jelezték, hogy megszomjazztak, útközben majd betérünk valahova. Betértünk. Egy, az óceán partján lévő luxus szálloda halljában kötöttünk ki. Ők jegesre hűtött sört ittak, én nem fogyasztottam. Maradtam a saját vizemnél, amit magammal

vittem. Le sem ültem, inkább nézelődtem. Az üvegfal mögött a parkra lehetett látni. Árnyékos medencékre, lubickoló és napozó luxus vendégekre. Egy angol kinézetű sovány úr rákvörösre süttette magát, de még mindig a medence szélén ücsörgött. Szegény, valószínű friss vendége Afrikának. Nem is sejti, hogy...

Na, ennek az úrnak is lesz ám éjszakája! – gondoltam nem kevés részvéttel... Medencébe lógatott lábai messziről vöröslöttek a tűző nap arányában. – De legalább kalap van a fején! Ah, az nem tesz semmit, szerencse is kell hozzá! Az enyémen is volt, és fönt tűző nap sem volt, az ég felhős volt, és medence sem volt, és csak maximum tíz perc volt... Ennyi sok volt a volt, és mégis! Bizony, bizony, nem való a sápadtbőrű Afrikába...

Mélyebben szemlélve a tájat le lehetett látni egészen a partig. Hűsítő, különleges lombos fák vezettek a tarajos óceánig. A sétány két szélén óriás kaktuszok virágba borult színes kavalkádja gyönyörködtette az arra járók lelkét. Igazán paradicsomi látványt nyújtottak. Itt-ott a fák között szökőkutak, hintaágyak tették változatossá a parkot.

Zene illene ide, csöndes zene, valami angyali muzsika, és az ember rögtön az Édenkertben érezhetné magát.

Kilépve a luxus szállodából szíven ütött a másik valóság. Ha ez itt az Édenkert, akkor szemben pár méterre az ott mi?

A nyomor égbe kiáltó alsó szintje!

És természetesen közlekedik mindenki. Ebben az oldalban a gazdagok, a túloldalon a szegények. Elárusító asztalok, összetakolt bódék kínálják portékájukat. Viskók, törmelékre teregetett mosott ruhák, szuvenír, gyümölcs, étel alatt füstölő fa, földön alvó emberpár, mindez a luxus árnyékában.

Hangtalan szellő borzolta fel a tájat. Mintha Afrika lelkének legmélyéből jönne, mintha forró lehelete egy nagy sóhajban összpontosult volna, mintha...

Tovább mentünk...

És eltévedtünk. Nem, hogy én, de még D... sem tudta merre járunk. Törmelékek között vezető földút, viskó, viskó hátán, szédelő éhes emberek. De M... megnyugtató, még mindig a fővárosban járunk. Azt is hozzátette:

– Most már láthatod, mindenütt ez van. Ez jellemző az országra. Pizsok és nyomor. – Még mondott volna valamit, ám D... nézésétől elhallgatott. Csodálkoztam is rajta, hogy ennyit is mon-

dott, de legfőképpen azon, amit mondott, s ahogyan mondta. Nem, nem arra gondolok, hogy semmi együttérzés nem sejlett ki a hangjából, – inkább megvetően mondta – ezt nem is vártam, hanem arra, hogy kritikával illette férje érzékeny pontját...

Mi tagadás, tényleg az ország minden porcikájában fészkel a nyomor. A városok szívében, tüdejében, gyomrában éppúgy, mint a városoktól távolabbra csöndesen tanyázó falvakban.

Kecskemétsapáson folytatódott utunk egy része, jobbról, balról törmelék és szemétkupacok. Itt már emberek sem jártak, ennek ellenére D... rendületlenül hajtott előre. Már komolyan azt hittem itt, ezeken a vad, elhagyatott úttalan utakon ér bennünket a hirtelen leszakadó afrikai este, ami világítás nélkül olyan, mint a forró fekete szu-rok. Ha ez bekövetkezik...

Jobb nem gondolni rá!

De szerencsére nem következett be. Sötétedés előtt nagy nehezen ki kecmeregtünk egy olyan útra, ami vezetett is valahová...

Szikrázó délelőtt,

szikrázó délután. Egész álló nap a földre szállt pokol nyújtogatta lángoló tűznyelveit. Azért vásárolni csak kell. A hazai készletemmel hiába spórolok, még akad belőle valami, de tartogatom, hogy később is emlékeztessen valami Európára, az otthoni ízekre. A müzlim egy részét ki kellett dobnom, mert ellepték a konyhai apró hangyák, a másik része szükségből még éppen hogy csak ehető. Igen megviselte az afrikai pára, megereszkedetté, dohossá tette. Az összecsomósodott tejporommal ugyanez a helyzet. Még oldódik, de az íze...

Nagy elhatározásra jutottam magammal. Ma végre meglépem a vizet... Bátorság kell hozzá, de megteszem! Mától nem közösködöm a vízzel, hanem azt is külön veszem. Besokalltam.

A part akkor szakadt, a pont akkor került elhatározásom végére, amikor...

Már több hete nem mertem elég vizet inni, nem mertem annyit, amennyit a szervezetem ebben a trópusi hőségben megkívánt. Visszafogtam magam. Olyannyira, hogy néha már kóvályogtam a kipárolgás miatt elvesztett folyadék hiánytól. Nem azért, mert drága a víz és spórolni akartam, hanem D... és M... lehetetlen viselkedése miatt.

Főleg D... volt a problémám okozója. Naponta többször sópánkodva megjegyezte feleségének, és mindig az én jelenlétemre időzítve, hogy nagyon fogy a víz, pedig ők nem isznak többet, mint amennyi normális. Oly sokszor elhangzott, hogy magamra vettem. Rosszul esett, de nem szóltam, inkább kevesebbet ittam. Így újabb vitalehetőséget zárok ki, gondoltam.

Tény, hogy mindig hamar elfogyott a vízkészlet, amit aránytalanul többnyire velem fizettettek. Itták is becsülettel, hisz a hőség megkívánta, de akárhogy is számolom két fogyasztó, több mint az egy... és ha egyenrangú vendégeik érkeztek őket is ebből kínálták. Valóban rosszul esett a célzásuk.

Jócskán visszafogtam magam, de hamar beláttam ez, így nem mehet sokáig. Így is szenvedek, a hőség már kikezdte az egészségemet, és még nem is ihatom eleget...

Ma eljött a nap!

A szupermarketbe érkezvén már a külön bevásárlókocsi óhajomon meglepődtek, ám tudomást sem vettem megjegyzésükről. Így végre függetlenül tőlük vásárolhattam. Szeletelt kenyér, majd pár darab fánkszerű tünemény került a kocsimba, ami nem állt el sokáig, de legalább a vásárlás napján egy kicsit kényeztettem magam. A süteményespult előtt a fánkra várakozva D... kivétel nélkül minden alkalommal a hátam mögött „lekázott”, (finom, finom...) Nagyon szerette, de ő nem vett. Soha nem vett. Értettem belőle nekem úgy kellett vennem, hogy megkínálhassam.

Kínosan éreztem magam minden bevásárlásnál, mert D... úgy lihegett a nyakamba, úgy jött mellettem, úgy kísért, mintha én lennék a felesége. Lehet, hogy ezt akarta mutatni? Később ezt már M... is sokallhatta, mert ha az üzletben magára is hagyta férjét, a pénztárnál várakozó sorban soha nem mulasztotta el, hogy belécsimpaszkodjon, mutatva, – hálaistennek – hogy kettőnk közül ő az Ő!

Majd a zöldség osztály következett, ahol pár kiló banán, s ha elfogadható állapotú volt, pár szem paradicsom került a kenyér és a fánk mellé.

Ezek után érkeztem meg a vizes polcokhoz. A szokásos tizenkét flakon vizet a kocsimba raktam, és a hátam mögött settenkedő D...-hez fordulva megkérdeztem mennyi vízzel tartozom, mert ki szeretném fizetni. Értetlenül rám forgatta hatalmas szeme fehérjét, mire én csak annyit mondtam:

– Most rögtön! A gyümölcsöt is külön veszem.

Meglepődött. M... pár méterrel arrébb vásárolgatott, de állandóan szemmel tartotta a férjét. Kíváncsian gurultak hozzánk, ő és a bevásárlókocsija.

D... és felesége álltak a tömött polcok hús árnyékában és kerek szemeket meresztgettek a bevásárlókocsimba rakott karton vízre.

– De hát ott van! – nézett rám furcsán M... a karton vízre mutatva, ám én hidegen közöltem, az, az enyém. Mikor felfogták, nyársalni tudtak volna a szemükkel, ha módjukban áll! Újra megsértődtek, de azért egy karton víz árát szó nélkül elfogadták! Így nem fájhatott nekik annyira, én meg simábban megúsztam a vízmizériát. Lezártak tekinthettem. Ha alig eszem is, de végre ihatom annyit, amennyi jól esik!

A rezidenciához érkezvén Tom készséges ugrott fel a varrógép mellől és nyitotta a kaput, az autó ajtóit, csomagtartóját, úgy,

olyan szabályosan, ahogy egy szolgának elő van írva, és hordta be a vásárolt dolgokat a helyükre.

Nagyon meglepődött, mikor szoltam, hogy az egyik karton vizet a szobámba vigye. Csodálkozva, de megtette. Láttam rajta sejti miért. A cinkos együttérzés most is ott csillogott a fekete szemekben.

Ám a vízből csak sok fogyott! Mármint az övékéből. Most már a ferde pillantások más irányba terelődtek. Rosale és Tom irányába. Majd nyíltan hallottam tőlük, hogy Rosale-ék lopják a vizüket. (Szegények csak csapvizet ittak, üres flakonokat megtöltve a hűtőben tárolták.)

Újra vízmizéria.

Apróságok, ám éppen ezek az apróságok őrlik fel az ember idegeit, főleg, ha otthonától távol szinte egy másik bolygón merőben más körülmények, és enyhén fogalmazva „más” gondolkodású emberlényekkel van hónapokra összezárva.

Hetekig azt hittem, hogy D... a „nehézsúlyú” rosszindulatú, mert ő volt az, aki több alkalommal is minősíthetetlen hangot engedett meg magának, és mindenbe belekötött. Ám rá kellett jönnöm, hogy M... a D... foltja! Rosszindulat terén semmiben sem marad el a férjétől, csak másként „csinálja”. Az, hogy semmi lojalitás nem várható el tőle, már rég megtapasztaltam. Segítségre, védelemre szoruló pillanatokban mindig cserbenhagyott. Csak ült a teraszán, mint egy mimóza. És ez tévesztett meg! Még első alkalommal sajnáltam is. Idővel azonban nem volt nehéz rájönnöm, hogy ő piszkálja, ő ülteti el a haragot a férjében, kihasználja az indulatát, és úgymond a piszkos munkát mindig vele vezgelteti el. Most is ez történt.

Elkezdődött a leskelődés.

M... biztatására D... elkezdte figyelni Rosale-t és Tomot. Lopnak, nem lopnak? Ám D... akárhogy igyekezett, leskelődött, számolta a tele flakonokat, nem tudta rájuk bizonyítani. De kipakolt:

– Nagyon fogy a víz... – a többit nem értettem, mert törzsi nyelven pörgött. D... valószínű szokása szerint szitkozódott, szegény Rosale fülét-farkát behúzza hallgatott, majd sírva elvonult.

Meggyőződésem, hogy ártatlanul kapott. Egy hétig csak őket szapulták. A szokott helyükön, a teraszon trónoltak s bámulták a kerítésüket. D... szapult M... jóváhagyta. Majd M... szapult és D... hagyta jóvá.

Ezek után a szegény „szolgák” semmit sem csináltak, jól. Úgyhogy D... elhatározta, rokon, nem rokon, kiadja az útjukat.

Újra ömlött az eső. Ismeretlen hevedése, mint első alkalommal, most is lenyűgözött. Kell az eső, na nem csak a D... fűcsomói kedvéért. Míg esik, szeretem, mert friss, tiszta levegőben fűródhetnek pólusaim, ám mikor véget ér, azt már nem. A párába burkolódzott forráság elakasztja az ember lélegzetét. Szó szerint beléfojtja.

A zivatar maradványait Tom gyorsan eltakarította, M... már a tiszta teraszon majszolhatta a kekszet. (Ez már nem az én históriába foglalt kekszem, az már elfogyott!)

Valóban. M... nem ette, hanem majszolta a kekszet. A kezéből a keksz alig látszott ki, csak azt lehetett látni, hogy valamit dugdos az orra alá.

A történet ott folytatódott, hogy Rosale kislánya ezt észrevette és megállt mellette, s nézte, ahogy egér módra ropogatja a csemeget. M... nem nézett rá, mereven a kerítésre koncentrált. S nem, azért mert ott valami érdekes látni való lett volna, hanem, mert a kislányt ajánlatosabb volt nem meglátni, mert akkor talán hamarabb elmegy mellőle. De a kislány nem tágitott, tovább nézte, amint M... evett. Ártatlan gyermekszemei tele voltak csillogó várakozással, vágyakozással. Szeretett volna ő is ropogatni...

M... elfordította a fejét, a kislány lépett kettőt az új fej pozíció szoros irányába, egész közel hajolt, M... nem adott...

S, hogy a történet, hogy ért véget, azt nem tudom. Már nem bírtam tovább nézi a szituációt. Amint befelé tartva a házba elmentem előtte, megláttam a szemeit! Valami zavaros lében úszott, ahogy rágszált. Ugyanaz a tekintet, amit otthon a konyhájában már láttam...

Kora reggeli indulás.

D... szerencsémre a hegyekbe vágyott. Örömmel vettem az ötletét. Felkalapozva magam, kellő mennyiségű vízzel, cukorka mennyiséggel, banánnal, pár szelet szalvétába csomagolt vajjas kenyérrel ellátva, a hátizsákom is készen állt a nagy útra.

Elképzelni sem tudtam, hol raktak itt le hegyeket, eddig még csak síkot láttam. De, ha D... mondja biztos, van. Ő a hazai, ő már csak tudja. Azt is mondta, hogy a hegyekben, vagy a hegyeken áthaladva, valahol kell lennie egy arborétumnak, és a felé vesszük az utunkat. Az ötlet tetszett, végre valamit fogok látni, ami ráadásul érdekel is.

Kiérve a városból rátértünk az ország egyetlen autópályájára. Minősége, ahhoz képest, hogy szegény ország, igazán elfogadható. Ami meglepett viszont, itt sincsenek szabályok. Mindenki úgy közlekedik, ahogy tud. Gyalogosok útszélén és út közepén, szembe jövő kerékpáros, fejükön gallyakat cipelő csoport, kóborló kecskék, és egy szembe jövő csont sovány tehén. A társai az autópálya melletti hatalmas szeméttelen guberáltak emberek társaságában. Vitte a szél, hordta a kisebb nagyobb fekete bevásárló szatyrokat, papírokat. Valószínű itt landol a város gondosan kiválogatott szemete. (Pár héttel később az én miszlikbe vágott jegyzeteim is itt landolhattak!)

De még itt is válogatják. A hosszan elnyúló telep egyik szélé füstöt szitált felénk. Büdös, irritáló füstöt.

Letérve az autópályáról szép helyeken jártunk. Megálltunk egy útszéli szállodánál, ami úgy hatott, mint egy kis ottfelejtett ékszerdoboz. Az elragadó parkosított környezetben kedves emberek fogadtak. D... és M... már elfoglalták helyüket egy, a természetben kialakított szalmatető alatt. Vízet kértek.

Míg ők fogyasztottak én szokásom szerint „felfedezni” indultam. Sajnos nem jutottam messzire. A kalapom nélkül indultam. Hiba volt! Pár percnyi napon tartózkodás után olyan szédülés és gyengeség fogott el, hogy megijedtem. Gyorsan, amilyen gyorsan csak lehet innom, kell! Nagypénteki bajom után már kitapasztaltam, már rájöttem, hogyan élhetem túl a nap erős sugarai, és a hőség okozta rosszulleteket. Igen ám, de a hátizsákomat most a

kocsiban hagytam. A tűző napon áll az autó, hogy jutok el oda? Az ereszek alatt valahogy mégis odavánszorogtam, lesz, ami lesz alapon, s mikor hozzájutottam a vízemhez, éreztem, hogy töltődöm, éledek, hogy visszatér belém az élet.

Egykettőre a kedvem is visszatért. Fényképezőgépem sok szép és jól sikerült fotót köszönhet ennek a kirándulásnak. A parkban egy hatalmas, vörös, földből épített termeszvár akadt elsőnek utamba, amit lencsevégre kaptam. Gigászi teljesítmény apró bogaraktól! Hogy, hogy tudták úgy összehozni, úgy felépíteni azokat a kisebb fajta felhőkarcolókra emlékeztető vörös rozsdabarna tornyokat? Látszatra, mintha emberi kéz alkotta volna...

A park gondozóját is le kellett fotóznom. Kérte. Olyan komoly pózba vágta magát, mintha nem is a vadonban, hanem egy műteremben állna a lencsém előtt. Míg én ide-oda bókászta, manófacat, kaktuszokat, ismeretlen bokrokat csodáltam, előkerült újra a park gondozója egy gumicsizmába bújott igen, igen sovány, az egyszerűnél is egyszerűbb emberrel, a kollegájával. Kérte, a barátját is fényképezzem le, majd őket együtt is.

Szinte csillogott a büszkeségtől a barátja előtt, hogy ő milyen ismerősre tett szert. Kedves egyszerűségük a szívemig hatolt. Ezt a félórát is megőrözm. Tudtukon kívül is szeretetet kaptam tőlük.

Kongott az ürességtől a környék, emberek csak ritkán tévednek ide, mégis minden ápolt és szép. Jelenleg csak egy holland pár lakja, akik egy segélyszervezet képviselőjében tartózkodnak itt. Ivóvizet „fakasztanak” a fálvaknak.

Induláskor megkértem D... és M... „barátaimat”, hogy most már, ha végre kimozdultunk, szeretnék fotókat is készíteni, és szeretném, ha alkalmas pillanatokban megállnának. Eddig többnyire csak autóból fotóztam, mert... D...-nek vagy nem jók a reflexei, vagy tetette, hogy nem hallotta meg kérésemet, ami arra irányult, hogy szeretném, ha megállna. Mindig túlszaladt. A szituációk alapján inkább az utóbbit feltételezem.

Egyébként nem tudom, minek köszönhetem, de ez a nap egy különleges nap. Én olyan vagyok, mint máskor, mégis, mintha kedvesek lennének hozzám. Fogalmam sincs, mi történhetett, mi szállta meg őket, de, ha már így alakult örülök neki.

Útközben szerencsém volt egy hollandok által vízügyben patronált faluban is szétnézni. D... minden morgás nélkül időben megállt. M... az autóban maradt, D... kérésemre bejött velem a

faluba. Tündéri kis törpe falvak vannak erre felé szétszóródva, ez is egy olyan volt. A szegénység itt is szegénység, ablak nélküliek a vörös földből vert szalmatető kunyhók, itt is az ajtó nélküli házakba a kecskék bejárnak. Itt is állni látszott az idő. S itt is kedvesek, boldogok, kiegyensúlyozottak az emberek!

A szétszórt házak között állt egy konténer, rajta és a falu bejáratánál egy fára szögezve tábla hirdette, hogy a falu tiszta ivóvizéről a hollandok gondoskodnak. Voltak is körülötte egy páran, akik épp a csapra vártak türelmesen, sorban.

Igen, igen őszintén csodálkoztak rajtam, hogy csak úgy hirtelen közéjük pottyantam. Először csak néztük egymást, ők engem, én őket, majd mivel szót érteni velük sem tudtam, D... készségesen segített. Megengedték, hogy készítsék pár fotót, sőt kedvesen mosolyogtak is hozzám. A gyerekeknek előkerült a hátizsákomból a cukorka is. Úgy gyűltek körém, mint akácvirágzásra a méhek.

Szerettem volna még kicsit közöttük maradni, egy kicsit részt venni az életükből, ám a program nem ez volt. Menni kellett tovább. Jó érzés volt látni, hogy a parányi falu lakossága szinte hiánytalanul integetett utánam az útszéléről.

És felvillantak a hegyek körvonalai! Egyre jobban kezdtek kibontakozni a hőség párájából. Először csak mellettük haladtunk, majd az országút kezdett feljebb és feljebb kapaszkodni. Csalóka, laposan terülő nem magas hegyek, de hegyek. Az út mentén banán és mangó ültetvények. Parányi, fák között rejtőzködő falvak, nyüzsgő emberek, fejükön cókókjaikat cipelők, útszéli árus bodegák váltották egymást.

Mindig szájalmat váltott ki belőlem, ha gyerekek rohagáltak az autók között áruikat kínálva. Most sem volt ez másként, de ami még ennél is jobban megrázott, egy fiatal, erősen várandós, végtelenül sovány nő forróságba ágyazott valóságos életképe.

Két falu között az út mentén állt. Pár perces pihenés után lehetett, egy újabb elindulás előtt. Mellette egy éppen állni tudó aprócska gyermek, egy nagy méretű műanyaglavór színültig tele zöldséggel, gyümölcssel, és két degeszre tömött méreten felüli szatyor. Felvette a gyermeket és a már leírt módszerrel a hátára, kötözte. Feltette fejére a púpozottan tele műanyaglavórt, majd térdeit behajlítva egyenes felsőtesttel leereszkedett, és kezeibe vette a láthatóan nehéz szatyrokat. És a déli hőségben elindult az útszélén a következő falu irányába...

Elöl teher, hátul teher, fején teher, kezeiben teher...

Egymás után suhantak el mellette az autók és senkinek sem jutott eszébe, hogy felvegye. D...-nek és M...-nek sem.

Fölértünk a hegy lapos tetejére, melyen egy szétterülő város fekszik, valódi nyüzsgéssel, valódi élettel. A valódit azért tartom fontosnak kihangsúlyozni, mert Afrikának ez egy olyan valószínűtlenül különleges helye, ahol a vakítóan kék ég szinte ráborul a tarkára meszelt kunyhókra és házakra, olyan hatást keltve, mintha a város a csillogó égből, mintegy kupolából tükröződne vissza. Nem véletlen volt ez a környék az angol megszállóknak a kedvenc tartózkodási helye. A félévszázados kivonulásuk után még mindig meg lehet ismerni a kúriáikat. Igaz az eltelt idő, az igénytelenség és persze a pénztelenség sokat „fél romba” döntött, de így is laknak bennük. Kékre, zöldre, pirosra, rózsaszínűre mázolja, lógó csatornákkal, hulló cserepekkel, mellőlük rakott ajtókkal, elvadult kertekkel.

Gazzal felvert környékük szájalmasan intettek felém. Kivert ablakszemeik mára már vakon néznek a világba.

A városon keresztül haladva az út mellett megmaradtak az igen keskeny ám igen mély, fedetlen beton szennyvíz levezető csatornák hálózata is, ami még szintén az angol időköt idézi. Ezekben folyik el a város bűze.

Ezt a vidéket más törzs lakja, mint amelyikhez D... tartozik, ám, hogy melyik, a felületes társalgásból nem derült ki igazán. Ők is kedvesek, mosolygósak, vidámak. Eddig nem sok különbséget láttam az egy-egy törzshöz tartozó emberek között, külsőleg szinte minden törzsbelit egyformának láttam, de azt észre kellett vennem, hogy az itt letelepedett törzs által lakott terület tisztább, rendezettebb. Mikor megjegyeztem ezzel D... is egyetértett, sőt hozátette, a törzsek között ők a legmegbízhatóbbak is.

Már pedig ez itt Afrikában nagy szó! – Ezt már én tettem hozzá...

Azt is megtudtam, hogy a szomszéd idős hölgy is innen a hegyekből származik, a „mindenes lánya” is. Maximálisan megértem miért innen vett magához cselédet!

Menetközben még sokáig ránk lógott az ég, olyan sokat mentünk a hegy tetején, hogy megéheztem. Gondoltam, menetközben is el tudom, fogyasztani az erre a célra otthon becsomagolt vajjas kenyéremet. Elővettem hát és elkezdtem eszegetni. Nem is

gondoltam rá, hogy megkínáljam az elől ülőket, hiszen tudták, hogy csak magamnak csomagoltam, és azért csomagoltam, mert én vendéglőben nem eszem, nem ehetem a kivétel nélkül csípős ételeiket.

Ők is csomagolhattak volna, és igazán lett is volna miből, főleg vajás kenyeret. Csomagolás közben még rájuk is kérdeztem:

– Nem készítetek az útra ennivalót?

– Nem. – Volt a határozott válasz. – Majd ők vendéglőben esznek.

A későbbiekben is azt tapasztaltam, hogy soha nem gondolkodnak előre, hogy mit fognak enni, csak majd lesz valahogy alapon, indultak neki a világnak azzal a jelszóval, hogy majd valamelyik vendéglőben...

Most is így indultak. Eszembe sem jutott, hogy M... megkívánta az én ebédemet, a szegényes vajás kenyeremet. Az elsuhanó táj nézegetése közben fülembe jutott egy-két megjegyzése, amit a párjával való beszélgetése során ejtett el. Körülbelül így hangzott:

– Hát nem pofátlan, eszik és meg sem kínál bennünket!

Párja helyeslést dörmögött, gyakran pislogva rám hátra a tükréből.

Tudtam, hogy nagyevők, és a vendéglő mellett még ez is belejük férne, ők viszont tudták, hogy nincs sok, hogy ez az egésznapos útra valóm.

Elvárták volna tőlem, hogy...

Zavart D... nézése a tükörben, bosszantott, hogy még ezt a szerény ebédemet sem fogyaszthatom el nyugodtan. Mit kellene tennem?

Ha most oda adom az enyémet, ők ettől még beülnek egy étterembe, és úri módon rendelnek, ellenben én egész nap kóvályogni fogok nemcsak a hőség kegyetlen sanyargatásától, hanem még az éhségtől is. Hát nem... de megjegyeztem. Majd legközelebb számon tartom őket is, és többet csomagolok, gondoltam. Ez most az én ebédem. És amennyire lehetett nyugalmat erőltetve magamra ettem tovább, beosztva, hogy a parányi negyed szeletekből későbbre is maradjon, ha az időtlenség ránk telepedve hosszú ideig marasztal valahol.

M... visszafogott duzzogása egészen az arborétumig tartott. Ott parkolás után egyenesen az éttermet célozták meg.

Rendeltek, szokásuk szerint tisztességes adagot. Halat, hallal... Jó étvágyat kívántam és békén hagytam őket lakmározni.

Az arborétum bejáratánál előkészítettem a gépemet fotózásra. Először a kedvesen felém integető csoportosan kiránduló, iskolás gyerekeket fényképeztem. Körém gyűltek, úgy tűnt, én nagyobb szenzáció vagyok nekik, mint az arborétum. Szépen öltözött, egyenruhát viselő kisiskolások voltak. Szüleik megengedhetik maguknak, hogy iskolába járassák őket. Ezt nem minden szülő engedheti meg magának, mert az egyenruhákat meg kell venni. Akármiben nem járhat a gyerek, csak az iskola egyenruhájában vehet részt az oktatásban.

Minden iskolának más szabású és más színű az egyenruhája. Valószínű sok útszéli kisgyermek álmodik a korai munkakényszer helyett az egyenruháról! Mivel a szülők nem tudják megvenni a ruhát, sok gyermek kimarad az oktatásból.

Rögtön az arborétum bejáratánál egy hatalmas ananász-félére bukkantam, ami úgy lógott a tömzsi törzsön, mintha nem is valódi gyümölcs lenne, hanem odaragasztott dekoráció. Láttam már egy pár ananászt, de ekkorával még nem volt dolgom. Körülbelül háromszor volt hosszabb a normálisnál, és legalább háromszor olyan széles. Ezt a hatalmasra nőtt „szamócabogáncsot” – az angol növénytanban így emlegetik az ananászt – szintén, muszáj volt megörökítenem.

Igazán jól telt a nap további része. D... és M... a sok haltól eltelve, feledve a vajas kenyeremet egészen szelídnek látszott. D...-ha kérdeztem válaszolt, még cukorkát is kért tőlem, s mikor meghallotta, hogy mind elosztogattam, fájdalmas arccal reagált. Morgott valamit, hogy miért osztogatom el a gyerekeknek, de most ezért sem neheztelt meg rám érte.

(Az arborétumban is találkoztam kószáló szegény gyerekekkel, akik valahol a közelben lakhattak, és nagyon ragaszkodóknak bizonyultak.)

Elfáradva, egy óriásra nőtt fa kiálló gyökérrendszerének egyik körülbelül egy száz kilós ember vastagságának megfelelő ágán pihentem meg, ami úgy tekeredett a föld felszínén, mint egy hatalmas sárkány farka. Odaérkezésemkor egy kedves, egyszerű helybeli asszony pihent rajta. Mikor látta, hogy le akarok ülni, ő fel akart állni. Intettem maradjon, és direkt melléje ültem. Nem beszélgettünk, de ahányszor ránéztem annyiszor mosolygott.

Fölöttünk tömör, rikító zöld levelek lengedeztek öt-tíz méter magasan.

Tovább kóborolva a gyökérszövevények között pocsolyák csillogtatták ólomszínű tükrüket, s az égbe nyúló fák fölött szikrázott az ég. Felfedeztem egy bokrot, ami tüskés volt, mint a kaktusz. Levelei is az óriás kaktuszok egyenesen felnyúló vastag leveleihez volt hasonló. Ezekből álltak ki a nagy-nagy tüskék, és a bokor közepén, mint egy jól megágyazott fészekben egy óriás-termés. A termés külseje a rinocérozsz pikkelyes bőréhez volt hasonló. A belseje tizenkét darab élénk piros színű libatojás nagyságú, de nudli formájú magból állt. Ezek a magok szépen kör alakban feküdtek egymás mellett, s középen egy csutak, mint a kissé állott banán sárgából barnába átmenő szára úgy állt ki, mintha onnan a banánokat letördelték volna. Nem tudom miféle őszvér lehetett, de nagyon megnyerte a tetszésemet.

Megcsodáltam a kakaófát is. Csodálatomat az egyszerűségének köszönhettem, mert megvallom egész másnak képzeltem. Tehát már tudom... A kakaófa nagyon magasra növő lombos fa, semmi különös nincs rajta, és mégis a lombja között elrejtve őrzik a finom kakaó és csoki alapanyagot. A kakaót, mint termést ugyancsak a libatojáshoz tudom hasonlítani, de ezt már formára is, nem csak nagyságra. Ha a termés megérik leverik, vagy lerázzák, vagy leszedik, mindegy a begyűjtés hogyan történik, a lényeg, ami belül van. A héjában belül, mint a fészkekben helyezkednek el a kakaóbabok.

Láttam egy égis-érő fát is, aminek a törzsét talán hat, nyolc ember tudná körbe érni. A belsejébe be lehetett menni, olyan volt, mint egy kisebb alagúrendszer és a közepén megállva föl lehetett látni az égre. A hatalmas törzse és a törzséből kinőtt egyik főága egész a csúcsáig lyukas volt. És élt! Zöldek voltak a levelei, s az egész fa koronájára csipkeszerűen futott fel az izzó vöröset virágzó élősködő növény.

Amulatba ejtett a fákon lebegő kúszónövények végzetlen bársonyfüggönye. A skarlátvörös, rózsaszín, bíborvörös, narancssárga, fehér, kék indák úgy helyezkedtek el, mintha egy-egy fa virágozna egyszerre sok színt. Szebbnél, szebb, fákra tekeredett virágzó kúszónövényekkel találkoztam, amiknek gyökereik, sincsenek, illetve vannak, csak a levegőben lógnak. A trópusi párából táplálkoznak. Sok különleges bokrot, fát megcsodálhattam.

Leveleiknek zsíros zöldje a mi égtájunkon ismeretlen. Fantasztikusan hatott rám a méretek és a színek világa! Például a nálunk, cserépben tartott kedvenc szobanövényem a hibiszkuszom ott terebélyes magas bokor, gyönyörű tenyér nagyságú téglavörös virágokkal.

Legnagyobb sajnálatomra nem láttam majomkenyérfát, és majmot sem, de viszont láttam az arborétum területén egy kilőtt katonai helikopter roncsát. Hogy az, mit keresett ott, azt sajnos nem sikerült kiderítenem, de lefényképeztem.

Visszafelé elkerülve a hegyeket már más úton mentünk. Mint kiderült sokkal rövidebb, de természetesen a másik meg sokkal szebb volt. Ez az út semmiben sem különbözött a megszokottól. Falvakon, és egy városon keresztülhaladva a szokott látvány fogadott. Nyüzsgés, hepehupák rajtuk roncsautók tömege közlekedett összevissza. Röviden:

„Bumsz” és „fék”!

Mert „házigazdáim” ketten vezettek változatlanul. Nem is értem M... még hogy-hogy nem kapta meg a tiszteletbeli jogosítványt ennyi éves gyakorlat után?

Az út két oldalán mindenféle szakma képviseltette magát.

Itt nincsenek műhelyek, itt a szabad ég alatt gyártanak mindent. Ott helyben készítik a szebbnél, szebb koporsókat, a következő placcon meg működik a fodrászat. Ott készülnek a divatos, vendéghajjal pótolta hosszú, vékony fonatok, mellette a bádigos hegeszti a locsolókannáit és egyéb áruit, majd következik a varroda. Talán tízen is ültek sorban az út szélén a varrógépek mellett. A kavargó por, zaj ellenére nyugodtan dolgoztak. Az elkészített ruhákat ott helyben árulják. Ha kész kiakasztják, és eladó...

És így sorban következtek a különböző mesterségek művelői.

Még a szövetet is az út mellett szövik. Sorban ültek a szövőszékek előtt a földön, egy hosszú pálmalevelekkel borított cölöpökön álló keskeny tető alatt. A lábujjuk között fut ki a fonal majdnem az út széléig, ott nagydarab kövekkel, van rögzítve, s hogy onnan hogy jut vissza azt nem, tudom. D... nem volt hajlandó várakozni, hogy jobban szemügyre vehessem a folyamatot.

A kész anyagokat viszont láttam. Gyönyörűek. Háromszáz motívummal dolgoznak, szinte hihetetlen milyen körülmények között. És csak férfiak!

Épp a nagy supermarket mellett értünk be a fővárosba. Ha már... akkor vásároltunk. Ez a hatalmas épület tulajdonképpen egy Pláza. Szupermodern, vagy hipermodern, ahogy tetszik. Hűtött utcácskáiból nyílnak kis üzletek, nagy üzletek. Minden kirakata ragyog. A kis speciális üzletekben megvehető a hagyomány is, ám igen drágán. A nagyobbak kínai árukkal vannak tele. Az arany és ékszer kínálat fantasztikus mennyiségű. A műszaki cikkek tömege és választéka meghaladja az európai kínálatot. Az árak is hasonló szinten vannak.

D... a kínálatot és az árakat látva bosszankodott is jócskán, hiszen otthon Európában vette meg a mosógépet, a plazma TV-t és egyéb cuccokat körülbelül hasonló áron, amiknek a kiküldési költségeit nyugodtan veszteségnek könyvelhette el. Ez van. Miért nem érdeklődött? Lett volna kiktől. Csakhogy valószínű sajnálta a telefonköltséget... Így járt.

(Hallottam indulásunk előtt, mikor párszor megcsörrent a mobilja, és látta, hogy Afrikából Jakob a szegény rokon hívja, mint kiderült a kiküldött és megérkezett autó ügyében, és azon mérgelődött, hogy Jakob miért csak csönget, miért nem beszél, miért ő hívja vissza. Elvárta volna a szegény rokontól, hogy a saját cuccaival kapcsolatban...)

Na igen...

Bementünk egy fényképész üzletbe, M... szerette volna előhívatni a fotóit. A gépe defektes lehetett, mert nem volt egyszerű kiszedni belőle a filmet. A fényképész gyakran találkozhatott már hasonló problémával, ezt is megoldotta. Készségesen előhalászott egy hosszú fekete harmonikaszerűséget és belebújt... Ügyes! Nem kapott fényt a film.

M... és D... ragaszkodtak a sánta fényképezőgépükhöz, olyanira, hogy az én digitális kamerámat mélyen lenézték. Nem is mulasztották el egyszer sem megjegyezni, mikor nagy ritkán a kezükbe adtam, hogy... És itt egy német szó magyar megfelelője következne, de nem írom le, mert nem az én szókészletembe tartozik.

Szerettem volna, és ez természetes, ha már itt vagyok, rólam is készüljön pár kép, pár szép afrikai háttérrel emlékként. Az öt-százhatvan fotón, amit a gépem begyűjtött, alig vagyok látható. Ha megkértem őket többnyire elbénázták, törölnöm kellett, vagy csak azért tartottam meg, hogy mégiscsak legyen...

A fényképész után a szupermarket következett. Bevásárlás. Minden alkalmat megragadva, a lehetőséget kihasználva mindig úgy vásároltam, mint aki túlélni készül, túlélésre vásárol, hisz soha nem tudtam, mikor jutok a lehetőséghez legközelebb.

Számba vettem az otthoni készletemet, mivel tudnám kiegészíteni, ami tartalmaz és eláll. Ha csak minimálisan is, de tartalmazzon vitamint, fehérjét, szénhidrátot, a többi apró kiegészítő elemekre már gondolni sem mertem. Ha ez a három főelem és a víz megvan, akkor már túlélem... (Igaz a túléléshez hozzásegített, de az apró elemek hiányától nagy mennyiségben kihullott a hajam, a maradék is vékonyszálú törékeny maradt, romlott a hallásom és a látásom. Persze mindezekbe a nagyfokú stressz is besegített.)

Ilyen meggondolástól vezérelve járkáltam a polcok között. Az angol feliratok sok időmet elrabolták. Ők hamarabb végeztek, nekik nem okozott gondot az angol szöveg és nekem őket is figyelniem kellett, nehogy már várniuk kelljen rám... vagy ami még rosszabb... igen, még azt is feltételeztem róluk, hogy ott hagynak amilyen kiszámíthatatlanok.

Amilyen gyorsan csak tudtam, vásároltam hát. Vettem Argentínából marhát, mármint vagdalthúskonzervet, amit itthonról is ismerek, Párizsból tejet, Hollandiából vaját, sajtot, Marokkóból olajos halat, Dél-Afrikából kekszet, Németországból lekvárt, Amerikából mogyoróvaját, az Egyesült-Emírségből csokoládét és nápolyit. A vásárolt kenyérben a liszt nem tudom honnan származott, de az sem volt hazai.

Hazai csak a banán volt és a víz.

Na és a tojás. Kívül belül hófehér. Hogy mit kaphattak enni azok a tyúkok, amik ezeket tojták? Fogalmam sincs. A sárgája is hófehér! Mindig frissnek látszott, mégis valami különösen erős tojás szagot árasztott. Látványa kész állapotban sem volt éppen-séggel jó hatással rám, de megettem.

Szédületes árukészlet, a világ valóban minden égtájáról. Sok az angol és ír árú, a hongkongi, a brazil, holland, német, francia, belga. Láttam például Magyarországról szalámit elképesztő áron. Szívesen megvettem volna, de... Nem az ára tartott vissza a megvásárlásától, hanem sajnos a magyaros íz egyvelege, a csípőssége...

Azt viszont meg kell, jegyezzem az Afrikába érkező egyes áruk minősége nem igazán azonos az Európában megszokottal.

Jócskán alatta van. Az ára meg jócskán fölötte. Mint itthon véletlen tudomásomra jutott, ha a márka név azonos is, többnyire külön gyártják az Afrikába érkező árut. Sajnos itthon mást is megtudtam...

A TV képűtség hírek oldalán olyasmit olvastam, amitől enyhén szólva felfordult a gyomrom. Afrikába olyan húskonzervet szállított egy ismert európai cég, amihez emberi zsiradékot használtak fel!

És én ott Afrikában éppen ennek az európai országnak az áruit tartottam az egyik legmegbízhatóbbnak! Az argentin húskonzerv mellett az övékét is megvettem néha!

Csak remélni merem, hogy...

Gyönyörű lenne

a reggel, ha... Ha nem európainak születtem volna. Satnya szerveztem még mindig nem tolerálja az Egyenlítő közelségét, a mindent taroló nap kegyetlen, alattomos sugarait. Ezt csak az itt születettek tudják elviselni gondok nélkül, ámbár gondolom, régebben még nekik is könnyebben ment, mint ma, mikor már ők is „fel vannak ruházva”. Meztelen testel a kipárolgást is könnyebb lehetett elviselni, de a mának már megvannak a maga követelményei.

A „bűnös-húst” muszáj eltakarni.

Szerencsére ez a szabály a gyerekekre még nem vonatkozik szigorúan. Meztelen testtel is természetesen mozognak, falun ez még ma sem kelt feltűnést. A város az, más. A város követel. Megköveteli legalább az alsó fertály beburkolását. A fűszoknya kiment a divatból, ma a testrészt takaró anyag egy könnyű pamut.

Belátok Rosale szobájának ablakán. Kislánya még alszik a földre terített vékony, huzatnélküli szivacson. Meztelen, tömör, masszív kis teste, mintha ébenfa bábu lenne... Olyan formás, mintha tehetséges faszobrász faragta volna a nemes fából.

Festő ecsetjére kíváncszott...

Mintha megérezné, hogy nézem, felébredt. Rám mosolygott és kijött a szobából. Kezében egy rongydarabot szorongatott, azaludt. Ruhátlan testét csak egy gyöngysor díszítette, ami lazán háromszorosan volt a csípőjére tekerve. Először azt hittem ez csak olyan egyéni díszítés, ám Rosale elmagyarázta, hogy ezt a kislány a születése óta viseli.

A hagyományukhoz tartozik, – ma is többnyire betartják – hogy minden kislány születésekor kap egy nagy gyöngysort, amit rögtön lazán a csípőjére tekernek. Ez a gyöngysor kíséri végig. Először, babakorában négysorosan vagy ötsorosan, majd ahogy nő lazítják. Ezek az egészen apró piros, vagy kék árnyalatú egyenetlen gyöngyök is kőből vannak.

Finom, precíz kézimunka. A hitelesség kedvéért, és, hogy jobban megértsem, Rosale meglazította a szoknyáját és felhúzta a saját gyöngysorát a derekáig, hogy lássam. Őt lazán két sor fogta át.

Ez tulajdonképpen nem látszik, mindig ruha fedi, tehát nem egy felszíni mutató valami, nem egy hivalkodó ékszer, nem szokták mutogatni, csak akkor látszik, ha levetkőzik az illető.

Mást is megmutatott Rosale, amit eddig nem vettem észre, valahogy elkerülte a figyelmemet, pedig feltűnő. A karján, a felsőkar izomzatán hosszú csíkokban hegesedés látható. Ezek a jelek a termékenység jelei. Szertartásos nővé avatásukkor vannak ily módon megjelölve, aminek időpontja az első menstruáció ideje.

Ma ez a szertartás csoportosan megy végbe. Népünnepélynek számít. A fővárosban például egy évben egyszer tartják a szertartást, és akik abban az évben lettek úgymond nagylányok, egy tágas téren avatják őket nővé. Ez az egyetlen olyan ünnepük, amikor a sok serdülő lány félmeztelen várakozik a beavatásra. Szép látvány lehet sötét, edzett bőrük csillogása. (Az itteni emberek látva mindig az volt az érzésem, hogy testemet bőr helyett csak vékony, sérülékeny hártya fedi!)

Természetesen nagy nézőközönség előtt történik a szertartás, bárki végignézheti. Régen ezt az intimnek is nevezhető beavatást az ünneplők üdvivalgása közepette a törzsön belül maguk között végezték.

A hegek begyógyulása után szabad volt a vásár. Na nem olyan lazán, mint azt a szó jelenti, mert mindenre megvoltak az elvárt szabályok.

Ma már általában (már nem kötelezőszerűen) a lányoknak csak a karjukra vágunk csíkokat, de régen az arcukra és a mellükre is hasítottak sűrűn egymás mellett kereszt és hosszanti csíkokat.

Ezek behegesedtek, és egy életen át, büszkén viselték. Akkor még meztelen és félmeztelen jártak, és a hegesedések a különböző jelentésükön kívül a lányok, asszonyok díszeiként is szolgáltak.

Gyönyörű testalkatuk igazán méltó volt a mutogatásra.

A régi időkben az őslakosság szálfatermetéről volt híres. Magasak voltak a nők, teltek, anyaságra termettek, deltások, erőből duzzadóak a férfiak. Mára már vegyes növésű a lakosság, magasságuk átlagosnak mondható, ám alkatilag...

Hogy állok én alkatilag, és hogy állnak ők? Már születésük előtt az anyaméhben sokkal masszívabbak, mint mi európaiak. Mekkora előnnyel indulnak! Már akkor, ott bent minimum háromszoros, négyszeres kalcium és D-vitamin dózist kapnak, mint

ami nekünk Európában kijár. Olyan teherhordásra alkalmas erős csontozattal, olyan fogazattal rendelkeznek az itt született emberek, hogy egész életükben nincs gondjuk korrigáló ortopéd szakorvosra és fogorvosra sem.

És biztos vagyok benne, hogy a csonttritkulás sem népbetegség.

Az afrikai égbolt

végtelen kék íve alatt egyetlen összekötő kapocs a családommal és a számomra fontos „külvilággal” az Internet. D... „üzleti” útjai során felfedezett egy másik Internet-kávézót, ami épp az üzleti partnere mellett található.

Ma ez van beígérve. Ha délutáni álmából felébred indulunk. Nagyon várom. Gyakran ellenőrzöm a nappaliban a fotelt, amiben alszik, nehogy nélkülem menjenek el. Már majdnem három hete nem üzentem.

Hátizsákom mellett, már én is készenlétben várok. Indulhatunk.

Újabb kietlen és nyomorgó részét ismerhettem meg a fővárosnak.

Maga az Internet-kávézó tágas, ez is egy félkész házban található, de nem a földszinten, hanem az emeleten. (Itt az emelet van, úgy ahogy készen, a földszint még várat magára.) Kívülről egy ideiglenesnek látszó ingatag csigalépcsőn közelíthető meg. Az előzővel ellentétben ez gépekkel jól felszerelt és szellős. Még tisztának is nevezhető. A gépeket kezelő fiatal srác kedves, udvarias. Nincs tömeg, egy pár hazai fiatal ücsörög a gépeknél. Öltözetükből, és megjelenésükből ítélve, az értelmiséghez tartoznak. A felső osztályhoz.

Pech! Épp akkor kezdődött az áramszünet, amikor elindítottuk a gépet. Ez az én szerencsém! Negatív értelemben természetesen.

Már éppen fel akartam állni, amikor a gépeket kezelő fiú valamra rakta a kezét, hogy maradjak, mindjárt folytathatom, beindítja az aggregátort. Rángatta, rángatta a zsinórját, de hiába, míg végül rájött, hogy kifogyott belőle a benzin. Benzin nélkül pedig nem működik.

Nosza kannát fogott – előtte elnézést kért – és elsietett a legközelebbi benzinkúthoz. Szűk órán belül folytathattam az üzeneteim vételét-adását. Hamar végeztem. Még a befizetett összegemet sem használtam el, pedig a hazai hírek körül is kutakodtam, hogy megtudjak valamit arról, hogy távollétemben, hazámban tisztult-e valamit a „köz” vagy még mindig képlékeny állapotban vajúdik? Semmi változás. Még mindig tart a kifárasztás...

D... és M... most már külön gépen szorgoskodtak, még hozzá olyannyira külön, hogy hármunknak három gépet béreltünk. Szerencsére ezt a problémámat is sikerült megoldanom. Szép lassan, szinte észrevétlenül hozzászoktattam őket, hogy leszálljanak rólam...

Általában estig eltartott a szórakozásuk. Pletykaéhesen lapozgatták a gépet, válogatás nélkül minden felkínált táplálékot befaltak. Talán itt kellene keresni az egyéni értékrend mélyre nyúló gyökereit, megvizsgálva az összefüggést a gyomor és a szellem világa között! Talán itt található az átjáró, ama titkos ösvény, ami a nagyétvágyú, gyomrát szerető embert mindenevővé, a gyomor éhségét mértékletesen kielégítő egyént pedig szelektálónak teszi.

Az egyiknek mindegy mit dugnak le a torkán, a másiknak nem...

Nekem sem volt mindegy hol szedték azt a spenótot, amit D... olyan erőszakosan meg akart etetni velem...

Este beöltözve szűnyogriasztó felszerelésembe, a szobámba beszoruló trópus elől a szellősebb szabadba menekültem. Áram nincs, olvasni nem tudok, maradt a kinti sejtelmes este és a szűnyogok. Már a félórás –esténkénti mozgásnak magamnak előírt – oda-vissza sok ötven lépésemet is leléptem, már a ház sarkánál a csillagok alatt is eleget időztem, már a menetrendszerű repülőgép járatok is elhúztak felettem, mégis maradt idő az estéből jócskán.

A teraszra visszaérve D... és M... időtlen merengését akaratlanul is megzavartam. Ültek, úgy néztek ki magukból a sötétbe, mintha látnának is valamit. Időnként egy-egy gyenge „hm” halt el az éjszakában, aztán nem követte semmi.

Hát jöjjön, aminek jönnie kell, mégsem lehet itt kukamódra ácsorogni, – gondoltam, és beszélgetést kezdeményeztem.

Bár ne tettem volna!

Pedig szelíd témát választottam. A zöldségeket hoztam szóba. Azokat a szép zöld, sárga, piros és egyéb színű zöldségeket, amik a mindennapjainkat oly puhán, oly érzékenyen bearanyozzák. Vették a témát. Már az erdőkben található gumókon is túljutottunk, amikor elérkeztünk a spenóthoz. A szép zöld spenóthoz, ami egyik országban haragosabb színű, mint a másokban.

Aztán a spenóton keresztül a zöldségek természetes folyamodványaként a nemzeti ételeink kerültek terítékre. Mikor ezt a

témát is kimerítettük, már szinte mindent megfőztünk ott a sötét teraszon, a beszélgetés valahogy visszakanyarodott a spenóthoz.

D... méltatta a félméteres spenótjukat, amit szintén lehet az erdőkben is szedni, és a piacokon árulják, és... hogy... és annak nincs párja. Eszembe jutott róla a gyermekkorom árokpártjain magasra növő, porral lepett vadsóska... Szolidan ráhagytam, hadd dicsérje, hisz már felvilágosult vagyok annyira, hogy tudom, minden szülőnek a saját gyereke a legszebb, még ha csúnya is.

Egészen addig nem is volt semmi baj, amíg el nem határozta, hogy a spenótjukat meg fogja velem kóstoltatni. És mivel ő nagyon szereti, holnap hozat Rosale-val a piacról, és nekem kell megfőznöm! Megszeretné, kóstolni az én „nemzeti” ízesítésű spenótomat. S mint kiderült, beszélgetés közben lelkileg annyira fölkészítette a gyomrát a másnapi spenótevésre, hogy már az első, igazán megfontolt szelíd tiltakozásom is ingerlékenyvé tette.

Hiába próbáltam furfangosan más témára terelni a szót, ő csak visszatért a spenóthoz. Heves gesztikulálások közepette bizonygatta, hogy az ő spenótjuknak párja nincs, én még biztos olyan finomat nem ettem. Hogy az ilyen, olyan, egyszóval „leka” (finom) – és mennyire szereti... Megfontolt tiltakozásom sem vezetett eredményre.

– De, de! Holnap hoz Rosale a piacról! – De, de! Meg fogod főzni! – bizonygatta erőszakosan, parancsolóan, mintha én is az ő törvényei szerinti alárendelt nő lennék, akinek azt kell tennie, amit a férfi parancsol! Kinek képzel engem ez a hiéna lelkületű kiskirály? Úgy visszavedlett a hazai levegőtől, hogy már semmiféle kontrollra, nem képes? Elvárná tőlem, hogy alárendeljem magamat az ő kénye-kedvének, s úgy gondolja, csak azt tehetem, amit ő mond, sőt parancsára azt kell tennem, mert ha nem, jön a megtorlás?

Ez már világos, nem tűr el semmiféle ellenállást, különvéleményt, a nő az csak nő, fogja be a száját akárhonnán is jött. Ez a meghasonult hapsi tényleg úgy gondolja, hogy itt az Isten háta mögött minden nőt leminősíthet, maga alá gyűrhet! Minden jel arra mutat, hogy tényleg úgy gondolja!

Már előre sajnáltam Rosale-t. Szegényt képes lenne hajnalban elzavarni a piacra a spenótja kedvéért. Van annak épp elég dolga, gondja a garázsban és a garázson kívül is.

És árva én? Mi lesz velem, ha... Hogy tudnám megelőzni ennek a felfújt hólyagnak a szándékát és a máris levegőben lógó agresszivitását?

Valamit tennem kell, hogy a közelgő vihart elkerüljem és Rosale-t is és a magam gyomrát is, megkíméljem. Mert én bizony meg nem eszem az erdőben szedett spenótot! Még a békesség kedvéért sem. Nem én! Még hogy valami mérgező fű kerüljön a spenóttal együtt a fazékba! Semmi kedvem hozzá. Ott minden zöld, ahol szedik, zöld a spenót is, és bármivel véletlen is összefogható. Hányszor fordult már elő, hogy mezőn, erdőn szedett valamikbe tudtukon kívül valami mérgező került! Elég egy fél fűszálnyi, és annyi. Nem azért, mert annyira félttem a lerongyolódott egészségemet, nem erről van szó, csak éppen, ha valami elkerülhető, most már szeretném elkerülni. Ismerem már az itteni felületes, hanyag, minden mindegy hozzáállást. Nem, nem, nem kérek belőle, valahogy innen még haza szeretnék jutni, s ha lehet élve...

Finoman adagolva ecseteltem aggályaimat. S mindennek ellenére bekövetkezett, amitől tartottam. D...-nek egyre jobban felforrt az agya:

– Hogy képzelem én, hogy amit náluk a piacon árulnak az, mérgező? Hogy képzelem én, hogy... És minek nézem én az ő fajtáját? És mi, az hogy nem? És ki vagyok én, hogy nemet mondok?

Próbáltam nyugalmat erőltetni magamra, elmagyarázni, hogy tudtukon kívül is előfordul a mérgezés, csak egy figyelmetlen mozdulat... És különben sem szeretnék spenótot főzni, enni meg pláne nem... Ismételt ellentmondásomra most már leállíthatatlannul húzta feljebb és feljebb magát. Már félelmetesen villogtak a szemei a sötétben, ahogy rám támadt:

– Persze, mert itt minden mérgező!- dobálta hozzám a szavakat – Hát mit képzelek én? Itt minden piszkos, az ő hazája szemétdomb... Honnan jöttem én? Ismeri ő jól a hazámat, nehogy azt higgyem, hogy az, különb, mint Afrika! Egy cseppet sem különb! – Az emberi ürülék hétköznapi megfelelőjének kiáltotta ki hazámat, s Európát. Még köpött is hozzá egy nagyot.

Mert ő tudja, tapasztalta... és... és... és...

Felpörgött benne az összes kerék! Szidta Németországot, mert fiatalkorában onnan kiutasították... Mintha erről is én tehetnék! Mintha minden az én bűnöm lenne, amit ellene állítólag Európában elkövettek!

Csak álltam ott egyedül Afrika nagy, sötét ege alatt. Fehér bőrrömmel, európai mivoltommal én voltam kéznél, így szerencsét-

lenségemre én képviselhettem magát Európát. Minden elképzelhető szenny engem célzott meg, s ami sérelem őt negyven év alatt Európában érte, duplán pattant vissza rám. Dühétől, visszhangzott a szelíden ragyogó csillagos éjszaka.

Védekezni sem volt lehetőségem, hogy én igenis nagyra becsülöm az ő hazáját s az itt született embereket, – kivéve őt –, s ha tehetném keblemre, ölelném egész Afrikát, s hogy eszembe sem jutott az a szó, hogy szemétdomb, nemhogy egyszer is kimondtam volna! A felesége tett rá egyszer célzást, és most, ezt is nekem tulajdonítja.

M... csak ült és lapított jellemtelenül, szemeit a sötét kerítésre szegezve. Már az előzőekből tudtam, személyében védelemre nem számíthatok. Eddig, míg nyugis volt a helyzet mézes-mázosan csevegett velem, most hallgat, mint... az a bizonyos a fűben!

Bocsánat, de egyetlen erényt, egyetlen jó tulajdonságot sem sikerült felfedeznem ebben az emberpárban. Rosszindulatot, hamiságba kevert gonosztságot, kapzsiságot, önző, alantas magatartást annál többet. Közönséges gondolkodás, öntelt konokság, szűk látókör... egoizmus... ezekkel én nem tudok szót érteni! Szerettem volna felvilágosítani, hogy aki kiabál, annak nem lehet igaza, mert, ha igaza volna, semmi oka nem lenne, hogy ilyen módon juttassa érvényre, de uralkodtam magamon. Már nem tartottam érdemesnek egyetlen szavamra sem. Ő mondta a magáét, egyre jobban és jobban szítva a saját tüzét, felerősítve az ölni tudó mérgét.

Eszembe jutott a felesége tanácsa:

– „Nem szabad vele vitatkozni, rá kell hagyni, majd abba hagyja”. – Tanácsát szem előtt tartva csak álltam és hallgattam. Olyannyira dőlt rám a dühe, hogy már-már maga alá temetett, mégsem volt bátorságom mozdulni. Figyeltem amint M... szája idegesen rángatózott, ahogy D... fröcsögte felém a szitkait, milliószor ismételve önmagát. Gőzölgő feje nem tisztult, sőt!

Felugrott az eddigi ültő helyéből, s lassú, idegességében furán kacsázó lépésekkel közelített felém. Hatalmas szeme fehérje forgott, villogott a sötétben... Üvöltött, rángatózott a feje, kezeivel dühödten hadonászott... Már közel járt hozzám...

Félelmem felerősödött! Ez már orvosi eset!

Nem vártam meg, míg valami más is történik!

Nyugalmat erőltetve hangomra jó éjszakát kívántam és ott hagytam őket a teraszukon. Bevonultam a szobámba. Rosszul

éreztem magam. Nagyon rosszul. Fojtogatott a stressz, a levegő, a messzeség, a kiszolgáltatottság, az árvaság...

És a félelem. Mert ilyen durva lelkű vadembertől már félni kell! Mint megbizonyosodtam róla immár másodszor, – az apró kitéréseit nem számolva – minimális önkontrollal sem rendelkező ember. Az ilyen nem tudja maga sem, hogy egyik pillanatról a másikra mire képes!

Erőteljes durva hangja még behallatszott. Változatlan heves-séggel mondta a magáét. A félelem befészkelte magát a szobámba is. Lefeküdtem, de nem mertem elaludni. Bármikor bejöhet hozzám... Ha az ajtót bezárom a belső retesszel, amit eddig ritkán tettem meg, már csak ezért is neki veselkedik, és benyomja. Az éjszaka kellős közepén mit tehetnék? Hogyan tudnám megvédeni magamat? Mert, ha lenne kulcsom... De nincs kulcsa a szobámnak... Illetve lehet, hogy van, de nem kaptam hozzá kulcsot.

A kiszolgáltatottság nyomorult foglyaként vergődve megint volt min elgondolkodnom. Igen, végiggondoltam milyen felelőtlen vagyok, mennyire hiszékenyen bíztam bennük! Az első nap belenyugodtam, amikor M... kérdésekre, hogy hol a szobám kulcsa, azt mondta, nem kell bezárni, ők sem zárják az övékét. Mindkét bejárat pántokkal és rácsokkal erősített, senki nem tud ránk törni. Én naiv, akkor ebbe bele is nyugodtam. Igaz, motoszkált még bennem egy-két ellenkező gondolat, de elhessegettem. Elhessegettem azzal, hogy akkor talán megsérteném őket, bizalmatlanságnak vennék...

Már tudom, amire akkor, az első napokban még nem is gondoltam, hogy nem a rácson és a pánton kívüliektől kell félnem elsősorban, hanem a belül lévőkől, ott is egytől, de az épp elég!

Ezen az éjszakán nem tudom mikor győzött le a fáradtság, mikor aludtam el, de azt tudom, hogy sokáig nyomasztó gondolatokkal mereven figyeltem a külső neszekre és az ajtóra...

Itt ezen a ponton túlélő programom éles fordulatot vett. Ekkor kezdődött számomra az igazi pokol. Ettől a naptól kezdve D... viselkedése már komolyan félelemben tartott! És ami a legmeglepőbb, az esti eset után ők érezték magukat megsértve! Hogy D... mint egy sértett vadkan közlekedett és nem fogadta a köszönésemet, az még belefért, primitív gögjétől nem is vártam mást, de hogy M... sem fogadta, az már teljes mértékig értetlen

volt számomra. Semmit nem követtem el ellenük, semmi bántót nem szoltam, D... méltóságát sem sértettem meg, M... érzéketlen lelkét pedig még úgy sem.

A spenót tehet mindenről... A spenót tehet mindenről?

Mindenesetre megfogadtam, és most már szigorúan be is fogom tartani, hogy csak a minimális érintkezést tartom fenn velük. Részemről megszűnt az udvarias, kényszerű társalgás. A zöldségeket meg főleg kerülöm! Őket is, ha lehet. S megszűnt az udvarias és illendő „rájuk-hagyás” a szörnyülködés, vagy helyeslés, mikor mire volt szükségük...

Vége! Valahogy kihúszom a hátralévő heteket csak az egészségi állapotom, ne romoljon. Mert, hogy romokban hever a lelkem, egyelőre bírható, ám ha rosszabbodik az itteni klímával a kapcsolat, az már kétségbe ejtene.

A zsarnokság pedig...

Meggyőződése, hogy méltó büntetését senki sem kerülheti el!

Minden hiába.

Nem szóltam, nem tettem megjegyzést, próbáltam elkerülni a személyes találkozásokat, mégis ahányszor a rezidencián összefutottunk, még M... vizenyős kék szemeiben is vad düh lobogott. Nyelhettem a rosszindulattal mérgezett levegőt. Teljes mértékig ki voltam szolgáltatva a gonoszság összekuszálódott erőinek.

„Jóreggeltjeimet” először sehogy, majd később kényszeredett megalázkodással fogadták. Ha én nem köszöntem, ők elmentek mellettem köszönés nélkül. Azt is ferde szemmel nézték, hogy Rosale és Tom továbbra is hűséges barátaim. Úgy, ahogy, az ő társaságuk jelentette a mindennapjaim kapcsolatát az e világgal. S a biztonságát. A fekete fiú és a fekete lány valami meghatározhatatlan erejű természetes nyugalmat sugároztak felém.

Az eset után újra felmerült bennem a sok kérdés:

– Elmenjek, hagyjam itt ezt az elátkozott házat? Mert tényleg elátkozott lehet, ha már fennállása óta vagy hatszor cserélt gazdát, és a tulajdonosai szinte mind a birtokba vétel után így vagy úgy de messze távoztak... Netalán kérjek segítséget?

Vagy maradjak és kockáztassak? És ekkor, mint villámcsapás ért a gondolat...

Hová mennék? Még útlevelem sincs! Semmivel nem tudom magam igazolni! Hogy indulhatnék így bárhova is el egyedül itt a világ háta mögött, örült távolságra az otthonomtól, a hazámtól?

Nincs útlevelem!

Le kellett adni a napokban pecsételtetés címszó alatt. Korábban nem tudtam, az előkészületek során senki nem közölte velem, hogy ebben az országban szabály, két hónap itt tartózkodás után pecsételtetni kell. Hiába van három hónapra szóló vízumom, hiába fizettem ki otthon a borsos három hónapot, itt is fizetni kell. Nem sajnálom tőlük ezt a plusz bevételt, ám az eljárást sérelmezem.

Amikor D... elkérte, hogy ezért és ezért be kell vinnie az útleveleket a „hivatalba” furcsállottam, de még nem is szóltam. Oké. Már sok országban megfordultam e golyóbis sok szögletében, de ilyennel még nem találkoztam. Belenyugodtam. Ha az ő hazájában ez a szokás, ám legyen. Én sem lehetek alóla kivétel. Ám

amikor visszajött az útlevelek nélkül, és közölte, hogy minimum két hét a pecsétnyomás ideje, félénken bár, csak megkérdeztem, hogy mi tart ilyen sokáig?

– Nem mindegy? Ha azt mondták, úgy van, akkor úgy van. Ki kell várni! – felelte kioktatóan, ami engem, egy cseppet sem nyugtatott meg.

Ez az egyetlen dokumentumom, ami engem igazol, ami bizonyítja, hogy én vagyok én. Bármilyen történhet a két hét alatt, még csak egy igazolást sem tudhatok a kezemben, hogy az útlevelem itt és itt üdül két hétig, én meg emitt tartózkodom.

Kétségbeesésem újabb fordulatát magamba fojtva kerestem menedéket a szobámban. Felmerült bennem, – semmi sem lehetetlen – D... bosszúszomja kimeríthetetlen... M... pedig bambamód partnere mindenben.

Hogy bosszúszomja miből ered, már sejtésként néha-néha felmerült gondolataim között...

Újra és újra meg kellett állapítanom, hogy határtalan az emberi gonoszság, s a félelmem jogos! Ezek után a házból kimozdulni is félve teszem, nem tudhatom, mi forog a fejükben, bármi történne velem, rájuk biztos nem számíthatok. Azt sem tudom, hol, melyik hivatal tartja fogva az útleveletem.

Ez az újonnan kialakult helyzetem alaposan aláásta az eddig sem stabil biztonságérzetemet. A kaland varázsa már rég elillant, csak a kétségek és aggodalmak maradtak. Semmi ésszerű, semmi elfogadható indokot nem voltam képes találni arra, hogy miért történik mindez, és miért pont velem.

A bizonytalanság erőtlensége újra lecsapott rám.

És tudvalevő, karöltve a bizonytalanság és a bizalmatlanság félelmetes árnyakat sző... Nem várhatom meg, míg körbesző...

Döntöttem. Határozottan fogok velük szemben fellépni, és kérek a szobámhoz kulcsot! Ám nem rögtön hoztam tudomására D...-nek szándékomat, mert ismertem már annyira, ha van is valahol kulcsa a szobámnak, valamilyen okból, talán csak csupán rosszindulatból azt fogja mondani, hogy nincs. Így, ilyen megfontolásból először Tomhoz fordultam. Neki tudnia kell, hisz ők itt laktak már érkezésem előtt is, és az én szobám volt az ő szobája.

Nem is csodálkozott kérésemen, készségesen segített. Előke-reste a kulcsot, megmutatta, miként működik. Szerencsémre spe-

ciális zárral volt ellátva a szobám ajtaja. Ez megnyugtató, épp ilyenre van szükségem! Boldogság járta át minden porcikámat! Végre valami pozitív dolog is történik velem! Tom kedvesen mosolygott, boldogan vette tudomásul, hogy ő most rajtam segített. Láttam tudta, érezte, nem kellett magyaráznom, hogy miért az örömöm...

Időközben szépen nőtt a fű az előkertben. A fűdugdosó fiú már nem dugdosott, hanem gyomlált. Újra vissza-visszajárt, szorgalmasan ásta ki késével az elültetett fű közül a nem közéjük való gyomot, D... mégis elégedetlenül ült szépen faragott sámlitrónján.

Bosszantotta az udvar hátsó fertálya, ahol az ő tudta nélkül, még jóval a megérkezésünk előtt Tom, hogy hasznosítsa a kopár területet feltörte és konyhakertet alakított ki. Szép, egészséges, virágba borult paradicsomágyások és a mindennapi afrikai konyhához nélkülözhetetlen fűszernövények látványában gyönyörködhetett a szem. Az enyém is. Valóban üdítő látványt nyújtott az Afrikára jellemző kiégett kopárságban.

A farkatlan leguán „barátom” is a paradicsom tövek között érezte jól magát. Jó búvóhelynek bizonyult, csak várnia kellett és zsákmánya „házhoz jött”. Elemózsiája akadt bőven. Naponta ellenőrizhettem hogylétét, érdeklődésemre elégedetten pislogott rám. Ő is a házhoz tartozott. Időközben már a farka is kezdett növegetni, egy körülbelüli egy centiméteres színes csíkkal gazdagodott, hosszabbodott.

A szorgalmas, kedves Tom minden hajnalt azzal kezdett, hogy alaposan meglocsolta a konyhakertet, majd elől a füvesített területet, letakarította, fölmosta a teraszt, port törölgetett a házban, mindent elvégzett, mire a ház urai felébredtek már a varrógép mellett ült.

Bármilyen szorgalmasan tett-vett is szegény fiú, hogy megtűrjék, csak nyomta D... bögyét. Látszott rajta, valamit tennie kell, valahogy ki kell szűrnia a fiúval, de úgy, hogy az fájjon is!

Meg is találta a módját. Most már kerítésbámulás közben a paradicsom ültetvény lett a téma. – Ő kiszedeti, ő kiszedeti, – mondogatta, és M... helyeslőleg bólogatott.

Addig-addig morfondírozott D... és addig-addig bólogatott M... hogy végül parancsot kapott Tom, hogy tüntesse el a paradicsomait reggelre. Fű lesz a helyén.

Szinte bele láttam a szegény fiú megtépázott lelkébe. Talán még vérzett is. Rengeteg munkája veszett kárba. Az a sok-sok hajnali locsolás, ápolgatás, hogy azon a kies, vörös-köves talajon megmaradjanak a palántái, és éppen termőre fordulásuk idején...

Reggel, mikor felébredtem, egy kupacban heverték a fonyadt tövek...

Tom egész nap ökölbe szorult szívvel közlekedett...

Szóltanul tette a dolgát a ház körül és a garázsban. Észrevehetően került az „urat” és az „úrnőt”. Csak velem állt szóba. Hiába nem értettük meg egymás nyelvét, az együttérzésemet érezte.

Közben D... dugta az aprót, és gyűltek a füves zsákok. Gyűltek, gyűltek a ház sarkánál, de nem volt, aki ültesse. S bizony a fű olyan jószág, hogy a zsákban gyorsan kiszárad vagy befűlik, zsák nélkül pedig pillanatok alatt fölfalja az afrikai nap.

Már embert sem kapott, aki neki dolgozzon. Már a fűdugdosó fiú is egyre ritkában jött, pedig két alkalommal még cimborát is hozott, majd végül ő is elhagyta, pedig D...-nek benne volt minden reménye. Úgyesen elvégzett minden feladatot, a munkában kitartó, és a semmivel is beéri... Rosale helyett őt akarta oda venni a házához.

Na nem most, Rosale még nem tud róla, D... csak kettőjük között ejtett el szavakat ezzel kapcsolatban, s akaratlanul is meghallottam.

Még nincs indok, azt még találni kell. Ilyen tűróképességekkel rendelkező embereket pedig még provokálni is nehéz. Kitépheti a szívüket, naponta ötvenszer ráléphet a tyúkszemükre is akár, a biztos fedél, az élni, a létezni akarás türelemre inti őket.

Tehát a fűdugdosó fiú elment, maradt a szegény rokon Jakob, aki olyan jólelkű, jámbor, nem követelődző, aki a garázsajtóban is lefekszik a kőre ebéd helyett egy kis déli pihenőre. Aki tisztában van vele, hogy a rezidencia nem az ő világa, és meg sem próbál hála nélkül gondolni a tehetős rokonára.

D... buzgón vetette bele magát újabb hadjáratába. Rosale-hoz keresett indokot.

S aki keres, ugye az talál is... Ő is talált.

Nagyon fogy a rizs!

Tényleg fogyott, de szinte minden nap azt ették. Rosale hol így készítette, hol úgy, hol ehhez, hol ahhoz csapta hozzá. Kevés kivétellel mindig az, rotyogott hol a konyhában, hol a szabad-tűzön. Tény, hogy ők is azt ették, néha Beth és Gerald is, mert ha

már főzött, akkor nem főzött kétfélét. És miért ne ették volna, hisz „leszolgálták” s a rizsen kívül szinte mindent Rosale vásárolt a piacon, s egyszer sem láttam, hogy pénzt adtak volna neki, csak ették a készet. Azt a rengeteg szárított halat és a „fufuk” hozzávalóit, gyakorlatilag mind Rosale vette. Nem beszélve a főzés időigényességéről, míg valami akkurátusan elkészült.

Az áramot is Rosale vette. Kártyát vett a fűszeres-mindenes boltban, s azt dugta be a teraszon felszerelt áramszolgáltató dobozába. Rizs ide vagy oda, nagyon kihasználták őt is, Tomot is.

Két, ötven kilós rizses zsák már ott várt bennünket egyéb hájóra feladott dolgokkal egyetemben Afrikába érkezésünkkor. Akkor nagylelkűen azt mondta M... Rosale-nak, használjon belőle nyugodtan annyit, amennyi kell, s most meg majd beleszakkadt, de becipelte a maradékot a kamrából a szobájukba, hogy ne legyen szem előtt, és ne fogyjon...

A rizstéma lezárása után D... és M... csak nem tudott belenyugodni, hogy nincs indok! Ültek a teraszon és merengtek. Nézték a kerítésüket, és kitalálták, hogy nagyon fogy a WC-papír. És azért fogy, mert Rosale ellopja. Ráfogták.

Tehát Rosale lop!

Nemcsak sok rizst eszik, hanem lop is! És ha már WC-papírt lop, akkor biztos mást is!

– Nosza rajta, leltárt kell készíteni, mi hiányzik... – Duruzsolták egymás között. Nem, azt mégsem lehet, mert rokon. Akkor pedig meg kell figyelni, rajta kapni, és van indok. Ez ügyben is M... volt a felbujtó. Tanúja voltam, amikor a teraszon ültükben addig, addig bökölte könyökével a férje oldalát, mondván: – most, most Rosale a konyhában van, leskelődjön be lop-e valamit!

És D... elkezdett leskelődni. Meg kell, mondjam nem éppen mesterfokon művelte. Minden, szakmájára valamit is adó detektív kinevette volna ilyen pancser munka láttán. Csak az nem vette észre, aki nem akarta, hogy mit csinál. Épp az ötven lépésemel léptem oda-vissza a ház fala mellett, amikor D... ott ágaskodott a konyha ablaka alatt, kukucskált be a sötétből a világosba. Persze Rosale semmi különöset nem csinált, még leskelődnöm sem kellett ahhoz, hogy lássam. Tett vett a gázrezsó körül, valami vacsorafélét készített maguknak, majd mielőtt kiment, lekapcsolta maga után a villanyt.

Ezek után M... tanácsára D... átkutatta a lány saját használatú konyhai fiókjait és a kredencét.

Hogy mit talált és mit nem talált, azt nem tudom, talán valamit be-
rakhatott hozzá az övékéből, mert rögtön hívatta az ártatlan Rosale-t
és nagy szemforgatások és gesztikulálások közepette szép csöndesen,
lehordta a sárga földig. Hogy a sárga földig az, biztos, mert a lány ke-
serves sírásra fakadt. Olyannyira zokon vett valamit, és biztos joga-
san, hogy kétségbeesve fogta meg a kislánya kezét és bánatában el-
vonult vele a konyha egy sarkába, ahová D... nem láthatott be az ab-
lakon, pedig igencsak nyújtogatta a nyakát, hogy M... újabb kérésé-
nek eleget téve megtudja, hogy mit csinál, és mit nem csinál.

Bementem hozzá. Szerencsétlen ott kuporgott a sötét konyha
sarkában a kövön, magához ölelve a kislányát és sírt. Egészen ad-
dig, míg Tom megjött. D... őt is fölvilágosíthatta, hogy ez így
nem mehet tovább, mert lopnak. Hogy ennyire nyersen-e vagy
burkoltan azt nem tudhatom, de az, tény, hogy a fiatalok kétfelől
megfogták a semmit nem értő megszeppent kislány kezét, és szo-
morúan elmentek. Elnyelte őket a sötét utca.

És M... mindeközben fel sem nézett a könyvéből. Míg D...
Rosale-kat úgymond elintézte, mint akit abszolút nem érdekel mi
zajlik a közelében, közömbösen olvasott.

Rosszindulatukkal nem volt erőm szembeszállni, nem is lett
volna értelme. Egy dolog vigasztalt, hogy minden nappal keve-
sebb lesz, amit ebben az izzó levegőjű földi pokolban el kell töl-
tenem. Minden reggel legszebb és legbiztatóbb elfoglaltságom az
volt, hogy a magammal vitt kicsi naptáromon keresztül húztam
az aznapot. Mint a börtöncellájuk falára a rabok... S meg kell,
mondjam, rám is vigaszként hatott, hogy már sokkal több volt a
beikszelt napok száma, mint a még letöltendő!

Telik az idő szerencsére.

Itt is, otthon is, és Európában is... Az is ezt bizonyítja, hogy...

Körülbelül kéthónapnyi tartózkodás után visszaérkezett a
mutató szembe szomszédasszony Európából. Ám nagy veszte-
ség érte. Míg, házatól távol töltötte az idejét, kirabolták. A muta-
tós szomszédasszony és a rendőrség is talán, a mindenes férfire,
a cselédjére gyanakodott, mert hát...

Kire is gyanakodhatott volna másra, hisz a házon semmi „kül-
sérelem” nem esett, a tolvajnak kulcsa volt. És a mindenes sem-
mi gyanúsát nem észlelt...

Mert, ha más lett volna, látnia, vagy hallania kellett volna,
hiszen állandóan ott volt, neki akkor is karban kellett tartani a

házat és környékét, ha az asszonya nem tartózkodott otthon. Ő ott lakott állandóra, ott is éjszakázott a cseléd részben, csak néha ment haza valahová. Tehát a gyanú... valószínű, csak és kizárólag ő lehetett.

Sajnáltam. Egy pillanatig sem hittem el, hogy az a jóindulatú, szerény, szorgalmas fiatal ember lenne a tettes. Az én besorolásom szerint ő is az egyik kedves és legmegbízhatóbb csoportomba tartozott!

A rendőrség annak rendje módja szerint kihallgatta, szobáját átkutatták, zsebeit kiforgatták, semmi nyom... De mindezek ellenére a gyanú árnyéka nem múlt el a feje fölül. Ám a rendőrség szerencséjére tovább tette a dolgát, más irányba is elindult. A szomszédasszony nővérét, a rokonokat kezdte górcső alá venni, mivel ők kaptak kulcsot a házhoz, amit annak idején az indulás lázában a tetszetős szomszédasszony D... megtiszteltetéstől izzadó márkába nyomott. Amit D... körülbelül egy óra múlva a megtiszteltetéstől még mindig lángolva a megérkező rokonoknak át is adott.

A rendőrség olyan jó munkát végzett, hogy hamarosan kiderült, a szép szomszédasszonyt a rokonai rabolták ki! Az egyik sötét éj leple alatt kirámolták. Minden ékszerét, minden mozdítható értékét, műszaki cikkeket is beleértve elszállítottak.

Ezek a rokonok pedig nem voltak szegény rokonok. Esténként egy jó kiállítású természetes dzsippel jelentek meg a szomszédasszony házára „vigyázni”. Nincs rá magyarázat miért is, tették, ha csak az nem, hogy értékítéletük szempontjából, ha a halomra halmot raknak, még magasabbról tudnak lenézni...

Így van ez. A kapzsiság, ahol ember él, mindenütt népbetegség.

Egyébként kedves a mutatós szembe szomszédasszony, én is így gondolom, de főleg D... gondolja úgy. Valamelyik nap úgy törte magát, hogy besegíthesse a munkahelyére, mivel a saját sófőre nem ért rá, mert a szépasszony éppen fű és bokornyírássra adott neki parancsot.

D... majd összetörte magát és az autóját, úgy igyekezett a szolgálatára. Végül is a kapufélfa nélkül sikerült kiállnia az utcára.

Hogy a szépasszony mennyire értékelte igyekezetét? Elindult gyalogosan, s D... útközben szedte fel...

Még valamikor

megérkezésem után pár héttel úgy március derekán történhetett, hogy már majdnem aludtam, már olyan szendergő állapotban lehettem, és mintha kopogtatást hallottam volna az ajtómon... Másnap gondolkodtam rajta, igaz lehetett, vagy csak az álom tréfált meg, nem tudtam eldönteni. Ha kopogott, ki kopogott, és miért kopogott?

Aznap még foglalkoztatott a kérdés, ám kérdezősködni kellemtelen lett volna, biztosnak nem igazán éreztem, hogy úgy volt, s hagytam. Másnap már nem foglalkoztatott. Túlléptem rajta, sajnos pechemre mindig akadt valami friss, valami más átgondolni valóm... Ám most így visszagondolva, tényleg jól hallottam, tényleg kopoghatott valaki... És, hogy miért most gondolom így? Mert most kezdenek összeállni a láncszemek...

A tegnap este megerősítette a már érlelődő gyanúmat!

Az esti fürdés után történt a dolog, amikor már M... rég elvult, Rosale és Tom is lefeküdhettek. Én kivételesen sokáig fennmaradtam, a jegyzeteimmal foglalatostkodtam, mert kivételesen áram is volt, és semmi kedvem nem adódott a hőségtől izzó éjszakában korán, álmatlanul forgolódni. Így eltelt az idő és már későre járt. Amint végeztem a zuhanyozással és lekapcsoltam a villanyt a fürdőszobámban, kiléptem a nagy, széles, sötét folyosóra.

Az ablakokon beszivárgó Hold fénye annyira éppen megvilágította, hogy könnyűszerrel megtaláltam az egy méterre lévő szobám ajtaját, így fölöslegesnek tartottam a folyosón az ajtómtól igen távol eső kapcsolót keresgélni és felkapcsolni, majd visszamenni és lekapcsolni. Épphogy egy-két lépésnyire távolodhattam el a fürdőszobám ajtajától, amikor a sötét folyosó konyha felőli végéből egy hatalmas sötét árnyék igyekezett felém... De olyan gyorsan, szinte futva, hogy kezei úgy repültek mellette, mintha a szárnyai csapkodnának. Egyenesen felém tartott!

D... volt!

Az első pillanatokban nem értettem, hogy e késői időpontban hová igyekszik futva, mi az, ami ennyire sürgős, és miért nem kapcsolt villanyt, mikor minden alkalommal szokott, sőt, ha áram nincs, kezében a viharlámpa formájú napenergiával műkö-

dő lámpájával közlekedik. Még hirtelen az is bevillant, hogy – lám, lám, a mankócsaló...

Még el sem értem a szobám ajtaját, amikor nekem szaladt. A sötétben úgy vetette rám magát, mint kacsza a cserebogárra. Időm sem volt kivédeni. Szakszerűen megrendezte. Mintha a véletlennek lett volna köszönhető a szándékos, szorosra sikerült „egybefutás”. Én próbáltam kitérni, jobbra lépni, balra lépni, ám ő ugyanilyen irányú lépésekkel zárta el az utamat. Megmarkolta a vállaimat, idegesen fujtatva „tapogatni” kezdett, lihegve tört föl belőle a mohó kéjvágy, ám szerencsémre egy hirtelen mozdulattal sikerült kiszakítanom magam a karmai közül, és a kapcsolóhoz rohantam, amit még időben sikerült is megtalálnom. Mire felkapcsoltam a villanyt, már D... is a kapcsoló körül matatott... Le akarta kapcsolni? Vagy talán attól tartott, hogy valaki meglepi, így azt a látszatot igyekezett kelteni, hogy csak nekem segített a villanyt felkapcsolni? Nem tudhatom...

A szobám ajtajához rohantam. Reszkető kezeimmal alig találtam bele a kulcslyukba.

Amikor már biztonságban az ágyamra roskadtam, gondolkodtam el a történetekről. Vajon most először leskelődött utánam? Vajon belát-e a fürdőszoba magasra rakott ablakán? Nincs is függöny, csak szúnyogháló... Mikor az első napokban, megjegyeztem, M... enyhe gúnyos lenézéssel a hangjában azt felelte:

– Gondolod valaki leskelődni fog? – s én elszégyelltem magam a felmerülő gyanúm miatt. Ennek ellenére néha az egyik törlőközzet ráakasztottam az ablakra, de bizalmatlanságomat legyőzve elhagytam ezt az óvatoskodó mozdulatot.

A fürdőszobám ablaka, mint ahogy a szobám egyik ablaka is a hátsó udvarra néz. „Vendéglátóm” valahol ott a hátsó udvarban, leskelődhetett, és mikor látta, hogy végeztem a fürdéssel, és a villanyt is lekapcsoltam, a konyhán keresztül berohant. Úgy kellett sietnie, hogy én még ne érjem el a szobám ajtaját, illetve, ha azt a pár lépést megteszem a két ajtó között, kulccsal kinyitni, de főleg becsukni ne legyen időm. Ezt mind így eltervezhette, kiszámolhatta...

Sikítanom kellett volna! – jutott eszembe.

És mi értelme lett volna? Mire valaki, teszem azt M... felébred és odaér... Nem, akkor sem nekem hitt volna. D... megmagyarázta volna, sőt engem hibáztatott volna, hogy hazudok, hogy...

Vagy ami még rosszabb engem vádolt volna meg. Nem, nem, M... olyan ostoba, úgy hisz benne, mintha a férje lenne maga a földre szállt isten! A kezdet és a vég! Jobban teszem, ha nem is mondom el, csak magamnak ártanék, nekem nehezülnének meg még jobban a hátralévő napjaim.

Esetleg talán Rosale és Tom? Nem... Hirtelen el sem tudtam volna magyarázni nekik, hogy mi történt... Ahhoz időre van szükség, hogy szótár segítségével tudtukra hozzak valamit. Semmi értelme nem lett, volna. Vagy talán mégis? Talán Rosale már tud valamit, hisz a szobája közvetlen szemben van az enyémmel! A folyosóra néző ablakán át már talán látott is valami gyanúsat... De akkor miért nem figyelmeztetett? Két lehetséges ok miatt. Egyik, mert érezhetően, sőt szemmel láthatóan fél a nagybátyától, másik, mert ő is igyekezett kerülni a konfliktusokat.

Jut eszembe! – Rémllett fel hirtelen valami!

Egy alkalommal a konyhában Beth erősen győzködte Rosale-t, hogy valamit nekem mondjon el. Törzsi nyelven vitatkoztak mikor közjük toppantam. Épp a nevemet emlegette Beth Rosale-nak, és még bent létem alatt is folytatták, majd mivel Rosale hajthatatlan-nak bizonyult, Beth mérgesen legyintett, rám nézett és kiviharzott a konyhából. Azt értettem és főleg éreztem ki, a hangos szóváltásukból, hogy Rosale figyelmeztessen, mondjon el nekem valamit. Ez az eset akkor gondolkodóba ejtett, de mivel igen nehéz a kommunikáció a nyelv megértése miatt, hagytam, nem kérdeztem rá. De nem felejtettem el! Milyen szerencse, hogy zárom az ajtómat?

Zárom az ajtómat... visszhangzott hirtelen újra a gondolatom második fele... Igen. Amióta zárom az ajtómat... más is történt! D... többnyire úgy intézte este, hogy egyszer-kétszer a járdán szorosan rám tapadva haladt el mellettem, amikor a háza falának takarásában a szokásos ötven lépésemel léptem oda-vissza. S mintha mondani akart volna mindig valamit, de nem merte. És egyébként is ezeknél az eseteknél mindig minden cél nélkül járt arra és keresztelte az utamat! Egyik ilyen alkalomkor holdfényes ábrázatát látva, két lépés között még meg is jegyeztem magamban, hogy olyan, mint valami oktan állat tavasszal a párzási időszakban...

Igen. Amióta zárom az ajtómat...

Urísten! Ez bejárt a szobámba, amikor aludtam? Ha alszik az ember semmiről sem tud! Én meg főleg nem, mikor a hőségtől

kiszenvedve valamikor hajnaltájt tudok csak elaludni, de akkor aztán a fáradtságtól fejbe csapva nagyon mélyen. És M... említette is, hogy a férje minden hajnalban fölkel és jár egyet...

Igen, hajnalban, amikor én a legmélyebben alszom...

Csak ültem az ágyam szélén és járt az agyam, tömörültek a gondolatok, egymást kísértve gyorsan törtek felszínre:

– Igen, a moszkítóháló is! A moszkítóhálót lefekvés után mindig gondosan eligazítom, kinyúlok alóla és kívülről is, lesimítom, nehogy rés maradjon, és szúnyog tévedjen alá. Egy reggel kívülről, csak úgy hányaveti módra összevissza volt gyűrve, redőzve... Nem úgy találtam, mint ahogy én hagytam...

És ez alkalommal...

Uramisten! Valóban... Ő lehetett? Bent volt a szobámban és...

Mint a megvadult méhek úgy zsongtak a gondolataim...

Mi mindenre képes az emberi aljasság? És mennyire lehet kiszolgáltatott egy alvó ember? Egész nap fáradt voltam, gyenge és feszült, hajnal előtt képtelen voltam elaludni... Úgy általában is... S ezt használta ki... – úgy általában is. És miért a gondatlanul hagyott háló? Talán én ébredezni látszottam, vagy valami nem várt zaj megzavarhatta? Hirtelen kellett távoznia? Azért nem igazgatta el a hálót? És más alkalmakkor volt ideje eligazgatni és azért nem tűnt föl? És amikor még hálóm sem volt?

Undorodva néztem az ágyamra... Mi történhetett? Meddig mehetett el?

Akkor még nem éreztem rá a veszélyre, a veszélyre, ami egy nőt fenyegethet. Pedig valami felrémllett... Akkor ezzel sem foglalkoztam. Feltűnt, elgondolkodtatott, de nem feltételeztem ilyen nagyfokú aljasságot. Csak „ferdepillantású” álom – gondoltam. Hogy gyanúsíthatnék meg bárkit is. Biztos én nem emlékszem jól, biztos akkor este nem rendeztem el alaposan a hálót, véletlen elfelejtettem, – ami szinte kizárható, annyira tartok a szúnyogoktól.

Akkor tovább nem foglalkoztatott. A későbbiekben sem gondoltam rá, s nem figyeltem, hogy reggelente hogy állnak a háló ráncai...

Undorító, aljas gazember! Nem, ez a megfogalmazás így kevés. Pár szóba nem fér bele, hogy miket gondolok róla, és jobb is, ha nem részletezem.

Nem én vagyok a bírāja.

Szánalmas, mint férfi, és szánalmas, mint ember! Ilyen aljasul visszaélni egy magányos nő kiszolgáltatottságával, aki ráadásul az ő házának a vendége... Alattomos, állatias viselkedése megbocsáthatatlan!

Felháborodottan gondoltam helyzetemet újra és újra végig. Mit tehetnék? Mi lenne a helyes lépés? És? Ha lépnék is, ki hinne nekem? M...? Már az is megfordult a fejemben, hogy mindez az ő tudtával történik. Amilyen ostoba, ezt is el tudom képzelni...

Ha végiglapozom az elmúlt heteket, sok apróság bukkan fel ezzel kapcsolatban, s ha akarom ezek félreérthető, illetve éppen hogy nem érthető félre... Képtelensége miatt ezt a gyanúmat...

Mindegy.

Be kellett látnom, semmit sem tehetek. Csak annyit, hogy ezek után még nappal is zárom az ajtómat. És még óvatosabb leszek! És imádkozom. Imádkozom, hogy meghatározott szorult pillanataimban kapjak védelmet, s hogy kibírjam a megaláztatásokat, és hogy egyszer épségben hazakerülhessek!

Ami szép,

az gyötrelmes és többnyire elérhetetlen. És Afrika szép... Egy gyönyörű szenvedő fekete asszony, aki minden szépségét felkínálja az arra érdemes szomjazóknak. Én is szerettem volna minden hajlatát bejárni, megcsodálni minden felkínált szépségét, ősi lábnyomokba lépni, jelenét, múltját, egy-egy pillanatát felfedezni... Nagyon vágytam rá, de nem volt hozzám kegyes.

Talán nem vagyok rá érdemes...

Még az, a jelentéktelen vágyam sem teljesült, hogy apró kőgyöngyöket tudjak beszerezni magamnak, és vékony bőrszíjat, amire felfűzhetném, és szeretettel viselhetném nyakamban és csuklómon. A pláza ahol én megfordulok, nem kínál kőgyöngyöt, legalábbis olyat nem, amelyet én szeretnék. Aranyat annál többet. Csodálatosan megmunkált egyedi darabok csillogtatják magukat a fényes kirakatokban. De én nem aranyra, vágyom, arra nekem nincs szükségem.

Még a belvárost sem láttam, nem járhattam kopott kövein, és gödrein, és valószínű már nem is fogom meglátni. Sajnálom. Végtelenül sajnálom.

Az öreg óceánhoz is csak úgy véletlen volt szerencsém, és csak rövid időre. Pedig nincs messze, lágy lehelete idáig elér. Annyi szépség lakik ebben az országban, szerettem volna minél többet magamhoz ölelni belőle, de... Már mindegy. Így alakult. Valamiért így kellett történnie.

Telnek a napok, s ez jó! Most már csak haza vágyom.

Mivel D... és M... ma már korán elhúzott valahová, talán a városba bankügyeiket intézni, nem tudom, nem tudatták velem, nem is érdekelt, örültem, hogy szabadon mozoghatok. Most, hogy nincsenek, elhatároztam, Rosale-t és Tomot beavatom gyanúmba. Időnk van szótározni, remélem, megértik, amit szeretnék velük közölni.

Először is elmondtam, elmutogattam a folyosói esetet. Ecseteltem aggályaimat D...-vel kapcsolatban, – láthatóan nem lepte meg őket – és megkértem minkettőjüket figyeljék az ajtómat. Megértették és megígérték, készségesen mindenben a segítségemre lesznek. Végtelen sajnálatukat fejezték ki, amit éreztet-

tek is velem. Hűség és együttérzés csillogott nagy fekete szemekben. Éreztem, mint mindig, most is számíthatok segítségükre. Ám azt is tudtam, tapasztaltam, hogy csak úgy titokban segítenek, mert ők is félnek. Nyíltan nem mertek mellém állni, óvatosnak kellett lennem, nem akartam ezeknek az egyszerű jó lelkeknek kellemetlenséget okozni, hisz ők is kiszolgáltatottak voltak, még ha nem is annyira, mint én.

Később a nap folyamán Tomtól próbáltam megkérdezni, tud-e valamit a konyhában lezajlott Beth és Rosale közötti vitáról, de nem sikerült megértenie mi is a kérdésem, ellenben kikereste a szótárámból a megfelelő szavakat, amit ő szeretett, volna velem tudatni. A kikeresett szavak a következők voltak:

– Ők együtt éreznek velem nagyon!

Ez megnyugtató. Már nem csak érzem, hanem tudom is...

Még ezen a napon csoda történt! M... szóba állt velem, ami már hosszú napok óta nem fordult elő, s megkérdezte: – holnap van-e kedvem velük menni, megnézni egy vízierőművet?

– Vízierőművet? Mi van azon látni való? Szívesebben mennék másfelé, például szívesen megnézném a belvárost, és akadna még egy pár hely, ami érdeklődésemmel egybevág! – Ám ők nem a belvárosra kíváncsiak, – mondta ő – hanem a vízierőmű-re!

– Jó, ezt is köszönöm, majd gondolkodom rajta. – Válaszoltam meglepődve.

Gondolkodtam. Sehogyan sem fért a fejembe, hogy miért éppen vízierőművet akarnak látni, mikor ebben az országban annyi, de annyi természetes csoda található, miért éppen egy ember alkotta monstrumra kíváncsiak? Ami ráadásul, mint mondta nincs is közel, korán kell indulni. Olyan messze van, hogy egy egész napos programnak felel meg.

Végül úgy döntöttem ez is jobb, mint semmi, legalább útközben nézelődöm. Velük tartok. De azért újra és újra gondolkodóba ejtett ez a fura program... Valami gyanú velük kapcsolatban már állandóra befészkelte magát a gondolataim közé, így most sem hagyott nyugodni. Egyre jobban nem bíztam meg bennük. Mi ez a nagy szívélyesség? Tegnap még a köszönésemet is épp-hogy fogadták, s úgy néztek keresztül rajtam, mint...

Es útlevelem sincs! Mi lesz, ha... ha valahol otthagynak... Vagy bármi más is történhet... Különböző verziók jutottak eszembe milyen veszélyeknek lehetek kitéve, de legyőztem

aggályaimat. Kénytelen itt tartózkodásom napjaiban ez is egy lehetőség. Egy lehetőség, hogy lássak!

Velük megyek, döntöttem el végleg. Minden rendben lesz, csak okosan, körültekintően kell viselkednem. Ha bármi adódik is, nem szabad érezniük, hogy félek. Magabiztosnak, határozottnak, és óvatosnak kell lennem, akkor nem történhet baj. Óvintézkedésként egy kis papírra leírtam a férjem nevét és telefonszámát, alá hazám tiszteletbeli nagykövetének a nevét, címét, telefonszámát, és átadtam Rosale-nak. Elmagyaráztam ki, kicsoda, azt is, ha rá kerülne a sor, hogy fel kell hívnia, a férjem, tud angolul, tud vele beszélni, a nagykövet úr pedig itt valahol a fővárosban lakik, vele akár angolul, akár hazai nyelven is beszélhet.

Azt is megértette, ezt azért adom oda, ha a hátralevő itt tartózkodásom ideje alatt velem bármi történne, akkor kell hívnia a felírt számokat, és elmondania, amit tud. Mindent! Abban az esetben például, ha erről a kirándulásról nem térnek vissza, azonnal telefonáljon, hívja a felírt számokat! Mindent el kell mondanania, amit tud, ne féljen, ne hagyja magát megtéveszteni. Nem szabad tekintettel lennie a nagybátyára! Jól tegye el ezt a kis papírt, amíg hazájában tartózkodom, tartsa magánál, senkinek ne mutassa meg, senki nem tudhat róla, csak ő!

El is tette. Bevitte a szobájába, és jól eldugta. Megértett. Így én is kicsit nyugodtabban gondoltam a másnapi kirándulásra.

Korán indultunk, de az afrikai nap így is megelőzött bennünket. Már vékaszámba öntötte a gyöngyház felhők mögül a forróságot. Feltarisznyáztam a hátizsákomat, kalapomat fejembe húzva vegyes érzésekkel néztem a nap várható eseményei elé.

Szép tájakon haladtunk. Ezen a vidéken határozottan zöldebb, bujább Afrika lelke. Az utak mentén árusok, főleg halárusok. Asszonyok fején a pálcikákra tűzött füstölt halak, a megmunkálatlan útszéli asztalokon szintén halak. Halszag mindenhol. Közel járhattunk a kikötőhöz. Mi tagadás szívesen megnézném, összehasonlíthatatlanul szívesebben, mint a vízierőművet...

De hát...

D... megállt az egyik asztal mellett és halat vett. Kihaszználva az alkalmat én is kiszálltam az autóból és fényképeztem. A halas kofák nem is bánták, ám az útközepén az autók között egy, a halait fején áruló nő, mikor lencse végre szerettem volna kapni igen tiltakozott. Még ilyennel sem találkoztam. Általában az itteni em-

berek szívesen veszik, sőt kéri a fényképezést, ám ő nem akart kötélnek állni. Hevesen és zajosan tiltakozott, pedig nekem éppen ő kellett! Ilyen jellegzetes arccal, mint az övé, ritkán találkozni, s ráadásul a malomkeréknyi tálca a fején, tele pálcikákra tűzött halakkal, olyan hatást keltett, mint egy hatalmas, halakkal feldíszített kalap. Nem adtam fel. Végül sikerült megegyeznünk. Hátizsákomból előkerült pár szem cukorka, és boldogan a gépem elé állt.

Mindeközben D... halakat mustrált. Mikor kiválogatta a sok apró és nagy halait, mentünk tovább. Vittük magunkkal a hal-szagot...

Szerettem volna a „bajaim” ellenére is jól érezni magam, próbáltam kedves és közvetlen lenni hozzájuk, hátha ők is felengednek irányomban. Nem ment könnyen. Sőt! Valahogy szokatlanul feszültek voltak. Főleg D...

Valami lógott a levegőben...

Már újra sokat mentünk, és bizonyos dolgok miatt meg kellett állni. D... egy útba eső hotel parkolójába vette az irányt. Árnyas fák, gondozott park, kedves pincérek. És két macska. Ilyen közletről még nem láttam afrikai macskát. Sőt nem is láttam még Afrikában macskát, csak egyszer egyet azt is futólag, amint éppen nyakába szedte a lábait és elinalt. Biztos tőlem ijedt meg. Nem látott még fehér embert.

Megállapítottam, hogy az itt honos macskák nagyon különböznek a hazaiaktól. Ezek kölyökpárducra, vagy inkább pumára hasonlítanak, mint macskára. Hosszúak és karcsúak. A fejük is, tartásuk is pumás. És hogy tudnak osonni! Egy pillanat alatt már ott sem voltak és már vissza is jöttek. Vadásznom kellett rájuk, hogy sikerüljön lencsevégre, kapnom egyiket is, másikat is.

Kiérve a hotel parkolójából, rákanyarodva az útra, legnagyobb meglepetésemre és legnagyobb örömömre egy nagy táblát vettem észre, amin az én vágyott gyöngyeim kínálták magukat! Nem sikerült időben szólnom, pár métert már túlhaladtunk, de D... megtette és visszafordult. Leírhatatlan lett az örömöm! Ennyi szemet gyönyörködtető eredeti kögyöngyöt együtt látni! És mint kiderült helyben készítik. Na ez már érdekelt, ez az én világom!

Nagyon kedves családot ismertem meg. Végre normális, értelmes emberek társaságában tölthettem el vagy húsz percet.

A házaspár iparművész. Különleges szép arcukról, és egész megjelenésükből sugárzott a természetes intelligencia. A férj fúrja, faragja az apró köveket, a felesége speciális ősi, titkos recept alapján készült afrikai növényi eredetű festékekkel mintákat fest rájuk. Tepsikbe rakja, és kemencében rájuk égeti. Megmutatta a kemencét is az udvaron. Ott helyben is laknak, nagyon egyszerű körülmények között, de rendes házban. A „műhely” a ház előtt a szabadban, az üzlet pedig a ház mellé ragasztva egy nyitott bejáróval van megoldva. Minden egyszerű és praktikus.

A férj hagyományos afrikai anyagokat is sző. Szövőszéke is végtelenül egyszerű, hagyományos. Az is a szabadég alatt. Ő is a földön ülve dolgozik, mint ahogy a városban az útszélén mások. A szövéshez használt fonalak is természetes anyagokból származnak, a festék pedig a hagyományos titkos recept alapján készült. Ezt a speciális festéket készen veszik, mert senki nem juthat a recepthez. Ez már több száz éve így van. Az idők folyamán tehetős üzletemberek már több alkalommal is milliárdokat kínáltak a receptért, dollárban, de nem eladó.

A házaspár két gyermeke is kiveszi a részét a munkából. Az ő feladatuk a gyöngyök osztályozása nagyság, szín és forma szerint.

Válogathattam kedvemre!

Gondolva a hazai szeretteimre is, úgy válogattam a kedves kis gyöngyöket, hogy otthon majd ők is kedvükre válogathassanak.

Be kell vallanom, nem szívesen hagytam el ezt az idilli környezetet.

Tovább menve egy nagyon lerobbant, nagyon szegények által lakott betonházak közé szorult lehajtó után egy hatalmas tónál kötöttünk ki, s a tó közvetlen partján egy nagyon elegáns szálloda elegáns szabadtéri éttermi részében. D... és M... úgy gondolta itt fognak ebédelni. Jól választották meg a helyet, az ebédhez gyönyörű a panoráma, gyönyörű a környezet. Ez a parti szabadterbe illesztett étterem fapadlón lógott bele a milliárdnyi csillámtól szikrázó tóba. A padló alatt víz csobogott, hallani lehetett egy-egy hullám tompa csapódását. Az asztaltól át lehetett látni a messzi túlsó partra. Körös-körül haragos zöld erdő olvadt bele az alacsonyan kúszó gyöngyházként ragyogó égi fellegekbe. Amerre ellátni minden szemet, lelket nyugtató zöld, a tó környéke zsúfolva különleges fákkal, bokrokkal, és pompás színekben nyíló virágokkal. A nehéz, fából faragott asztalok pálmalevéllal

fedett „gombák” alatt húsöltek. A kényelmet a párnázott fotelszerű fonott székek biztosították. Egyszóval pazar. Szebb már nem is lehetne.

Itt találkoztam össze egy angol urakból álló csoporttal. Míg D... és M... az ebédjükkel foglalatoskodtak, én fényképeztem és nézelődtem. Látványban akadt részem bőven. Leguánok rohangáltak az asztalok között, sütkéreztek a deszkapadlón. Hosszú, színes farkukon megbotlott a fény, s különleges árnyalatokba burkolta. Szelíd, emberek közelségéhez szokott állatok voltak. Beljebb merészkedtem a szálloda parkjának dzsungelébe. A különböző buja virágok bódító illata az afrikai forró párában megrekedve az orrom magasságában szinte lebegett a föld fölött.

A déli hőségben verejtéktől csöpögve izgatottan hajtottam föl egy-egy bokor dúsan leomló ráncait. Vajon mit láthatok alattuk? Milyen élővilág lakhat a virágokkal roskadásig megrakott ágak alatt? Vagy csak a szellő jár alájuk húsolni? Meggyőződhettem róla, nem csak a szellő járt ide húsolni, komoly „élővilág” nyüzsgött alattuk.

A nagyra nőt bogarak és a kicsik igyekvő serénykedéseit elmélyülten figyelve egyszer csak gyanús reccsenésre, és tompán surranó neszre lettem figyelmes...

Eddig eszembe sem jutott félni. Úgy mászkáltam, olyan áhítattal, mint egy nagy nehezen megtalált földi paradicsomban. Mintha az Édenre találtam volna, arra az Édenre, amiből az ember száműzetett. Ám ezeket a különleges neszeket halva lelkesedésem rögtön alábbhagyott. Álltam és vártam. A közelemben valami lassú hömpölygés szinte nesztelen moraja kelt életre a puha csöndben...

Vártam. Hol a fejem fölötti girbegurba ágakra irányítottam tekintetemet, hol a lábaim környékére. Messzebb már nem is mertem nézni. Így álltam egy ideig mozdulatlanul, figyelve a gyanús nesz ismétlődését. Kígyótól tartottam. Valószínű nem jártam messze az igazságtól, hisz itt a vízparton és ebben az élő, ritkán látogatott sűrű, természetes környezetben könnyen előfordulhat egy-egy eltévedt, vadászó kígyó. Azt azért nem gondoltam, hogy éppen rám vadászik, de jobb az óvatosság. Amikor meggyőződtem róla, hogy nem ismétlődött meg a különös zaj, tettem egy pár óvatos lépést visszafelé, majd, mint akit éppen üznek az Édenből, kilöttem magam a sűrűből.

Éppen időben. D... és M... már a vége felé tartott a falatozásnak. Előttük a nagy lapos, tálszerű tányéron már alig akadt használható falat.

Indulás tovább. D... és M... szavaiból kivéve, már nincs messze az erőmű, csak az óriásira duzzasztott tavat kell megkerülni. Még mindig nincs hozzá hangulatom, szívesebben fordulnék vissza, ám legyen. Ha menni kell, hát menjünk!

A hátsó ülésen szótlanul ücsörögve, gondolataim a kígyó körül és a velejáró nesz körül motoszkáltak. Mi lehetett? Valami volt a közelemben! De mi? Ha kígyó volt, ezt megúsztam. Ha más, akkor is. Elővigyázatlan voltam, túlságosan magával ragadott és mélyre csábított a szépség. Ám a nesz, mintegy előjel, mintegy figyelmeztetés...

A fővárostól már sok-sok kilométerre jártunk, amikor D... célirányosan lassított, és befordult egy terjedelmes, sűrű erdőbe. A sötét erdőbe vezető alig járt földútra... Bevallom, hirtelen nem éppen kellemes gondolatok suhantak keresztül a bizalmatlanság és a meleg sújtotta agyamon! Legszívesebben azon nyomban kiszálltam volna az autójukból, a kirándulásukból, s úgy általában az életükből is!

Jó, rendben van, kiszállnék. És? Itt maradnék az „dzsungel” szélén egyedül... Mihez kezdenék? Kitől kérnék segítséget? Hisz nem jár erre senki! S ha akadna is valaki, ki tudja milyen szándék, vezérli... A nyelvet sem értem. Útlevelem sincs! Semmi hivatalosan használható dokumentumom, amivel igazolhatnám kiléteimet, hovatartozásomat, legális tartózkodásomat.

Pillantásom a csuklómra tévedt. Csak ez... Fanni unokám készítette nekem a „nagy útra”. Egy karkötő... amelyen jól olvashatóan színes gyöngyökből a keresztnévem van kirakva. Hogy el ne vesszek, megígértem használni fogom. – Mert hát sohasem lehet tudni – mondta ő – ennek alapján be tudnak azonosítani...

Akkor előrelátásán meghatódottságomat tréfába burkolva próbáltam leplezni: – ha felfalnak az oroszlánok, és semmi használhatót nem hagynak belőlem, jó szolgálatot tesz...

Semmi sem véletlen...

Eldöntöttem, lesz, ami lesz, maradok a helyemen.

Gurult az autó jó pár métert befelé, amikor a haragoszöld sötét lombok között egy lazára ácsolt sorompóba ütköztünk. D... kénytelen volt megállni, annál is inkább, mert a fák közül egy fekete színű őrzővédő ruhába bujtatott férfi lépett a kocsni elé.

Nem mehetünk tovább, ez tiltott terület!

S ekkor szinte kézzelfoghatóan éreztem, hogy angyalok vigyáznak rám!

Felsőhajtottam. Abban a pillanatban olyan megmagyarázhatatlan nyugalom szállt meg, amelyet csak ritkán érezhet a halandó. Már nem féltem. Se tőlük, se másától. Biztos voltam felőle, hogy a körülmények úgy lesznek elrendezve, hogy nem eshet bántódásom!

D... visszatolatott az országútra, morgott egy sort, hogy nem így képzelte, de menjünk tovább. Majd valahol próbál letérni, mondta élete párjának, aki bölcsen nagyokat hümmögött jóváhagyása jeléül.

Szóltanul mentünk tovább. Minden kihalt, az út két oldalán egybefüggő erdő, néha bukkant csak fel egy-egy tisztás. Ennek ellenére már cseppet sem féltem. A hátsó ülésről nézelődve újra mindent szépnek láttam, lekötött az elsuhanó fák itt-ott virágba borult ünnepélyes szépsége. Egyik fa fehéren roskadozott, a másik téglavörös színben pompázott, a harmadik élénk rózsaszín ruhát öltött magára. Így váltakozva a zöld megannyi árnyalatával keveredve csodálatos hatást keltett a látvány.

Szerencsére D... nem talált az erdőbe bevezető másik utat, így kénytelen volt az országúton tovább haladni, egészen addig, míg feltűnt egy útszéli tábla, mely jelezte az erőmű irányát. A tábla útmutatása szerint haladva egy parkolóban kötöttünk ki. A parkolóban egy másik tábla pedig ismertette a tudnivalókat. Belépőjegyet kell venni, ami kapható a parkoló melletti barakk-szerű építmények egyikében. Tudnivaló továbbá, hogy három főhöz már kötelezően jár a kíséret...

És mi hárman vagyunk!

D... dühösen olvasta a tudnivalókat. Hogy azért-e, mert fizetnie kell... vagy... Vagy, mert újra keresztül húzták a számításait?

Villámló pillantások kíséretében jelezte, hogy nincs elég pénze. M... is kiforgatta a pénztárcáját, az sem volt sok, így ami még hiányzott, körülbelül olyan két és félszemélynyi, a kezébe adtam. Úgy, olyan vad tempóban, olyan lekezelő, visszataszító kapzsisággal kapta ki a kezemből az odanyújtott pénzt, mint már sokszor tette. (Ezt a mozdulatát elfelejteni nem lehet!)

A jegyeinkkel együtt egy fiatal hölgyet is kaptunk kísérőnek. Ő beült mellém a hátsó ülésre. Igazán biztonságban érezhettem

magam. Semmi nem történhet. Még megnyugtatóbb lett a helyzetem, amikor egy sorompón keresztül kellett áthaladnunk az erőmű területére, és meg lettünk számolva...

A sorompót kezelő kedves, egyenruhás fiatal férfi elvette a jegyeket, bekukucskált az autóba, megszámlolt bennünket, váltott pár szót a fiatal hölgygel, majd gyöngyház mosolyát felénk küldve intett, hogy mehetünk.

Nagy, kietlen sziklás területen kanyargott az út mire magához a monstrumhoz elértünk. S az erőmű nem volt más, mint sziklák ölelte forró betonkatlanba ágyazott hatalmas, örvénylő, dühödten zuhogó víztömeg. Beton, beton hátán, víz, víz hátán, és szilárdan megrekedt forróság a levegő hátán. Közeliében sehol egy fa, egy árnyék, szinte szikrát ontott a levegő.

Ez így van jól, gondoltam. Még csak mentegetőzőnöm sem kell. Szerencsémre a bajaim miatt én ehhez nem mehetek közel! Hiába a kalapom, pillanatok alatt felforrna a fejem ekkora hőségtől. Semmi más nem hiányzik nekem, minthogy rosszabbul legyenek. Így is elég viselnem a melegben a gyengeségemet, ami ahogy telítődött a kora délután, egyre fokozódott.

Az egyik szikla alatt kialakított parkolóban maradtam. Itt a sziklából kiálló két lombos faképződmény biztosított némi árnyékot, és szerencsémre még néha egy-egy szellőkés is arra járt. Hogy honnan került időnként oda, fogalmam sincs. Mindig váratlanul ért. Egyszer még tréfált is velem, elvitte a kalapomat. Utána eredtem, s ahol megtaláltam ott egy szép követ is találtam. Zöld, sárga, barna és fehér színekben pompázó követ. Ez még hiányzott a gyűjteményemből. Örömmel szedtem fel a földről a kalappommal együtt.

Ezen a vidéken a kövekben mindenféle ásvány megtalálható. Szinte minden kőben valamilyen fokozatban az arany is benne van, éppúgy, mint a gyémánt is, csak a karát fokok változnak. Az ipari gyémánt a gyakori. A mangán is jócskán jelen van, és a bauxit is.

Jól el voltam egyedül. Megfigyeltem a szikla látótávolságomban elérhető hasadékait, repedéseit, lemállott tömbjeit, a belőlük burjánzó különös növényzetet.

Volt időm. Legalább háromnegyed órán át eltartott, amíg D... és M... csodálták az erőművet. Hogy nem kaptak hőgutát? Én már félúton a parkoló és a monstrum között elterültem volna.

Satnya szervezetem, főleg ilyen megviselt állapotban még csoda, hogy így is bírta.

Elég messze esett a parkoló az erőműtől, a víztömegetől. Örületos robajjal közlekedő hangja mégis szinte élesben jutott el hozzám. Megborzongatott. Pillantásom ismét a gyöngyökből fűzött karkötőmön pihent meg. Mindenféle eszembe jutott. Többek között az is, hogy rossz belegondolni, ha véletlen valaki ebbe a víztömegbe beleesik!

Természetesen nem szántszándékkal, csak úgy véletlenül... Mondjuk a korláton egy kicsit mélyebben, áthajol, és megszédül a sebesen örvénylő víz látványától...

Soha nem találják meg!

Vagy ha mégis, akkor csak valahol Felső-Guinea következő országában.

Mi tagadás, várakozásom közben ez a különös program és a víz közeli dübörgése elindította a fantáziámat, más is eszembe jutott. Mert ha, és most, én nem egy igaz történetet írnék, hanem egy vérbeli krimit, akkor...

A sorompónál a kedvesen mosolygó egyenruhás fiatal férfi visszafelé is megszámolt bennünket.

Hiánytalanul megvoltunk!

Nem sok látogatója akadhat az erőműnek. Kívül és belül tartózkodásunk ideje alatt senki sem igyekezett meglátogatni. A betonfalak közzé terelt víztömeg nem sok embert érdekelhet. Pedig láthatóan „nagyszám” azoknak, akik tudják értékelni, akik több száz kilométert képesek az embertelen hőségben oda-vissza utazni, és háromnegyed órán át képesek csodálni...

Persze, el kell ismerni hatalmas munka, hatalmas beruházás egy ilyen létrehozni. Joggal lehet büszke rá az ország.

Kikanyarodva a parkolóból M... mély hallgatásba burkolózott, D... csalódottságának adott hangot, mert hát, és... Nem is gondolta, hogy ennyire megváltozott minden az erőmű körül. Régen, mikor legutóbb erre járt még elhagyatott volt, és az erdőn át is el lehetett jutni hozzá.

Nem őrizték ennyire.

Ami pedig engem illet... mit is mondhatnék?

Megúsztam... Szerencsére még a hőség sem vert le a lábamról!

A kelő nap

ma sem festette rózsaszínűre, vagy narancssárgára az eget, nem mutogatta magát, arcát sem fényesítette a harmat gyöngyeiben, nem lacafacázott, hanem egyből lángolt. Negyven, ötven fok alatt nem adta.

Reszkessen, aki nem idevaló!

Már ott tartottam, hogy a reggeli és a délelőtti napot még árnyékban is nehezen tudtam elviselni. Elkerülhetetlen teendőimet is délutánra halasztottam. Ha mégis véletlen csak percekre is a napra tévedtem, szinte kibírhatatlan órák következtek. Változatlanul azzal kezdődtek a tünetek, hogy a hideg, verejtékben úszó bőröm alatt égett, szúrt, lángot vetett a húsom. Jött a gyengeség, ami órákra mozdulatlanságra kényszerített. A fejem kongott az ürességtől, mintha egy tompa valamivel fejbe kólintottak volna. Egyre nehezebben viselem.

De telik az idő, és ez úgy, ahogy erőt ad.

Szerencsésen eltelt az a két hét is, míg az útlevelemet fogva tartották. Ma végre péntek van, és... Ma fogom visszakapni! D... és M... már úton vannak a hivatal felé, délre talán vissza is érkeznek.

Visszaérkeztek. Épp a teraszon voltam. Csakhogy az én útlevelem nélkül! Az övéké elkészült a pecsételéssel, az enyém nem... Amikor megkockáztattam a kérdést, hogy akkor most mi van? D... szűrős nagy szemeivel rám nézett, megforgatta a szeme fehérjét egy párszor, és csak úgy odavetette:

– Majd a következő hét péntekén kell érdeklődni. – és bement a házba.

Ez a közönyösség és lekezelő magatartás már sok volt! És különben is! Csak érdeklődni? Az sem biztos, hogy kész lesz? Ez felháborító, hogy egy pecsétnyomásra ennyit kelljen várni! És mi van, ha valahol elkallódott? Az idő telik és... Ki segít megkeresni? Majdnem ott helyben elsírtam magam... Nagy erőfeszítésembe került nyugodtnak látszanom. Ez rémálom! A bizonytalanság zűrzavarában egyedül vagyok minden bajommal... „Ezekre” tudom, nem számíthatok. Miért van, hogy itt a világ végén minden alapvető jogomért küzdenem kell? Miért hozott össze a sorsom ezekkel a szörnyű emberekkel?

Az övéké megvan, talán még örülnek is, hogy így alakult! M... bugyuta arcán ez tükröződik! Csak tudnám honnan ez a sok rosszindulat felém? Semmit nem követtem el ellenük! Semmit! Még szóban sem, hisz véleményem sem lehet! Megint egy újabb probléma, és nem is akármilyen! Útlevel nélkül még el sem hagyhatom az országot! Forrongtam magamban, a düh és a félelem együttes ereje majd szétvetett, mert mi lesz, ha... És még megjegyzés, vagy kérdés sem hagyhatja el a számat, mert...

Éreztem, sebzett lelkem már nem bírja sokáig. Nagy nehezen lecsillapítottam, önuralomra kényszerítettem magamat, gondoltam, majd csak kitalálok valamit. Az nem lehet, hogy ne segítsenek! Ők hívtak, az ő vendégük lennék, nekik is vannak kötelességeik velem szemben!

M... éppen ott pihegett a székében, kárörvendő arccal forgatta kezében az útleveleiket, és a pecsétjüket mustrálgatta. Eddig egy szót sem szólt, pedig elvártam volna, hogy legalább ő mondjon valami biztatót, többszörösen kiszolgáltatott helyzetemben legalább egy, együtt érző szót... Ennyire kegyetlen nem lehet...

De igen. Csak nézte az útleveleket, s amikor már úgy gondolta, hogy eleget nézte, büszke, öntelt mozdulatokkal elkezdte magát velük legyezgetni. Nyugalmat erőltetve magamra, remegő gyomorral fordultam hozzá:

– Meg kell, mondjam, még egy országban sem tapasztaltam ilyen eljárást! Azt, hogy egy más ország állampolgárának a hivatalos okmányát, hetekre elveszik, mikor érvényes vízummal rendelkezik, továbbra sem tartom igazán jogszerűnek, de nem tehettem mást, tiszteletben tartva az adott ország rendelkezéseit belenyugodtam. Ám az, hogy két hét sem elég a pecsételésre, erre már nyugodtan nem lehet reagálni. Mit gondolsz miért tart ilyen sokáig?

Rántott egyet a vállán:

– Várni kell... majd látjuk.

– És mi lesz, ha azon a pénteken sem lesz kész? Hiszen már rövidesen megyünk haza! Várunk, várunk, már csak két péntek és megyünk! És ha az indulás idejéig sem lesz kész? Akkor mi van?

– Tya, – rántott a vállán újra – akkor maradsz és vársz tovább!

Ledöbbsentem. Viselkedésükből gondoltam én, hogy szándékuk sincs segíteni, ám így nyíltan kimondva leforrázott a válasza.

– Ez azt jelenti, hogy a segítségetekre nem számíthatok? – kérdeztem már majdnem sírva. A gyomrom görcsbe rándult, a tor-

kom kiszáradt, s ekkor jött ki D... a teraszra. Valószínű, szokása szerint bentről, a nyitott ablakokon keresztül hallgatózott, mert rögtön a legdurvább emelt hangnemben esett nekem:

– Várni kell! Nem tudod felfogni? Ha a hivatalban azt mondták, hogy ki kell várni, akkor ki kell várni!

– És pénteknél hamarabb nem lehet érdeklődni? Ott is csak emberek dolgoznak, hátha véletlen... – kockáztattam meg, de belém fojtotta a mondatot.

– Nem véletlen! – És mondta, mondta, ömlött a szájából a rágalom. – Mert biztos okuk volt, hogy ott fogták, mert biztos olyasmit követtem el, ami a hatóságok tudomására jutott, még jó, hogy szigorú ellenőrzés van a hazájában, mert most legalább kiderült!

– Mi derült ki? – hasított belém a félelem új irányú elágazása...

Ám rám sem figyelve a szokásos „őrült-magánszámba” kezdett. Sötét szemeiben sárga tüzek gyúltak, s egyre jobban és jobban fölpörgetve magát tele torokból ordította felém az alázó szavakat.

Már védekeznem sem volt értelme ellene, és erőm sem volt hozzá elég, hogy bármit is mondjak. Nyeltem nagyokat, a stressz az agyamban lüktetett, és csak annyit jegyeztem meg erőtlenül, csöndesen:

Ez igazán nem szép, ahogy viselkedik.

Hogy még egyszer meg mertem szólalni még dühösebben esett nekem. Olyan agresszívan toporgott egyhelyben, mint egy sértett vadkan, támadás előtt. Félelmetes volt, ahogy hadonászott felém, ahogy forgatta az erőlködéstől hatalmasra nőtt, az üregeiből majd ki ugró szemeit. Úgy üvöltött velem, hogy zengett a környék. Most már nemcsak a közvetlen szomszédok hallották, hanem a távoliak is. Kiálltak a házak elé, nem értették sem a nyelvet, – németül üvöltött – sem azt, ami történik, csak azt látták, hogy az egész ellenem irányul. Rosale sem mert közbeavatkozni, csak állt a garázsajtóban, s félelemmel várta, mi fog következni. Mindenféle mocskot, elképzelhetetlen vádat a fejemhez vágott. Úgy hasítottak belém a szavai, mint éles kések. Minden sarat, amit eddig Európában rádobáltak, rám dobálta vissza. Ismét én kaptam az összes sérelmekért, ami életében a fehérek, lakta kontinensen érte. Szerencsétlenségemre személyemben ismét én képviselhettem Európát... Csak álltam tehetetlenül, el kellett tűrnöm a megaláztatást, senki nem védett meg ellene.

És M... mindeközben csak ült, és egy szót sem szólt!

Kiszolgáltatott helyzetem mégis arra kényszerített, hogy ismét hozzá forduljak segítségért. Hiába tudtam, hogy eddig csak csalódtam benne, mégis... Mellé léptem és megkértem, szóljon a férjére, ne bántson, most már fejezze be!

– Szívem elég volt már... – körülbelül ezt rebegette bele halkan a levegőbe, amit más nem hallott meg, csak én. Ó, hogy milyen jellemtelen! Zavaros tekintetén is látszott, csak azért motyogott valamit, mert nem térhetett ki.

Ekkor jutott el a tudatomig, „helyzetemet” a hivataltól a rezidenciáig vezető úton ők már „kibeszélték”. Már ott eldöntötték a sorsomat. Megbeszélték, mert csak az lehet, hogy én valamit elkövethettem, amire itt most a hatóságok rájöttek. Mert nem véletlen, hogy nem kapom vissza az útlevelemet... Úgy kell nekem! És már pedig ők nem segítenek, egy lépést sem tesznek értem! Azt is eldöntötték, ha nem kapom vissza az útlevelemet időben, nélkülem mennek vissza. Valószínű, ez az egész félelmetesen rosszindulatú mese D... szegényes agyából pattanhatott ki, M... pedig a szokásos hümmögésével jóváhagyta.

Szép kilátásaim vannak!

Kinek néznek ezek engem? Bűnözőnek? Engem, aki egész életemben jogkövető voltam? „Ezek” megvádoltak engem! Na ehhez már igazán primitív agy szükségeltetik!

D... már reszketett az üvöltözéstől, úgy prüszkölt dühében, úgy füstölgött, mint egy túlhevített kazán. Folyton ismételte mondatait, olyan idegállapotban köpködté rám a szavakat, hogy mindenre felkészültem. Tényleg mindenre!

Én egy békés, türelmes ember vagyok, mint ahogy mondani szokás, fát lehet vágni a hátamon, de ez már nekem is sok! Hogy ezt a magatartást meg meri engedni magának egy ember egy másik emberrel szemben? Ráadásul szó szerint egy védtelen nővel?

Mintha a lábtörlője volnék!

És teheti mindezt büntetlenül? Teheti. Tisztában van kiszolgáltatott helyzetemmel...

És az a színét váltogató felesége az, az álmimóza is csak ült hidegen és bámulta a kerítését! Nem, a viselkedésüket ép ésszel nem lehet felfogni! Már minden normális határt túlléptek... már minden emberit... És, nincs aki, védelmemre kelne, vagy kihívna a rendőrséget. Hallják sokan, mégsem teszik, mert félnek. Mert itt az úr, az, nagyúr!

De talán jobb is, hogy nem hívják, gondoltam, mert amilyen peches vagyok, azok is engem vinnének el. Ki hinne itt nekem? Hinne? Meg sem tudnék szólalni! D... azt mondana, amit akar, na, sőt azt fogna rám, amit akar, bármivel megvádolhat, neki hinnének, ő van otthon... én csak egy idegen vagyok... Azt sem érteném meg, amit mondana a rendőröknek.

Égtem a megaláztatástól, a gyötrő kiszolgáltatottságtól. Minden zsigeremet a félelem uralta. Nem mertem bemenni a házba, komolyan tartottam tőle, hogy utánam, jön, és bármi történhet... Itt kint sokan látják, nézőközönség van bőven, talán nem mer tettetleg is bántalmazni... És a garázzsal szemben a nagykapu is tárva, nyitva, ha a helyzet úgy kívánná, ki tudok futni az utcára...

Mi lesz most? El sem tudtam képzelni, hogyan tovább? Csak néztem őket, és olyan érzésem támadt, mint már egyszer megtörtént velem, hogy képzeletem ördög képében jelenítette meg a két túlvilági alakot. Igen. Az egyik állt és minden emberit levetkőzve magáról állat módjára üvöltött, a másik ült, kárörvendve kivárt, és minden emberi érzéstől mentesen, sunyi mód lapított.

Egyre inkább éreztem, hogy körülöttem a levegő. Amikor úgy láttam, hogy résnyire szabad az utam a garázs felé, eleje menekültem. A falához támaszkodva remegő lábakkal vártam, hogy vége legyen. Rosale is csak állt és nézett, látszott rajta az együttérzés, a segíteni akarás, de az is, hogy nagyon fél. Vettem magamnak a bátorságot és kimentem az utcára, a kerítés mellett vártam, hogy egyszer csak vége lesz, egyszer csak belefárad. Már nem is figyeltem rá, már talán el sem ért hozzám a hangja, nagyon rosszul éreztem magam. Már nemcsak a lábaim remegtek, a gyomrom is. Szívem összevissza kalapált. Szinte minden idegszálamat külön éreztem. A fejem zsongott, mintha egy sereg méh költözött volna bele, az ájulás kerülgetett, már nem is érdekelt semmi...

S ebben a minden mindegy állapotban egyszer csak eljutott hozzám a csönd... Befejezte. Majd felbőgött az autó motorja és elhúzott. Amikor egy kevéssé már magamhoz tértem a megrázókódtatásból, és ereimben újra normálisan kezdett keringeni a vörös nedv, bementem az utcáról. A garázs felé tartottam. Rosale még mindig ott állt és nézett messze valahová, mélyen, hosszasan, elgondolkodóan, amikor M... a teraszon lévő székéből fel-

pattanva megindult feléje. Vizenyős kék szemeiből csak úgy villogott felém a rosszindulat. Meg akart előzni. Lassan mentem, sikerült neki, ő hamarabb odagurult a garázs elé a lányhoz.

Mire odaértem a közelükbe, M... már karba tett kézzel, szenciációként áztatott. Angolul beszélt, de éreztem, hogy áztat, hogy mindenért engem tesz felelőssé. Gondolom, ott a teraszon ültében már ki is találta, hogy miket mondjon Rosale-nak. Nagyon igyekezett jó színben föltüntetni magukat, hisz kíváncsiak a szomszédok is miért tört ki mindez. S Rosale a legegyszerűbb út hozzájuk...

Néztem milyen gyalázatos, ahogyan viselkedik. Érthetetlen, hogy felnőtt ember léte nem szégyelli magát? Hogy tud az ilyen egyáltalán megállni is a lelkiismerete törvényszéke előtt?

Rosale nem kérdezte, nem is szólt közbe, csak hallgatta és nézett rám sajnálkozva a nagy fekete szemeivel, amiből minden ki volt olvasható...

Amikor M... úgy gondolta, hogy már eleget mosakodott, mint aki jól végezte dolgát visszaült a teraszra. Elégedett lehetett önmagával. Majdnem még a kezeit is dörzsölgette kárörömében. Szótlanul mentem el mellette. Sajnáltam... Bezárkóztam a szobámba.

Újra volt mit végig gondolnom...

Ezek tényleg ennyire korlátoztak, és tényleg azt hiszik, hogy azért tartják vissza az útlevelemet, mert valami törvénytelen követtem el? Mi lesz velem, ha valami tévedés folytán, vagy készenkarva! Úgy csapott belém a készenkarva szó, mint fába a villám! Létezik, létezhet, hogy itt rekedhetek egy számomra ismeretlen világban, mint egy számkivetett, mint egy elítélt bűnös? Lehet, hogy már rám is fogtak valamit, csak idő kérdése? Lehet, hogy éppen ők...

Sajnos már ezt is komolyan feltételeztem róluk...

Ezek, ha másként nem sikerült, akkor így akarnak elemészteni? De miért? Mit követtem el ellenük? Mi a bűnöm? Csak tudnám... Nem, viselkedésüket józanésszel nem lehet fölfogni! Ám az emberi butasággal sem lehet szembeszállni, legalábbis ilyen kiszolgáltatott helyzetben nem. Az emberi butaságtól, pláne, ha ilyen nagyfokú az örülettel, határos rosszindulattal párosul, félni kell! És átgondolva az eddigi eseményeket megállíthatatlanul el is indult bennem valami...

Este D... és párja szerencsére elmentek valahová. Rosale-nak mondták, hogy későn érkeznek vissza. Végre friss levegőhöz juthatok, gondoltam és kimentem a teraszra. Tom, Rosale és Beth is éppen ott tartózkodtak. Az én „ügyemet” tárgyalták. Rosale és Beth sírt. Abban a pillanatban, ahogy kiléptem a házból Beth rám borult és még jobban sírt. Rosale a vállamat simogatta, miközben potyogtak a könnyei. Mondanom sem kell, milyen jól esett az együttérzésük. Fellélegezve, kissé megkönnyebbülve, hogy lám azért mégis, még itt az idegenben is vannak, akik jók, akik velem éreznek...

Sírtam én is velük együtt.

Beth, Rosale, és a másik szomszéd mindenestül lány, mert időközben ő is átjött, felháborodva adott hangot véleményüknek a történetekről. A saját nyelvükön pörgött a szó, amiből semmit sem értettem, de éreztem a kiejtett szavak mellett, szólnak. Jól esett. Életem sok-sok éve alatt talán egyszer sem volt még ennyire szükségem az együttérzésre, mint akkor.

Sokáig tárgyalták. Beth-nek minden apró részletet elmesélt Rosale, mert Beth éppen nem volt jelen mikor az eset megtörtént. Beth hosszasan és harciasan Rosale-t hibáztatta, s a rendőrséget emlegette, gondolom azért, mert nem kelt a segítségemre, s nem hívta a rendőrséget. Talpraesettségéről eddig is meg voltam, győződve, ám a harciassága mégis meglepett. Viselkedéséből arra következtettem, ha ő jelen lett volna, csípőre tett kézzel védett volna meg! Méltó ellenfélre talált volna D... benne.

Miután így helyére rakta a dolgokat, s Rosale-nak is alaposan „megmosta a fejét” megkért, hozzam ki a szótáromat, tudatni akar velem valamit. Mondanivalójához kikeresgélte a körülbelül megfelelő szavakat:

– Ha D... még egyszer megpróbál így viselkedni velem, ők így együtt megvédenek! De meg ám! – Tette hozzá nyomatékként. Mélyen felháborodva keresgélte a szavakat a szótárban, s közben újra megindultak a könnyei:

– Hogy az ő szép Afrikájában ez a... – és a kapu felé muto-gatva gondolom nem a legszebb jelzőket, ragasztotta D...-re – nem hagyja, hogy én egy kicsit is jól érezzem magam!

S ha már a szótár kéznél volt, segítségével elpanaszoltam két-ségeimet, félelmeimet. Elmondtam, hogy kilátástalan a helyzetem, nincs útvelem, nincs telefonom, az otthoniak nem is sejtik,

hogy én itt mi mindenben vagyok kénytelen keresztül vergődni, mert senkinek semmit nem mondtam el. Ennyire részletesen még Rosale és Tom sem tudott a „helyzetemről”. Az útlevelem kálváriájáról és a vele kapcsolatos félelmeimről ők is most szereztek tudomást.

Beth már nyújtotta is a telefonját, hogy hívjam rögtön a férjemet, meg kell tudnia, hogy bánnak velem! – Ezek rossz emberek! Érted, rossz emberek! – magyarázta, hogy miért, de én nem értettem. Nem is hiányzott, hogy értem, tudtam én már róluk eleget. Sajnos. Nekem ennyi is túl soknak bizonyult, többre nem voltam kíváncsi. Közben Rosale is hevesen helyeselte barátnője szavait, s újra elmerültek a nagybátyával kapcsolatos keserű tapasztalatok taglalásában.

Mikor Beth ismét felajánlotta telefonját, megköszöntem a jószágát, de nem akartam leterhelni egy németországi beszélgetéssel. Próbáltam megértetni velük korábbi elhatározásomat, hogy amíg látok valami fényt az alagútban, addig nem terhelek senkit a problémámmal. Már letelik lassan a három hónap. Ha eddig bírtam, valahogy most már a továbbiakat is el kell viselnem. Két hét, és vége...

Csak kapjam vissza az útlevelemet!

Újra kollektív sírás következett...

A hatalmas afrikai ég nagy sötét szemeivel csodálkozva nézett le ránk. Ritkán lát ilyet.

Két fekete nő, és egy fehér asszony összeborulva, együtt ontották a könnyeiket...

Az elkövetkező

napokban vészesen nyugtalan várakozás reszketett bennem és körülöttem. Minden reményem elhervadt, elszáradt, elhagyott. A bizonytalanság, mint egy félelmetes, csapdákkal teli embertelen űr vett körül. „Túlélési programon” olyan fordulatot vett, amit egy-két hónappal azelőtt el sem tudtam volna képzelni. A veszély sötét és kiszámíthatatlan árnyékát állandóan a fejem fölött éreztem lebegni. Bárhová mentem alattomosan körülöttem ólálkodott. Képtelen voltam tőle szabadulni. D... bosszúszomjas dühe igaz, lecsillapodott, de meddig tart ki? Ki tart-e két hétig? Kérjek-e segítséget, vagy várjak? Maradhatok-e itt a még hátralévő két hétben, vagy félre téve minden korábbi elhatározásomat meneküljek?

Útlevel nélkül? Hová?

Meghátáljak? Most, amikor már nem sok van hátra? Nem! Soha! Az a személy, aki elmenekülne a problémák elől, még, ha olyan súlyosak is, mint amilyenek valójában, a további életemben már nem én lennék! Nem dőlhetek ki útközben! Nem szabad feladnom! Már a történet miatt sem. Meg kell tudnom a végét! Egy befejezetlen regény, történet, egy fabatkát sem és ér, főleg nem, ha azt maga az élet diktálja, és nem tudhatjuk meg a záró mondatokat.

Érjünk a végére!

Kihasználva D... távollétét, a folyosón dölyfösen szembe jövő M...-be, ütközve nem állhattam meg, hogy ne tegyek fel neki egy, két kérdést:

– Mit gondolsz, miért csinálja, ezt velem a férjed?

– Nem tudom – válaszolta röviden és ment volna tovább, ám én egy határozott lépéssel eléje álltam. Szerettem volna tisztábban látni vele kapcsolatban is. Azt a közömbösséget, érzéketlenséget, ahogyan szótalánul végignézte férje dühkitöréseit, személyem ellen irányuló agresszivitását nem tudtam normális ésszel felfogni. Lelkére hatva, tapogatózva próbálkoztam meg tudni, miért?

– Tudod, ha én a te helyedben lettem volna, nem hagytam volna, hogy a férjem így viselkedjen egy másik nővel szemben, még akkor sem, ha az, valóban elkövetett volna valamit. Védelmembe vettem volna bármi áron is! Főleg ha az a nő meszsze a hazájától az én vendégem! Semmi lelkiismeret-furdalást

nem érzel a történetekkel kapcsolatban? Ha te lennél a helyemben mit éreznél? Nem gondoltál még erre? Egyedül, kiszolgáltatva egy fenevad feneketlen dühének mit éreznél? Nem jutott még eszedbe, hogy néha más helyébe képzeld magadat? Nem ébredt fel benned egyszer sem, hogy segítened kellene, mert az a szerencsétlen teljesen egyedül áll Afrika nagy ege alatt, és nem egyedül jött ide, hanem ti hívtátok? Mi a véleményed a felvetéseimről?

Rántott a vállán egy szokásosat. Butaságából nem telt mélyebb válaszra, csak egy gőgös „tya” hagyta el a száját, s amenynyire köpcös, hurkás alakját ki tudta egyenesíteni, felszegett fejével büszkén hagyott ott és ment ki a teraszra.

Utána mentem. Szerettem volna megtudni, miben hibáztam, mi az oka, hogy úgy viselkedik velem a férje, mintha legalább a házát gyújtottam volna föl, vagy más súlyos szándékosságot követtem volna el ellene, vagy a vagyona ellen?

Azt válaszolta, ő sem tudja. Ha ő sem, akkor ki? Megkérdeztem azt is, mit gondol, átvészélhető-e a még hátralévő idő, vagy a pusztalátásom is, mint vörös posztó, bika módjára ingerli? Fogalma sincs, felelte.

Mivel kurta válaszaitól nem lettem okosabb, azt ajánlottam, próbálja rávenni a férjét, hogy kerüljön, a köszönésen kívül ne szóljon hozzám, én is így teszek. Tisztában voltam helyzetemmel, azzal, hogy a súrlódási felületet a lehető legszűkebbre kell minimalizálnom, azzal is, hogy hatalmas önuralomra lesz szükségem, ha maradok. De túl kell élnem! Valamiért ide kellett jönnöm, és valamiért mindennek így kellett történnie...

Túl fogom élni, túl kell, hogy éljem!

Ezek után D... és M... úgy közlekedtek, hogy figyelembe sem vettek, átnéztek rajtam. Most ennek őszintén örültem. Annak viszont nem, hogy a büntudatnak az árnyéka sem suhant keresztül az arcukon.

A gőg bizony híg táplálék! – gondoltam, s amit tehettem értük, az csak annyi lehetett, hogy szántam őket butaságukért, s az ebből fakadó gőgjükért. M... igaz, mint egy fenség, mint aki kegyet gyakorol, de a köszönésemet elfogadta. D... még azt sem. A maga tökéletességébe vetett rendíthetetlen hitével járt, kelt, mellettem, továbbra is „szellőztetett”, csak most már nagyobb hévvel dobálta egyik oldaláról a másikra az öt méter anyagot. Mindannyiszor úgy, hogy alsónadrágja kivirítson a testén.

Már világos volt előttem, hogy miért!

Olyan parancsolóan kihívó tekintettel nézett rám ilyenkor, mint a szultán a rabszolgánőjére, akit éppen az ágyába kíván...

Szánalomra méltó volt a viselkedése, de mégsem tudtam szánni.

Borzalmas három nap következett...

Azt gondoltam oltalom és végvár a szobám, egyfajta erőd, itt nem eshet bántódásom. Ám azt a lelkiállapotot, amibe a rám nehezedő bizonytalanság és minden egyéb miatt kerültem, megtéőzve az afrikai meleggel igen nehéznek bizonyult elviselni. Az egyik bennem fészkelte, a másik pedig befurakodott a nyitott ablakon a szobámba, feltüzesítve a falakat, sugarai a legeldugottabb zugokba is beférkőztek.

Próbáltam a jegyzeteimmel foglalkozni, de nem ment. Gondolataim nem tudtak szabadulni a problémáimtól. Hiába igyekeztem szépet és jót írni, a tapasztaltak megbénították a tollamat. A józanész nem hagyta magát a fantázia által elkábítani. A magammal vitt könyveket már duplán elolvastam, sőt volt olyan, amit háromszor is. Már azok sem kötöttek le, kívülről tudtam az események fonalát.

Enni is alig ettem, étvágytalanul liftezett a gyomrom. Már eddig is olyan sokat fogytam, hogy a nadrágjaim kigombolás nélkül közlekednek rajtam le, föl. Úgy kell, ráfigyeljek, hogy el ne hagyjam. Már így is csak úgymond háltn jár belém a lélek, mi lesz ezután? Annak ellenére, hogy semmit sem csinálok, mégis kegyetlenül gyengének, fáradtnak éreztem magam.

Úgy vágytam egy cseppnyi bizonyosságra, biztonságra, hogy ne kelljen gondolkodnom, hogy tudjam azt, vagy legalább reményem legyen rá, hogy egyszer haza jutok. Kell, hogy legyen kapaszkodó! Ám hiába kerestem, kutattam, még egy cérnaszálnyi reménysugárban sem sikerült megkapaszkodnom.

Újra és újra rám tört a félelem. A félelem, attól, hogy mi minden várhat még rám, a félelem, hogy miért nem kaptam vissza az útleveletem, hogy nem jutok haza, hogy itt fogok elpusztulni egy afrikai börtönben, és ráadásul teljesen ártatlanul. Mert ha... nem véletlen, mint ahogy D... a maga módján tudtomra hozta, akkor...

Már láttam magamat bezárva, szenvedni az örület határán... Nem bírnám ki!

Nem! Képtelenség! Ez nem fordulhat elő! Kiknek képzelik magukat ezek az emberi lények? Milyen jogon kényszeríthetik ártatlan embertársukat olyan kiszolgáltatott helyzetbe, hogy az, a félelem fogságában szenvedve gondolatban idáig eljusson?

Ezek mindenre képesek! Testileg, lelkileg tönkre tehetnek egy embert és még büntetéstől sem kell tartaniuk! Ezeknek nem számít sem ember, sem Isten! Kereken kijelentették, kegyetlenül, világosan a tudomásomra hozták, nem segítenek az útleveletem visszaszerezni. Már azt is eldöntötték, ha eljön az idő, nélkülem utaznak vissza! Ennyire biztosak abban, hogy... Lehet, már rám is fogtak valamit, valamit kitaláltak, ellenem?

Lehetséges...

Eszembe jutott M... Míket mondhatott Rosale-nak, a férje nagyjelenete után, hogy eláztasson, hogy engem kiáltson ki bűnbaknak? Hogy az egész környék, Rosale által azt a verziót ismerje meg, amit ő kitalált, amit ő feltálat. Jól játszott! Újra láttam magam előtt a kárörvendő arcát, ahogy nyugodt lelkiismerettel ömlesztette rám hazugságait, rágalmaikat. S én akkor sem tudtam védeni magamat ellene, meg sem próbáltam, mert a nyelvi nehézségek... Még szerencse, hogy Rosale nem hitt neki! Volt alkalma kiismerni őket.

S nekem is, volt időm is, alkalmam is, hogy kiismerjem őket. Amit ember, ember ellen képes elkövetni, mindazt a rosszat, kegyetlenséget már minden fenntartás nélkül feltételeztem róluk! A bűnöző jelzőt már rám ragasztották! Lehet, hogy már folyamatban is van ellenem valami? Bármikor jöhetnek értem és elvihetnek? Ez ilyen egyszerű lenne? Valaki megvádol, és már visznek is?

Az idegeim pattanásig feszülve kényszerítettek az ilyen és hasonló gondolatokra. Csak ültem a forráság karmai között az ágyamon, vagy hogy néha mozgásra kényszerítsem legyengült valómat, mint egy rab, a szobámban az ajtótól az ablakig oda-vissza róttam a métereket, ami egy menetben tíz – tizenöt lépés. Akaratlanul is feszülten figyeltem a kinti zajokat, a folyosói lépéseket, és minden D...-nek tulajdonított lépés újabb félelmet indított el bennem...

Üres gyomrom fájdalmasan rándult görcsbe, ha a hangja behallatszott, és elért hozzám, a szobámba. Bilincsből éreztem magamat, kalodában. Leírhatatlanul szerencsétlen lelkiállapotban.

Megvizsgáltam gondolataimat, megpróbáltam nyakon ragadni őket, s visszaterelni a képzelet határtalan térségéről a józanész

keskeny ösvényére. Hatalmas erőfeszítések árán is csak ideig-óráig sikerült.

Bírnom kell! – Biztattam magamat...

Csakhogy ez nem olyan egyszerű, mint kimondva!

Minden porcikám és idegszálam kimerült és azt kívánta adjam fel!

És elkövetkezett a „vízválasztó” éjszaka!

Ezen az éjszakán megsokszorozva tört rám minden. Az, hogy egyedül vagyok, hogy nincs mellettem senki, hogy egyedül kell leküzdenem a lelki és testi bajaimat, hogy...

Életemben még nem volt szükségem nyugtatóra, de azon az éjszakán szívesen fogadtam volna egyet, kettőt, hogy átsegítsen a krízisen. Nagy szükségem lett volna rá!

A kiszolgáltatottság teljesen kikészítette, szétmarcangolta az idegeimet. Gondolataimtól egyre inkább csak kétségbeejtő megállapításokra tellett, holott egész valóm lázadozott az ellen, hogy idegeim milyen mélyre sülyyedtek! Nem tudtam elfogadni e zuhanást, s azt, hogy mindez velem megtörténhetett. A félelem ez idáig ismeretlen hullámai söpörtek át rajtam, lehúztak, és a mélyben tartottak.

Végtelenségnek tűnt az a küzdelem, ami ezen az éjszakán a bezárt ajtóm mögött bennem lezajlott. Megrémültem. Kétségbeesett, keserű gondolatok halmaza lettem csupán. A maradék tisztánlátásom is azt sugallta, hogy el vagyok vágva minden értelem diktálta segítségtől...

Éber állapotban vívtam a csatát, mégis homályosan, szinte rajtam kívül történt minden. Tiszta tudatom megtartása érdekében hatalmas megfeszítéseket éltem át, hogy idegeim ne léphessék át a határt, s ne kerüljek át a „túlsó partra”.

Minden erőfeszitésem és keserves küzdelmem ellenére... Már ott voltam valahol az ürességben, ahol az ember egy lépés után már soha többé nem lehet ura magának, a gondolatainak...

Nem túlzok. Szó szerint ott álltam. Már szinte megérintett az a vak homály, ami az ember értelmét elnyeli... Igen. Valami furcsa határterület mellett álltam, az érzékelő képesség és az öntudatlanság megcsonkított határterülete szélén, egy tudatos lénynél a legmélyebb ponton...

Elöttem arasznyira szétnyílt föld, mint választóvonal, s a vonal mögött egy alacsony földhányáson ült egy kutya. Nyelvét

lógatva ült. Nyugodtan ült, és várt. Rám! Egyértelműen és félreérthetetlenül éreztem, hogy rám!

Körülötte ritkás bokrok, s esetlegesen elterülő lankák, dombok.

Kilátástalannak tűnt a küzdelmem, az erőfeszítésem hogy „ezen” az oldalon maradhassak. Éreztem egyre kisebb az esélyem, idegeim már annyira megfeszültek, hogy nem bírják sokáig. Most, most pattan a húr...

Nem, nem engedhetem, nem akarom...

A kutya még mindig ott ült és várt. Engem nézett, engem várt. Félelemtől átítatott szemeim szeretnék volna elkerülni a kutya tekintetét, de mint a mágnes, úgy vonzott... Rémülten ültem az ágyamon, és vívtam a csatámat, ami már talán órák óta tartott. Félelmemben testemet elöntötte a víz, bárhogy igyekeztem már gondolkodni is csak, hézagosan, felületesen tudtam. Gyötrelmem, hogy...

Rémülten éreztem, ha átkerülök azon a vonalon, a földhasadékon, soha többet nincs visszaút!

Ennél még a halál is jobb! Kegyesebb.

Mikor kínjaim között vergődve idáig eljutottam, a kevés maradék tudatosságomat összekaparva végső menedékként kétségbeesetten Isten megbocsátó nagy szeretetéhez könyörögtem...

Istenre bíztam magamat, és elmémet. Őszinte, forró imákban kértem, ha megérdemlem, segítsen, s ha nem érdemlem meg, akkor hagyjon tiszta elmével meghalni! Elmondtam mennyire, vágyom legalább még egyszer látni az „Enyéimet”, a szeretteimet... mennyire szeretnék ebből a földi pokolból haza jutni, és utána... és ott már...

– De... Te tudod Istenem... Legyen meg a Te akaratod!

Belenyugszom.

Nem fogadkoztam, nem ígértem semmit, hogy másként fogok ezután...

Egyszerűen csak számot vetettem eddigi életemmel, s már belenyugodva vártam a folytatást...

Meghallgatásra találtam...

Kiszabadultam szenvedésemből. Tiszta tudattal gondolhattam végig az elmúlt órák történéseit. Semmi nyugtalanságot nem éreztem, „Csak” azt, hogy hitem megerősödött és reményt adott.

A hajnal tiszta, kék fénye még ébren talált. Mint egy eldobott, elhasznált vizes rongydarab feküdtem az ágyamon. Úgy is éreztem magam. Fizikailag. Az idegek harca annyira kimerített, hogy megfordulni sem volt elég erőm. Elmondhatatlanul fáradt voltam. Minden energia elszállt belőlem. Így aludtam el. Kimerülve, összegörnyedve...

Későn, ám az átéltekhez képest meglepően frissen ébredtem.

Nem tagadhatom, még bennem motoszkált az éjszaka gyötrelme, még a borzalom lenyomata friss volt lelkemen, de tudtam, le kell győznöm, nem szabad, hogy foglalkoztasson! Senkire nem számíthatok, aki kihozna a gödörből! A nehezén át lettem segítve, most már erősnek kell lennem, hogy ne essem újra bele. Amilyen gyorsan csak lehetséges túl kell lépnem rajta!

Nem szabad megengednem, hogy kísértsen! A szakadék szélén nem szabad sokáig ácsorogni, mert beleszédül az ember...

Ha fönn akarok maradni a későbbiekben is, ehhez kell tartanom magamat!

A reggel már jócskán belenyúlt a délelőttbe, a mindennap megjelenő párárt a hőség már rég fölemésztette. Szárazon tüzelt az afrikai ég, mire kimentem a levegőre. Alig zártam be az ajtómat Rosale jóságos mosolyába ütköztem. Ez jó jel, ha kilépve a szobámból vele találkozom először!- gondoltam, s jóleső érzés járta át lelkemet. Nagy szükségem volt a mosolygó, a szavak nélkül is megértő, biztonságot nyújtó jelenlétére.

Valóban jó jelnek bizonyult Rosale. D... és M... már nem tartózkodtak otthon. Kényelmesen ihattam meg a kávémat. Nem állva, mint mostanában tettem, hanem az asztalnál ülve, lassan kortyolgatva, kedvenc fátam a szomszéd papája fáját figyelve. Mindig lóg rajta érett gyümölcs és látnivaló. Mint most is. A madarak levegőben lejtett tánca, ahogy a lédús gyümölcsöt csipegették...

Mivel a délelőtti hőség soha nem engedi meg nekem, hogy a nagy teraszon tartózkodjam, kimentem a hátsó, kisebb teraszra.

Rosale a konyhában éppen a főzéshez készülődött. Gondoltam, még igaz nincs dél, de kihasználom az alkalmat, Rosale társaságát és főzők magamnak valami egyszerűt, valami táplálót, habár se étvágyam, se kedvem nem igen volt hozzá. Ennem azért csak kell! Napok óta az eddigi kevésnél is kevesebbet ettem, főzni meg nem is tudom, mikor főztem utoljára, amióta kerülni vagyok kénytelen D... és M... társaságát.

Felmértem a készletemet. Fogytán van. Vásárolnom kellene! Mikor és hogyan? És hol? D... nélkül nem jutok be a városba, és lehet, hogy nem is szólnak, ha vásárolni indulnak. Sőt biztos, hogy nem. Valahogy majd csak lesz, gondoltam, ha eddig kibírtam, már nem sok van hátra...

S újra eszembe jutott az útlevelem hiánya...

Már éppen elsüllyedőben voltam, az útlevelem kapcsán kezdtek felszínre törni a félelmeim, amikor belépett a konyhába Tom, s együtt érző mosolyát felém küldve, mintha kitalálta volna a gondolataim menetét, vigasztalni kezdett. Azt magyarázhatta, hogy ki fog alakulni, legyek nyugodt, meg fog oldódni a problémám. Rosale is bekapcsolódott, ő is bátorítón magyarázott, csak következtetni tudtam, de nagyjából így is megértettem.

– Ne féljek, jó lesz minden, ők vigyáznak rám! – Jól esett. Már a szelíd nézésük is jól esett. Lám milyen kevés elég, hogy az ember ne érezze teljesen elveszettnek magát?

Újra átvizsgáltam a gyenge kínálatot mi lenne az, amit szívesen megennék, s úgy döntöttem semmi. Legszívesebben semmit. Valamit azért mégiscsak kell! Így most is maradtam a pirítós kenyérnél, ami az egyetlen olyan semleges táplálékom, ami bármikor lecsúszik. Rosale adott mellé egy szép paradicsomot, és megvolt az ebédem.

Éppen jókor fejeztem be, akkor, amikor D... és M... visszaérkezett. Gyalogosan voltak valahol. M..., fején az elhalt sógornőjétől örökölt sálból tekert turbánnal, kivörösödött gömbölyű arcával, degeszre hizlalt tomporával úgy gurult be a kiskapun, mint egy mesebeli törökcsászár.

Csakhogy ő sajnos nagyon is valódi volt!

Már éppen bemenekülni készültem a szobámba, amikor egy gyors elhatározással eldöntöttem, nem! Nem menekülök előlük! Nem szabad megéreznük, hogy... Határozottnak kell, hogy lásanak, különben még jobban rám szállnak, és nem fogom tudni,

elviselni a hátra lévő napokat. Túlélésem érdekében, ha a helyzetem megkívánja, még talán erőszakosnak is kellene lennem, még ha nem is tartozik az ismertető jegyeim közé.

Meg kell próbálnom minden lehetőséget! Először is sürgős lépéseket kell tennem az útlevelem visszaszerzése érdekében. Még egy bizonytalan éjszakának nem mehetek neki! Nem kockáztathatok! Valahonnan valami reményt kell szereznem, nem várhatok. Estig ki kell találnom valamit!

Maradtam az asztal mellett. Meg is lepődtek, amikor beértek a házba a kiskapuból. Szótlanul mentek el mellettem. Jól van ez így, gondoltam, sőt így van jól. Még egy ideig maradtam az asztal magányos társaságánál, majd bementem a szobámba. Gondolkodtam.

Léptem a faltól-falig terjedő tíz lépéseimet, és töprengtem. Óránként megállapítottam, hogy szerencsére újra eltelt egy óra! Nem is gondolná az ember milyen terhes, tud lenni, ha sok a ráérő ideje! Szörnyű! Mindig is igen aktív, tevékeny ember létemre, normális körülmények között állandó időhiánytól szenvedve most ez a tétlenség is plusz hurok volt a nyakamon. Irigykedve gondoltam a D... falujában élő emberekre, s egyáltalán az afrikai emberekre, akiknek az idő nem számít. Lassan, nyugodt, kimért mozdulatokkal teszik a dolgukat. Mint a szellőben az ágakon nyugodtan lengedező levelek...

Ott legbelül tudhatják, amit mi európai emberek már rég ki-nőttünk: – az idő hajszolása a boldogtalanság egyik forrása. Valószínű, – állapítottam meg – a roskadozó vályogviskóikban több öröm lakik, mint a mi úgynevezett fejlett társadalmunk kínálta agyon hajszolt összkomfortunkban. Az időtlenség mellett övéké maradt a boldogság is. A nagy, forró boldogság, ami lel-kükből árad...

És a szabadság! Szabadok, mert nincs semmijük. Nincsenek agyonterhelve hiú, elérhetetlen kívánságokkal, álmaik szépek és egyszerűek, vágyaik egyszerű emberi vágyak, amik így, vagy úgy valóra is válnak. A ma is bennük élő szellemhitük bimbója nyugalmat nyílik számukra, virágba borítva a közösségeket, és az egyéni lelkeket. Életük sokkal igazabb, mint a miénk!

Igen, ki merem mondani, irigyelem őket.

Léptem a lépéseimet, és gondolkodtam. Figyeltem az órát, hogy mennyit haladt már. A szobámban izzott a délután. Hiába

húztam el a durva vászonfüggönyt az ablakon, a nap erőszakos sugarai átbökve a szövetet akadály nélkül hatoltak át. A függöny itt csak valóban az eredeti célját szolgálja, ne lássanak be.

Töprengéseim közben arra a döntésre jutottam, hogy elérkezett az idő.

A veszély már az elviselhető távolságon belülre fészkelte magát, lépnem kell! Az útlevelem visszaszerzéséhez szükségem van külső segítségre. Be kell látnom, egyedül nem megy. Komollyá vált a helyzet!

Szükségem van a tudatra, hogy...

Különben nem fogom bírni az éjszakákat.

Döntöttem. Felhívom a férjemet, s valamilyen lehetséges formában a hatalmas, szinte áthatolhatatlan távolság ellenére is a segítségét kérem. Vagy úgy, hogy jöjjön ide, de azonnal, vagy ott-hon a követségen tegyen lépéseket az útlevelem ügyében. Az első variációt szinte kivihetetlennek éreztem, ám ennek örülnék a legjobban! Az utolsó napjaimban lenne védelmezőm! Gatyába rázná ezt a tyúkagyú, öntelt, hitvány kétfős társaságot!

Elégtételt venne!

Kidolgoztam a stratégiámat. Először is M... telefonját kell megkörnyékeznem. Lehetőleg úgy, hogy D... ne legyen jelen. Ki kell várnom, amíg a napi egyetlen elfoglaltságát megkezdi. A locsolási idejét. Már nem sok van hátra, ilyen tájban szokta kezdeni.

De mi van akkor, ha M... ma is vele tart? Kiszámíthatatlan, hogy meddig egyengeti hites párja kezei alá a slagot, és meddig gyönyörködik a lopott fűvük növekedésében.

Majd látjuk... Fő, hogy elkezdjek valamit. Elővettem a regiszter lapomat, ami tele volt írva fontos telefonszámokkal és IMÉL címeikkel, amikkel itt az égvilágon semmit, de semmit nem tudok kezdeni, és gyors léptekkel megcéloztam a teraszt. Azért a gyors léptek, nehogy meggondoljam magam, minél hamarább kint legyek, ne legyen időm visszafordulni!

Szerencsém volt. Igaz, D... a locsolást még nem kezdte meg, de M... egyedül ült a teraszon. A gyors, céltudatos lépteimet látva igen meglepődve nézett rám. Kihasználva, meglepődését, s hogy D... nincs a láthatáron, nagyon gyorsan és határozottan előadtam a kérésemet, miszerint:

– Sürgősen szükségem van egy telefonra! Fel kell hívnom a férjemet!

– Mikor? – kérdezte értetlenül.

– Most azonnal! – feleltem. – Kölcsön adod a tiedet, vagy nem? – Úgy nézett rám, mint borjú az újkapura. Látszott rajta, ahogyan zavartan igazgatta a szemüvegét, hogy megleptem, nem tud hova rakni, hogy nehezen tudja fölfogni a hirtelen változást. Hogy visszalendítsem önmagához, megjegyeztem:

– Természetesen a hívás díját fizetem. Ha kell duplán is!

Hatásos voltam! Már vette is elő zsebéből a kistelefonját, és kérte a számot. Nem adta ide, mondván ő ismeri a telefonját, majd ő beüti a számot. Így is jó, gondoltam, nekem az a lényeg, hogy beszélhessek! Amikor kicsöngött a kezembe nyomta.

Már éppen elkezdtem beszélni, amikor megjelent mögöttem D... és élem kerülve szokásához híven mesterségesen nagy szemeket mereszelve megállt párja mellett, némán mutogatva rám. Ám elkésett. Már semmit sem tehetett.

Hogy elkerüljem a haragját, és persze azt sem kell hallania, hogy én mit beszélek, kívül a ház falánál lévő járdán megindulva folytattam a beszélgetést, majd megálltam a ház udvar felőli sarkánál. Még alig mondtam valamit, amikor észre vettem, hogy alig fél méterre tőlem, belülről a nyitott konyha ablakon keresztül hallgatózik. Szinte kilógott az ablakon, – csak a szűnyogháló sovány kockái tartották vissza, – s azt gondolta nem veszem észre?

Döbbenetes! – voltam kénytelen megállapítani már nem először: – Ez a hapsi vagy ennyire hülye, vagy ennyire hülyének néz!

Visszafelé indultam. Ablakról, ablakra jött utánam és fülelt... Nem tehettem mást, lényegre törően kellett beszélnem, csak az útlevelem lett a téma s nem én. A férjem először meg sem értette miért nincs útlevelem, miért kellett leadni. Ő is már szinte bejárta a világot, de ilyen eljárással még nem találkozott. Ez a módszer tőle is idegen volt. El sem akarta hinni, hogy van ország, ahol ez így működik. Bizonygatta, hogy otthon már kifizettük a kemény árat a három hónap vízumért és többre nincs szükségem. Vagy talán még egy hónapot kértem?

– Isten őrizz! – mondtam, – bőven elég ebből ennyi! De most nem is ez a lényeg, hanem... És próbáltam röviden, visszafogottan, elmondani mi a kérésem hozzá.

Természetesen jönne azonnal, ha az olyan egyszerű volna, de...

Igaza van. Nem gondoltam végig az utazásával kapcsolatos problémákat. Eszembe sem jutott például, hogy lejárt az útlevele

és nem igényelt újat, mert otthon Európán belül nincs szüksége rá, s hogy a millió fajta védőoltások nélkül nem lehet, amiknek beadása több hetet vesz igénybe, és egyéb időigényes lépésekre sem gondoltam, mint például a vízum beszerzése.

Csak arra gondoltam, jó lenne, ha lenne mellettem valaki...

Tudomásul kellett vennem, hogy a világ másik égtájáról nem remélhetek gyors segítséget. Azt viszont megígérte, és ez valamelyest megnyugtató, ha az érdeklődésre kijelölt pénteken sem kapom vissza az útlevelemet, vagy addig nem sikerül visszaszerznem, még marad egy teljes hét, és az elég lesz neki arra, hogy minden illetékesre ráborítsa az asztalt.

Természetesen teljes kiszolgáltatottságomat és ebből fakadó súlyos félelmeimet nem mondtam, nem mondhattam el.

Nem mondtam el, hogy „ezek” engem bűnözőnek tartanak, talán már lépéseket is tettek annak érdekében, hogy hivatalosan is kikiáltssanak „köztörvényesnek”, hogy félek... félek tőlük... s hogy milyen barbár módra viselkednek velem...

Azt sem tudja, hogy néha nincs mit ennem, és azt sem, hogy csak hálni jár belém a lélek...

Afrikában

egyetlen aprócska mag sem megy veszendőbe. Kibírja a forróságot, pihen a földben, átalussza a szárazévszakot. S ha megérkezik az esősévszak, mély álmából fölébred, és hipp-hopp szárba szökken. Itt minden a földből, a természetből nő ki, és nem akar senki elszakadni tőle. Legyőzni meg pláne nem. Tiszteli. Erre a minden ízében lüktető, éltető földre hajtja álomra fejét a kunyhójában vagy az útszélén az itt született ember, nem zavarja keménysége, erre ül, és maga elé tányérját is erre rakja.

Beszédes szokások ezek.

Igaz, Afrika gyönyörű, hatalmas fekete asszonytestén is már sok sebet ejtett az idő, de sebeit is büszkén viseli. Emelt fővel, szinte már fenségesen. Csodálatosan működik itt a természet. Lassan, időtlenül, pontosan, mint egy precízen megalkotott óraszerkezet.

A sok bajom, bántódásom ellenére is szeretem Afrikát. Nem „Ő” tehet a keserű tapasztalataimról, a személyemet ért támadásokról, maró sebeimről. Az, hogy szerettem volna a tágas tér, nyújtotta szabadságát...

Épp itt tartottam a jegyzetem írásában, amikor Rosale kopogott az ajtómon. Magyarázott, mutogatott, jöjjen ki nyugodtan, D... és M... elmentek. Örömmel vettem a jó hírt. Hamarabb eljött az alkalom, mint hittem! A férjemmel való beszélgetés után – ugyanis megígértette velem, hogy felveszem a kapcsolatot a tiszteletbeli nagykövetünkkel – elhatároztam, hogy lépek. Megszerveztem, valóban meg kellett szervezni, hogy D...-ék ne tudjanak erről a lépésemről, mert kiszámíthatatlannak éreztem az akcióim kapcsán a reakcióikat. El akartam kerülni egy újabb dühkitörést, egy újabb megrázkódtatást.

Tehát elhatároztam, hogy Rosale segítségével felveszem a kapcsolatot a tiszteletbeli nagykövetünkkel. Eddig nem akartam zavarni, úgy gondoltam, muszáj megbirkóznom, egyedül leküzdenem a felmerülő problémákat. Ám ez az újabban felmerült akadály függetlenítette magát tőlem, segítség nélkül képtelen vagyok lépni ügyemben.

Kezd nagyon veszélyessé válni a helyzetem. Az útlevel ügyem kibogozásában itt helyben csak ő tud valamit tenni.

Ebben kérem a segítségét. Ha kezembe foghatom újra az útlevelemet, a többit már kibírom. És egyébként is, nem tudhatom, hogy a hátralévő napokban még milyen meglepetéseket tartogatnak „vendéglátóim” a számomra.

Jobb, ha tud rólam!

Rosale-val már megbeszéltem, sikerült neki elmagyaráznom, hogy miért őt kérem meg, hogy hívja. Ugyanis, bárki veszi fel a telefont, akkor ő tud az illetővel a hazai nyelven beszélni, amit én már a bejelentkezéskor sem értenék meg. Elmondja röviden, miről van szó, s ha a nagykövet úr jelentkezik, átadja. Már a kártyát is megvette külön nekem a telefonjába, csak az alkalomra vártam, hogy D... és M... ne legyenek kéznél.

Az alkalom eljött. A garázsba érve Rosale már a kezében szorongatta a kis papírost, amit az erőműnél tett „kirándulásom” előtt adtam neki, hogy jól tegye el, senkinek ne mutassa meg... Meg is őrizte. Ezen található a tiszteletbeli nagykövetünk telefonszáma is, aki valahol a fővárosban, vagy a környékén lakik. Rosale fel is hívta a számot, ám sajnos a nagykövet úr éppen nem tartózkodott otthon. A vonal túloldalán egy kedves hang tájékoztatta, késő este érkezik haza. Készségesen elkérte a Rosale telefonszámát, hogy majd holnap a nagykövet úr visszahív.

Ez így jó. Már ez is megnyugtató. Bizalommal várhatom a holnapot...

Végre fellélegezhettem. A következő pár óra békében és nyugalomban telt. Tom és Rosale dolgoztak a garázsban, Rosale szabott, Tom varrt, s közben kézzel, lábbal értekeztünk. Néha egy-egy kuncaft és ismerős is megjelent, akikkel Rosale megbeszélte a velem kapcsolatos új fejleményeket. Több mint őszinte részvételt néztek rám a fekete szemek.

Részvétben szerencsére nem volt hiányom.

Hiába M... ármánykodása, hiába próbálta Rosale-nak elferdíteni a történeteket, Rosale nem hitt neki. Ő a saját megérzéseinek hitt, és azt adta tovább. Ha az udvaron, vagy a teraszon tartózkodtam, és valamelyik szomszéd meglátott, kedvesen, mosolyogva intett felém. Valamilyen formában mindig kifejezték együttérzésüket.

A hegyekből származó idős szomszédhölgy, aki egyedül lakott a szintén hegyekből hozott nagyon kedves mindenes lánnyal, időnként az udvarán tevés-vevés közben, még a kezével is

átintett, egyértelmű jelet küldve, hogy velem van, drukkol nekem, hogy... Ugyanígy a szemben lakó szép szomszédasszony és férfimindenese is átintegedett. Naponta többször is megtették. Sajnáltak. Sajnálták, hogy így bántak velem az ők szép hazájukban, mint ahogyan azt Beth szótár segítségével a tudtomra hozta. Velük sem tudtam szót váltani, nem értettük meg egymás nyelvét, mégis...

Nekik is köszönhetem, hogy az utolsó napok ingatag biztonságérzete úgy, ahogy kitartott mellettem. A velük való néma kapcsolat is tartotta bennem a az egyre inkább kifelé igyekvő lelket.

Már mélyen benne jártunk a délutánban, amikor D... és M... hazaérkeztek. Tom készségesen nyitotta a kaput, hogy D... kiszállás nélkül begördülhessen autójával a garázs elé. Nyitotta a kocsiját, szedte ki a csomagokat, s hordta be a házba. Én éppen a ház mögötti járdán az odavetődő árnyékban ácsorogva próbáltam kihasználni a békés egyedüllét utolsó morzsáit, feltölteni az egésznapos hőség kiszívta szervezetem üregeit a délutáni frissítő szélben, amikor M... váratlanul mellém lépett.

Minden szó nélkül kezembe nyomta az útlevelemet!

Az útlevelemet!

Az első pillanatokban fel sem tudtam fogni, hogy a kezemben tarthatom, a csodálkozástól meg sem tudtam szólalni, csak néztem az eldöcögő M... után, majd akaratlanul is kicsúsztak meglepődött gondolataim a számon:

– Hogy-hogy? Még nincs péntek... ma még csak kedd van!

– Tya. – Válaszolta ő félvállról menetközben.

Közünyös, flegma viselkedése már nem sújtott le. Szegényes szókinccse pedig? Ha nem tudnám, hogy volt gyerekszobája és nevelőnője...

Nem törődtem vele. Örömöm leírhatatlan volt! A születendő felszabadult érzést szavakba foglalni nem lehet. És az azt követő éjszakát sem! Sem leírni, sem elfelejteni nem lehet, amikor oldódott a stressz! Aki nem élt át hasonló életbevágó szituációt, fel fogni is képtelen, hogy milyen nehezen mozdul el az a bizonyos súlyos kő, ami a lélekre telepedve...

Kifeszített idegeim sem egykönnyen adták meg magukat. Kegyetlen órák következtek, míg le tudta dobni magáról a terhet. Nem volt egyszerű kibírni, míg a napok óta szorító bilincs szétfeszült... A megkönnyebbülésért is meg kell fizetni! Megtapasz-

taltam. Mint az életben mindennek, a felszabadulásnak is mindig ára van! Nagy ára.

De ez legalább értelmes szenvedés! Reményt kelt. Visz valahová!

Csak másnap tudtam meg, hogy D... és M... miért voltak egész nap a városban... Először is az utazási irodát keresték fel, hogy előre jelezzék, valószínű a harmadik személy nem fog velük visszarepülni! Másodszor, mivel előre oda-vissza, egyben lett a három repülőjegy megvéve, nem tudják ilyenkor mi a teendő?

Hát szerencsémre megtudták!

Világos lett számukra, hogy az ily módon kedvezményesen előre megváltott jegyek, csak egyben érvényesek! Tehát, ha én nem utazhatom vissza, akkor ők sem! Persze azért az igazsághoz hozzátartozik, lett volna lehetőségük így is a visszautazásra, ha eldobják a régit, és új jegyet váltanak méregdrágán, napi áron. Ám a két jegy több ezer eurós ára annyira megrémíszthette őket, hogy ez a lehetőség még a gondolatukig sem juthatott el. Így kénytelenek voltak gyorsan utána nézetni, hol kevereg az útlevelem.

Lám, lám, mégiscsak meg lehet kérdezni, nem kell kivárni, míg ülnek rajta hetekig, – ha az ő érdekeket keresztezi az enyém! Ugye, hogy a megadott időpont előtt soron kívül is lehetett érdeklődni? És D... képes volt rám támadni, sőt ölni is tudott volna dühében, csak azért, mert ezt a lehetőséget fel mertem vetni... Korlátolt képességei nem futották többre, minthogy rögtön bűnözőként könyvelt el. Ha csak...

Hacsak nem az állt fönt, amire eddig is gondoltam, ami a nagyfokú félelmemet még jobban fokozta, hogy szándékosan tettek ellenem valamit, mondjuk a hatóság előtt, megrágalmaztak. Sok minden más mellett már szilárdan el tudom róluk képzelni, hogy képesek ilyesmire. És most onnan kellett visszaszerezniük az okmányomat...

Jobb nem belegondolnom, mi lett volna, ha a jegyek nem kötnek össze bennünket! De összekötöttek!

A „véletlen” láncszemeit összerakva újra világossá vált előttem, hogy angyalok vigyáznak rám!

A Gondviselés velem van!

A délelőtti folyamán, mint ahogy az ígérve volt, a tiszteletbeli nagykövet úr visszahívott a Rosale telefonján. Szerencsére D...

nem tartózkodott otthon, ellenben M... a szokásos helyén, a teraszon trónolt. Ezt már nem tudtuk megszervezni, időzíteni, így M... figyelmét várhatóan igencsak felkelti az eset, hogy ki kereshet engem a Rosale telefonján? És ráadásul hallani fogja, hogy anyanyelvemen beszélek!

A következményektől tartva, újra feszült állapotba kerültem, mert, ha megtudják, és minden jel arra mutatott, meg fogják tudni, hogy segítséget kértem, ellenük szót emeltem, számíthatok rá, hogy nem tűrik el simán, megtorlás nélkül. Akkor pedig rossz napok elé nézek...

Ilyen gondolatok kíséretében mentem a telefonhoz. Feszült zavaromban még bemutatkozni is elfelejtettem, pedig ez a „neveletlenség” nem igen szokott előfordulni velem. Megköszöntem a nagykövet úrnak, hogy visszahívott. Elmondtam röviden, miért kerestem meg, hogy a segítségét szerettem volna kérni, de legnagyobb öröömömre megoldódott a problémám. Váratlanul visszakaptam az útleveletem és...

Ám Rosale valószínű már valamit mondhatott a helyzetemről, de az is lehet, hogy kimerült, zaklatott állapotomban én szóltam el magam, mert a nagykövet urat a további részletek is érdekelték. Telefonon nem térhettem ki minden részletre, nagyjából ecseteltem a helyzetemet, zsebre raktam jogos dorgálását, hogy mekkora fellelőtlenség volt, hogy idegen emberekre bíztam magamat, s nem ismerve a körülményeket nagyobb veszélyekbe is sodródhattam volna. Legalább jelentkeztem volna a megérkezésem időpontjában, hogy tudjanak rólam! Tudom én, hogy... Igen tudom...

– Megbetegedett? És nem segítettek? Nem hitték el, hogy beteg? Már megbocsásson, hány éves maga, gondolom már nem gyerek? És egy felnőtt ember szavában betegséggel kapcsolatban kételkedtek? Hogy létezhet ilyen? Milyen emberek azok? Fél? Elhiszem... – És miért nem hívtam ki a rendőrséget? Pénzügyileg is tőlük függök? Miért? Elvették a pénzemet? És egyáltalán hol volt az útlevelem? Azt is ők vették el? Mi az, hogy le kellett adni? Hova? Volt vízuma, vagy nem? De igen, három hónapra, de D... úr azt mondta ettől függetlenül két hónap után... Hogyan? És hetekig nem kapta vissza?

Nagyvonalakban lefestettem helyzetemet, válaszolgattam a kérdéseire, hisz telefonon nem lehet minden részletre kitérni. És a telefon egyébként is olyan személytelen. Mégis...

Számomra ez a beszélgetés úgy jött, úgy esett, mint éhező szá-
mára egy falat kenyér... Szinte már beszélni is elfelejtettem, hisz
kerek, folyamatos mondatok hetek, sőt már hónapok óta hango-
san nem hagyták el a számat. És nem utolsó szempont az sem,
hogy végre az anyanyelvemen tudtam valakivel beszélni, és az a
valaki emberszámba vett, ami mostanában nemigen fordult elő
velem!

Jólesett végre panaszkodnom...

A nagykövet úr elkérte D... telefonszámát, hogy este fel fogja
hívni és elbeszélget vele. Rosale megadta.

Mindeközben M... már a garázsajtóban állt és hallgatózott.
Már sejtette is, miről van szó, mert Rosale a nagykövet úr érdek-
lődő kérdéseire adott angol válaszait megértette. Félelmében a
lehető legkisebbre húzta össze magát, megijedt a várható követ-
kezményektől, és persze attól még jobban, hogy mi lesz a férje
reakciója.

Kihasználva, hogy így összezsugorodott, kérdőre vontam is-
mét. Szerettem volna végre megtudni, amit még mindig nem tu-
dok, hogy mit követtem el ellenük, miért ez a szinte már állati in-
dulat, hiszen úgy érzem, hogy én első perctől maximálisan alkal-
mazkodtam. Feltettem neki a kérdést:

– Így látod, vagy nem így látod? Egyenes választ várok!

– „Háromszáz-százalékban igazad van”! – (Háromszor is el-
ismételte, de később, ahogy a félelme elmúlt, már el is felejtette!)

Ekkor, a garázsajtóban állva azt is bevallotta, ő is fél a férjétől,
mert negyven év alatt ilyennek még nem látta!

– Ha te azt mondd félsz, akkor én mit mondjak? Elképzel-
hetőnek tartod, hogy bármire képes?

– Gondolod? – kérdezett vissza ijedten.

– Neked kell tudnod, te élsz vele negyven éve!

– Gondolom... – volt a bizonytalan, ám elgondolkodtató
válasz.

– Amikor meghívtatok, amikor terveztük ezt az utat és tudtad,
hogy ilyen indulatos, ilyen agresszív megnyilvánulásai vannak,
nem gondolod, hogy engem figyelmeztetned kellett volna? Azért
az a három hónap összezárva nem kevés idő! S ha tudom, akkor
nem jöttem volna el! Nem vállaltam volna a kockázatot, nem gon-
dolod? Tulajdonképpen miért hívtatok, ha terhetekre vagyok?
Otthon a férjed égre, földre esküdözött, hogy minden rendben

lesz, mindenben a segítségemre lesztek, s itt? Egy szavát sem tartotta be! És a betegségeim ideje alatt a helyett, hogy segítettetek volna, mint ahogyan az, normálisan elvárható lett volna, a férjed ki akart rakni az utcára! Nem találod enyhén szólva is furcsának ezt a vendéglátást? Emlékezz vissza! Még közvetlen indulás előtt is többször rákérdeztem: – nem zavarok? Biztos, hogy nem zavarok? – Ilyen kérdésekre egyenes ember egyenes választ ad!

De, de! Ők komolyan gondolták a meghívást, bizonygatta, sőt a férje dicsekedett is mindenkinek, hogy ki lesz az ő vendégük! Olyan hőfokon beszélt rólam, hogy...

Na ez hőfok, – mondta is a férje, – itt napról napra süllyedt...

Hát ez az! A hőfok! Itt futottak össze végleg a szalak és kezdem el ebben az irányban komolyan elgondolkodni... Nem láttam értelmét, hogy tovább tárgyaljak vele, meg aztán titkon azt reméltem, ha egyedül hagyom, hátha elgondolkodik. Hátha magától is rájön valamire... Tom felé fordultam, néztem a varrógépe ördögi mozgását. Megnyugtató a gép zakatolása és a fiú kedves, mosolygós jelenléte.

Párperc gondolkodás után M... mellém somfordált s úgy vélte, jobb, ha ő beszél „előzetesen” a férje helyett, a nagykövet úrral, ami meg is történt, ám angol szavait nem értve is rá kellett jöjjenek, „mosakszik”. Éreztem, újra behúzott a csőbe... Kár volt hinnem színlelt jó szándékának. Keserűen tapasztaltam, kutyából tényleg nem lesz szalonna...

Aztán később, gondterhelt ábrázattal újra mellém somfordált és felvetette, jobb lenne, ha visszahívnám újra a nagykövet urat, és megkérném, ne telefonáljon a párjának, mert úgy gondolja, az, nekem csak ártana. El sem tudja képzelni a reakcióit...

Én is beláttam, valószínű csak rontana a helyzetemen. Szerencsére napok óta csönd van, – négy napja – s a hátralévő időt már jó lenne így kihúzni...

Visszahívtam. Megértette helyzetemet. Abban maradtunk, ha segítségre lesz szükségem, hívom. Tizenkettedikéig otthon tartózkodik, mi tizenharmadikán repülünk, remélem az, az egy levegőben lógó nap, az utolsó nem tartogat semmi kellemetlen meglepetést számomra.

Ahogy a telefonbeszélgetést befejeztem, és M... „rendezettnek” érezte helyzetét, azon nyomban színt váltott. Lárvaarcán már nyoma sem látszott a gondterheltségnek. Szokása szerint

Rosale-t környékezte meg, hogy jó színben tüntesse fel magukat, és kisdje belőle mindazt, amit meg akart tudni az iménti beszélgetésekből. Magyarázkodása közben időnkét rám vetette kárörömtől sugárzó vizenyős szemeit, amikből világosan kiolvasható volt:

– Ütök rajtad még egyet! Ugye, hogy erre nem számítottál?

– Hová lett ilyen hirtelen a háromszáz-százalék? – Tehettem volna föl mellének szegezve a kérdést, de nem tettem.

Már végképp nem láttam értelmét!

Ezen az estén

vérvörös, és fátyolosan áttetsző volt a Hold korongja. A ház falánál a szokásos esti ötven lépéseim megtétele közben úgy tetszett, mintha riadt és szomorú tekintettel nézne le rám, számolná megtett lépéseimet, majd sietve bújt a felhők fodrai alá. Jó barátságban vagyok vele. Ő fentről néz engem, én lentől nézem őt. Ő is egyedül rója az útját, én is...

De azért valami különbség mégis van közöttünk. Ő ott fönt szabadon, nagy távolságokat járhat be, még akkor is, ha mozdulatlanul szemléli az „alant”, én idelent csak szűk ketrecben mozgathatok. A ház fala melletti járda normális lépésekben megtéve ötven lépés. Oda- vissza. S megint újra. Ez a kijelölt pályám, ahol aránylag biztonságosan föltöltődhetem esti levegővel, és megmozgathatom elsatnyult izmaimat. Ez a mindennapi mozgásom, ami többé-kevésbé állandó már körülbelül egy hónapja. Ezzel is telik az idő... Áram nincs, igaz, ha volna sem tudnék vele mit kezdeni. Olvasni már nincs mit, jegyzeteim pedig... sorsukon még gondolkodom.

Ezekben az utolsó napokban már szinte fojtogat a tehetetlenség, a hiábavalóság, az üresség, az értelmes kapcsolatok hiánya. Már kezdem úgy érezni magam, mint a kiszáradt kanócon éhen halt láng... Láng?

Kezem, lábam béklyóban, semmit nem tudok tenni, hogy az óráim tartalmasan teljenek. Marad az ötven lépés, ám az sem zavartalanul. D... időnként keresztezi az utamat, minden látható ok nélkül közlekedik arra amerre én lépegetek, s szinte a falhoz szorítva fújtat el mellettem. Szánalomra méltó elfuserált Rómeó! Ha tehetné, nekem esne, mint medve a málnának...

Minél jobban telik az idő a „hőfok”, amit a felesége olyan szépen megfogalmazott, cselekvésre készteni, hiszen még nem érte el a célját, és kiszolgáltatottságomból már nem sok van hátra. Mármost időben.

Úgy tűnik nem mondott le rólam. A sértett vadkan szerepét már eljátszotta, az nem jött be, éjszakai belopódzásai sem lehetségesek mióta az ajtómat zárom, ármánykodásai sem vezettek eredményre, most mással próbálkozik. Mint valami nagy, szőrös

lepke repdes a láng után... Falhoz próbál szorítani, és a nyakamba lihegni... Kivédem! Éjszaka az ajtómon sem mer már kaparászni, mert sejti, Rosale és Tom a szobámmal szemben lévő szobában, figyel. Megbeszéltem velük figyeljenek rám. Éjszaka is, nappal is. Éjszaka figyeljenek a gyanús neszekre, nappal is tartának szemmel. Minden este lefekvés előtt elköszönök tőlük, ilyenkor tudják, hogy elvonultam aludni. Tom minden este félreérthetetlen kézmozdulatával nyugtat meg, ami abból áll, hogy a két ujját a szeméhez közelíti. Szavakra lefordítva ez annyit jelent, hogy nem felejt el az ajtót vigyázni.

Közösen szervezték meg a felügyeletemet. Rosale gondoskodott róla, hogy még a szomszédok is szemmel tartsanak. Úgy-hogy D...-nek alaposan megnehezítettük a dolgát.

A megfigyelést akkor indítottuk, amikor összerakva a láncszemeket megerősödött bennem az irányú gyanúm, hogy...

S mostanra már össze is állt a kép, csak M..., mint feleség olyan vak, hogy nem veszi észre. Vagy csak álca, és tudja? Mindent megtesz, elnéz a kedves férje jó közérzetéért? Hogy kedvében járjon még erre is hajlandó? Nem tudom hová rakni ez ügyben. Tudja, nem tudja, mindegy. Én bizony fel nem világosítom! Nem hiányzik még egy botrány. Egyébként is olyan öntelt, olyan nagyra van magával, a száz kiló gyúrta hurkáival, hogy szerintem el sem hinné. Van önbizalma, az, tény! Én a tizedével is bőven megelégednék, ha lenne... Ezeket a tényeket figyelembe véve az volt a meglátásom, csak magamnak ártanék. D... mindent letagadna, M... meg bólogatna hozzá.

Újra rám kenődne az összes európai sár!

Jobb hallgatnom és elviselnem. Különben is, amióta zárom az ajtót, és Rosale és Tom „vigyáznak” rám, nagyon bátor lettem. El is határoztam, ha elővigyázatosságom ellenére valami kiszámíthatatlan véletlen folytán újra kínos helyzetbe szorítana, a gyengeségem sem akadályozhatna meg benne, hogy olyan rúgást kapjon tőlem arra a bizonyos érzékeny pontjára, hogy ott helyben leszálljanak a – ... De remélem, nem kerül rá sor, hogy ily brutális módon, még ha ideiglenesen is, de megcsonkítsam. Inkább nagy ívben elkerülöm.

Békés ember vagyok. Élni és élni, hagyni... Én betartom. Jó lenne, ha mások is így tennének. Kerekebb és elviselhetőbb lenne a világunk!

Persze a kiszabott idő így is telik...

Ha minden igaz, a három hónap letöltendőmből már csak nyolc nap van hátra. Ez a hétvége az utolsó előtti.

Végre, hogy ez is eljött!

D... és M... ezt a hétvégét a „szülőfaluban” töltik.

Pénteken M... megkérdezte azt, ami egyre ritkábban fordul elő, hogy indulnak vásárolni, hozzanak-e valamit, mert hétvégén elutaznak. Már az is meglepő volt, hogy megkérdezte, ám az még meglepőbb, hogy D... üzeni, szeretné, ha velük mennék a szülőfalujába!

Kenyeret, sajtot, kekszet és banánt hozattam, a kirándulási ajánlatot pedig ott helyben visszautasítottam.

Már a városba bevásárolni sem járok velük, az Internet-kávézóban is rég voltam. Az erőmünél tett kirándulás óta nem érzem magamat biztonságban, a társaságukban. Nem beszélve arról, hogy amióta D... „hőfoka” is így összeállt, és kiszámíthatatlan a szándéka, jobb, ha...

A rezidenciát, ha nem, muszáj, most már nem hagyom el.

Még hogy két napra menjek velük a „szülőfaluba”?! Hat ökörrrel sem tudnának elhúzni! Hogy én kitegyem magam mindenféle előfordulható veszélynek, mikor szerencsére eddig megúsztam? Nem, nem!

Még a nap folyamán az ajánlatot, hogy tartsak velük M... D... megbízásából többször közvetítette, majd, hogy ez nem vezetett eredményre, D... a cél érdekében „megalázta” magát és leereszkedett hozzám a meghívás erejéig. Az ő pár szava sem hatott rám.

Várható, hogy rá fognak kérdezni a nővérei, hogy én miért nem mentem, mit fog vajon mondani? Lehet, hogy ez is zavarja? Bármit talál ki indokként, mindenképpen égés a részéről. Főleg ha... ha eddig valami valótlansággal etette a rokonait...

Természetesen normális körülmények között örültem volna a kirándulásnak, hátizsákom már egy ideje tétlenségre kárhoztott. Jó lett volna megtönni cukorkával, és örömet szerezni önző magamnak és a sok kis falusi lurkónak, akik már ismerősként ugárnának körül. D... nővéreinek még egy három kilós keksz egyveleget is vennék, amit a szupermarket polcain láttam és rögtön rájuk gondoltam. Kárpótolnám őket azért a mennyiségért, amit látogatásuk során előlük D... elpogtatott.

Ez mind szép lenne, ám egy éjszakát normális körülmények között sem szívesen töltenék el ott, nemhogy most! Vajon mi várna a család volt „férfiházának” különszobájában rám?

Jó nekem a rezidencia.

Koszos falait már megszoktam, volt rá időm bőven. Végre egyedül lehetek két napig! Nyugodtan közlekedhetem a folyosón még este is, akkor is, ha nincs áram, és sötét van. Az ablakomon nem kell elhúznom a vastag sötétítőfüggönyt, szabadon áramolhat szobámba az afrikai éjszaka sejtelmes csöndje, és kissé megszeliült levegője. Biztos lehetek benne, hogy leskelődésével senki nem fogja megzavarni éjszakai forgolódásaimat.

Egy felszabadító nyugodt éjszaka! Amikor nem kell a külső, belső zajokra figyelnem, átadhatom magamat, megviselt idegeimet, és a sok gondolkodásban lemerült agysejtjeimet a békés, pihentető álomnak.

E jeles hétvégén ketten maradtunk Rosale-val. Tom időnként szombaton elment, és vasárnap este tért vissza. Most is az „időnkénti” szombatja van. Hogy hová ment, és hol tartózkodik ilyenkor, nem tudom, de minden alkalommal megkönnyebbülést érzek, ha visszatér. Kedves, szolgálatkész valója már a rezidenciához tarozik.

De nem sokáig.

D... már jelezte feléjük, hogy szeptemberig maradhatnak, akkor át kell adniuk a garázst az autója számára. Más indokot nem tudott kitalálni, hiába próbálta őket ezzel, azzal megvádolni, megbántani, nem sikerült megsértenie a végtelen alkalmazkodással megáldott lelküket. Így D... a garázusra hivatkozva elérte a célját. Úgy gondolta, munkájukban megbénítva kénytelenek lesznek valami megoldás után nézni, mert a varrodát át kell helyezniük máshová.

Ám D... hiába találta magát az ügyben leleményesnek, arra nem gondolt, meg sem fordulhatott felfuvalkodott fejében, hogy bármennyire is kiszolgáltatót sorsban vesztegel egy ember, ez esetben két ember, a végtelenségig nem tűrheti megaláztatását. Egyszer elérkezik egy határig, amikor nem tűr tovább és lép. Rosale és Tom is elérkezett ehhez a határhoz.

Elhatározták, nem várják meg a szeptembert, ami még négy hónap, hanem már harmincadikán elmennek. Rosale már keresi az új helyüket, naponta a nyakába veszi a várost és a környékét,

hogy találjon megfelelőt. Ez viszont a nagybátyát fogja meglepni, mert Rosale szándékát nem közölte, a költözködést meglepetésnek szánja. Akkor aztán D... rohanhat fűhöz, fához, hogy találjon helyette valakit, aki a házát őrzi, míg ő ideje nagy részét a másik otthonában, az általa mélyen megvetett Európában tölti. Mert állandó felügyelet nélkül itt ház nem maradhat, nem beszélve a sok fáradsággal eldugdosott füről, ami locsolás nélkül az esőévszak eljöveteléig pillanatokon belül kiég.

Így van ez! Az eldobott bumeráng mindig visszaüt...

Helyzetem alakulása miatt most ezen az elhatározáson Rosale némileg módosított. A nagykövet úrnak megígérte, hogy nem hagynak magamra. Addig maradnak, míg én biztonságosan el nem hagyom a rezidenciát. Az elhatározott harmincadikát kitolták tizenötödikéig. Én, illetve mi, tizenharmadikán röpülünk vissza, s így az utolsó pillanatig tudnak rám vigyázni.

Hálámat ki sem tudom fejezni, amiért viszontagságaim, kiszolgáltatottságom közepette ilyen áldott jó emberekre találtam. Jóságukért annyira megszerettem ezt a két embert, hogy a hosszú tartózkodásom alatt szinte már családtagjaimnak tekintettem őket.

Tehát ezen a hétvégén ketten vagyunk Rosale és én. Most még az afrikai hőség is elviselhetőbbnek, a leveleken szikrázó Nap pedig egyszerűen gyönyörűnek tűnik. Ha ki tudom védeni az ártó sugarait, egész jól elviselem. És most ki tudom. Ott tartózkodhatom, ahol nekem tetszik.

Nem kell az ajtómat sem lépten, nyomon zárni, se testemet, se lelkemet most e két nap alatt senkinek nem áll szándékában megkárosítani.

Vasárnap reggel Rosale egy ismerőse esküvőjére készülődött. A legszebb, hagyományoktól csillogó ruháját öltötte magára. Hogy honnan húzta elő, hol tartotta idáig abban a bútorzat nélküli szobában, fogalmam sincs róla, de hibátlanul tisztán és valsalva került elő valahonnan és úgy állt rajta, mintha abban született volna. Valószínű ezt a ruhát is ő tervezte, ő álmodta meg, s jó ízléssel szabta, díszítette egyéniségéhez.

Örömmel vettem részt a készülődésében. Az apró göndör fürtekből kivasalt hajával nem nagyon tudott mit kezdeni. Én készítettem el az ünnepi frizuráját, ami az egyszerű rögzítő zselém segítségével úgy állt, hogy fodrász sem készítette volna el,

különben. Felajánlottam a parfümömet és a rúzsomat is, de nem kért belőle.

Igaza van ő úgy szép, ahogy van.

Elkészítettem a kávémat, és asztalhoz ültem. Közben Rosale is elkészítette az egyszerű, teából és kenyérből álló reggelijét a konyhában, és szokása szerint megindult vele a folyosón a garázs irányába.

Kértem üljön mellém az asztalhoz, most nem látja senki, legalább én sem ücsörgök egyedül. Megértette, megköszönte, de in-tett, hogy nem teheti. Ő ahhoz az asztalhoz akkor sem ülhet, ha D... és M... nincsenek jelen. Eszembe jutott a kasztrendszer, a szegény rokonok semmibe vevése, lenézése...

Őszintén elfacsarodott a szívem. Sajnáltam Rosale-t. Olyan jó-ságos, és mégis milyen kiszolgáltatott! Újra kértem, hogy leg-alább most az egyszer... Tegye meg a kedvemért! Legyen egé-szen nyugodt ebből baja nem, származhat... Nem értette a nyel-vet, mégis értette, érezte, amit mondok. Addig, addig kértem, míg leült.

Maga elé rakta a teáját, kenyerét és megreggelizett.

Szomorú, nagy, gazella szemeit nem tudom elfelejteni...

Az utolsó forró

reggelek egyikén D... és M... már „üzleti” ügyeiket intézni voltak a városban, csak Tom, és én tartózkodtunk a rezidencián Geraldöt nem számolva, aki az éjszakai műszak után a cseléd-szobában aludt.

D... eladta az autóját, amit, mint kiderült ilyen céllal vásárolt és küldött ki, ha kiszolgálja a három hónapot, jó pénzért értékesíti. Tudta, hogy el fogja adni, mégis azzal az indokkal küldte el Rosale-t, hogy kell a garázs az autójának. Jellemtelensége már fel sem háborított. Rosale-t sem rázta meg.

Túl kell lépni dolgokon...

Jakob, a szegény rokon, mint reggelente mostanában mindig, ezen a napon is pontosan megjelent füvet gyomlálni. Ám most nem egyedül, hanem a feleségével érkezett. Bemutatta párját. Kedves mosolyok kíséretében kézzel-lábbal tudtomra adta, hogy ez az asszony az ő felesége. Egy nagyon sovány, nálánál jóval magasabb, nyári kiskosztümbe öltözött kedves asszonyt. Látszott az egyszerűségén, szerénységén, hogy talán ez a kiskosztüm a legjobb ruhája. Az is látszott, öltözetével meg akart felelni az itt lakó úri közönségnek.

Hívtam, jöjjön be a házba, de ő nem, és nem, hevesen tiltakozott kezeivel, csak egy széket kért, hogy a terasz végében meghúzhassa magát.

Tényleg meghúzta. Az a madárcsontú, szép fekete asszonyka úgy ült ott órákat és nézte a férje munkálkodását, mintha ott sem lett volna. Feszés, egyenes mozdulatlansága azt a benyomást keltette, mintha levegőt sem venne.

Amint dél körül D... és M... a kapunál kiszálltak a taxiból, az asszonyka szeme felcsillant. D... egy szatyrot lóbálva a kezében közeledett a terasz felé. Az asszonyka ezt meglátva rögtön felugrott a székről. D... elé érve kissé meghajolt, és kivette kezéből a szatyrot. A küszöbhez érve kibújt a cipőjéből, bevitte a házba a szatyrot, nyomban ki is jött, és gyorsan visszaült a helyére.

Hiába. Bármilyen régen tartózkodom itt és szívom Fekete Afrika izzó levegőjét, nem tudom megszokni a tőlem oly távol álló, emberek közötti megkülönböztetést, az úr és szolga szerepét meg főleg nem!

Ha valaki, én igazán megértem és tisztetem a hagyományokat, az uralkodó szokásokat is elfogadom... Mégis ledöbbszentem a látványtól. A vékonyka nő, az erős férfi kezéből... És a férfi, aki férfinak tartja magát, hagyta... sőt láthatóan természetesnek vette.

Több mint negyven éve él Európában, és nem ragadt rá semmi!

Talán velem is ez volt az egyik baja, hogy nem vagyok hajlandó hajbókolni előtte, nem tekintem felsőbbrendű lénynek, hogy nem tisztetem benne a pénzt, hogy nem szolgálom, hogy nem esem hasra őfelsége gögje előtt? Egyszóval nem állok be az alattvalói sorába?

Mit várt?

Miben reménykedett ez a hapsi, amikor olyan szívélyesen meghívott? Kétségtelen, tervei voltak velem! Még azokon kívül, amiket már sejtek, más szándékai is lehettek velem?

Még mi? Azt gondolta, hogy a hátára vetve hurcolhat, mint megalázott nőtényt?

Hogy tud egy ember ekkorát változni egyik pillanatról a másikra? Már érkezéskor, amint szülőföldje talajára tette a lábát, feltűnően más ember lett. Az rögtön látszott rajta, hogy kétszeresére nőtt mellkasának a térfogata, de hogy belülről is... és ennyire...

Európában egy parányi porszem volt, úgy meghúzta magát, mintha nem is lenne. Lapított, mint... nem írom le, mire gondoltam, mert ez a hasonlat nem szalonképes, de ide illik, mert D... sem az.

A házaló gyümölcsárosnők már a járdán hagyják a papucsukat! Ezek szerint ők még a teraszra sem léphetnek, csak mezítláb? Fejükről a D... lábai elé rakják a gyümölcsös kosarukat, mellé kuporodnak a köre, s mint egy valóságos pasának úgy kínálják áruiikat. Valószínű, ők még alacsonyabban helyezkednek el, mint a rokon felesége vagy a nővér, aki csak a küszöbnél bújik ki a cipőjéből.

Sok helyen megfordultam a világban, minden számomra szokatlant tudomásul veszek, tisztetem a más nemzetek kultúráját, és ha ennek a kultúrának része a kasztrendszer, az alá, fölé rendeltség, azt is tudomásul veszem, de amit ez a szerencsése folytan Európában élő felfújt hólyag a hazájában művelt, az, kétségbeejtő. És mindehhez egy európai nő asszisztált...

És Afrika tündöklő, hatalmas kék ege közönyösen nézett le rájuk...

Délután Jakob felesége is besegített a fű gyomlálásába. M... kölcsön adott neki egy kalapot, s a vékonyka asszony szorgal-

masan gyomlált, hajlongott. (Csapvízen kívül nem kaptak mást.) Nem kímélte sem magát, sem a kiskosztümjét, pedig lehet, hogy tényleg ez volt a legjobb ruhája.

Mindeközben D... és M... a teraszon a szokásos helyükön egymás mellett trónolt és nézték a munkálkodó rokonokat.

Így is lehet élni. Ám kérdés, hogy érdemes-e?

És felmerülnek más igen komoly kérdések is. Meddig lehet kihasználni büntetlenül egy másik ember kiszolgáltatottságát, és hol húzódik a felelősség határa?

Az utolsó hét borzasztó keservesen telt el. A felüdítő hétvégének meg volt a böjtje. Kedden már penészes kenyeret ettem, de lehet már hétfőn is, csak nem vettem észre. Megpirítottam, hátha úgy kevésbé árt. De az is elfogyott. Legutóbb pénteken kérdezte meg M... hozzanak-e valamit, állítólag akkor vásárolták ezt a kenyeret. Akkor rákérdeztem, miért olyan kenyeret vettek, amin a dátum már csak egy napig érvényes, azt felelte nem volt más.

Hazudott. Kicserélte. A mélyhűtőben napok óta raktározott régebbi kenyerüket adta ide, mintha akkor vette volna, és az újat rakta be. Teljesen természetes, hogy a lefagyasztott kenyér kivéve hamar megpenészedik, főleg itt a szellő alig járta afrikai szunában. Már akkor felmerült a gyanúm, hogy becsapott, de csak kedden néztem meg. A mélyhűtőjükben ott volt a hosszabb szavatosságú kenyér.

Szerdán a városban voltak, közben bevásároltak maguknak, de az eszükbe sem jutott, – valószínű direkt nem – hogy megkérdezzék szükségem van-e valamire. Mikor szóvá tettem M... legyintve azt válaszolta, jó lesz az majd pénteken is. Pénteken vásárolnak legközelebb.

– És péntekig? Nekem már kenyerem sincs!

A szokásos vállrándítás és a szokásos „Tya” volt a válasza.

Szerdán este felé már nemcsak a meleg okozta rosszulléteimtől, a rám törő gyengeségtől, az idegi kimerültségtől szédelegtem, hanem az éhségtől is. Utoljára kedden délben ettem meg a penészes kenyér utolsó darabját, azóta csak pár keksz és banánt ettem. Hiába osztottam be, az is elfogyott. Nem mintha olyan nagy étvágyam lenne, de hol van még a péntek? Mi lesz addig?

Eszembe jutott, megkérem Tomot, hozzon nekem kenyeret onnan, ahol ők szoktak vásárolni. Készségesen állt rendelkezésemre, ám óvatosságra intett. Jobb, ha M... és D... nem látja meg,

mert bajunk lehet belőle. Majd óvatos lesz, akkor indul, ha nem látják, és majd a garázson keresztül hozza a kenyeret, gondolom, mintha maguknak vette volna, és...

Ám hiába volt elővigyázatos, M... észre vette, s egész este olyan vasvillaszemeket meresztett rám, hogy majd feldöfték! Mintha azáltal, hogy Tom segítségével megoldottam a felmerült problémámat, és végre egy kevéske élelemhez jutottam, ellenük követtem volna el valami nagy-nagy disznóságot!

Most már igazán jó lenne tudnom mi az újabb szándékuk velem! Hogy ki akarnak készíteni, az egyértelmű.

Más jelek is erre utalnak. Már egy ideje szinte kizárólag csak flamandul beszélnek, hogy kevésbé értsem. Az utóbbi időben már azt sem hajlandók megérteni, amit mondok. Csak néznek rám és egymásra értetlenül, tettetett fapofával. Ha nagy ritkán szólnak hozzám, akkor is ezt a belga keveréknyelvet, vetik be, néha még angollal is vegyítve. Szinte versengenek, melyiküknek sikerül legalaposabban nem megértetnie magát velem. D... szegény, egyszer már halandzsza nyelven is próbálkozott. És engem okolt, hogy nem értettem. Szánakozva néztem rá.

Szerencsétlen emberpéldányok!

Sürget az idő, minden módszert be kell vetni ellenem. Testileg, lelkileg, idegileg... Kenyeret sem hozathatok. Szinte ez az egyetlen fő táplálékom, na és a banán.

Ki akarnak éheztetni? Hova még? Már így is a ruháim menet közben egy lépéssel előbb járnak, mint én! Nem ártottak még eleget?

Miért? Mi sarkalja őket a gonoszságra?

Egy biztos. Ha a gondolat ölni tudna, én már rég halott lennék! Miért?

Mert kényüknek- kedvüknek nem engedelmeskedem? Mert nem tárom ki a szobám ajtaját D... úr előtt?

– Tessék csak, tessék! Parancsoljon az úr befáradni! Állok rendelkezésére...

Ezt várta? Ezt remélte?

És M... mindezt...

Pedig nem sok ész szükségeltetik egy feleségnek, hogy mind-ezt észre vegye... Hogy lehet egy nő ennyire önhit és ilyen vak? És a férje, az általa szentnek tartott díszpéldány hímpéldány meg természetesen rájátszik. Mindenféle „hőfok” csökkenéssel eteti, miközben töri a frász és eszi a kefét!

Esténként, ha élete párja éppen nem tartózkodott a teraszon, ült a trónján, egem figyelt, hogy az ötven lépésem közben mikor érek a ház sarkához, mikor pillanthat meg. És hangosan sóhajtozott! Még a kezait is tördelte hozzá...

Egyik este nem tudtam elkerülni, mellette kellett elhaladnom. Olyan szenvedő arcot és hangokat produkált, hogy szinte ijesztő volt ránézni. Ültében nyögött, sóhajtozott, s a nagy nyöszörgések és sóhajtozások közepette tett egy megjegyzést, ami felrakta az i-re a pontot!

– Ej, ej, – itt a nevem következett lágyan kiejtve! – már megint még aludni...

Mint aki nem érti mit mondott, erélyesen rákérdeztem...

– Mit mondtál? Mi a probléma?

Sikerült zavarba hoznom. Erős kéztördelések kíséretében azt felelte:

– Semmi, semmi...

Ezután lépett ki suhogó esti köntösében a teraszra M...

Jó éjszakát kívántam, bízva benne, hogy hátha még nem felejtettek el teljesen németül és hátha mégis megértik. Mert ugye hiába nem volt nevelőnőm és külön-bejáratú gyerek szobám, az idők folyamán csak-csak rájöttem magamtól, hogy hogyan illik embermódjára viselkedni!

Hagytam őket hagy, bámulják a sötétre színeződött éjszakai levegőt.

Bezárkoztam a szobámba. A bevilágító Hold ezüstös fényében a szobám falán bámulatos ügyességgel cikázó pár kis gyíkot figyeltem. Függetlenül, hogy bent tartózkodtam, a gyíkcsalád ifjú tagjai félelem nélkül hajkurászták, lesték a szúnyogokat. Dülledt szemük és halvány, szinte átlátszó hártyaszerű gyenge bőrük világított a koszos falakon.

Rosszul éreztem magamat a bőrömben. A kiszolgáltatottságot nem lehet megszokni. Akkor sem, ha már tudjuk azt, hogy közeledik a vég.

De milyen vég?

Pár nap alatt még bármi is történhet... Mint az állandóan fennálló ellenséges, sőt gyűlölettel átitatott megnyilvánulásai mutatták, nem adják fel egykönnyen. A szertefoszlott bizalmam irántuk végképp a mélypontra süllyedt. Rosszindulatuk kimeríthetetlennek bizonyult. Már sok mindent feltételeztem róluk, mint kiderült nem is, ok nélkül. Az is megtörténhet, hogy...

Újabb félelem forrása tört a felszínre. Mi van akkor, ha teszem azt, becsempésznék valamit a szobámba, és rám fogják, hogy elloptam. Rosale-val ezt már eljátszották. Szem és fültanúja voltam az esetnek. Miért ne vetnék be ellenem is? Többszörösen is meggyőződhettem róla, gáncsoskodásuknak, korlátoltságuknak, nincs határa. Már pedig a korlátolt ember nem mérlegel, mindenre képes, pláne akkor, ha nem érte el a célját...

A bosszú tettekre éhes...

Mit tehetnék akkor, ha rám hoznák a rendőrséget és átkutatnák a szobámat? És találnának is valamit...

Sőt további félelmeim keletkeztek! Már az is megfordult a fejemben, hogy hiába nem írtam mást, csak azt, amit láttam, tapasztaltam, és az átélt három hónap napokra lebontott keserveit, az én megélt valóságomat, a lelkemet feldúlt viharok lecsapódásait, talán a jegyzeteim miatt is bajba kerülhetek. Ahogy rám fogták az útlevelem kóborlása kapcsán, hogy bűnöző vagyok, ahogy feltételezték rólam, hogy biztos elkövettem valamit, írásaimmal kapcsolatos vádat is varrhatnak a nyakamba. Hogy mikre gondoltam, nem sok fantázia szükségeltetik, hogy az ember kitalálja...

Ez a legegyszerűbb módszer, amivel idegen országban egyik ember a másiknak árthat, mert mire a dolog tisztázódik, ha tisztázódik, addigra az a szerencsétlen már megjárta a poklok poklát. Számptalan a példa rá a történelem útvesztőiben. És napjainkban is!

A jegyzeteim anyanyelvemen íródtak, ott helyben nem tudják elolvasni, az ország nyelvén védekezni képtelen vagyok, sőt megszólalni sem tudok, de nem is lenne értelme, mert úgysem nekem hinnének, hanem a honfitársuknak, aki azt hazudik rólam, amit csak akar. Ha teszem azt, olyasmit állít, hogy valamilyen ártó szándékkal tartózkodom az országban? Rossz belegondolni, mi történhetne velem...

Most e miatt is vannak az álmatlan éjszakáim. A félelem könnyen eszébe juttatja az ilyesmit annak az embernek, aki életéből negyven évet a kommunizmusban élt le, és a mai napig is, hiába már Európán belül kinyíltak az országhatárok, utazáskor bármelyik határhoz érkezik egy bizonyos fajta rögzült félelem, fogja el. Zsigereibe annyira beivódott a kételkedés és oly erősen rögzültek a módszerek, hogy képtelen felszabadulni alóla. Én sem tudok. Félelmem valós. Megtörtént képekből táplálkozik. Emlékezetem felsorakoztatja a mondvacsinált pereket, szerte a világban, a sok-sok ártatlanul elítélt, megrágalmazott szerencsétlen sorsot...

És egyedül idegenben, idegeneknek kiszolgáltatottan még féltelmetesebben kezd el működni a fantázia! Szinte kivédhetetlenek a megjelenő rémisztő képek.

Egy vergődő éjszaka után eldöntöttem megszabadulok a jegyzeteimtől. A körömvágó ollómmal miszlikbe aprítottam. Egy délután három hónapi munkám veszett kárba. Egy nagy fekete műanyag szatyor telt meg tartalmával. Örökre elvesztek a gondolatok, a szépen felépített mondatok, a nagy gondossággal, gyönyörű jelzőkkel tele írt oldalak...

Ám a számtalan rossz tapasztalat, a gonosz rosszindulattal telt levegő, és az ezekből táplálkozó bizalom hiánya újabb kétegyeseket ültetett el. Eszembe jutatott korunkban használt új módszereket, ami végiggondolva szintén nem lehetetlen. Mi van akkor, ha a csomagom közé valami drogszármazékot csempésznek és utazás közben felhívják a hatóságok fegyelmét? Még meg is köszönnék nekik! Ez esetben valóban semmi lehetőségem nem adódna a védekezésre. Teszem azt a Marokkói átszállásnál a repülőtéren egyszerűen, lekapcsolnának...

Vagy már a helyi repülőtéren a jegykezelés után. Simán elérnék céljukat. Mert a repülőjegy igaz, összeköt bennünket, ám a felmerülő probléma... Ők folytathatnák útjukat, én meg maradok... A drog korunk rákfeneje, minden ország a legszigorúbban bünteti. Ha találnak, nem kérdeznek, hanem visznek. Gondolom, ott helyben magyarázkodási lehetőség sem lenne...

Vagy már meg is tették? Lehet, hogy valami már ott lapul valahol és nem tudok róla? Lázasan kezdtem el kutatni a cuccaim között. Kiürítettem a szekrényemet, átkutattam a ruháim zsebeit, táskáim, bőröndöm üregeit. Minden apró nyílást alaposan ellenőriztem.

Szerencsére nem találtam semmi idegen tárgyat vagy anyagot. Ám az ördög nem alszik... s a továbbiakban sem tudtam szabadulni a gondolattól. Kérdésemre Tom újra megnyugtatót, a szobámhoz nincs több kulcs.

Ha így igaz, ez jó.

Kínosan vigyáztam rá, hogy az ajtóm egy pillanatra se maradjon nyitva.

A félelem mélyen rányomta pecsétjét a hátra lévő időmre.

Képtelen voltam védekezni ellene. A hőségben is, mint jeges fenyegetések követtek...

A maradék pár napot

többször a szobámban töltöttem. Délutánonként negyven, negyvenöt fok szorult be a pár négyzetméterbe. Az álló, forró levegő annyira megviselte nem csak a szervezetemet, hanem a bőrömet is, hogy már a pólóm alatt is kivörösödött, hepehupásra vastagodott rinocérosz bőrt kezdtem növesztetni. A patakokban folyó verejték itt-ott fájdalommassá is marta.

Szinte fullasztott a levegő. A rettenetesen tüzelő, fojtó ereje csak nehezen elviselhető európai ember számára. Aki járt már és átélt pár hónapot mindenféle klíma-berendezés nélkül Afrika, ezen részén az Egyenlítő tájékán, az tudja, hogy nem túlzok.

Hűvös szelekre vágytam, jótékonyan simogató friss hazai szellőkre, eperfa és akácfa nyújtotta hűsölésre, tisztán csobogó vizekre, a meleg ellen oltalmat nyújtó otthoni falakra...

Jólesett volna, kiállni a teraszra, ahová már ilyentájt nem süttött a nap és időnként langyos szellő borzolta meg a sok fokot. Ezt csak akkor tehettem, ha D... és M... valahol távol volt, mert már a látásuktól is görcsbe rándult, összeszorult a gyomrom. Ilyenkor valahova a vadonba kívántam magam, oda, ahol minden szabadon lélegzik, ahol kiszámítható veszélyek leselkednek az emberre. A vadak közé, mert azok sem lehetnek olyan kegyetlenek, mint amilyenek az emberek tudnak lenni.

Gyűlöltem a házat, a „rezidenciát”, amely pár nap híján három hónapja fogva tart. A kalitkába zárt, szabadságától megfosztott énekes madár megváltozott magatartása jutott eszembe. Meg tudtam érteni, miért némult el, miért nem énekel tovább...

Elérkezett az utolsó csütörtök. Még három nap, és hétfő! Úgy gondoltam ezt a három napot már fél lábon állva is ki lehet bírni... Valószínű. Csak nem ebben a hőségben, és nem az én legyengült állapotomban! Túlértékeltem magamat, és a körülményeket, amikor azt hittem.

Születésnapomra ébredve reggel hét órakor a férjem hívott telefonon. Amilyen röviden lehetséges, megbeszéltük az érkezéssel kapcsolatos részleteket is. Az én hőérzékelem szerint már legalább ötven fokon tűzött a nap, olyan perzselően, hogy megdöbben nem lett volna bátorságom a közelébe merészkedni,

ám, hogy nagyobb legyen a térerő, minden várható bajomról elfeledkezve kiléptem a teraszra. Pár perc ott tartózkodás után felforrtam. Újra egész nap olyan „hő-sokkban” szenvedtem, hogy azt hittem – már sokadszorra – hogy itt a vég, ezt már nem bírom, képtelenség kibírni, a szervezetem már nem lesz képes legyűrni ezt az újabb próbatételt. Ez itt most már a közelgő vég. S egyedül kell viaskodnom vele. Nincs elérhető segítség, nincs orvos, nincs gyógyszer.

Szép halál... Születésnap halál...

Nem fogok élve hazajutni! Nem bírom ki már ezt a pár napot. Nem fogom bírni erővel... Nem!

Csak feküdtem tehetetlenül, mint akit leforráztak. Hideg, ve-rejtekben úszó bőröm alatt minden izomszálam égett, húsomat, mintha parázson forgatnák. Most is a mellkasom égett a legjobban, ami olyan fura levegővételt eredményezett, hogy komoly aggodalomra adott okot. Mindeközben szegény megviselt szívem úgy szaladt, hogy majd elhagyott. Kétségbeesetten igyekezett legyőzni a szervezetemet ért újabb támadást. Hogy a fejem se maradjon ki, úgy bedagadt, olyan formán, mint az allergiásoknak. Szokás szerint a „megskalpolt” érzés sem maradt el. Totál kikészülve feküdtem az ágyamon, már ki tudja hányadszor, mint egy kifacsart darab rongy. Húsvét Hétfő óta, amikor legintenzívebben jelentkeztek ezek a tünetek már lassan két hónap telt el és...

Csendes magányomban az elmúlás árnyékában érezvén magamat a pokolba kívántam a helyi katonai kórház orvosi diplomával rendelkező „bögyös rigóját”. Kívánságomból D... és M... sem maradt ki. Ha akkor időben segítenek, és tisztességes ellátást kapok, ma valószínű nem szenvednék!

Így telt az időm, míg a hirtelenül leszállt este szétbontotta sötét szárnyait. Haragos felhők lepték el az eget, s szerencsére egy csöppet a hőség is enyhült. Az ablakhoz vonszoltam magam és az előtte álló zsenge hajtásokkal teli fiatal banánfa enyhe hajladozását figyeltem. Amióta itt tartózkodom – a végtelen eltöltött időt jelezve – már öt hatalmas levelet bontott. Körülbelül minden kéthétben bontott egyet. Ezt is, és a mellette levő növegető papája-fát is Tom ültette. Szerencsére D... dühe ezeket megkímélte, habár Tom e fák terméséből már nem igen fog jóllakni. Mintahogyan a paradicsomültetvényén is hiába dolgozott... Néztam ki az afrikai éjszakába elgyötörve, megfélemlítve,

a hőségtől kikészülve. Rémesen éreztem magam. Már semmi értelmes nem jutott eszembe, agyam üresnek és tartalmatlanak bizonyult, csak, mint a rab ki a szabadulását várja, én is a még letöltendő napjaim számát számláltam.

Hogy gyorsabban teljen az idő, hogy ne foglalkoztassanak a bajaim, az egész napon át, gyötrő nyavalyáim, amik szerencsére a kízó hőség csillapodásával valamelyest enyhültek, aludni akartam. Ám minél jobban kívántam az álomban elmerülni, annál inkább nem sikerült. Későre járt. Már a rezidencia is elcsendesült. Kint is, bent is kísértetiesen, félelmetesen ólálkodott a mély, fekete csönd. Semmi mozgás, már a levegő is állt, s mégis...

Olyasmi érzésem támadt, mintha gonosz lelkek cikáznának a ház körül...

Leintettem magam: – képzelődés, meggyötört, fáradt idegek... Aludni!

Már talán éjfél is lehetett, vagy el is múlhatott, amikor forgólódásaim közben apró késszúrásszerű nyilallásokat éreztem a gyomromban. Hát persze! Egész nap szó szerint semmit sem ettem! Ittam egy pohár vizet, hátha elmúlik. Korgott egyet-kettőt, de nem múlt. Ennem kell. De mit? Ahhoz, hogy találjak valamit, fel kell kelnem és kimennem a hűtőszekrényhez!

Félve nyitottam ki a szobám ajtaját, szívemet szó szerint a torokban éreztem dobogni, amint elindultam a sötét folyosón a villanykapcsolót megkeresni. Szerencsém volt, kivételesen volt áram. Amint a hosszú folyosón a hűtőszekrényhez értem, amely a hátsó udvarra néző ablak előtt volt elhelyezve, abban a pillanatban egy nagy fekete árnyék suhant az ablakhoz a szomszédos ablak felől, ami történetesen az én szobám ablaka volt. Már kezdtem kétségbeesni, hogy hallucinálok, amikor...

Ledöbbsentem.

Az árnyék megállapodott, és teljesen felismerhetően leskelődött az udvarról a közvetlen mellettem lévő ablakon keresztül. Egy szűk karnyújtásnyira... D... volt! Szeme fehérje vakítóan világitott a sötétben. Annyira rátapadt kívülről az üvegre, hogy jobban belásson, hogy szinte mellettem éreztem a lélegzetét. Mondanom sem kell, hogy rögtön elfelejtettem miért is mentem, mit is kerestem! Hogy mégis vegyek magamhoz valamit, hogy ne tűnjön üres keresgélésnek az ott létem, a gyógyszeres zacskómból kivettem egy vitaminnal dúsított kalcium tablettát. Gon-

doltam ezzel is kihúszom reggelig. Amilyen gyorsan csak reszkető lábaim bírták, visszasiettem a szobámba.

Végelgyengülésben érezhet hasonlót az ember, amit én akkor éreztem. A félelem úgy felerősödött bennem, úgy szétáramlott a tagjaiban, hogy minden porcikám erőtlenül terült szét az ágyamon. Milyen jó, hogy van kulcsom a szobámhoz! De míg nem volt, jutott eszembe kétségbeesetten újra, hányszor jöhetett be, míg aludtam? És állati ösztöneinek engedelmeskedve vajon meddig merészkedett?

A megalázottság keserű érzése futott át rajtam itt létem óta ki tudja már hányadszor. Most már kiszorult az ablakom alá, de akkor, amikor még nem zártam az ajtót, és eszembe sem jutott, hogy velem bármi szándéka is lehet, akkor hányszor osonhatott be? A gondolattól újra megrázkódtam. Lelkemet felkavarta a mocskos szándéka. Koszosnak éreztem magamat...

Undorítóan alattomos csótány! Visszaélt egy alvó nő kiszolgáltatott helyzetével, aki ráadásul az ő házában vendég!

Tehetetlen düh vett rajtam erőt. Elfelejtteni? Minél hamarabb elfelejtteni, mert úgysem tehetek egyebet? Ki vonná felelősségre? Hol az a jog, ami az efféle, utólag „bizonyíthatatlan” zaklatások ellen megvédené a nőket? Hisz általában alattomban, tanúk nélkül követik el! Arra nagyon is vigyáznak! S hol az a jog, ami, egyéb gyalázatos viselkedései miatt, amiket egészségem, lelkem, idegrendszerem ellen három hónap alatt elkövetett kimondaná bűnösségét? Talán azért próbál meg, vet be mindent ellenem, ha már nem sikerült eredeti szándékát végigzongoráznia, ne derüljenek ki az aljas játéakai...

Aki nincs, az már nem beszél.

Ám még vagyok, s a jelek szerint még mindig célja van velem!

Mióta leskelődhetett, hallgatózhatott már az ablakomnál? Onnan futott át a hűtőszekrény melletti ablakhoz, amikor meghallotta, vagy meglátta, hogy nyitom az ajtót! De valószínű először a másik irányba mehetett a fürdőszobám fedetlen ablakához. Azt hitte, hogy... Így érhettem én a hosszú folyosón végig menve is hamarabb a hűtőszekrény melletti ablakhoz, mint ő. És akkor egy-két ugrással ott termett! Így láttam meg először csak az árnyékát elsuhanni... Majd mindvégig, míg a hűtőszekrényben keresgéltem, kezeit kétfelől a fejéhez téve, hogy jobban belásson, az üvegre tapadva leskelődött. Nem értem. Már más-kor is, amikor Rosale után leskelődött a konyha ablakon keresz-

tül, hogy lop-e, vagy nem lop, s éppen megláttam, felvetődött bennem három kérdés: ennyire korlátolt, vagy ennyire bízik magában, vagy azt hiszi, ha leskelődik láthatatlan?

Ilyen feltűnően csak az elszántak, vagy az idioták teszik...

Vagy ez, vagy az, nem tisztem eldönteni, de egy biztos, bármelyik jelző illik rá, mindkettő egyformán veszélyes! A jelek szerint még most, az utolsó napokban sem mondott le rólam ez a nyershím! A felesége nyugodtan alszik, miközben ő az én szobám szűnyoghálóján át leskelődik és hallgatózik! És ki tudja hányszor lihegett az ablakom alatt anélkül, hogy észrevettem volna?

Újra és újra felvetődik bennem: – M... nő léte, hogy lehet ilyen vak, hogy bízhat ennyire benne, hogy három hónap alatt semmit nem vett észre? Szinte hihetetlen, hogy egy asszony ennyire... Már komolyan kezdem azt hinni, hogy valahol ott, fönt, ahol az ember kezdődik, igencsak hibázhat nála valami.

Meglehet. Mindenesetre jól kikaptam ezt a „vegyes-párost”!

A történetek után már tényleg nem tudtam elaludni! Elhúztam a síneken működő ablaktáblákat, hogy elszigeteljem magamat az udvar felől settenkedő, eleven árnyakkal fenyegető éjszakától. D... viselkedésén és módszerein gondolkodtam. Józanésszel fölfogni nem lehet. Már azt sem, hogy egy negyven éve Európában élő egyszerű „mezei-polgár”, hogyan tudott egyik pillanatról a másikra ilyen primitív kivagyiságba, úrhatnamságba átvedleni?

Kinek tartja vajon magát ez a főemlős?

Akar egy nőtől valamit? Rendben van. Azért lett teremtvé a férfi és a nő, hogy találkozzanak. De bocsánat, az agresszivitással, a megalázással, a megfélemlítéssel akart elérni valamit? Dobszóval madarat fogni? Ez a hódítási eszköztára? Gondolja, hogy módszereinek van nő, aki bedől? És egyáltalán... Mit képzelt? Igaz, társas lény vagyok, ám ennyire azért mégsem! Mint sok más nő én sem díjazom, ha „hajas-babának” néznek, prédának meg főleg nem!

Vagy tényleg a kiszolgáltatottságomra játszott?

Ezért volt a szíves meghívás? A magas „hőfok”? Kinézett magának, hogy majd a világ végén, ahol ő otthon van, s ahol én védekezni is képtelen vagyok, azt tehet velem, amit akar? Azt hitte, ha másként nem, a helyzetemmel visszaélve, megfélemlítve, sárba tiporva, majd elér valamit?

Sokadszorra átgondolva helyzetemet most is arra a megállapításra jutottam, hogy van okom félni! Durva kéz avatkozott a sorsomba...

A sors fintora

vagy csak az egyszerű, szegény ember jószívúsége, hogy...

Elérkezett ez is. Ma van az utolsó előtti nap, azaz az utolsó vasárnap. D... és M... csak ültek a teraszukon, és szokásuk szerint néztek ki magukból. Már Rosale sem főzött rájuk és a gáz is mind elszökött a palackból, és inkább nem ettek, mint új palackot vegyenek... Merthogy...

Nehogy már... ott maradjon majdnem tele, s más húzzon hasznát belőlük, illetve a palackjukból... Mindezt meghallva, mármint azt, hogy nincs mit ebédelniük, Jakob a szegény rokon, aki még ezen a napon is a kertjükön munkálkodott, szorgalmasan egyelte az utolsó nem odavaló fücsomókat, meghívta őket ebédre hozzájuk!

Elfogadták. Taxit hívtak, elmentek, degeszre ették, itták magukat, és igen elégedetten tértek vissza a rezidenciára. Már volt időm megismerni, kiismerni őket, mégsem tudok szótlanul elmenni viselkedésük mellett...

Eszükbe sem jutott, hogy ők semmivel sem, kínálták sem Jakobot, aki a fűvük dugdosása és gyomlálásai közben a garázsajtóban a kőre terült el ebéd helyett déli pihenőre, sem madár-csontú feleségét, aki cipőjét a küszöb előtt hagyva vitte be a D... kezéből kivett csomagocskát, csak ez ideig tartózkodva a házában. És valószínű az sem, hogy a méltóságuk nem engedi meg, hogy egy asztalhoz üljenek az alacsonyabban veszteglő szegény rokonokkal! Hogy van ez? Vagy örülhet a szegény rokon, hogy elfogadták a meghívását, vegye megtiszteltetésnek?

Az ő dolguk, lelkük rá.

Számomra ez a vasárnap így lett ajándék. Egyedül lehettem. Teljesen egyedül a rezidencián. Rosale-nak és Tomnak hosszantartó templomi programjuk adódott, majd csak dél körül térnek vissza, vagy kora délután.

Csönd van.

Már az órákat számolom, holnap este tíz óráig kell még kibírnom.

Semmi teendőm. Már napokkal ezelőtt becsomagoltam. Üresen tátong a szekrény, készenlétben áll a poggyászsom. Mielőtt

becsomagoltam, újra mindent átforgattam, minden zsebet, utazótáskák rekeszeit tüzetesen átvizsgáltam. Nem találtam semmi „idegen anyagot”. Ezek után még jobban vigyázom az ajtómat, nehogy illetéktelen személy betegye a lábát a szobámba és megkörnyékezze a biztonságosan előkészített csomagjaimat. Bármennyire is győzködöm magam, próbálok a lelkemre hatni, a nagy fokú félelmemet sehogyan sem sikerül magam mögött hagynom. Befúrta magát, s szinte minden lépésemnél jelen van.

Utolsó nap ebben a förtelmes, béke hajlékának semmiképpen nem nevezhető házban!

Ma még jobban izzik a levegő, mint általában. Nem is izzik, forr! Szinte robbanásra kész. Mintha az elkövetkező pillanatok bármelyikében bekövetkezhetne egy égi detonáció. Sötét felhők kergetik egymást, valahol a főváros belsejében talán már esik is. A napot szokás szerint nem látni, ám mélyre hatoló sugara mindenhol jelen vannak. Szúr, csíp, éget, döf, mindent csinál, amit az „európai nap” nem szokott.

Pár perc, és...

Hatalmas csattanással megérkezett a rezidencia fölé a vihar! Amint a lábát betette a kertbe, máris földig hajoltak előtte a bokrok, suhintásaitól földhöz lapultak a fűcsomók. A mogorva sötét felhők elnyelték a világosságot, csak a villámok vastagon cikázó fényei világítottak. Majd egészen váratlanul és hirtelen nagy erővel ereszkedett alá a sűrű esőfüggöny.

Fantasztikus látvány volt! A levegőben kör alakot formálva esett, lebegett az eső! Az elképzelhetetlen hatalmas cseppeket a levegőben örvénybe kényszerítette az üvöltő szél, megforgatta, majd összesűrítve földhöz csapta.

Pár órán keresztül tombolt a vihar. Az égi elemek dühe nem akart csillapodni. A felhalmozódott energia gigászi kicsapódásának ereje talán még a földet is megrengette. Bömbölt a szél, a hatalmasra nőtt esőcseppek vadul, fülsiketítő zajjal verték a tetőt. A szél olyan bőszen tombolt, hogy a teraszon hagyott üvegpoharakat is fölkapta, megpörgette párszor a levegőben, és a kövezethez csapta.

A terasz pillanatok alatt olyan lett, mint egy elvérzett csatatér. Minden fölborogatva, üvegszilánkok szanaszét, szemét, és faágak úsztak a tető alá hömpölygő, vörös földel színezett vízben.

A vihar ugyanolyan hirtelen hallgatott el, mint ahogyan feltámadt. Egyik pillanatról a másikra. Tényleg olybá tűnt most is,

mintha valahol fönt egy láthatatlan kéz egy határozott mozdulattal elzárta volna a vízcsapot. Letört faágak, szétzilált lombok, meghajolt bokrok, tövüktől messze árválkodó csonka virágok, fennakadt fekete zacskók, műanyag darabok, papírfoszlányok, itt-ott tócsákba szorult koszosan habzó vörös víz maradt utána.

Mintha tornádó söpört volna végig az „elit-rezervátumon”, pedig csak egy hétköznapi afrikai vihar volt. Ha a rezidencia állandóan nyitva tátongó ablakait nem csuktam volna be, talán még bent is fölborogatott volna mindent.

Miközben szemlélttem az agyoncsapott tájat, a falusi egyszerű kunyhókra gondoltam, ahol az ablakokat csak lyukak pótolják és még csukható fatábla sem védi mindenhol a benne lakókat a dühöngő vihar erejétől. A tátongó ajtó nélküli ajtókról nem is beszélve.

Valószínű, a városban is beszedte a vihar a maga vámját, az ott lakókra is rádőltek a gyenge lábakon álló, egymás ablakán bekönyöklő bádogviskók.

Kissé hűlt a levegő, talán frissült is. Tisztulni mindenképpen tisztult. A szél és az eső kimosta az állandóan benne kóválygó vörös port. Vajon hol vészelte át a vihart a farkatlan leguán barátom? Reggel még láttam. Szokatlanul rövid ideig mutatta meg magát. Lehetséges, hogy a sok állatra jellemző előérzet nála is működött, s már jó előre biztonságba helyezte magát?

A vihar miatt Rosale és Tom is késő délután érkeztek vissza a templomból. Tom még úgy ünneplősen rögtön a terasz takarításához fogott. Nagy gondossággal összesöpörte az üvegszilánkokat, a fal mellett fölhalmozódott szemetet, akkurátusan fölmosta a követ, majd a kertből is összeszededgette a nem oda való dolgokat, amiket a vihar tűzött esetlegesen bokrokra, kerítésre, sövényekre.

Mikorra D... és M... jóllakottan hazaérkeztek a szegény rokontól, már nem sok látszott az ég földet ért dührohamából. Mire a taxi megállt a rezidencia előtt a jóságos Tom már minden nyomot eltüntetett.

„Vendéglátóim” látványa elől a gyomromat kímélve a szobámba menekültem.

Valamiért, magam sem tudom miért, a tegnapelőtti születésnapom jutott eszembe... Talán most volt időm, és lelkierőm rágondolni, talán... Nem részletezem, mit éreztem... Elfelejtteni viszont ezt sem fogom!

Később Rosale kopogott az ajtómon. Korábban megkértem, ha ezen az utolsó vasárnap délutánján lesz ideje, szeretném, ha elkísérne abba a garázsban berendezett vegyesboltba, ahol ők szoktak vásárolni, hátha találok és kiegészíthetem szerényre sikerült ajándék készletemet valami jellegzetes afrikai áruval. Jól esett, hogy nem felejtette el.

Baktattunk egymás mellett és mosolyogtunk...

Sajnáltam, és őszintén szántam magunkat, valóban szánalmas emberi voltunkat, hogy nem egy nyelven beszélünk, hogy a szavaink nem találkozhatnak, hogy elvesznek útközben...

A vihar után jócskán lehűlt a levegő. Jól esett a séta.

Mire visszaérkeztünk a rezidenciára, az est újra leereszkedett a „rezervátumra”. Sötét kárpitja, úgy terült szét, mint egy színházi kellék.

S alatta M... úgy ácsorgott, mint egy kitömött papagáj.

Élénk, tarka színekből összerosott egyenes szabású, hosszú, bő „afrikai ruhás” alakjában a csillagok sem lelhatték kedvüket. El is bújtak a felhők mögé.

A velük kialakított kényszerű szükséztudásom ellenére kedvem kerekedett „megdicsérni”. Elhitte. Öntelten villogott ki magából, s egy pár szó erejéig le is ereszkedett hozzám. Persze nem volt nehéz rájönnöm, hogy ez csupán a dicsekvési kényszerének volt köszönhető. A felsőbbtség tudatában közölte velem, hogy a szép szembe-szomszédasszony valamikor egyszer meghívta őket, és most élnek a meghívás lehetőségével. Valószínű későig maradnak. Nem mintha rám tartozna, de tudomásul vettem.

Büszkén, felszegett fejjel át is vonultak az utca túloldalára, csengettek is a kapun, vártak is egy sort, ám hiába. Se kép, se hang... Nem kaptak bebocsátást...

A szép szembe-szomszédasszony nem nyitott kaput. Pedig otthon tartózkodott egész nap. A vihar előtt intett is nekem a teraszáról. Valószínű a meghívás óta megváltozott a véleménye, és nem sok kedve adódhatott a „szíves” vendéglátáshoz.

D... és M... ácsorgott még egy ideig, majd visszakullogtak az út innenső oldalára a saját felségterületükre.

Ezt még megvártam, s a korai idő ellenére a szokásos, éjszákára vonatkozó jelekkel elkészönve Rosale-tól és Tomtól a nap lezárásaként a szobámba tértem. Az utóbbi estéken már a fal melletti ötven lépéseimet sem tudtam leróni. Felőrlődött, elve-

szett a türelmem. Úgy éreztem végleg elfogyott. Estefelé már állandóan olyan gyengének, olyan elveszettnek éreztem magam, hogy jobbnak láttam korán lefeküdni, mint tehetetlenül szemlél-
ni, hogy hogyan folynak el, hogyan peregne le üresen életem
drága percei, végleg elvesző órái. Fizikailag és lelkileg egyaránt
elfogyott, elhagyott az erőm. Afféle masinához voltam hasonló,
amiben már végképp kiürülőben van az elem.

Ha minden igaz, már csak egyszer alszom ebben az elátkozott
házban! Egyszer, egyetlen egyszer, és vége a félelemnek, a min-
denféle irányból gyötrő éjszakáknak, és az értelem nélküli ügye-
fogyottan tébláboló nappaloknak!

Különös zajok

és különös érzések súrolták az utolsó afrikai éjszakát. Sötétben villogó nyugtalanságuk még mindig magukba szívták a holnap reményét. Hittem szabadulásomban, ám ez a hit mégsem tűnt annyira egyértelműnek, mint ahogyan azt vártam.

Ismét borúsan csaptak le rám a gondolatok. Ültem az ágyam szélén és gondolkodtam. Az egyáltalán nem biztató negatív gondolataimat megpróbáltam pozitív irányba terelni, amivel csak azt értem el, hogy az agyam egy idő után tompán, üresen kezdett lüktetni. Már nem is gondoltam semmire, mégis a szorongás, mint egy hű szolga makacsul kitartóan ácsorgott mellettem.

Semmi épkezláb gondolat, csak a szorongás...

Nem bízhatok fáradt agyamban? Olyan megviselt lennék, hogy már nem tudok gondolkodni? Össze tudom én kaparni egyáltalán még magamat? Képes leszek rá, hogy... Nem! Szét vagyok esve... Ez már nem is én vagyok.

Végtelenül elhagyatottnak, kifosztottnak, semminek éreztem magam. Ráadásul kínozott az éjszaka sem szűnő afrikai hőség, s a mozdulatlan súlyos levegő szinte rátelepedett állandóan verejtékben úszó nyirkos bőrömrre.

Türelmetlenül néztem farkasszemet a velem együtt várakozó idővel. Akaratlanul is az óra járását figyeltem. Mintha valami gonoszul akadályozná, hogy az idő teljen... mintha láthatatlan ujjak kapaszkodnának az óramutatóba, s hátráltatnák az igyekezetében, a körbe-körbejárásában.

Elképzelhető, hogy holnap, hogy holnapra valóban eljön az idő és kiszabadít a börtönömből? A börtönömből, aminek három hónap után megnyílik a kapuja, és visszatérhetek a normális életbe, a szabadságba, hogy szabadon közlekedhetem, hogy félelem nélkül egyedül is járhatom az utcákat, hogy enyéim között újra ember lehetek és nem a bomlott agyúak céltáblája? Lehetséges mindez? És lehetséges, hogy a kiszolgáltatott helyzetem okozta sérüléseket is következmények nélkül, megúszom?

Remélhetem?

Hanyatt feküdtem az ágyamon és kényszerítve az izmaimat az ellazulásra, pihenni próbáltam. Tudatosan nem figyeltem a külső

zajokra. Nem akartam, hogy érdekeljen. Ám, mint ahogyan az lenni szokott, egyszerűbb elhatározni valamit, mint betartani.

Hogy D... valószínű nem hagyja ki az utolsó éjszaka lehetőségét, és megfordul az ablakom árnyékában, abban biztos voltam. Nyugtalanúságom felkeltett az ágyból. Nem tartottam elegendőnek a sötétítő függöny árnyékolt biztonságot. Sietve zártam szobámra az ablakot. A függöny hiánya okozta réseket a levetett nyirkos ruháimmal, pótoltam. Mire nyugalmam érdekében eme óvintézkedéseket megtettem, ömlött rólam a víz. Testem millió csatornáit megnyíltak, s apró erecskében csordogálva kerestek utat maguknak.

Percek alatt száraz gőzfürdővé változott a leszígetelt szobám. Visszafeküdtem az ágyamba, s újra megpróbáltam a három hónap alatt megviselt, totálkáros idegrendszeremet a körülményeimhez képest nyugodt mederbe terelni. Erőt gyűjteni a végre elérhető távolságban előttem lebegő visszautamhoz. Már majdnem sikerült, amikor...

Az ajtóm előtt halk köhintésekre lettem figyelmes. A köhintések után várakozás... S ahogy a várakozás egybeolvadt a mély, pokoli sötét csönddel, szuszogást véltem hallani... S ekkor hirtelen rádöbentett a pillanat, hogy ez a szuszogás nem a hétköznapi levegővétele hangja, hanem, más... Egy vágytól szédült hímé!

Rémülettel figyeltem az éjszaka szurokszínű homályából alig kiemelkedő ajtót. Idegeim görcsbe rándultak miközben szemeim rátapadtak.

– Mennyit bír ki ez az ajtó? – futott át rajtam a reszkető gondolat.

S ekkor másodpercekre beállt a csönd. A félelemmel átítatott ve-rej-té-ke-ző csönd. Majd elfojtott horkantás... s a rákövetkező pillanatokban bizonytalan lábak súrlódását hallottam a folyosó kövezetén.

Elesettségemben az idegeimig hatoltak az ajtón és a sötétségen átszűrődő zajok. Az éjszaka félelmes másvilági magánya felnagyította a hangokat... Undorodva rázkódtam meg... Mintha valami ocsmány csúszómászó ért volna hozzám...

Fejemet a párnámba fúrva szorosra zárva szemeimet sikerült csak kirekesztenem a fenyegető valóságból szerencsétlen valómat. Már semmi nem érdekelt. „Üzemanyagom” a végét járta. Úgy tűnt, ismét végére értem erőmnek.

Aludni akartam. Aludni, hogy ne tudjak semmiről, hogy ne gondolkozzam, hogy ne szorongasson a félelem, hogy minél hamarabb teljen el a rosszindulatú árnyakkal teli utolsó éjszaka.

Eltelt. Hajnalban már talpon voltam.

Sejtelmesen ébredt a táj. Lassan, csoszogósan, tunyán. Figyeltem hogyan szűrődik át a fény a félig-meddig még alvó égbolton, hogyan tűnik el remélhetőleg végleg az életemből a félelmekkel átítított süket trópusi éjszakák utolsó foszlánya.

Kint nehéz párák ültek a bokrokon, lombokon.

A reggeli kávémat a szobámban fogyasztottam el. Részben azért, mert ebben a napszakban itt a legelviselhetőbb a meleg, részben pedig azért, mert jó lenne ezt a napot békében eltölteni. Mivel már tudtam, mire megy ki a velem kapcsolatos durva játék, s ismerve D... agresszív hajlamait, hogy nem fog egykönnyen belenyugodni kudarcába, jobb, ha kerülöm. Egyáltalán nem hiányzik, hogy sikertelenségéből fakadó esetleges dühét így az utolsó órákban a nyakamba zúdítsa.

Már nem számíthattam biztos védelemre. Ha történne velem bármi, már senkihez nem tudnék segítségért fordulni. Az utóbbi napokban, némi biztonságot adott a tudat, hogy a tiszteletbeli nagykövetünket felhívhatom, ha valami újabb durva bántalom érne, de ez a lehetőségem csak az utolsó előtti napig tartott. Ezen a napon már messze jár a nagykövet úr, és vele együtt a biztonságérezetem is... Ám megnyugtató, hogy D... és M... ezt nem tudja.

Délig el sem hagytam a szobámat. A kávé készítése közben egyszer már összefutottam D...-vel a konyhában. Délelőttre ez bőven elég volt. Két lépésre tőlem úgy nézett rám, mint egy pufogó vipera, támadás előtt. Már vártam mikor mar belém. De szerencsémre nem tette. Szögletes mozdulatai zavartságot lepleztek. Kialvatlannak látszott.

Sietve hagytam el a konyhát. Távozásomkor úgy mért végig, mintha valami elintézetlen halálos viszály lenne közöttünk.

Jobb elfoglaltság híján az ablakomnál töltöttem az időmet.

Szemben a betonkerítés tetején a leguán „barátom” sütkérezett. Ez időre már a farka is szépen kinőtt. Na nem egészen, arra három hónap nem elegendő, de a frissen nőtt színes csíkok már láthatóan elváltak egymástól. Választott párja a betonfal árnyékában felállított víztároló aljánál serénykedett. Idegesen jött-ment, látszólag cél nélkül mászkált ide-oda. Itt is megkaparta a földet, ott is, míg végül ázni kezdett. Már egy jókora lyukat kapart, akkorát, hogy csak a feje látszott ki belőle, amikor kibújt, s egy hirtelen mozdulattal megfordult. Villámgyorsan szétnézett, s félig a lyukra kuporodva potyogtatni

kezdte az utódait. Jó félórába telt, amíg elvégezte a természet diktálta anyai feladatát, s betemette a lyukat. Még utolsó simításokat is végzett. Gondos szülőként el is egyengette a lyuk fölött a talajt.

Lassan vánszorogtak a percek, az órák pedig még lassabban.

Kora délután felbontottam azt a halkonzervet, ami azért maradt meg az utolsó napra, mert soha nem volt gusztusom hozzá. Annyira elteltem, annyira undorodtam a házban örökösen kevergő förtelmes halszagtól, hogy nem adódott étvágyam hozzá.

De valamit csak kell enni... Hosszú nap áll előttem. Felbontottam. Valami sűrű, nem túl biztató csípős szagú ismeretlen vöröses-barna szószban úsztak az ezüstösen fénylő haldarabok.

Na, ez már ránézésre sem nekem való eledel! – gondoltam – Ha már eddig mindent túléltem, szeretnék hazajutni! Nem hiányzik, hogy az utolsó órákban ökörséget kövessenek el magam ellen, és bedagadjak. Helyette a maradék vajamat kentem a kenyérre, s rácsaptam a szintén maradék két vékonyka lapkasajtomat. Egyes inséges napokhoz képest fejedelmi kaja volt.

A halat Tom oda adta a mindig éhes szomszéd kutyájának, aki már Beth nélkül is úgy közlekedett a rezidencián, mintha otthon volna. A kutya egy falásra eltűntette. Hálás szemekkel nézett Tomra, miközben elégedetten a száját nyalogatta. Ritkán esik le neki ilyen jó falat. Mióta Beth nem dolgozik a szomszédban a kutya is árván, éhesen kóborol.

Hogy Beth miért mondott fel, mitől sokallt be nem tudom, csak sejtem, de jóindulatát, biztos fellépését, és természetes naiv humorát, még ha szavait nem is értettem, az utóbbi időben nehezen nélkülöztem.

Valószínű nem tűrte tovább a gazdája dolgait. Sokat követelhetett tőle...

Délutánra D... és M... csomagjai is készen álltak az indulásra.

Ők is. Már ennivalójuk sem akadt, vizük sem volt elég, megszántam hát őket egy pár banánnal és vízzel. Elfogadták. Mint általában most is, előre „terveztem”, volt tartalékom. Felszerelkeztem az útra is. Na nem nagyon, csak úgy az én szerény igényeimnek megfelelően. A kézipoggyászomba raktam banánt, kekszet, sósat és édeset, gondoltam, ha szükségem lesz egy pár falat erősítőre, hát legyen kéznél. Ők szokásukhoz híven nem. Eszembe jutott a szegényes vajás kenyérem, amit egyszer útközben kinéztek a kezemből. Most sem gondoskodtak magukról. Újra a „vajás kenyér” problé-

mával fogok szembe kerülni? Felfoghatatlan számomra, hogy... Persze, ha a normális határát súroló tökéletlenség jogosultságát is természetesnek vesszük, akkor...

Lényegtelen. Gondoskodjanak magukról. Felnőtt emberek.

A napok teltevel egyre nagyobb önuralomra, sőt olykor-olykor erőm feletti önuralomra volt szükségem, hogy elviseljem őket. A három hónap kiszolgáltatottsága, a személyemet mélyen sértő primitív, diktatórikus magatartásuk, s mindennek egyenes következménye a megalázó, de kénytelen „hülyegyerek-tűrés”, a sorozatos tiprások, a rengeteg visszafojtott indulat, odáig vezetett, hogy már a jelenlétük is elindított bennem egy olyan folyamatot, hogy ingerültségemet csak gyomorgörcs árán tudtam legyűzni. Annyi sérelem szorult belém, hogy már így az utolsó órákban szinte számolom a homokszemeket, hogy mikor jön el az idő a beolvasásra!

Csak éreztem végre európai talajt a lábaim alatt! Nem mindig remélhettem, hogy megélem, hogy élve európai földre léphetek, de most már bizakodó vagyok! Addig erőfeszítések árán is, de túrnöm, türtőztetnem kell magam. Biztonságom érdekében a józanész ezt diktálja.

És ez nem megalkuvás! A három hónap sem volt az. Ez az út vezetett a kitűzött cél felé, és én jártam rajta...

És szerencsém volt. Túléltem.

„Vendéglátóim” ezen az utolsó napon is csak ültek szokásukhoz híven, szokásos helyükön, a teraszukon, és onnan nézték a kerítésüket. Mit néztek rajta? És mit néztek rajta három hónapon keresztül nap, mint nap? Hogy mikor hajt ki? Hogy a beton mikor szokken szárba?

Tény, ültek faragott örökségükben, s lustán várták, hogy majd valami lepottyan, majd valaki megoldja táplálkozással kapcsolatos problémájukat, lehetőleg úgy, hogy nekik se pénzbe, se energiába ne kerüljön.

Rosale volt, aki megoldotta. Ám ennek vége. Rosale sem sérénykedik már körülöttük. Az utóbbi időben fokozatosan felmentette magát szolgai kötelezettségei alól.

Nincs mit enniük? Miért nem vásároltak? Pénzük van bőven, nagyokat enni is szeretnek, idejükből is kitelne. Tunyaságuk miatt eszükbe sem jut? Teszem fel, ha tegnap a szegény rokon nem hívja meg őket ebédre, már tegnap sem ettek volna? Már tegnap óta azt várják, hogy majd a repülőgépen úgyis bőséggel ehetnek?

Gáz sincs. Üres a palack. Üresek a polcok, M... már mindent behurcolt a lakosztályukba csak a Rosale ütött-kopott alumínium edényei árválkodnak az egyik sarokban. A konyhát zavartalanul újra birtokba vehetik a hangyák, a különféle méretes rovarok, a hullók és a doh. És a patkány méretű egerek. Nem lesz, aki futásuk közben lekaszabolja őket. Tom és Rosale sem marad sokáig.

Esteledik. Végre a nap is lebukott a látóhatár alá. Gyönyörű! Három hónapig ez az egy látvány volt, ez az egy stabil szépség létezett az életemben, ami minden nap eljött, senki nem vehette el tőlem, még D... és M... rosszindulata sem kezdhette ki. Még a legnagyobb bajaimban a szakadék szélén állva is ráerőltettem magamra, hogy gyönyörködjem benne. Ha hihetem, hogy vége, hogy ma éjjel valóban felszáll velem a repülőgép, akkor ezt a csodálatos lángba borulást az ég alján, ami a végtelen kékségben minden este izzó zsarátnokként folyik szét, utoljára látom.

Maradék időmet Rosale és Tom társaságában, a garázsban töltöttem. Tom új lyukakat fúrt az övemre, hogy a farmeromat útközben el ne hagyjam. Úgy megfogyatkoztam a három hónap alatt, hogy menet közben minden nadrágom simán lesétál rólam. Láthatóan igen gyenge lábakon állok, de igyekszem tartani magam. Az utolsó órákat már tényleg, akár fél lábon is, de bírom kell!

Úgy, ahogy maradék időmet Rosale-kal töltöttem, helyi maradék pénzemet is nekik adtam. D... és M... az unalomtól és kíváncsiságtól hajtva elhagyva állandó helyüket, a garázsajtóban ólálkodva éppen meglátták. Szűrös szemekkel vették tudomásul. Talán azt várták, hogy nekik adom? Rosszalló megjegyzéseikből következtetve nagyon úgy nézett ki, pályáztak rá. Hogy nehogy ezen múljon a „jó közérzetük” a pénztárcámban akadt még némi apró, amit szuvenírként akartam megtartani, azt nagyvonalúan M... markába szórtam. A pénz csörgésére mindkettőjük szeme felragyogott...

Ott hagytam őket, hadd örüljenek.

Nosztagliából még utoljára a ház fala mellett leróttam az ötven lépésemet. Ekkora már egészen ráborult Afrikára az éjszaka, s a sötétben vörösén izzottak a csillagok. A ház sarkánál megálltam, s néztem, amint végigcsorgott a Hold ezüstje a zöldmázás bokrokon. Azon igyekeztem, hogy még utoljára minden észre vehető szépséget megragadjak és elraktározzak, ám a várakozás üres percei így is lassan, vontatottan teltek. Újra elindultam. S egyszer csak teljesen

váratlanul lassú, megfontolt lépteim mellé szegődött Rosale. Óvatosan körül kémlelt, nem leselkednek-e a ház urai, majd a markában szorongatott két kis papír cetlit a kezembe nyomta. Egyik az volt, amit én bíztram rá, a másikra a címe, az elérhetősége volt felírva.

Hátha a későbbiekben szükségem lenne rá...

És elérkezett az este kilenc óra! A szomszéd mindenestül férfi fog minket is kirepíteni a repülőtérré, mint ahogy az asszonyát szokta. Már beállt az autóval az udvarra, a garázs elé.

El sem hiszem! Valóban igaz lehet, hogy...

Igaz!

A csomagjaim már az autóban vannak! Az utolsó pillanatig szemmel tartottam őket, nehogy illetéktelen kezek... Mert még mindig tartottam D... alattomos bosszújától! Addig, amíg nem érzek biztos talajt a lábaim alatt, amíg nem érzem a hazai levegő ismerős ízét, illatát, addig a félelmem tudom, nem múlik. Annyira rögződött, annyira beette magát, már annyira hozzám tartozik, hogy nem tudok tőle szabadulni.

Még a búcsú pillanataiban sem...

Indulás előtt meleg szeretettel öleltem magamhoz az „őrangyalaimat”, Rosale-t és Tomot. Az ölelésnél ugyanezt a szeretetet éreztem viszont. Gerald is előjött rejtékhelyéről a cselédszobából, ő is átölelt. A szavakat most sem értettem, de nem is volt lényeges...

A szép szembe-szomszédasszony is ájtott elbúcsúzni. D... és M... hatalmas megtiszteltetésnek vették, nem is gondolva arra, hogy ez a gesztus nem csak nekik szól, illetve úgy gondolom nekik legkevésbé, hisz a szembe-szomszédasszony egy nappal előbb kaput sem nyitott előttük!

Miután elbúcsúztunk és a csillagoktól fénylő titokzatos éjszakában az autó kifordult velem az utcára, nem néztem vissza... Nem néztem vissza a meggyűlölt helyre, a rezidenciára, a három hónapig fogva tartó vastag betonkerítésre...

De éreztem, ott maradt belőlem valami...

Valami ott maradt, de cserébe kaptam is valamit, amit eddig hiába kerestem, hiába igyekeztem befogadni, nem igazán volt az enyém. És ez pedig a hit! A felszabadító, mély, őszinte hit. Sok mindent megértettem, amit eddig a megszokott, hétköznapi életben nem sikerült magamévá tennem.

Átértékelődtek dolgok... S már nem félek a haláltól sem...

Az életben maradásom megerősített!

D... a repülőtéren

szinte egy pillanat alatt átváltozott. Szelíd bárány lett az üvöltő farkasból. Kígyóbőrét is levedlette és újra mankót kapott a hóna alá. Ártatlan, eg yszerű emberi maszkot öltött, kedvesen mosolygott, mellőzte a belga keverék beszédet, és meg sem próbált halandzsa nyelven szólni hozzám.

Így telt az idő, míg az útlevélvizsgálathoz kanyargó hosszú sorban várakozva egyszer csak intett egy hivatalos személy, hogy soron kívül kéret bennünket. Azonnal verejték zuhant végig a hátamon, a félelem szinte lebénított. Mert mi következik most? Ezért a nyájasság? Ezért vedlett vissza, hogy megtévesszen? Már elintéződött a sorsom? Másra sem tudtam gondolni, csak arra, hogy most fognak lekapcsolni, most, még hozzá soron kívül...

De nem ez történt!

Miközben a sorból kiállva a hivatalos személy felé tartottunk, M... öröm és büszkeség keverékkel a szemében jelentősegteljesen nézett rám:

– Látod? – Csak ennyit mondott és D... mankójára mutatott...

Miután visszaszállt belém az „élet és az erő”, sajnálkozva néztem rájuk, s ismét kénytelen voltam megállapítani, hogy milyen aprók, milyen szálnalmasak...

Szerencsére az állandóan bennem feszülő félelmeim ellenére rendben zajlott minden. A soronkívüliséget intő tisztviselő a mankónak kijáró kedvességgel bánt velünk. Még egy hordárt is rendelt mellénk a csomagjaink toszigálására.

Hosszú várakozás vette kezdetét. M... már szédelgett az éhségtől, – már nem bírja kivárni, míg a repülőgépen enni kap, – mondta halványodó hangon, s megkérte élete párját vegyen szendvicset a büfében. D... mankójával el is bicegett és vissza is tért. Szendvics nélküli üres kezeivel körítve háborgott az árákon. Hiába bizonygatta párja, hogy ott helyben éhen hal, – annyit nem hajlandó adni egy szendvicsért! Többszöri könyörgésre is azt válaszolta:

– Nem, nem! Otthon ezért az árért kettőt kap!

Mit tehettem, amikor sáppadozni láttam szegény halandó embertársamat? Elővettem a hátizsákom szűkre szabott elemőzsiá-

ját és megkínáltam. Természetesen D... is kért. Gondolhattam volna...

Ám pehckükre az éjszakai felszállás sem hozta el nekik az étkezés gyönyörét, ellenben kiosztották a kispárnákat, takarókat és a zoknikat...

A böjt még reggelig eltartott. Reggel viszont, még mindig a felhők fölött járva, bőséges „mannahullásban” volt részük. Nekem is. Felét el is raktam későbbre, ami újabb problémám forrását jelentette. Nekem volt, nekik nem...

A marokkói átszállás, a hosszú órákig elhúzódó kényszerű várakozás megtépázta testi, lelki tartalékaimat. Rettegésben telt el az idő. Nem történt semmi különös, de mégis...

És végre tizennégy órás repülőút után megérkeztem... Megérkeztem vissza Európába!

Igaz, hogy élet már alig volt bennem, néha már olyasmi érzés kerített hatalmába, hogy a szellemvilág közelebb áll hozzám, mint a földi, de ez sem érdekelt. Örömöm határtalan volt.

Megérkeztem, visszaérkeztem, Európában vagyok, otthon vagyok! Már nem érhet semmi, de semmi!

Ha gyenge lábakon is, de európai földön állok!

Amikor keresztülvergődtem minden formaságon, és a nyitott ajtón át felém áramló hazai május friss szele megérintette sokat szenvedett testemet, lelkemet, s megláttam a várakozók sokaságában a férjem erőteljes alakját, már az is eljutott a tudatomig, hogy nem vagyok egyedül...

A felszabadító érzés átjárta zsigereimet, s a hónapok óta fojtogató bilincs szétpattant! Vége! Megszűnt a megalázó kiszolgáltottságom! S ezzel szinte egy időben a mélyen megsértett öntudatom is azonnal munkához látott. Hazai levegővel teleszívott tüdővel, már bátran elmondhatnám a véleményemet – gondoltam...

El is mondtam hamarabb, mint terveztem, sőt hangosabbra is sikerült, mint szerettem volna!

D... férjemhez intézett mézes-mázos burokba csomagolt számító szavai előrébb hozták az eseményeket. Mint a vulkán tört elő belőlem a hónapokon keresztül visszafojtott indulat!

Még időm sem adódott a velem történekről férjemmel pár szót ejteni, D... közénk sántikált a mankójával és rögtön kisajátította magának. Úgy dőltek belőle a szavak, úgy magasztalta

magát, olyan jóságos dicsfénnel vonta körbe alávalóságát, hogy már csak a glória hiányzott a képmutató, álszent fejéről. – Lám, lám, minden a legnagyobb rendben van, ugye, ugye, minden ígéretét betartotta! Mondta ő, hogy benne meg lehet bízni! Minden szavával úgy veregette a saját vállát, mintha...

Alattomos viselkedése felbőszített!

Mintha a három hónap alatt semmi rendkívüli nem történt volna, mintha... Illetve ami történt, – az, semmi, nem igaz, minden rendben van, ne hallgasson rám! – mondta, miközben engem leintve fordult a férjem felé, – azt majd ők ketten férfiak egy sör mellett megbeszélik! Majd nálunk...

Majd nálunk! Ők ketten! Egy pofa sör mellett!

Igen, majd nálunk, mert úgy tervezik, hogy rövidesen eljönnek hozzánk – hessegette el kezeivel a tiltakozásomat, – és ők ketten! Ők férfiak megbeszélik. Vészesen forgó hatalmas szeme fehérjén látszott, mindenre elszánt, komolyan gondolja.

S ekkor, mint sisetgő villám, lecsapott rám a felismerés...

Ez a lejárt szavatosságú ürge még mindig nem mondott le rólam, csak taktikát változtatott!

Totálkáros karosszériám még jobban szétesett. Éreztem, gyűrött idegeim nem bírják már sokáig. De kénytelen voltam folytatni a küzdelmet.

Ám hiába volt erélyes a fellépésem, hiába olvastam a fejére az ellenem elkövetett disznóságait, s hiába többszörösen is kijelenttem, hogy ezek után az a legkevesebb, hogy soha többé nem kívánom látni, csökönyszerűen ismételte:

– De, de, de! – Még mosolygott is hozzá, mint aki jogosan biztos a dolgában. Hiába fenyegettem, tiltakozásomnak minden formáját bevettem, csak ezt a két betűt ismételte:

– De, de, de!

Életem legdühösebb perceit éltem át! Ezt az alattomos pimaszságot, már nem lehetett csöndesen elviselni akármekkora is volt a nézőközönség. Ezer fokon forrt bennem az indulat!

Meg akarja beszélni? Rólam, nélkülem? Ki ez? És mit képzelsz? Azt hiszi, egyezséget köthet a férjemmel? Mi vagyok én? Árucikk? Mintha nem is rólam, csak egy birtokolható csecsebecséről lenne szó!

Ez rám sem figyel! Hiába töröm magam, hiába beszélek, keresztül néz rajtam!

Ez a sötét alak komolyan azt gondolja, hogy alkudozás tárgya lehetek?

Igen? Talán még azt is meg kell élnem, hogy valamit ajánl is használatba vételemért a férjemnek cserébe! Mit? Kecskét, vagy valami értékesebbet?

Gyengeségem ellenére is válogatás nélkül ömlött belőlem a három hónap alatt felgyülemlett keserűség. Az emberi mivoltom már nem bírta elviselni...

De ő csak ki tartott elhatározása mellett!

A férjem meglepődött tiltakozása sem hatott rá. Egészen közel ment hozzá, s vállát veregetve, szemeit rajtam legeltetve vadózó képpel mosolygott és, mint egy elakadt lemez változatlanul ismételte a két betűt. Megerősítésként még bólogatott is hozzá.

Már kezdett komolyan kínessá válni a hosszúra nyúlt nyilvános jelenet, s látva férje lassan-lassan agresszivitásba átmenő macacsságát, félelmében M... is rászánta magát, hogy közbe szóljon és meggyőzze párját, hogy az én kategorikus kijelentéseimet vegye figyelembe, és ne erőszakoskodjon.

Ez sem használt.

Ekkor előkerestem az elhagyott jó modoromat, s vészjelzően csöndes szavakkal kénytelen voltam a rendőrséggel megfenyegetni, ha a házunk környékére tenné a lábát...

Szavaimból kiérezhette, hogy nem a levegőbe beszélek...

A következő pár napon át igaz, már Európában, de mégis közbös „élőhalottként” közlekedtem. Nem is csoda, hisz majdnem, mint élettelen poggyász kerültem haza. Megérkezésemkor korainak bizonyult az örömöm. A három hónap alatt gyökeréig „hazavágott” idegrendszerem csak lassan vette tudomásul, hogy itt az ideje a regenerálódásnak. Kikezdett egészségem még ételt sem kívánt. Lelkem pedig? Megjárta a másvilágot... Jobb, ha szót sem ejtek róla...

Darabokban hevertem. E könyv megírásához is csak hónapok elteltével éreztem meg a lelkiezt. Bármennyire is szerettem volna hozzáfogni, a témát bekeríteni, az átél, lelkembe égett sokk csak lassan engedett... S végül így szólalt meg a történet, a lelkemben így tükrözött vissza...

Tartalom

Mintha életfogytiglanra ítélték volna...	5
A kordont áttörve	7
Elcsigázva, összetörve,	17
Valahogy átvészelttem az éjszakát	27
Másnap már	36
Végre láztalanul	43
Szárnycsattogtatással	50
Egy hétvégén	57
D... nővérei igen kedvesen,	67
Izzik az ég,	79
Ez sem az én napom!	84
Végre úgy tűnik	90
Másnap	95
Egyik délelőtt	102
Örömnapi virradtam!	111
Lassan közeledett	121
Elérkezett a nagypéntek.	126
Húsvét hétfőre	131
Aranycsíkot vetett	145
Pár nap és	150
Szikrázó délelőtt,	158
Kora reggeli indulás.	162
Gyönyörű lenne	173
Az afrikai égbolt	176
Minden hiába.	183
Még valamikor	190
Ami szép,	195
A kelő nap	205

Az elkövetkező	213
Meghallgatásra találtam... ..	219
Afrikában	225
Ezen az estén	233
Az utolsó forró	239
A maradék pár napot	246
A sors fintora	251
Különös zajok	256
D... a repülőtéren	263

Fotó melléklet

Mi magunk, vagy mások teremthetnek falat körénk, esetleg mindkettőnek szerepe lehet abban, ha a kilátástalanság reményvesztett állapotába kerülünk? A regény főszereplőjét, az eseményszálak finom szövete szinte észrevétlenül hálózza be, mígnem védekező reflexei, a kezdeti bénultságból ébredezni kezdenek. Amikor már majdnem késő, és a kiszolgáltatottság érzése az örület határáig fokozódik. A történések előre nem látható menetében, legmélyebb ösztöneit tudja mozgósítani, így túlélve a még nagyobb tragédiáját.

Bolyki István

„A napok teltével egyre nagyobb önuralomra, sőt olykor-olykor erőm feletti önuralomra volt szükségem, hogy elviseljem őket. A három hónap kiszolgáltatottsága, a személyemet mélyen sértő primitív, diktatórikus magatartásuk, s mindennek egyenes következménye a megalázó, de kénytelen „hülyegyerek-tűrés”, a sorozatos tiprások, a rengeteg visszafojtott indulat, odáig vezetett, hogy már a jelenlétük is elindított bennem egy olyan folyamatot, hogy ingerültségemet csak gyomorgörcs árán tudtam legyűrni. Annyi sérelem szorult belém, hogy már így az utolsó órákban szinte számolom a homokszemeket, hogy mikor jön el az idő a beolvasásra!

Csak érezzek végre európai talajt a lábaim alatt! Nem mindig remélhettem, hogy megélem, hogy élve európai földre léphetek, de most már bizakodó vagyok! Addig erőfeszítések árán is, de túrnöm, türtőztetnem kell magam. Biztonságom érdekében a józanész ezt diktálja.

És ez nem megalkuvás! A három hónap sem volt az. Ez az út vezetett a kitűzött cél felé, és én jártam rajta...

És szerencsém volt. Túléltem. ”

ISBN 978 963 502 907 5

9 789635 029075

AGROINFORM KIADÓ